

CISTERCII
REFLORESCENTIS

SEV

CONG. CISTERCIO-MONASTICARVM

B. MARIÆ FVLIENSIS IN GALLIA

ET

REFORMATORVM S. BERNARDI IN ITALIA

CHRONOLOGICA HISTORIA

AVCTORE

D. CAROLO IOSEPHO MOROTIO

Ex strictiori eadem Obseruantia

PROVINCIÆ PEDEMONTANO-SABAVDÆ MODERATORE.

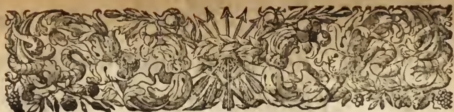

AVGVSTÆ TAVRINORVM, M.DC.XC.

Sumptibus Bartholomæi Zappatæ.

Superiorum permissu.

DIVO PARENTI BERNARDO
INCLYTO CLARÆ-VALLIS ABBATI
MELLIFLVO ECCLESIÆ DOCTORI
CAROLVS IOSEPH MOROTIVS
D. D. D.

REſtaurationis Ciſtercio-Fulienſis Chronologica enarratio ad te rectà inuolat Sanctiſsime Abbas. In quem enim illa potiſsimùm collimaret? Tua res agitur: Tuo duntaxat ſiſtendum nomini munus. A crepundijs exordior Sodalitatis, ſartamtectam exhibeo ornatiorem in Clauſtrum Fulienſe inuectam: At ipſe ſuffulſiſti domum, quo è Beatorum ſedi-

bus auſpicante, afflata Cœnobiarchæ Barrerio diuina mens aſſerendi in Aſceterio collapſi moris diſciplinam ſuos æquantem numeros; quo & incrementis conſulente, per Galliam, Italiamque celebris inde deriuata propago, in cuius expolitiori conſuetudine Ciſtercienſis viuendi ratio audijt abſolutiſsima. Capita Generalia recenſeo, Archimandritas profectò eximios, quorum momentis rerum ſumma optimè inſedit: verùm à Te, legum clauſtralium apud Claram-Vallem præcellenti adeò Duce, condidicere omnes temperare ſanctiùs habenas, & loco è ſuperiore, cum iure Monaſtico, præſtantiorum etiam virtutum luculentius iubar in Cœtum vniuerſum effundere. Scriptores centurio:

ſed

ſed ingenia à Te Eccleſiæ Doctore planè ſuauiſsimo, & ſapientiſsimo edocta religioſum otium eruditis impendere vigilijs, & agendo perinde ac elucubrando Rempublicam demereri Christianam. A pietate ſuſpiciendos depromo: nec niſi ad Tuam efformatos amuſsim, & ſpectatiſsima indole præſeferentes Bernardum. Cum historica tandem cæterorum laude, & memetipſum Tibi deuoueo, ſed quemnam ex Institutioni emancipatis? Omnium profectò minimum, quem rubore ſuffundi fas ſit, pudeatque in ſinu Tua stipendia ſegniter nimiùm præ reliquis facere, & geſta ab eiſdem præclarè adornaſſe typis, nec imitatione complecti.

CISTER-

CISTERCII REFLORESCENTIS Sodalibus vniuersis.

EST Religiosissimi Patres quò in operis limine Vos paucis sistam, Laudo viros gloriosos, & Parentes nostros in generatione sua, in quibus à seculi huic anterioris anno septimo & septuagesimo reparator Ordinis Deus Prouidentiam magnificauit suam, ac sapientiam, & viuendi norma ad suos denuò apices exculta, Fulium in reparatæ Institutionis princeps Cœnobium assurrexit, delibauitque Cistercium initialis obseruantiæ vernantes iterum flores. Antesignanis præstantiores succenturio Commilitones, filios ad Patrum imagines reuerà expressos, & virtutum exuberantiam incurrentem ob oculos in Maioribus egregia profectò æmulatione contendentes æquare. Operæ pretium erat annuntiarentur hæc in generatione altera, præclarisue erudirentur exemplis quotquot supernæ vocationis illapsus postero auctuario Professioni accensebit. Impar quidem scriptio cum Prædecessorum, tum vestrorum historiæ suis cum lineis concinnandæ. Verùm à magnorum vsurpatione nominum splendidior accedet lux, illustrior affulgebit pompa, quàm suæ exiguitatis veritor stylus abstineret à commentatione euulganda. Fauete beneuolentia quod gestorum solemnitate cumulatis opus, & congruenti cum laude, consonum stabit præmium Auctori, cui typos cogitanti nihil altiùs inhæsit animo, quàm Vobis vigilias probare suas. Valete.

D. Ca-

D. Carolus à S. Francisco Abbas Generalis Congregationis Monachorum Reformatorum S. Bernardi Ordinis Cisterciensis.

FAcultatem Tibi Adm. Reu. P. D. Carolo Ioseph à S. Anna eiusdem Congregationis in Prouincia Pedemontana Prouinciali concedimus, vt Cistercij reflorescentis, *seu Congregationum Monasticarum Beatæ Mariæ Fuliensis in Gallia, & Reformatorum S. Bernardi in Italia Chronologicam Historiam à te conscriptam, & à duobus Theologis dictæ nostræ Congregationis sedulò perlectam, & approbatam in lucem edere valeas, seruatis tamen alijs de iure seruandis. In quorum fidem has literas manu nostra subscriptas, ac sigillo munitas dedimus in Monasterio S. Bernardi de Vrbe die 9. Ianuarij 1690.*

D. Carolus à. Francisco Abbas Generalis præfatus

D. Dionysius à S. Luca Secretarius.

EX commissione Reuerendiss. P. Magistri Clementis de Gubernatis Inquisitoris Generalis Taurini &c. attentè perlegi librum cui titulus Cistercij reflorescentis &c. *ab Adm. R. P. D. Carolo Iosepho Morotio compositum, & nihil in eo reperi quod obstet sanæ doctrinæ, & bonis moribus, ideò iudico dignum vt typis mandetur in suæ Illustrissimæ Congregationis honorem, ac legentium ædificationem. In quorum fidem. Datum Taurini in Conuentu S. Mariæ de Platea die 16. Martij 1690.*

Fr. Clemens à S. Cecilia Carmelita S. Theol. Mag. & Sancti Officij Consultor.

Imprimatur.

Fr. Clemens de Gubernatis Inquisitor Taurini.

Aucto-

Auctoris Protestatio.

VM Sanctiss. D. N. Vrbanus Papa VIII. die 13. Martij anno 1625. in Sacra Congregatione S. R. & vniuersalis Inquisitionis Decretum ediderit, idemque confirmauerit die 5. Iulij anno 1634. quo inhibuit imprimi libros hominum, qui sanctitate, seu martyrij fama celebres è vita migrarunt, gesta, miracula, vel reuelationes, seu quacunque beneficia, tanquam eorum intercessionibus à Deo accepta continentes sine recognitione, & approbatione Ordinarij: Et quæ hactenus sine ea impressa sunt, nullo modo vult censeri approbata. Idem autem Sanctiss. die 5. Iunij 1631. ita explicauerit, vt nimirum non admittantur Elogia Sancti, vel Beati absolutè, & quæ cadunt super personam, benè tamen ea, quæ cadunt supra mores, & opinionem cum protestatione in principio, quod ijs nulla adsit auctoritas ab Ecclesia Romana, sed fides tantum sit penes Auctorem. Huic decreto, eiusque confirmationi, & declarationi obseruantia, & reuerentia, qua par est, insistendo, profiteor me haud alio sensu quicquid in hoc libro refero accipere, aut accipi ab vllo velle, quam quo ea solent, quæ humana duntaxat auctoritate, non autem diuina Catholicæ Romanæ Ecclesiæ, aut Sanctæ Sedis Apostolicæ nituntur, ijs tantummodo exceptis, quos eadem Sancta Sedes Sanctorum, Beatorum, & Martyrum Catalogo adscripsit.

CISTER-

CISTERCII REFLORESCENTIS PARS PRIMA

Restauratio, Leges, atque Præstantia.

I.

Onasticorum Cætuum sacras inter institutiones religiosissimum Cistercienſem Ordinem dediſſe in tempore suo fructus suos, eosque vberrimos, nemo ibit inficias; quandoquidem radijs solaribus elucescat clarius, copiosum illi incrementum donante Numine, Colonias propè innumeras vbique gentium eduxiſſe, & solitudines clauſtris, clauſtra verò ornatiſſimis implendo Aſcetis, celebriorem famam suo decantando nomini diù occupaſſe totam. Verùm sua ſtant Cænobiticis etiam plantationibus tempora. Ramos extendunt, folia explicant, fructus emittunt, tandemque frondium denudantur pompa, ſterileſcunt, areſcunt. Æternum Satorem, ineffabilis diſpoſitione ſapientiæ, earumdem reparationi prouidè occurrere impendens ruina multoties expoſcit. Id, quod in cæteris Regularium diſciplinis paſſim videre eſt, pertimeſcendum erat, & præclaro in hoc Sodalitio, cuius Reformationis in Gallia, & Italia Hiſtoriam contexendam aggredior. Dum per quatuor

tuor ab incunabulis ætates haud infrugiferum in Vinea Domini terram occupat, illustres scilicet Cœlo diuos, inuictosque Fidei pugiles dare pergit; Dum & Maximos, & Optimos Romanæ Sedi Pontifices; Augustos Purpurato Senatui Patres, sedulos Ecclesijs Pastores, vtque micantia pietatis lumina, ita etiam egregia doctrinæ monumenta vniuerso terrarum Orbi præbere prosequitur, arctiori conuersatione sensim labefactata, collactaneæ sanctitatis in discrimine versabatur. Cum ecce Altissimo placuit alios, aliosque excitare cultores, maximè verò Ioannem Barrerium, qui impigra primordialem ad virtutem contentione postliminiò reuocata, pristinum illi restitueret cum floriferum reuiuiscentis Obseruantiæ Verem, tum & fœcundum consummatæ perfectionis Autumnum.

II. Qua die S. Robertus, prælibati Cisterciensis Ordinis Auctor, in lucem venit, nimirum 3. Cal. Maias, ipsamet A. 1544. editus est & Barrerius, sacræ eiusdem disciplinæ reparator iam supernè delectus. Patriam habuit Fanum S. Syri, Prouinciæ Cadurcensis, Parentes verò Bartholomæum Barrerium, & Leonardam de Amadu, à Stirpis splendore, & opum claritudine commendatos. Ingenui infantis nobilitabat indolem formatum ad virtutes suscipiendas pectus. Curæ pueriles vestigia erant pietatis. Vidisses deuotè æmulari quæ ritè à Sacerdotibus obiri munera conspexisset, ornare in cubiculo Altariola, fundere illis coram preces, instruere processiones, concionibus habendis se aptare, aduocare socios, accersere fratremque, sororesque, ac addere inuitamento pondus, nempè interpellationem ad Matrem, si interesse contemnerent. Annorum quindecim Adolescens ab ætatis flore, & ab humanioribus literis religiosè, eruditèque emersit Clericus initiatus, ac Rhetoricus emeritus. Cumque diuina mox arte ad excitandum rerum fluxarum contemptum planè cerneretur instructus, promouere quod Apostolici feruoris præbebat indicium Galliæ Episcopi voluere, ac Euangelio declamando frequentius adhibuerunt. Desudabat in hoc puluere omnium cum plausu, ferebaturque vulgò approbata vsque adeò opera, vt annum agens sextum decimum, consalutatus fuerit Abbas Monasterij B Mariæ Fuliensis, Diœcesis Riuensis, in Aquitania, ad Garumnam flumen, septimo ab Vrbe Tolosa lapide.

III. Suberat eò temporis Fulium Carolo de Crussol, filio Caroli, Baro-

Baronis de Crussol, Vicecomitis de Vsez, Magni Franciæ Panetarij, & Ioannæ Galioth de Gemouilac, qui Caluiniana hæresi, vt aliqui produnt, licet tinctus, virum tamen Mundo addictum, Monasticis cumulari opibus minus consonum iure meritò existimans, illam resignandam duxit, resignauitque Barrerio die vndecima Aprilis A. 1560. Æquitatis nimirum, quam vtilitatis potiora esse momenta cogitabat. Posse illum, Clerici Catholici iam caractere insignitum, Catholicæ Ecclesiæ locupletari diuitijs. Posse Religioni subditis instillandæ impendere studia, posse restituendo Cænobio zelum quo inardesceret optimè collocare. Barrerius verò etsi consanguineus vrgeret, impellerent licet genitores, dimissioni in sui fauorem aures obstruxit. Ætatem acceptandis huiuscemodi beneficijs imparem adhuc obiecit. Insuper quò se remotiorem à cupiditate lautioris patrimonij comprobaret, Burdigalam, indeque Lutetiam versus itineri se commisit, vbi excolendo facultatibus speculatiuis ingenio incumberet. At cum fratrem natu maiorem dispensationem super Annorum defectum, Pontificio ab Annulo, se inscio, impetrasse, bullatas iam emanasse literas, initamque suo nomine Fulij possessionem rescіuit, concessit in suorum sententiam.

IV. Vt verò pedum capessiuit, expensis continuò Abbatiæ insignibus, & Abbatis oneribus, non luxuriandum infulatis censibus, sed animarum inhærendum quæstubus cogitauit. Maturo adeò actus consilio, pede ex studiorum arena retracto, patrios lares repetijt, Cænobium inuisit, Pagos Abbatiæ subiectos lustrauit, verbo Dei per ipsos disseminando diuturnam nauauit operam, vt conclamata penè in his Romana Religio, illo adlaborante, feliciter reuiuisceret. Spirituali Monasterij reparationi curas interea destinabat maiores. Pristinos illi dies, vultumque restituere tandem aliquando optabat. Magnam in hanc cogitationem arcano quodam instinctu ferebatur. Sed maturanda res erat. Quare Parisios versus viam iteratò ingressus, intermissum Artium, ac Iuris prudentiæ periculum in florentissima Galliarum Academia expleuit sub Reginaldo Dossat celeberrimo professore, & postquam sublimioris doctrinæ primis plausibus laureato, ad augustius eminentissimi ingenij ornamentum, roseo galero Romæ cohonestando. Erat Dossatus perinde probus ac doctus. Confluebant ad eius domum viri tam scientiarum comparationi, quam religionis

amori addictissimi. Agitabant identidem consilia de reuocandis ad initiales contentiones Regularium familijs. Aurum siquidem esse, sed versum in scoriam, castra Dei exercituum, at desidia torpentia; Vineam Sabaoth, verùm nec florentem germine, nec redolentem fragrantiam, dissipatam sepem, conculcatam amænitatem, depastos fructus. Indolendum profectò obmutescere eorumdem choros, nec astra matutina collaudare simul Altissimum, nec Dei filios, Spiritus Sancti gaudijs perfusos, Angelica iubilare lætitia. Pudendum prorsus, penetrasse delicias inter pœnitentiæ septa, ac dominari luxum, vbi perfectionis studium Regiam sibi parasset. Felices sanè, & per quam laudandos, qui tantam assumerent Prouinciam reuocandi easdem Regularium Domos ad primæuam morum sanctitatem. Neminem melius agere posse, nec cum ipsis quidem, quæ degenerare ab inita vitæ ratione iam finerent, nec cum Mundo, qui optimo præeunte conuersationis exemplo, facilius se se à prauitate compesceret, & ad obiectam virtutis normam componeret.

Hæc passim admurmurare socios audiebat Ioannes, excipiebatque haud secus quam Dei verba, qui iniectum antea consilium de Benedictina institutione, ac primis Cisterciensium consuetudinibus in sua Abbatia redintegrandis huiuscemodi opportunis sodalium colloquijs cordi altius vellet imprimere. Ineluctabilem iam probabat ignem pectori admotum. Pergendum constituit quò duceret. Nec mora; Approbatore Dossato Abbatiam cogitauit, vtque confinia attigit, subditis laicis verba Dei fecit. At congregatis in Capitulo Monachis sermocinaturus de meliorem ad mentem redeundo, audijt: hæc proponere Claustralis esse Abbatis, non Sæcularis. Ergò temperandis & illorum moribus aptior futurus, se contulit ad proximum de Vlna Cisterciense Cœnobium, habitum induit, & Tyrocinio expleto vota solemniter concepit Anno 1583. secunda dierum illapsui Spiritus Sancti in Orbem solemnium.

V. Liberet hic, Barrerio iam cucullato, Reformationis infantiæ gratulari. Et reuerà Carolum de Crussol Equitem supra quam laicum hæreticum, proindeque à Religione, & à gratia collapsum Abbatiam sibi commendatam vltrò cessisse Ioanni, quod nomen gratiam sonat, gratiæ profectò censeri machina debuit, quæ iura Fuliensia transferenda statuisset ab homine Mundi vanitate, fideique errori-

bus

bus vitiato in Clericum diuino cultui sacrum, aliorumque formandis moribus Cœlitus expolitum, quo Asceticam familiam à luxatæ obseruantiæ discrimine traduceret ad absolutam, exactamque ad suæ regulæ numeros disciplinam. Quod si quempiam delectet salutare natalium eius diluculum perennitatis auspicijs, sitæ ad Garumnam fluuium Ædes, ac indita claustro Fuliensis nuncupatio, illam sanè prænuntiat arborem secus decursum Aquarum complantatam, cuius nec decident folia, nec deerunt vnquam fructus. Ad hæc Templi augusto Mariæ nomini inauguratio, Deiparam, inquit, placere sibi renouatam Cistercij ætatem virgineo in sinu fouere. Tanti Ordinis, vti olim, ita & nouissimè se se profiteri Parentem. Tunc pronubi dono annuli Robertum sibi in sponsum subarrhasse; Tunc niueæ lacte papillæ Bernardi, dilectæ vtpotè sobolis, ora inspersisse; modò verò materni, nutritijque continuatione amoris velle illum repuerascere suæ inter incunabula domus, nec pati tenerioris dilectionis alijs complecti vlnis quam suis.

V I. Verùm felicia quamuis hæc omina, enascentem tamen Sodalitatem varia excepit aduersitas. Tres hic indicabo perpaucis. Actum in Institutorem calumnijs, ferro, veneno. Communis exorientium Reformationum est sors, per opposita eniti, quò innotescat euertendis molitionibus, Cœlò iubente, susceptis, conflatam Orbis, & Orci nequitiam haudquaquam esse parem. A Religionis sacramento ritè pronuntiato, magis, magisque à moribus ad Patriarchæ Legislatoris sancita indictis, exarsere actutùm Monachorum studia in Barrerium. Redire ad officium refragabantur ad vnum. Exosam restaurationis Sobolem perdituri, ad intentandam Parenti necem conspirarunt. Alij toxico illum è medio tollere attentarunt. Alij nec quidem abstinuere à iugulo expetendo, cruenti militis opera. Sed Numinis bonitas dæmonis machinationes elusit. Culinæ Præfectus, venenatæ coniurationis particeps, ad diram nimium criminis adeò atrocis exhorruit faciem; & reatum erubescens suum, consociorumque, festinauit se prouoluere ad pij Antistitis pedes, ipso viro, cibis, iam immiscendo, seque veniam postulabundo eius ante vestigia proiecto. Primis tenebris condictæ noctis Sicarius adfuit Monasterio, promptam operam mandatarijs exhibuit. At Barrerius Tolosam instanter vocatus, illuc bonâ sua sorte, Deo Ductore, concesserat. Re

infe-

infecta, alijs instruendis insidijs addidere iras, nimirum interimendo viro Dei, dum stata hora per nemus Monasterio adsitum inambularet. Passim id consueuerat, orando tamen, & meditando semper. Iniqui consilij adhibitus exequutor hic ipse probatæ iam malitiæ, ac audaciæ grassator. Hominum flagitiosissimus Dei famulum cunctatum diù, tandem aliquando solum offendit, ac sclopulo exploso, cominus impetijt. Verùm ille, ignita glande declinata, superna etiam vi potuit homicidam apprehendere, ne ensem exereret impedire, imò obstringere cingulo, & secum intra claustra raptare, opportunis ad salutem monitis imbuendum, ac dimittendum. Itaque Satan, qui breui manu de eo exultaturus, teterrimum suum filijs inhalauerat spiritum, prostratus ipse, & victus est, effecitque acrioribus odijs haberemus in vno Institutore Ioanne & Benedictum, & Romualdum, vtrumque suis ab Ascetis strictiores aduersantibus obseruantias conquisitum ad necem, alterum quidem potione infecta, alterum verò pugione districto.

VII. Proxima huic euincenda difficultas fuit Nicòlai Boucheratij Abbatis Cistercij infensior voluntas. Propendebat in Monachorum partes, seueriori, vt conquærebantur, rigore grauatos. Reclamantibus aures præbuit faciliores. Repeterent ideo voluit proprias sedes, comite Procuratore Generali, & patentibus ad Ioannem literis, queis mandabat. Abstineret imposterum ab innouando. Suauiori manu suæ familiæ temperaret habenas. Ab esu carnium minimè prohiberet, ac in Monachorum censum iteratò inferret expunctos, excommunicatione mulctandus si secus ageret. Addebat comitijs generalibus in Principe Asceterio, solemnique S. Roberti die, proximè celebrandis omnino adesset, causam dicturus suam ante primas Ordinis Infulas. Sed quales non habet triumphos zelus in paucis constans? Iaculandum anathematis fulmen, respondit ad hæc Ioannes, se nequaquam pertimescere, qui optaret anathema esse pro fratribus suis. Et illos quidem se postliminiò recepturum, si resipiscentiam spondèrent, reijciendos secundò, si emendando quidquid initialium Ordinis consuetudinum remisissent, minus intenderent. Visa commendatione digna animi firmitas. Vbi Monasticarum legum vis obsolesceret, non alio confirmandam pectore, fama dixit. Calumnijs dudum lacessitus, plausibus ad comitia exceptus est. Exempli

clari-

claritudo acuerat iam æmulationis ſtudia. Maturabat Patrum conſeſſus decreta edenda pro diſciplinæ flore in toto Cœtu excolendo; cum, adueniente Barrerio, Definitorum grauior aſſurgens inquit: Ad Barrerij amuſſim cæteri Abbatiarum moderatores ſe ſe conforment, & ſuperuacua erit excogitata à nobis ſancitorum congeries. Audijt ergo Reformator amans decorem domus Dei, & cum Fulienſis clauſtri Antiſtite meritiſſimo, Monaſteriorum totius Aquitaniæ, & dependentiæ Toloſanæ Generalis Vicarius. Nimirum Ordinis Archimandrita virum proximè agnouerat, & quem obſeruantiæ detractores ſuis auribus inſuſurrauerant nouatorem, abſolutiſſimæ virtutis ipſe ſuſpexerat hominem, ac dignum, qui ſuas gerendo vices, alijs familijs æmulandi Fulienſem inijceret flammas.

VIII. Acceſſere domeſtico hoſti auidior præpotentium cupido, bellorum ciuilium furor, gliſcentis impietas hæreſis, malorum peſſima vti ad ſacra, prophanaque tota Gallia permiſcenda, temporum iniquitate, velut in aciem diſpoſita, ita & ad euerſionem Fulienſis Domicilij, nouo caſtigatiſſimæ vitæ nitore longè coruſcantis ad ſigna vocata. Erat qui Fortalitium ſuum munitioribus cingeret operibus, nobilis inter primæ notæ Eques. Ligna molitioni apta exciderat è proxima Monachorum Sylua, munifico Abbate vltrò donante. Mænijs conſtructis, effoſſis cuniculis, propugnaculis abſolutis, deerat vallum arci conſummatæ circunducendum. Deſiderabantur alij arborum ſtipites, quos nequibat Barrerius prouidere expoſcenti, ne totum nemus, ſuccisis etiam plantarum tenerioribus, caderet. Perficiendi ſui caſtri fruſtratus ſpe, nec non irarum impotens Eques, iurauit ſe vlturum illiberale reſponſum Monaſterij cinere, ac Monachorum nece. Accerſit Centurionem, imperat validam militum manum cogere, nocte incedere intempeſta, Monaſterium adoriri, nec igni parcere, nec gladio. Datæ iuſſionis, ac imminentis excidij certior factus Vir Dei, Monachis ad Capitulum conuocatis, ſecederent quò liberet annuit. Addidit tamen probare magis continerent domi greſſum. Ibi operiendum hoſtem. Nihil formidandum. Clauſtra Deo famulantium Dei eſſe Caſtra. Dei patrocinio frangendos proculdubiò agminis aduerſi conatus. Ita planè. Sicut enim conſtitere omnes, ita nocte tota incubuere in Cœli, Cœlituumque præſidium. Denſiores tenebræ præpediere medio itinere aduenientes. Illuceſcente mane

præ-

præcucurrit rumor Phalangem accelerare gressum. Dux cogebat, sed infelix volens ab equo descendere, itineris incommoda pedes superaturus, fatali sui sclopi displosione, confossus, occubuit. Agmen infestum, sublato ductore, terga vertit, sacræ familiæ salua res fuit.

IX. Interea serpebat hæretica lues, vigebatque bellum inter sacri fœderis acies, & Regium militem, vt afflicta per Franciæ Prouincias Religione, concussoque funditus Regno, sceleratiora quæque impunè licerent. Insulæ, ac Comitatus Fuxij incolæ iam à multo temporis inhiauerant Fuliensium opibus. Tempestate vtendum, & expilandas deliberant. Stata die, ea erat celebrandis Diuorum omnium Fastis solemnis, armatorum cunei hinc, & illinc concurrunt. Insulani citius aduolant, propius accedunt. Fuxianis superandus erat Garumna Amnis. Cœlo ille sereno excreuerat, nec poterat transfretari. Hac ratione, expetita frustrati præda, dilabuntur ad vnum. Fuxiani quidem veriti prodigiosam fluminis intumescentiam, Insulani verò destituti validiori sociorum manu, nec proprijs viribus satis ad direptionem apti.

X. Sed discrimine multò grauiori Patremque, sobolemque inuoluit, illum Tolosæ perorantem dixisse è suggestu: orandum pro Henrico tertio. Sententia erat; si quid in Cœlum, hominesque peccasset grauiter Rex, enixis contendendum precibus flagitium agnosceret, defleret, emendaret. Apostolicæ censuræ nondum percussum fulmine, iuuandum adhuc publicis Ecclesiæ suffragijs, efficiendumque, si Romanam errasset in Purpuram, noxæ veniam Romana à Sede deposceret, impetraret. Verùm mortalium mentes ægris plerumque corporibus similes. Flectunt deteriorem in partem quod hauriunt, vt illa quam optimam degustant escam, vertunt in bilem. Stabant Tolosates pro fœdere contra Regem inito. Vtque magni momenti est viros existimatione summos commendare, vel improbare quod agas, visum Concionatorem, non indixisse pro Henrico preces, sed damnasse conscriptas contra Henricum copias. Percrebuit rumor Barrerium apertè Henricianum. Inualuit suspicio, breui illum famaque, voceque conciliaturum Aulæ populum, ac Fuliensium stationem futuram Regijs munimentum. Coacto Concilio propulsandum dijudicant ingentem metum complanatione Abbatiæ, ac cæde Abbatis. Actum erat, nisi adfuisset Numen conclamato penè Sodalitio,

litio, per contrarietatum scatebras ad stabilitatis verticem irrepturo. Mirum dictu! tormenta bellica ad quassandos Cœnobij muros ter educta, nunquam pertrahere fas fuit vltra Moretum, renitentibus semper, & retrocedentibus equis. Restitutis suo loco tormentis, tota iam tempestas detonabat in Barrerij caput. Insequitur à Tribuno Fœderatorum Commissario. Capitur. Quantocyus Tolosæ sistendus, truditur mox in cubiculum, donec miles, qui ducendum stiparet, reficeret cibo vires. Cum ecce, rem compertam narro, fracto cubiculi tecto, tota Dei famulus obruitur maioris trabis ruina. Humi iacens, capite colliso, sanguine madidus, vix reciprocans spiritum, agere in extremis creditur. Sublatum putat Tribunus, narratque Tolosatibus. Interim ipse, vigore luxatis membris sensim afflato, contracto quoque frontis vulnere, se se in libertatem asseruit, fatali salutis discrimine à luctuosæ mortis scena ereptus.

XI. Hæc inter, aliosque decumanos oppugnantium calamitatum fluctus victrix Congregationis infantia ad exoptatam velificabat adolescentiam. Enimuerò qui Institutoris pectus inconcussum ad lydium patientiæ lapidem exploratum volebat Deus, temperabat & calumniarum, insidiarumque pondera reformationis amplificatione, ac summorum capitum laude. Antiquiores Monachi, inuisæ detrectatores disciplinæ, ad alias domos defecerant omnes. In Fuliensi morabantur duntaxat quos Barrerius ad habitum recenter admiserat, suisque angelicis moribus, ac pœnitentiæ spiritu, à Mundo abdicato, imbuerat. Videre erat qua cœlestis affatim norma vitæ ad sanctitatis brauium omnes contenderent. Laniabant flagellis corpus, discruciabant cilicijs, operiebantque rudi centone paulò infra genua demisso. Calceorum, galeri, pallij antiquauerant vsum. Cubabant nudo solo. Rumpebant noctis conticinium diuinarum laudum concentu, intercipiebantque somni compendia rerum cœlestium contemplatione. Omni procul sæculi commercio, solo ardore instituendarum animarum euocabantur è solitudine, dispertiti ad concionandum per oppida, vrbesque diebus festis. Tempori pretium dabant suum. Diuino officio defuncti transibant ad sacrorum codicum lectionem, inde digrediebantur ad lanæ opificia, ad agri domestici labores, aliaque ad corporis exercitamenta. Cibum sumebant sedendo humi. Toto anno vnica erat comestio, verno, & æstiuo tempore post

Nonam, seù hora vndeuigesima, in Autumno, & in Hyeme post Vesperas vigesima & altera, nostro ritu, pulsatas. Stomachi lenocinio adhibebant escam ex auena comminuta, & aquæ ebullienti immixta, edulium perinde valens propellendæ fami, ac extinguendæ siti. Monachus eo pulmenti genere diù vsus, afferebat integro semestri se nihil gustasse potus. Cæterùm ablegatis gulæ illecebris epulabantur solis herbarum oleribus. In Aduentu, & Quadragesima furfureo tantùm pane cœnabant, ac bibebant ex fonte. Abbati apponebatur cum egenis, & peregrinis, accumbebatque conuiuarum postremus, genuflexus ante sedentes, acetario contentus inter abundè refectos, Porrò inopum illuc frequentia apum referebat examen. Admittebantur omnes, degebant vt cuique libebat. Nec mirum, cum suarum labore manuum ipsi victitantes, non cogerent in Monasterij promptuaria nisi pauperum annonam, ac exhaustam horreorum copiam repleret multoties Cœlum. Si qui etiam nocte intempesta pulsarent fores, cernebant illicò præferri faces, adesse excipiendis Conuentum, ignem, mensam, lectisternia parata, vt dicerent nonnulli; Charitatis diem inter Fulienses nunquam aduesperascere.

XII. Et aduersabantur quidem humanæ commendationis laudem. Verùm luculentus adeò perfectissimæ conuersationis fulgor, haud poterat longè omninò ab ætatis plausu effulgere. Gratulabatur in primis Gallia suo in sinu, suoque in indigena egregiam florere mentem occurrendi Monasticorum Ordinum clarissimo, qui à Legislatoribus supernè inspiratis conditus, tanta illustrium fœcunditate Virorum, tam diuite censu, perque tot decursum annorum ornatissimus, vergeret iam ad nitidioris disciplinæ occasum. Secum adeò feliciter, præclarèque agi gaudebat in paucis amplissima Bernardi Soboles, quæ vernanti in nouissimo germine frondescere in gratiam denuò cerneret candida Cistercij lilia, adeoque emicanti cum virtutis lumine reuectam conspiceret in Christianum Orbem meridianam Claræuallis lucem. Annalium propterea Ordinis Centuriator Manrique Nicolao Boucheratio optimam Tom. 1. pag. 491. gratulatus sortem, supremam illius in Cistercio Præfecturam faustissimam inquit: *erecta Fuliensi Congregatione per Venerabilem, & verè Beatum Patrem Ioannem de la Barriere, ex Abbate Commendatario* (*quis id credere posset?*)

possit ?) primitiui Cistercij restitutorem. Ad Castra Fuliensia solutioris militiæ statione vacua aduolabant è Sæculo lectissimi Adolescentes, solidæ disciplinæ ponendis rudimentis addicti omnes, qui tantam in pœnitentiæ agone experiebantur diuinæ vbertatem gratiæ, cœlestiumque affluentiam deliciarum, vt Ludouicus à S. Malachia, illorum vnus, in præfatione ad Elegiam de solitudine religiosa, piorum carminum libro primo, de semetipso fateatur: *hoc vnum dissimulare non possum (absit autem inuidia verbo) me diuino munere tantum in ea bonum reperisse, vt si regnum Orbis terrarum, & ipsam in terris immortalitatem (si liceat assequi) præ eo bono teruncij apud me non esse dixero, perparum adhuc de tanti boni magnitudine dixisse mihi videar*. Festinabant præcellentiores etiam Commilitones quotquot ex Aquitaniæ Abbatijs veterani iam Athletæ alebant animum conserendi cum hoste communi generosam manum, ac fortiter aggressum fundendi, prostrandi ardentiores. Nunquam Censoriam potestatem, pro facultate à Cistercij Archimandrita sibi collata, obibat; quin bona eorumdem manu comitatus, reuiseret suos. Si quos prætereà Tyrones proprijs in arenis informauerant Abbates, illos, emenso nouitiatus curriculo, ad Barrerium dirigebant, publica spiritualium stipendiorum vota in eiusdem manibus enunciaturos. Quandiù fuit in humanis laudatus Ordinis Proto-Abbas Nicolaus Boucheratius, durauit & penes Reformatorem grauis adeò potestas. Ad hæc complexandæ Reformationis ardore calescere iam cernebantur illustres etiam ex Principe nobilitate fœminæ, à quibus sub Margherita de Polastron, & Iacquelina de Dimpatalla conditum postea primum Sanctimonialium Fuliensium Collegium, cum Sixtus V. in Bulla erectæ Congregationis annuit propagationi in Virorum septa, & in Virginum Parthenios. Mirapincensium Pastor merendi & ipse sub nostratum signis fragrabat voto. Et sacramentum profectò dixisset, quando à cogitatione pectori seriò incumbente non eum Vir Dei amouisset, Ecclesiæ Mirapincensis addictior decori, quam suæ Congregationis, ornamento inhærens. Paulus Foxius Tolosatum Archiepiscopus, idemque renuntiatus Orator regius ad Summum sacrorum Antistitem, antequam profectionem adornaret in Vrbem, Fuliensem secessum adijt. Suæ ablegationis plurima illi prece commendauit negotia. Inductam in Cistercium restaurationem probauit multis. Apud

Purpuratos Romæ Patres summoperè illam se laudaturum spopondit, omnemque positurum operam Apostolica auctoritate firmaretur. Cardinalis Borbonius, Barrerium Ecclesiastem euangelicæ notæ sæpius admiratus, se sibi furabatur, quò, Monasterij limen frequentius terendo, perfectam Mundi abnegationem, illumque morum candorem exciperet oculis, quorum studium in declamando ille accendebat. Conciones magni ieiunij diebus Moreti habebat, cum ad hospitantem apud Minores de Obseruantia descendere Ioanna Nauarræ Regis Mater, Henricus ipse Rex, quamuis Hæresi infectus, vnàque lectissima eius coniux Margarita Valesia. Augustum par fœminarum præcedere festinauit Regem. Sacrum ad Altare eis coram litaret, diceret è suggestu, benè ipsis precaretur maximi beneficij loco duxit, impetrauitque. Hinc æmulo alloquendi studio, longiorem, quem de animæ institutione protrahebat sermonem, abrupit ad solum Regis aduentum, retexuitque, vt discessit. Porrò Regi placuit per Viridarium inambulando serios cum celebri Dei famulo immiscere discursus, recessitque, quemadmodum summa de eo concepta existimatione, ita Regia in illum propensione amplissimè exhibita, visus etiam profecisse alloquio, vtpotè pronior exindè ad eiurandam quandoque Sectam veræ Religionis exortem. Contulit oppidò Ioanni comparata sibi magnificè apud Henricum gratia. Cui nimirum, generales subeundo Cistercij vices, aliquot Cænobia Hæreticorum pagis circumsepta, intra Nauarræ limites, visitanda supererant, obtentis literis supremo eiusdem caractere signatis, nullius fuit negotij discurrere quò vellet, cum stratas etiam honoribus semitas reperiret, & Caluinistæ obsequijs vbique occurrerent, famularentur.

XIII. Sed maiora adhuc illi parabantur decora Lutetiæque, Romæque. Imbutus laudum præconijs Henricus Rex, Barrerium colebat & absentem. Adscitum ad aulam, vultuque agnitum maiori habuit in pretio. Honoribus affecit inuidiosis, & prudentia, pietateque eminentem sederet in Vrbe Methropoli maluisset. Verùm, quòd Vir Dei tranquillioris vitæ amore succensus, Sæculi curas velis, remisque fugeret, deberet nec non & suo augendo Cœtui opportunas impendere curas, ne tunc ampliare negligeret, cum omnium Ordinum candidati ad nomina donanda sua tota Aquitania confluerent, illum Rex humaniter amplexum dimisit. Vnum adiecit: habere in

votis

votis decorare Parisiorum Vrbem nouæ Reformationis Asceterio. Cupere proinde simul ac Alumnorum census ad centum accederet, bis viginti Fuliensi in mansione retineret, reliquos sex decies ad se destinaret.

XIV. Ex quo verò in primam disciplinæ Coloniam Parisios traducendam incidit sermo, haud abs re erit Italiam quoque, Orbi potissimùm imperantem Romam Barrerij nomine, & Fuliensis conuersationis occupatam celebritate inspicere. Iam & apud Gregorium huius nominis tertium decimum Pont. Max. inter exactæ virtutis laudatissimos Asseclas ferebatur. Quocirca Carolo de Angennes Rambouilletto, S. R. E. Cardinali commiserat Fuliensium copiam Romam accerseret, conceptam nimirum Auctoris, Sociorumque mentem se gratulari. Velle eamdem Apostolica auctoritate fulcire, ac amplificare extensione per Italiam. Acceptis Epistolis Cardinalis quidem de Angennes caractere exaratis, datis tamen nomine Dei vices in terris agentis, Pontificijs fauoribus sedulò occurrendum Ioannes duxit, destinatique Romano itineri Ioannes Balades Catalaunensis, Philibertus Bourdesius Tolosanus, Iacobus de Rupe Aluernus Sacerdotio initiati, vnàque cum ipsis Clerici duo Ludouicus Eustachius Delphinas, & Carolus Chabot Vasco. Hi rigente Februario iter ingressi, Vrbem attigere ad sext. dec. Calend. Maij. Intereà Gregorius die decima Aprilis Reipublicæ Christianæ fasces, simul ac mortalitatis exuuias deposuerat. Nemo tamen despondit animum, quin potius adauxit, cum Cardinalium Guastauillani, Caietani, Rambouilletti, aliorumque augusti Senatus Patrum conspirante pietate, inducti primò in Ædes S. Mariæ de Monticulis, & mox in Ecclesiam S. Bernardi apud columnam Traiani. Liquit dilucidè illa esse & domicilia, & auspicia, habituros nimirum nostros Romæ propitios Virginem Deiparam, Diuumque Bernardum. Præcipuos Reformationis Patronos eos in Vrbe aduenas hospitio vicissim excepisse: Afflare insuper spem nacturos in Gregorij successore addictum Gregorij animum; breuique immigraturos ex precarijs domibus ad proprium aliquod domicilium. Et ad votum profectò inauguratum conspexere Sixtum V. oculum illum, gemmamque Pontificum, zelo Religionis propagandæ Apostolico fastigio æqualem, nam sub tanto, adeòque maximo Ecclesiæ Antistite, & breui transiere ad S. Puden-

tianæ

tianæ concessam perpetuò Sedem, & Reformatio, primò quidem literis signatis Nonis Maij 1586. assertam se vidit in libertatem à Cisterciensium vexatione, mox verò alio diplomate emanato septimo Id. Nouembris anno 1589. cum erectam in Congregationem, tum & nomine Beatæ Mariæ Fuliensis, laude, authoramento, priuilegijs denique, & facultate se se quaquauersum propagandi facultate donatam.

XV. Sed cedat Italia stylus reuersurus in Gallias, vbi Henricus Rex Monasterij Parisiensis vrget fundationem. Euulgata Bulla propagationis ad suas preces obtentę, auctoque Fuliensium albo ad capita centum, manum admouit ædificio claustri in Vico Sancti Honorati propè Luparam, amandauitque Centuriam Velitum, qui aduenientes tutarent incolas, nam itinera laborabant bellorum motibus, vnà cum deteriori sæuientis hæresis appendice. Nequaquam verò silentio damnandæ ceù Monachorum profectio ad præclarum humilitatis, paupertatis, ac Religionis specimen composita, ceù præcellens inuitantis pietas Regis. Incedebant illi, Barrerio Duce, bini, & bini pedibus excalceatis, capite aperto, tunica tantùm breuiori induti, sine caputio, vt agmen addictorum Cruci, cui obsequi regnare est, & mancipem se deuouere in veram asseri libertatem, vesanæ plebis, ac irridentium Caluinistarum inter iurgia audiret coactorum ad Triremes manipulus. Toto itinere leniere continentem ieiunij abstinentiam solo pane cum frigidæ potu. Horis à Regula psalmodiæ designatis sistebant in semita gradum, & partiti in Choros concinebant laudem diuinam alternatim. Henricus autem ad Saltum Vincennarum aduenientibus procedens obuiam, in omnium complexus gratanter ruit, accommodauitque in ædibus, à Minimis Sancti Francisci de Paula modò inhabitatis, ad optatum vsque tempus, quo in destinatam Parisiensem domum, nullam iam manum desiderantem, introduxit. Parum fuit, & primam propaginem laudata beneficentia deduxisse: nisi & continuatæ addictionis magnificasset argumentis. Nam quod aptata claustra Regiæ forent adsita, ad illa per quam frequenter descendebat, agebatque cum Monachis vsque adeò diuturnè, & domesticè, vt Aulici susurrarent tantam cum Monachis consuetudinem cucullatum veriùs exæquare hominem, quàm regnantem præbere maiestatem.

XVI. Stationes Romana, & Parisiensis auspicante gratia Pontificis Summi, ac Regis Christianissimi, in præcipuis Italiæ, ac Galliæ Vrbibus sub idem temporis positæ incendere Burdigalensium, Lucentium, Taurinatum, Ameriensium studia ad Fulienses cooptandos in Ciues, proficiendumque domestico virtutis exemplo. Sed harum, aliarumque domorum erectiones, ac fundatores suo loco finimus. Rerum nunc series narrationem iterum Romam euocat, quò Barrerius, declinatis Galliæ motibus, minisque suam in ceruicem intentatis, se contulit. Sixtus Papa amplissimis fauoribus restaurationis promotor, roborator, cum ad sacra pedum oscula prouolutum vidit Auctorem, ad illum conuersus: suffulsisti, inquit, in diebus tuis domum Fuliensem, exacta quam adornasti reparatione. Labores nouimus, contentiones scimus, sartam tectam suspeximus, approbauimus. Nos gaudemus planè. Tu macte animo. Felicior in dies res cadet. Aderit inceptis Deus. Aderimus & nos eius vicibus in terris fungentes, quò religiosis faueamus Cœtibus, illis summoperè, qui vitæ à Mundo segregis non in aliquam laborant speciem, sed numeris inhærent cunctis. Superest reuiuiscentis disciplinæ capita scriptis consignes. Tuo Oraculo, feruore in præsentiarum vigent. Dissoluentur, obsolescent, nisi perpetuò seruanda calamo perennes, illisque Apostolica adstipuletur auctoritas.

XVII. Pontificijs monitis concitati Patres condendis Constitutionibus animum adiecere. Verùm obortis varijs difficultatibus cura refriguit quadriennio. Sedente postmodum Clemente VIII. nostrates sicut Reipublicæ Regularis induere formam, ità & legum momentis confirmati. Cessatum pendere à nutu Abbatis Fuliensis, eo nomine veniebat Ioannes Barrerius, vocata Romam comitia, renuntiatus Vicarius Generalis Ioannes Gualtheron, inuectaque consuetudo parendi sancitis supremi cuiusdam Magistratus, & obtemperandi moderationi Principis in tota Congregatione Cænobiarchæ. Pro cognomento gentilitio assumpta pia à Sanctis nomenclatio, dictique Ioannes Gualtheronus, Vicarius Generalis à Sancto Hieronymo, Ioannes Barrerius à Sancto Benedicto, Rogerius Perus à Sancto Gerardo, Philibertus Bourdesius à Sancta Pudentiana, Rogerius Sourdus à Sancto Nicolao, Guillelmus Compagnonus à Sancta Genuefa, Antonius Ferrera à Sancto Vincentio, Petrus Boygert à Sancto Paulo.

Hi

Hi primi reperiuntur Diuorum agnomine nuncupati, & subscripti. Exauthoratis domorum Superioribus, alij renuntiati, & exemplo dimissorum à regimine constabilitæ præclaræ vices capessendi moderationis fasces, ac deponendi, imperandi, ac obsequendi. Obseruantia, cui se adstrinxerat, excolebatur traditione, voce, non regula constanti. Quocirca partes concipiendi, & conscribendi eiusdem Canones demandatæ præstantissimæ existimationis confessoribus Ioanni à Sancto Hieronymo, Petro à Sancto Bernardo, Philiberto à Sancta Pudentiana, Pantaleoni à S. Placido, Ioanni à Sancto Mauro, Alexandro à S. Michaele.

XVIII. Sex Viri demandatæ solicitudinis aliquod specimen, seù rude schema proposuere primò Congregationi Generali decimo sexto Calendarum Augusti celebratæ, tandemque sanctiones triennij decursu maturatas, exploratasque, à Clemente octauo approbatas, ab omnibus receptas typis consignarunt, præfixa attitulatione. *Constitutiones Congregationis Beatæ Mariæ Fuliensis Ordinis Cisterciensis ad Sancti Benedicti Regulam accommodatæ in Capitulo Generali eiusdem Congregationis Romæ celebrato anno 1595.* Quarum quidem declarationum, Constitutionumque summa capita; quidque additum, innouatumque deinceps fuerit, ne Lector desideret, paucis referam. Delecti Patres ita conspirarunt in mentem D. Benedicti, vt delibarint etiam nonnullas selectas aliorum Ordinum consuetudines, nimirum Mendicantium, & Clericorum Regularium, consultis ideò, imò ad consessus vocatis, & iubente Clemente octauo adhibitis Alexandro de Franciscis Ordinis Prædicatorum, & Cosma Dossenio Barnabitarum Sancti Pauli solemnis famæ viris, in suorum Cætu primis muneribus defunctis, indèque raptis ad Infulas Episcopales, alterum Foroliuiensium, alterum verò Dertonensium. Id fuit in nostrorum quoque mores transferre quæcumque rerum vsus opportuniora consuleret, nec recedere vel latum quidem vnguem à Patriarcha Legislatore permittente Superiorum arbitrio transigere cum tempore; & experientiam sequi. Itaque, vt à regiminis norma exordiamur, prima ad eorum præscriptum in tota Congregatione recensentur nomina Abbas Generalis, Assistentes, Visitatores, Procurator Generalis, Prouinciales, Monasteriorum Moderatores. Cœnobiarcha Generalis ius summum dicit, restrictum, mediatumque Prouinciales

in attributis Prouincijs, ſingulis autem in Clauſtris Rectores ſinguli, Abbates appellandi vbi maior familia degit, Priores verò vbi minor. Aſſiſtentibus incumbit prȩſtò eſſe conſilijs Sodalitij Archimandritæ; Procurator Generalis negotiorum apud Romanam Curiam molem gerit. Viſitatores perluſtrant familias cenſoria auctoritate, non vt libuerit, ſed ad placitum primæ Infulæ, nec antequam ipſe Præfectus Generalis ſuam in toto Cœtu, & Prouinciales coloniarum propriæ dependentiæ viſitationem obierint. Omnium poteſtas triennij ſpatio durat. Abſoluuntur autem ab exantlatis officijs, ad eadem repetendi, vel grauiori, ac ſublimiori cohoneſtandi, aut ſanè feriaturi omninò in Capitulo Generali, ad quod cum primis Congregationis Patribus, Familiarum Præfecti ſinguli, ac Diſcreti tertio quoque anno euocantur pro Feria ſecunda Dominicæ tertiæ poſt mundi vindicem, de mortis victoria glorioſa Reſurrectione ouantem.

XIX. Qualem verò diſciplinæ ſolertiam, pietatemque Comitia vndequaque redoleant, ſeù quænam ibi negotia præter Superiorum depoſitionem, & renuntiationem agitentur, haud facilè omittendum duxerim. Rerum agendarum ſumma quotidianis Deo precibus in vnoquoque Monaſterio commendatur. Inuitantur & Chriſtifideles ad ſuarum Orationum conferenda ſubſidia, alliciunturque Indulgentijs à benignitate Pontificia pro inuiſentibus noſtrorum templa ſub idem temporis, eùmque ad finem impetratis. Illuceſcente primæ ſeſſionis mane Præſul Generalis Sacrum de Spiritu Sancto Abbatiali ritu decantat. Cæteri votiuam eamdem Miſſam concelebrant. Idipſum reliquis in domibus exactè ſeruatur ab omnibus Sacerdotio initiatis, & Sacrum canit qui præeſt. Vocales à litatione ad Aram contendunt proceſſionaliter ad aulam Capitularem, vbi ſuo loco compoſiti auſcultant perorantem de laude Monaſticæ conuerſationis, ac de obſeruantia impenſiori ſtudio nunquam non excolenda. Mox, toto corpore ſolo proſtrati, ſuperioratuum titulos, ponduſque deponunt, ſubeſſe magis, quàm præeſſe parati. E veſtigiò creantur conſeſſus Præſes, ac quatuor Aſſeſſores præter nuperos Abbatem Generalem, & Procuratorem Generalem, Aſſeſſores & ipſos, non electos, ſed natos. Principem hunc Septemuiratum Definitorium vocamus, cui intereſt Sodalitatis ſanctitati, & incremento cauere. Animaduertere item in abuſus ſtrictiorem vitæ rationem eneruantes, Monaſteriorum

riorum status singillatim excutere, libellos supplices reijcere, aut subsignare. Processus, si qui à Prouincialibus instructi sint, ratos habere, vel rescindere, sanctionum antea editarum abrogare quas expediat, & nouas ferre prout temporum vsus exegerit, integro denique iure decernere quæ singulares personas, familiasue tangunt, reliqua omnes respicientia maturare quidem, sed Capitularibus proponere, eorumdem calculis comprobanda. Ad hæc si Patrum conscriptorum aliquis non ad castigatissimi exempli specimen quippiam patrauit, perstrictam id vocare ad censuram. Ipsum Generalatu dudum exauthoratum, si remissiùs, quàm par est, habenas duxit, correctioni subijcere, tandemque vacantium dignitatum affectatione insimulatos inhabilitate ad earumdem consequutionem damnare. Expleto Septemuiratus munere consedentium vota incumbunt in futuri omnium Capitis, præcipuarumque dignitatum electionem, à quibus consalutatis, renunciantur Prouinciarum, ac Monasteriorum Præfecti, & exinde constabilito futuri Capituli Generalis loco omnes proprias sedes cogitant. Hac ratione ineuntur vsque in præsentiarum, absoluunturque Congregationes Generales, nisi quod Discreti primò ad minorem numerum in toto Sodalitio restricti, & deinde in Italia prorsus antiquati, diplomate Clementis decimi euulgato anno 1672. Prouinciales prætereà celebrare Conuentus cum alij Regulares consueuerint Ordines, nulla de his nostris in Constitutionibus mentio, nec introductus vnquam vsus, nisi fortè a. 1644. quo actos reperio à Patribus Prouinciæ Romanæ ad S. Bernardum de Vrbe.

XX. Ad hæc Magistram Regulam sanctitate, ac discretione attemperatam Legislatores optimè gnari, quemadmodum concessere primo reformationis feruori refectionem sumere discumbendo humi, nihil gustare sale, vel oleo conditum, nudis vestigijs incedere, modicam vestire tunicam, extinguere sitim aqua, reficere ieiunia solo furfureo pane, corpora quietem oppetentia duro ponere solo, ita rigidiore austeritate moderatione linita, voluere alumnos obseruantiæ perpetuis statutis vinciendæ incultiùs construere domos, quò aptiùs ædificarent conscientias cùm proprias, tùm alienas. Semel in Hebdomada incessere carnem flagris, septies in die Choro adesse, meditari quotidie ad horam. Cum vrbanitatis, vel charitatis officia id postulauerint, posse adire domos sæcularium, inuisere etiam mulieres, sed

præte-

præterea degere domi taciturnitate mutos, ſolitudine clauſos, indulta tamen mutua confabulatione aliquanto temporis poſt Nonam, ceù poſt Veſperas. Poſcente ægritudine ſterni lectulos culcitris, linteiſque, parari carnes, itemque adhiberi induſia, cæterùm ligneis ſandalijs ambulare, rudem lanam induere, cubare nudis tabulis, aut ſanè palea ſtratis. Nihil habere proprij: poſſidere omnia in communi. Ieiunia protrahere ab Idibus Septembris ad Sanctum Paſcha, nec vitam ſuſtinere niſi lacticinijs, piſcibus, ouis, ac oleribus. Harum denique, aliarumque obſeruantiarum tranſgreſſores nec mortali, nec veniali culpæ cenſendos obnoxios, ſed nec aliam incurrere pœnam, præter definitas in Conſtitutionibus ipſis. Adamuſſim ſeruantur hæc omnia, depoſitis tantummodo ſandalijs ligneis, ideò quòd Monaſticæ grauitati, ſilentioque nimium obeſſe compertum.

XXI. Conſuluere & Nouitiorum informationi. Lata ſtatuta, ſuperiores locales nomina daturos ſolummodo conſcriberent, dura, & aſpera proponerent, vocationem probarent. Prouincialibus data facultas admittendi ad habitum, & ad profeſſionem. Tyrocinium poſituris ſua qualibet in Prouincia ſtaret Domus, atque Magiſter ſpirituum directioni perquam idoneus. Poſt vota ritè concepta, & enuntiata ſubeſſent triennali diſciplinæ Inſtructoris Profeſſorum. Libera conſuetudine tunc duntaxat antiquioribus iungerentur, cum benè in Monaſtica vitæ ratione confirmati, non amplius periclitarentur excidere à rudimentis nouitiali in puluere hauſtis. Abbates Ciſtercienſes conſueuerant excipere quotquot implendo ſuæ familiæ ſyllabo neceſſarios ducerent, proindeque varijs in Cœnobijs, variaque informantium indole Ordinis Alumni ſingulatim ferè omnes educabantur. Sed tempus edocuit hanc methodum inſtruendi mittentes Mundo nuntium oppidò vtiliorem, ideoque conſtabilitæ Nouitiorum ſtationes in Gallia quidem Monaſteria B. Mariæ Fulienſis, Sancti Bernardi Pariſienſis, & Sancti Caroli in Ciuitate Lugduni. In Italia autem Sanctæ Pudentianæ de Vrbe pro Romanis, Pro Pedemontanis verò B. Mariæ apud Teſtonam, id quod Alexander ſeptimus ratum mandauit literis in forma Breuis expeditis 12. Iunij 1655. poſtquam ſui periculum facere deſijſſent in Abbatia Beatæ Mariæ ſecus Pinerolium.

XXII. Proſpexere & comparandis literarum pręſidijs, capite il-

lato de artium lyceis in ſelectis vniuſcuiuſque Prouinciæ Monaſterijs aperiendis, de Theologiæ à conſcientiarum directione nuncupatæ quęſtionibus per ſingulos feſtiuos dies erudito congreſſu agitandis, prętereàque de ipſis Rethorices pręceptis tradendis, vbi florentiores Adoleſcentes, humanas literas nondum benè edocti, diſciplinæ legibus ſe ſe imbuendos tradiderint. Hinc, (obiter dictum cenſeatur) errant toto Cœlo, nos recollectam omninò vitam agere, qui putant. Et noſtris, & proximorum compendijs vacamus. Cunctis naſcimur. Collactaneum à Parentibus hauſimus ſtudium procurandæ animarum ſalutis. Venerabilis memoriæ Inſtitutor nedum ipſe celeberrimum prębebat in Galliæ Prouincijs Concionatorem, vitiorum, hęreſumque Inſectatorem acerrimum, ſed ex Eremi ſeceſſu emittebat permultos ſuæ doctrinæ, pietatiſque æmulatores. Quare propagatam in Poſteros exempli vim voluere leges. Mineruæ operam dantibus domeſticę patent Athenæ, Athenarumque commoda. In facultatibus ſpeculatiuis Doctores ſequimur noſtris formatos in ſcholis. Vtque varia multiplicis eruditionis commiſſa typis monumenta pretercam, noſtri ſpectatiores Galliç Vrbium ambones toto anno conſcendunt, ea ſubſelliorum frequentia, ac plauſu, vt Fulientinę methodi Eccleſiaſtem laudare aliquem, perinde ſit, ac Euangelicum primi nominis aſſerere declamatorem. Porrò ad hęc munera aptiora excogitata ſunt, delectaque Clauſtra his, qui vltra montes ingenio excolendo vacant ipſęmet, quę Nouitiatus Palęſtræ, ac inſuper Sancti Antonij Burdigalę, Beatę Marię Cellenſis, itemque Beatę Virginis de Valle, & Sancti Maximini propè Aureliam. Illis verò qui citrà montes domus Virginis Conſolatricis Auguſtę Taurinorum, itemque Beatę Virginis à Monte-Regali, aut pro libito Prouincialium SS. Petri, & Andreę de Noualitio Subalpinorum Familię, quemadmodum & Sancti Ioannis Baptiſtę in Oppido Florentiolę, aliquandò etiam Sancti Bernardi de Albario Genuę, frequentiùs verò Sancti Caroli Maioris Neapoli, aut Sancti Bernardi ad Thermas in Vrbe pro Romanis.

XXIII. Cautum & per eoſdem in damnabilem honorum affectationem pœnalibus ſcitis, quorum tenor. *Vt autem honorum, & dignitatum cupiditati, omnique ambitioni, quantùm fieri poteſt, obſtruatur aditus, decernimus, vt ſi quis Abbatis Generalis, aut aliam*

quam-

quamcunque dignitatem Congregationis , aut aliam quamuis externam ambierit, aut vt ea mandetur alteri cuiuis, conatum adhibuerit, is voce actiua, & pasiua in perpetuum careat, vel etiam grauiori pœna puniatur arbitrio Capituli Generalis. Quod si quis aliquem ei rei dare operam cognouerit, nisi quam primum deferat ad Capituli Generalis Præsidem, eadem pœna teneatur. Quæ tamen posit interdum à Capitulo minui. Et in vniuersum quisquis aliquod officium, munus, ordinem, aut gradum superiorem, in Congregatione, vel Monasterio studuerit adipisci graues pœnas luat; vt eius exemplo alij sapiant, & huic teterrimæ pesti nullus sit locus in Congregatione. Quòd si quis contra hoc decretum dignitatem, vel officium ambitum fuerit assequutus, is præter dictas pœnas, dignitate etiam, aut officio adepto mulctetur, aut ijs fungi, quantum in nobis sit, prohibeatur. Nec contra hanc Constitutionem vnquàm dispensetur. Condignæ prorsus grauissimam in noxam animaduersiones, quibus Summi Pontifices robur addidere suis literis Paulus quintus Bullatis 27. Iulij 1605. alijsque signatis penultima Martij 1613. & Alexander VII. datis Romæ die xi. Augusti 1655.

XXIV. Iam verò quod ad varios ritus, & ceremonias spectat; maximè verò ad Opus Dei, non alijs voluere consuetudinibus peragi, quàm peculiaribus, & antiquissimis Ordinis Cisterciensis. Verùm cum Sacer Purpuratorum Patrum Cœtus declarasset Congregationes Sancti Bernardi omnes teneri ad recitationem Breuiarij pro omnibus sub Regula Diui Benedicti militantibus à Paulo quinto approbati, Itali die Sabbati præcedentis Dominicam secundam Aduentus anni 1681. vti cœpere in Sacri quidem celebratione Missali Romano, in Chori verò Psalmodia prælibato Breuiario Benedictino. Prouinciæ Galliæ, ab Italis iam seiunctæ Breuiarium adhibent Romano quantùm fieri potuit accommodatum.

XXV. Pro more eiusdem Cisterciensis, Cœlorum Reginæ addictissimi Ordinis, ipsammet Virginem Deiparam in Reformatæ Sobolis Protectricem Augustam delegere. Recolendæ vt Patronæ decreta perpetuò quæ sequuntur deuotionis obsequia. Cœtum ipsum nuncupandum Congregationem Beatæ Mariæ Fuliensis. Templa à nobis erigenda Virgineo eius nomini inauguranda cuncta. Festiuitates singulas habendas inter solemniores. Cum ad Analogium in

Choro

Choro annuntiantur, teneri actutùm omnes procumbere super oram cucullæ, ac reuereri recitatione Salutationis Angelicæ; prçuenire postea vigilijs, ieiunijsque, ac demum celebrare cum feruentiori deuotione, tum & splendidiori Altarium apparatu. Paruum eius Officium addendum quotidie penso Officij maioris, ac prçtereà omnes ipsiusmet Officij diuini horas complendas Antiphona Salue Regina, post Completorium decantanda, ad reliquas verò horas sine cantu pronutianda. Ita & nos Marianum sodalitium audimus, gratulamurque auspicijs, quod si Principe quodam studio Deiparam colimus, agnoscimus qualem se nobis exhibet, planè Matrem.

XXVI. Hæc Fulientinæ viuendi normæ statuta, hæ Constitutiones, Regulæ Diui Benedicti, & Consuetudinibus Ordinis Cisterciensis consonæ, à Clemente octauo firmitate Apostolica munitæ, à D. Ioanne Baptista à Sancta Anna doctis commentationibus illustratæ in sua praxi Iuris pro Congregatione Beatç Mariæ Fuliensis. A quarum synopsi vt ad obseruantiç laudem, assequutumque celebritatis culmen se se narratio vertat, vnum proferam Diuum Franciscum Salesium in Epistola ad Clementem octauum, qua impetraturus eorum suffectionem in Abbatia Beatç Mariç de Abundantia, inquit.

Beatissime Pater.

Bonis Religiosis melius nihil esse, malis nihil peius, & veteres dixerunt, & hac ætate ita compertum est, vt de illis cum Hieremia dicì meritò possit, si ficus sint bonæ, bonas valdè esse; si malæ, malas valdè: Nulla verò Orbis Catholici Diœcesis malarum istarum ficuum nocumentis adeò patet, quàm ista Gebennensis: quæ nulla magis bonarum ficuum prouentu recreanda foret. Hic enim Pater Beatissime in ipsa certaminis acie constituti inimicorum vires cominùs experimur, quorum ingenium est ex moribus nostrorum deprauatis, Ecclesiæ illibatam doctrinam carpere, ac infirmas Populi mentes deijcere. Quo nomine eò magis dolendum est, inter multa Monasteria variorum Ordinum, quæ in hac Diœcesi sunt ædificata, vix vnum reperiri, in quo Religiosa disciplina labefactata; imo potius conculcata penitus non fuerit, vt ne quidem vestigium veteris illius cœlestis flammæ appareat, adeò obscuratum est aurum, & mutatus color eius optimus. Cui quidem malo, nullo præsentiore remedio medicinam fieri posse existimant periti rerum æstimatores, quàm si ex Reformatis, & recenti

centi Spiritus Sancti igne accensis, & inflammatis Congregationibus Viri Religiosi adducantur, & in locum eorum (vt modestissimè dicam) qui terram hactenus perperam occupauerunt, sufficiantur. Hoc consilio adductus est Vespasianus Agatia vt Monasterium Sanctæ Mariæ de Abundantia, cuius ille Abbas Commendatarius existit, Religiosis Sancti Bernardi Fuliensibus, quorum bonus odor multis iam in locis manauit, si qua fieri posset opera, attribueret, & committeret, motis inde sex Monachis, omnibus propemodum senio, ac disciplinæ Religiosæ crassissima ignorantia non laborantibus modò; sed penè confectis. Res sanè bona, & omni acceptione digna, vt pro spinis, Flores in hortum Ecclesiæ inferantur. Id autem vt succederet, omnia cum Generali Fuliensis illius Congregationis parata, ac delineata sunt, quæ in eam rem necessaria videbantur; ita vt nihil præter vnum, sed illud quidem maximum, ac præcipuum desiderari posse videatur, Sedis nimirum Apostolicæ beneplacitum, quo omnia hæc, & fiant, & facta constent, ac firmentur. Cum autem huius rei vtilitas in hanc ouilis Dominici partem, cuius curam Apostolica vestra prouidentia mihi demandauit, primum deriuanda sit, non debui committere, quin ego quoque humillimis ad pedum oscula precibus à Beatitudine Vestra efflagitem, vt suam Paternam, & Apostolicam gratiam huic negotio liberaliter impertiri dignetur. Christus Dominus S. V. quam diutissimè nobis seruet incolumem. Annessij Allobrogum vigesima septima Octobris 1604. Beatitudinis Vestræ Indignus, & Humillimus Seruus F. E. G.

XXVII. Hactenus ad sanctimoniam clarus Gebennensium Antistes, qui de mandato Gregorij XV. cum præsedisset Comitijs Generalibus habitis Pinerolij Anno 1622. eaque opportunitate suis cõspexisset oculis disciplinæ contentionem, votorum consensum, curamque deferendi regiminis nonnisi in optimos, omnia suo testata voluit charactere Cardinalibus Ludouisio, Montalto, Sanctæ Susannæ, & Bandino, fusius autem eidem Summo Christianæ Reipublicæ Patri, Scribit enim

Sanctissimo in Christo Patri D. D. Gregorio XV. Pontif. Max.

Beatissime Pater.

Acceptis Sanctitatis Vestræ literis Apostolicis 20. mensis Aprilis huius anni expeditis, quibus me in Præsidem Capituli Generalis Congregationis Beatæ Mariæ Fuliensis constituit, sine mora parui, &

in

in Monasterium eiusdem Ordinis Pinerolij me transtuli, vbi me præsente, & secundùm mandata Apostolica præsidente, Capitulum illud generale celebratum est, in quo, vt par erat, de varijs, quæ vndique allata sunt negotijs totius Congregationis, plurima decreta sunt, & sancita, ac de more Superior Generalis, alijque tum Prouinciales, tum Abbates, ac Priores electi: & quidem tanta animorum consensione, tanta pace, tanta morum suauitate, vt nihil suauius, nihil amabilius videri potuerit. Ita sanè vt illud propheticum dici de hoc Capitulo existimem: Quàm bonum, & quàm iucundum habitare fratres in vnum, sicut vnguentum in capite, quod descendit in barbam barbam Aaron. Nihil vt expectandum supersit, nisi vt quemadmodum non tàm vnio, quàm vnitas, inter tot variarum Prouinciarum, ac Nationum capita hoc tempore laudanda est: ita & deinceps laudari possit: Superiorem autem Generalem nunc habet ista Congregatio, maxima votorum, ac suffragiorum conspiratione electum, cui sine controuersia omnes eruditionis, prudentiæ, ac ingenij palmam cedere debent: Virum spectatissimæ probitatis, & pietatis, qui grauissimis scriptis Ecclesiam Dei non solum hactenus ornauit, & muniuit; sed deinceps, quandò ei per otium licuerit, ornare, ac munire paratus sit, vt sperandum sit, sub eius moderamine totam istam Congregationem vberiores in dies prouentus facturam. Cæterùm quandoquidem anno 1625. istius Congregationis Capitulum generale Romæ in conspectu Sanctæ Sedis Apostolicæ celebrabitur, si quid supersit ad tanti Ordinis splendorem, ac maiorem perfectionem addendum, nullo negotio, & facillimè addetur. Deus autem Optimus Maximus, pro sua erga Ecclesiam singulari prouidentia, sanctitatem vestram tueatur incolumem, vt summis, ac imis votis supplex peto, & expeto Taurini 1622. F. E. G.

XXVIII. Tanto tanti Viri ad Principem Ecclesiarum Antistitem encomio nihil in Reformatę plantationis laudem solemnius addidero. Quòd si prudens Lector ex eo animaduerterit: optandum vt floreret deinceps, quę tunc vigebat, sententiarum consensio; hoc opus, hic labor fuit. Maiora probabantur quotidie itinerum incommoda, familiarum dispendia, votorum discrepantię. Ea propter Vrbanus octauus motu proprio emanato 22. Maij 1630. Gallię Monasteria erigenda censuit, erexitque in vnam Congregationem sub

nomen-

nomenclatione Beatę Marię Fuliensis, Italię verò domos in alteram sub appellatione Reformatorum Sancti Bernardi, vtramque speciali à suo Antistite moderandam. Noua tamen hęc rerum facies absque charitatis, animorum vinculi, iactura apparuit. Data quippè omnibus optio se se, pro libito, cui vellent ex Congregationibus adiungendi. Habituros singulos inter illius Professos, cui adhęrere maluissent. Romanis pręterea Monasterijs iniunctum onus parandi domicilium, annuumque censum subministrandi Procuratori Generali Fuliensium in Vrbe, cum duobus Socijs, commoraturo. Ad hęc inuiolabile adinuicem vbique perstat hospitij contubernium, pleraque alia in moris habemus mutuę vrbanitatis continuata argumenta, quibus vt fratres agimus, & regimine distincti, beneuolentia coniungimur.

XXIX. Post nationum diuortium Congregationem Fuliensem ad se multoties Cistercium inuitauit, inaurauitque recursum ad matris sinum, & teneriorum sponsione amplexuum, & speciosa adiectione Fulij ad tres Principes in Ordine Abbatias. Sed audijt: Fulio placere magis à se ipso pendere, Filiam esse Cistercij, sed Filiam assumptam in Parentis Restauratricem. Sat sibi esse laudis, profectusque lacessisse exemplo Matrem ad generalem illam morum correctionem, qua, ad puram Diui Benedicti Regulam, ac initialium Cœtus consuetudinum obseruantiam suam posteà conuersationem composuit.

XXX. Nec semel etiam agitatum de Congregatione Sancti Bernardi amplificanda accessione aliarum Ordinis Cisterciensis in Italia Societatum, quæ Congregationes Lombardiæ, Tusciæ, ac Calabriæ nuncupantur, seù aliorum etiam Sodalitiorum sub Regula Diui Benedicti conuersantium. Sed in ea sententia animum nostrates obfirmarunt, solitariè merendi, proindèque nec Monasticorum aliorum agminum nos immiscere castris, nec intra nostra alios admittere. Et de Cisterciensibus quidem eadem recurrit ratio, quam Fulienses retraxisse diximus, ne cum ipsis coalescere in vnum consentirent vnquam. De alijs verò potiores sunt obices, qui intercedant, nexumque prohibeant. Experientia siquidem edocuit religiosum aliquem Cœtum nunquam satis benè in alium migrare totum. Nam cùm suæ vnicuique, si non leges, peculiares saltem consuetudines sint, relabi facilè est in indolem propriam, eidemque adeò hærendi, vt consequens sit vel totam Institutionem, varia geniorum mixtura, à pri-

 mor-

mordiali recedere vitæ ratione, vel morum dissimilitudine, fore quidem vnitam, sed non vnam.

XXXI. Nec arguat quispiam nos in Gallia, quemadmodum & in Italia pusillum esse gregem. Nam Regnum complacita patris benignitate pusillis donandum certiùs speramus, quàm exoptemus anxiè, aut inire vrgeamus. Et profectò cùm Prouinciarum, tùm Monasteriorum, incolarumque albo longè locupletiori potiremur, si amplificationis studium animis aliquantò solicitiùs insedisset. Verùm hæc vna semper valeat inter minoris ponderis curas ablegari: Vna disciplinæ facies paucos inter professores vegetior, ac vniformior faciliùs asseruatur. Oliuetana ideò, Vallis-Vmbrosæ, Syluestrina, ac Guillelmitica, Montis Virginis, Cœnobiticæ & ipsę Congregationes in Italia exortæ, in Italia duntaxat florent. Benedictino Cassinensium Cœtui nihil cum exteris ab Italia nationibus. Theatini, Barnabitæ, Somasci, à Matre Dei appellati, Clerici Regulares omnes, paucas vltrà originale solum eduxere Colonias. Extrà Hispaniarum Regna propagari noluere & Seraphica Virgo Theresia insignem suam Carmeli restaurationem, tùm & reuocatam ad præscriptum Diui Hieronymi Asceticam viuendi normam præclari Reparatores Petrus Fernandez Pecha, Episc. Giennensis, Alphonsus Pecha, & Fernandez Yanes. Horum, aliorumque exemplorum adinstar edocemur perfectioni magis, quàm extensioni studere.

XXXII. Id, quod supplet, honestatque oppidò breuiorem domorum, alumnorumque numerum, amplitudo est Priuilegiorum, Indultorumque, quibus munimur, nec non & Patrum copia regiminis excellentia, eruditione, ac pietate illustrium. Approbationi nempè Constitutionum adiecit Clemens octauus luculenta alia Pontificiæ benignitatis compendia. Præstat inter cætera exemptio à Prælatorum Cisterciensium superioritate, visitatione, ac iure sub. Dat. Romæ pridie Nonarum Septembris 1592. Præcedentia item attributa in processionibus, & publicis actionibus super omnes Mendicantium Ordines, diplomate signato die nona Februarij a. 1599. Recursus ad iterum merendum sub nostris signis vetitus ijs, qui semel addicti Reformationi, ad aliam regularem conuersationem transijssent, vel migraturi imposterùm forent, expeditis bullatis literis decimo sexto Calend. Iunij 1604. Paulus quintus, & Prædecessorum suorum amplissi-

mos

mos in nos probauit fauores, & confirmationem cumulauit ſubiectione immediata Sedi Diui Petri, nec non conſortio Indultorum quorumcumque, Priuilegiorum, immunitatumque Monachorum, & Mendicantium Ordinibus conceſſorum motu proprio euulgato 21. Nouembris 1607. Alijs literis in forma Breuis voluit idem Paulus quintus noſtros duntaxat conficere, & ſignare in Cera *Agnus Dei*, prætereàque conceſſit Indulgentiam trecentorum dierum nedum Monachis, & Sanctimonialibus huius Congregationis, qui ad deuotiorem Completorij clauſulam decantarent in Choro Antiphonam *Salue Regina*, ſed etiam infirmis, qui abſentiam ab Odeo pia aliqua prece compenſarent, nec non & Chriſtifidelibus vtriuſque ſexus, qui audiendæ decantationi intereſſent. Eamdemque Indulgentiam Alexander ſeptimus extendit ad alias Virgineas laudes *Alma Redemptoris*, *Aue Regina Cœlorum*, *Regina Cœli*, quas Breuiarium Benedictinum loco Ciſtercienſis poſteà aſſumptum, pro terminatione Officij diuini, ſecundùm temporum varietatem diſponit. Horum Priuilegiorum, gratiarumque exemplaria ab Authographis deſumpta dabuntur in poſtrema huius elucubrationis parte, cui præcedant par eſt aliæ complectentes viros à Republica optimè adminiſtrata, à doctis Mineruæ monumentis, & à ſolicitiori pietatis ſtudio ſpectabiliores.

CISTERCII REFLORESCENTIS PARS SECVNDA

Abbates Generales.

Anno. 1592.

Ntiſtitum Generalium Illuſtrem Chorum ducit *Ioannes Gualtheron*, *Gallus*, *Catalaunenſis*. Genere nobilis, ætate florens, literis excultus, prudentia clarus ſub ipſo ſtatim Reformationis exordio Ven. memoriæ Barrerio adhæſerat, adeò pœnitentiæ amator, vt eam amplecteretur tanquam ſponſam, coleret pro delicio, veneraretur veluti manuductricem ad Cœlum, adeòque felici contentione in Monaſtica arena, vt multis in eo virtutibus certatim eluceſcentibus, vix initiatus Diaconus, admoueretur adminiſtrationi Sermonetani Cœnobij in agro Romano, quod maturioris in eo iudicij, & ſingularis morum grauitatis argumentum extat. Porrò qualis, quantuſque vir foret Ioannes, luculentius oſtendit in excelſiori ſupremi magiſtratus ſede, quam ſub nomine Vicarij Generalis Apoſtolici conſcendit anno à Deo Redemptore nonageſimo ſecundo ſupra milleſimum quingenteſimum,

ſimum,

ſimum, menſe verò Iulij, quo Patres Congregationis Romæ conſiſtentes primò comitia celebrarunt in Monaſterio Sanctæ Pudentianæ ad radices Viminalis. Enimuerò præfuit Congregationi, an Congregationem exorientem compoſuit? Deſijt mox anceps illa trepidatio, quæ in arduo rerum maximarum limine (non enim Ordinis Monaſtici Reformationem ſtabilire Prouincias inter minores ablego) fortiora nonnunquam pectora labefactat. Abhorrentibus à communiori ſententia, Congreg. ab Ordine Ciſtercienſi ſegregandi, poteſtatem fecit deficiendi ad quamcumque mallent ex Inſtitutionibus Carthuſianorum, Capucinorum, Eremitarum Camaldulenſium, vel Minimorum Sancti Franciſci de Paula. Eo Auctore noſtrorum Cœtus Abbati Ciſtercienſi obnoxius, Apoſtolicæ Sedi immediatè ſubiectus eſt, ſub cuius etiam protectione ſuſceptus. Eodem ſatagente Conſtitutionibus ad Regulam Diui Benedicti accommodatis extrema manus impoſita; & à Pontificia approbatione iuris robur comparatum. Grauiſſimis huiuſcemodi curis incumbenti totum abijt triennium, non autem Generalitij muneris tempus, cuius labores ad trium annorum ſpatium iterum exantlaret, vellet, nollet oportuit, Dei Vicario vi legis, cui refragari nefas, ita mandante. Demùm ex publicis curis ſibi redditus in ſumma humilitate, obedientia, paupertate quieuit in Domino quarto Idus Ianuarij, anno à Deo in noſtræ carnis ſubſtantia milleſimo ſexcenteſimo vltrà vigeſimum, fato ſublatus apud S. Pudentianam de Vrbe.

1598. *Guillelmus à S. Claudio*, *Enuoion*, *Burgundus* decenniò poſtquam habitum Romæ ſuſceperat, pedo Generalitio ibidem cohoneſtatur ſeptimo Cal. Iunij. Adeò breui à Sacramenti pronuntiatione decurſo tempore, ad Congregationis ſubeundum regimen deligi, præſtantiſſimæ, quibus pollebat, partes expoſcebant. Debebant profectò & ipſi non modicum Reformationis incunabula, quòd eam perfectionis puriorem ſpiraret auram, quam reliqui vitæ Monaſticæ candidati auidè haurirent. Auſteritates vorabat intrepidè, ac vnus in paucis cenſebatur, qui, ad mentem Sancti Bernardi, Religioni nomen daturus, corpus extra Monaſterij limen reliquiſſet, Spiritu duntaxat in clauſtra inducto. Debebat & agitatæ Congregationis conſolidata ſtabilitas, viro quippè vi directionis, & incrementi ſtudio, ſi quis alius, prædito, qui oppidò profuiſſet, ne, quod commune

eſt

est religiosarum plantationum discrimen, aduersitatum ventis vndique impetita, disiecta corrueret, quinimò altiùs radices iaceret, quàm vt iactatione vllo vnquam tempore periclitaretur euelli. Qui ante Generalitia decora de Republica adeò benemeruerat, ampliora spondebat beneficia, si in eam sententiam Patrum Senatus concederet, vt prima Infula redimitus fulgeret. Expectationem haud fefellit euentus. Ipse nimirum, Coloniarum augendarum zelo nemini secundus Ebredunensem emisit, aliasque. Monasticæ præeminentiæ vindex feruentissimus, Mendicantium quorumcumque Cœtibus in actis, & processionibus publicis nostri anteirent, solerter curauit, ac obtinuit. Qui verò Antistites religiosorum Ordinum Soles esse optimè nouerat, ac proindè tunc magis eosdem moderatione illustrare, cùm visitationibus lustrant, secundo regiminis anno ab Vrbe discessit, inuisitque quotquot ea tempestate enumerabantur nostratum stationes. Nunquam è viuis abire debuisset, si desideratissimis viris cæca mors, inuida veriùs, parcere sciret. Guillelmum, noua semper ad commune bonum molientem, ipsa nobis luctuoso prorsus funere Taurini eripuit anno à depositis dignitatis insignibus, & æui, in quo sumus, quarto.

1601. *Petrus à S. Bernardo, Matharel, Aluernus*, ex Oppido *Vison* dicto, Reformationis legibus rita votorum solemnitate se deuinxit in Abbatia Fuliensi ætatis anteactæ anno octuagesimo primo supra sesquimillesimum. Abbas Generalis in limitaneo Gallis, ac Italis Pinerolij Conuentu renuntiatus, præclarè elusit Edmundum à S. Cruce Cistercij Antistitem, & Ordinis Primatem, cuius censoriam potestatem in hanc Congregationem opportuno Clem. VIII. diplomate excussit. Cætera viri præconia aptiori conceduntur loco. Superata quippè virtutum eminentia, quam calculorum conspiratione attigerat dignitatem, sacros inter fastos aliquantò fusiùs reponendus erit. Planè vsque adeò commendata toto Cœtui præclari capitis religio, & pietas, vt repetitis suffragijs ad Infulam secundò regendam assumptus, eamdem vnà cum mortalitatis sarcina deposuerit a. 1606. 22. Martij, à quo tempore vsque ad futurum Capitulum prefuit *D. Io. à S. Hieronymo primus Assistens.*

1604. *Petrus à Sancto Bernardo* Sodalitatis regimini iteratò admotus.

1607. *Sancius à S. Catharina, Beauuer, Vasco*, cooptatus in Fuliensem familiam anno à Virgine puerpera 1586. in Abbatia, à qua Sodalitati origo, nomenque. Summo Congregationis regendo clauo tertiò adlectus est, primùm ab anno voluentis seculi septimo ad decimum, iterumque à decimo quarto ad decimum septimum, & exindè ad vndeuigesimum. Pietate, eruditione, abiectione sui, nec non & solitudine efformauerat quidem se se in Superioris claustralis ideam; at suffragia toties in eum conuenisse, ea præsertim tempestate, qua in perfectionis stadio nemo impigrè se gereret, quinimò vnusquisque pro viribus charismata æmularetur meliora, alia potissimùm causa fuit, sedulitas nimirùm in rebus agendis, consiliјque feracitas, & vbi rei communis immineret periculum, illicò, nec vna ex via, reparationi adesse & ipsum, fortique animo labem impendentem propellere. Studijs moralibus perindè vacabat, ac si Philosophiæ, & Theologiæ cursus summa perspicacis ingenij cum laude minimè confecisset. Verùm qui spiritui excolendo neruos intendebat omnes, planè vt nesciret à psalmodia, à lectione sacrorum codicum, à diuinarum meditatione rerum se abstrahere, sapientiæ Sanctorum venas tantùm foras produxit, visus eleuasse viatores ipsos ad Ciuium vitam elucubrationibus in Athenęo recensitis, quibus, vt tituli præferunt, hominem edocet animo à Sæculi curis reuocato Deum contemplari, sui abiectione Deo accedere, diuini amoris æstu in Deum transire, & diuinæ assiduitate pręsentię, vitam transigere mente in eum defixa, cuius visio tota merces. Eminentissimi Principis Francisci Cardinalis Barberini sacramentales confessiones diù excepit, aliorumque prępotentium in Vrbe virorum conscientias audiuit non sine magno eorumdem christiana in perfectione incremento, cuius contentionem feruentissimis ipse adhortationibus, diuinis veluti flabris, accendebat. Denascitur sexagenarius ad S. Bernardum de Vrbe anno à votis emissis quadragesimo tertio, humanę verò restaurationis millesimo sexcentesimo vndetrigesimo; pridie Iduum Octobris.

1610. *Ioannes à S. Mauro, Balades, Tolosanus*, conuolauit ad castra Fuliensia anno 1579. meruitque sub strictioribus obseruantię signis inter primos. Post mortem Venerabilis Patris Ioannis Barrerij Abbatia Fuliensi à Clemente VIII. donatus, eamdem Congregationi cessit, Regularem ex Sęculari ab eo temporis futuram. Itaque qui sua

Reformationi incunabula prębuerat, iuremeritò in omnium Patrem, plenis ſuffragijs erat deligendus. Sed Anteſignanus potiùs oſtenſus fuit, quàm datus, nam menſe ab inauguratione ſexto ſupremam obijt diem Taurini, pridiè Cal. Septembris, cuius interim partes vſque ad proxima indicenda comitia ſuppleuit D. Marcellinus à S. Benedicto, Louerius, Pedemontanus, Procurator Generalis.

1611. *Martialis à S. Bernardo, Golet, Lemouicenſis*. Exacti ſeculi anno nono & octuageſimo Mundi triumphati glorioſum ſpecimen & ipſe dedit apud Principem Ordinis manſionem in Aquitania. Ornatiſſimus Eccleſiaſtes annis fermè viginti inſigniores Gallię templorum Orcheſtras; expectationis diuini partus, magnique ieiunij diebus occupauit, ab eruditione neſcias, an vernaculi idiomatis ab elegantia commendabilior. Nobiliori è Sede per biennium ius dixit, acerba interceptus Parca Burdigalę anno Christi 1613. ſui æui 44. Monachatus verò quarto & vigeſimo. Defuncti partes ad opportunam vſque totius Congregationis conuocationem ſuſcepit Petrus à S. Eligio, cognomento Vincen, ipſi Patria quidem conciuis, munere autem Generalis Aſſiſtens.

1614. *Sancius à S. Catharina.*

1617. *Sancius à S. Catharina* ter repetita electione Congregationis Anteſignanus dictus.

1620. *Hilarius à S. Io. Baptiſta, Ratta, à Scalenghis*, Taurinenſis Diœceſis, in Comitatu Plozaſchi Oppido, Chriſtum ſub Diui Bernardi inſignibus Romę induit pręcedentis ętatis anno quarto & nonageſimo. Vitę à Mundo ſequeſtris exemplar notis omnibus abſolutiſſimum, dono contemplationis, auſteritatis, & charitatis pręcellens proclamatur Superior Congregationis ea tempeſtate, qua Monachorum flos audiens, virtutem verè maſculam in futuro omnium capite exigebat. Reſpondit omnium votis, Pręſulemque egit ex illis vnum, quos citiùs raptos ingemuere greges, viſumque Cœlum hominem inuidiſſe terris; Abijt è viuis auſteriore ſui afflictatione, ac humilitate ſublatus. Quòd enim in familijs perluſtrandis nec quidem equo inſedere vellet, ſed longiora etiam itinera pedes abſolueret, Parmę in morbum incidit, & Florentiolam delatus, ibi ſe ſe ad ęternitatem compoſuit. Meritorum vertice Prędeceſſoribus par, ac Succeſſoribus, ſpeciali funerum ſplendore honeſtatur, quippè cui

conti-

contigit & tumulus singularis ad latus dextrum Aræ maioris, & Epitaphium vt sequitur.

Hic requiescit Adm. R. P. D. Hilarius à S. Ioanne Baptista Sup. Gen. Cong. B. Mariæ Fuliensis, obijt die 2. Februarij 1622. Ætatis suæ Anno XXXX.

Ipso conclamato Sodalitatis optatissimo Parente orbatæ curam gessit Petrus à S. Eligio, quem & D. Martialem à S. Bernardo præcoci funere ad Superos raptum, sub nomine Vicarij Generalis summo in munere excepisse iam diximus.

1622. *Ioannes à S. Francisco, gentili agnomine, Gulonius*, Lutetiæ natus; anno 1604. ibidem solemni iureiurando vouit stabilitatem suam in hac Congregatione, quam post varios inferiores gradus pleno tandem iure rexit ad sexennium. Promotioni collimarunt Generalium Consessuum celebriores, alter quidem habitus Pinerolij, cui S. Franciscus Salesius, auctoritate Apostolica, præfuit; alter Romæ in conspectu Sanctæ eiusdem Apostolicæ Sedis coactus. Iurisprudentiæ Canones diligentissimè excusserat, humanæ, diuinæque Philosophiæ arcana secretiora peruestigauerat omnia, in Græco quoque idiomate, sub Patre, eiusdem linguæ in Parisiensi Archigymnasio Professore celeberrimo, luculenter profecerat. Verùm maternæ linguæ nitore, quo Dionysij Areopagitæ opera Gallicis auribus accommodauerat, aureus calamus appellabatur. Quare aureus Scriptor, plumbeo nequaquam exprimendus stylo, Diuum Franciscum Salesium Encomiastem iuremeritò habuit, qui de eius ad primam exedram consensu ità ad Greg. XV. in Epist. parte antecedenti prælaudata scribit: *Superiorem autem Generalem nunc habet ista Congregatio, maxima votorum, ac suffragiorum conspiratione electum, cui sine controuersia omnes eruditionis, prudentiæ, ac ingenij palmam cedere debent: virum spectatissimæ probitatis, ac pietatis, qui grauissimis scriptis Ecclesiam Dei non solùm hactenùs ornauit, & muniuit; sed deinceps quando ei per otium licuerit, ornare, ac munire paratus sit, vt sperandum sit sub eius moderamine totam istam Congregationem vlteriores in dies prouentus facturam.* Quæ perstrictim Salesius in Ep. ad Pont. Maximum, eadem fusiùs Io. de Vassan in Elogio impresso ad calcem versionis S. Dionysij Areopagitæ ex Græco idiomate, in Gallicum sermonem, quod sic habet.

Inter Gallos doctrina illustres Ioannes Gulonius annumerari meretur, quem Nicolaus Pater (Ioannis aurâti gener, ac in regia Græca linguæ professione successor) singulari naturæ bonitate præditum adolescentem, non vulgariter, & adeò felici successu instituit, vt ab Academiæ Parisiensis curatoribus dignissimus sit iudicatus, qui sublato è viuis Parente, literariam eius professionem susciperet; sed in Fratrem se Minorem muneris istius functionem paterna pietate transmisit. Foro iam assuetus, vbi celeberrimos inter Iurisconsultos tunc temporis eminere posset, mutato de repente consilio, secreto quodam impulsu asceticæ vitæ secessum appetens, Sodalibus se Fulienfibus adiunxit; apud quos in perpetua iam à primis tyrocinij annis præfectura vixit, postremis verò, ad Magisterium eius sodalitij, summam scilicet huius Ordinis regendi curam euectus est; ac dum istius muneris obeundi causa Romæ ageret, Vrbano VIII. Pontif. Max. innotuit, cui ob variam, perfectamque eruditionem, fuit acceptissimus: in Patria autem bonis, ac literatis omnibus charus, quorum & elogijs certatim ornatus est, sed aulæ præsertim nostræ Proceribus virtutis nomine gratiosus, ac familiaris vixit. Et si verò maior apud omnes fuerit suaui consuetudine, & vsu, literarum tamen etiam monumentis inclaruit. In medijs etenim, grauissimisque Monasticarum Præfecturarum occupationibus (mirabilem ingenij vbertatem sortitus) multa elegantissimè, patrio præsertim sermone composuit; sed eius præcipua in Græcis ornatissimè, ac magna fide conuertendis laus fuit.

Nicolai Patris versionem librorum S. Gregorij Nysseni contra Eunomium recensuit, atque ipsius Gregorij editionem recognouit.

Viri clari Nicolai Fabri, vitæ sanctitatem oratione funebri celebrauit.

Vir fuit in rebus agendis summæ prudentiæ, in omnis generis libris censendis acerrimi iudicij, acuti, & sagacis ingenij, oris, ac staturæ decore præstans, canitie venerabilis, vt seniorem, quàm erat, ex vultu suspicarere, moribus candidissimis, ac Patriæ amantissimus. Nec sublimiorem modò Philosophiam, verùm & omnes ferè disciplinas animo, & studio complexus est. At, quod dolendum, exacto dignitatis supremæ, quam inter suos gesserat, sexennali tempore, cum successori Consiliarius præcipuus, & Assessor adhæreret, & in eius muneris administratione otio maiore liberior, ac solutior, qua iam animo

præ-

præconceperat quamplurima (tanta erat in ſcribendo facilitate) publico daturus ſperaretur, ipſo ferè famæ mirificè ſuccreſcentis momento, vehemens febris cum lateris dolore continuis æſtibus iactatum vndecimo à natali Chriſti die, quo poſt peractam ter, de more, nocturnam liturgiam lætales dolores præſenſit, immaturo fato quinquaginta quatuor tantùm annos natum nobis eripuit. Tranquillè, & conſtanter vti Philoſophum Chriſtianum, piumque Archimandritam decuit, felicem animam inter ſuorum permixtas precibus lacrymas, Deo reddidit. Quum Sancti Dionyſij diuinis operibus Gallico ſermone reddendis ſtylum primò exercuerat, in ijſdem poſt vigeſimum, & amplius à prima annum, noua verſione illuſtrandis ſcribere deſijt, eorum editioni immortuus. Corpus defuncti in Odeo B. Bernardi ad portam honorianam ſuburbanæ ædis conditum eſt, Epiphaniorum die ſolemni, Magnatibus aliquot, ac quamplurimis amicorum ex Vrbe poſtremò illum viſuris ad funus accurrentibus; ijſdem amicum amiſſum, vniuerſis autem Cœnobij Monachis Patrem acerba morte præmiſſum mœrentibus: Lutetiæ Pariſiorum anno huius ſeculi vigeſimò nono.

1625. *Ioannes à Sancto Franciſco* Generalitio munere ſecundò donatus.

1628. *Carolus à S. Paulo, Vialart, Gallus*, patriam nactus Lutetiam, parentes Felicem Vialartum, Dominum de la Foreſt, libellorum ſupplicum in Regia Magiſtrum, & Ioannam Hennequin; ingenium verò politiori literaturæ, ſcholaſticis facultatibus, monumentis, ſeù Eccleſiaſticæ, ſeù prophanæ Hiſtoriæ excutiendis aptiſſimum. His, alijſque nominibus floruit gratia apud Regem Chriſtianiſſimum, æſtimatione apud Regni Primates, obſeruantiæ zelo inter domeſticos, concionatoris ornatiſſimi, ac rerum Eccleſiaſticarum illuſtratoris eximij æquè inter coæuos, ac inter poſteros claruit, honoreſque in Clauſtro offendit, quos fuga à Sæculo declinauerat. Siquidem Abbatiæ Fulienſis primò, Generalitijs deindè Infulis redimitus eſt, tandemque Abricenſium Paſtor renuntiatus, in Epiſcopum initiatur anno 1640. in Pariſienſi noſtratum templo vnà cum Nepote Felici Catalaunenſium Antiſtite, & Comite. Gregibus tùm Monaſticis, tùm & laicis in paſcendis pietate, & ſolertia enituit. Eccleſię deſponſatę iura, ſi quis alius, adauxit. Diœceſim perluſtrans, ouium vitijs obrutarum quamplurimas ſalutari pœnitentia Chriſto

lucrifecit, nec Prędecessorum pręstantioribus gloria ęquandis quidquam ei defuit, nisi longior duntaxat ętas, nam infrà biennium reuocatus è viuis, diem nouissimum expectat ante gradus Arę maioris.

ABBATES GENERALES CONGREG. B. MARIÆ FVLIENSIS IN GALLIA.

Anno 1631.

Arolus à S. Paulo ex vltimo Pręsule Cisterciensis Reformationis in vnum Cœtum adhuc vnitę, primus, post diuisionem, Fuliensium in Gallia Antistes.

1634. *Carolus à S. Maria, Lauson.* Sęcularium, ac Monasticorum natalium sedem habuit Parisiorum Vrbem, Parentes à luce generis claros, mentem verò ad literarum comparationem ardentiori inclinatam genio. E Mundo traductus ad Claustra, floruit ex adolescente æquè ingenuo, ac ingenioso, Asceta perindè probus, ac doctus. Disciplinas Philosophicam, & Theologicam non delibauerat tantùm, sed studiosissimè excusserat, ac pręclaro quodam acumine diuturno inter circulos periculo immixto suspiciebatur in alijs erudiendis, explanare cum plausu sententiarum obscuriores, expendere dubias, reijcere improbandas, edocere delectas. Apostolica quoque excultus eloquentia, eamdem sacris ex Cathedris ad communem produxit admirationem, ac vtilitatem, eruditione quidem locupletem, stylo ornatam, rationum pondere grauem, ad animarum lucra vndequaque instructissimam. Fatigasset & vigilijs pręlos, sed quòd calamus in syllabum Fuliensium sanctitate illustrium, suarum lucubrationum primam incidisset; ità animus ab adornanda eorumdem Synopsi, ad ęmulanda charismata abductus est; vt imitationi totus incumbens, raram scriptioni manum admoueret; studeretque Parentes nostros, viros gloriosos in generatione sua gestis potiùs, quàm verbis prębere expressos. Sanè quo illi diuini amoris calescerent ęstu, quo feruore orationem mentis, ac linguę

pluri-

plurimas ad horas protraherent, qua austeritate corpus afflictationibus insequerentur, vigilijs compescerent, solitudine, taciturnitate edomarent, qua solertia sublimiorum etiam virtutum conquirendis inhærerent præsidijs, in vno Lausonio cernere erat. Laudatis ornamentis, quemadmodum apud Sodales, ità etiam exteros inter conspectissimus, grauissimis nunquam vacauit Prouincijs. Post Monasteriorum, aliorumque munerum gestam approbatissima cum opera curam, rerum tandem summam, in Congregatione Capitularium die 17. Maij Cellis-Bituricum aduocata, sibi concreditam, pro dignitate gubernauit. Quid plura? Præterquam quòd Ecclesiastem agere, celebrioresque occupare ambones oportebat, in excipiendis confessionibus & virorum Procerum, & lectissimarum ex aula Regia fœminarum multus erat. Iulius insuper Cardinalis Mazarinus, eo inter suos Theologos adnumerato, Lausonij Oraculum consulebat, quò in præcipuis Regni negotijs pietate, ac sententijs viri spectatissimi vtens, feliciùs summam illam optimi administri consequeretur laudem, inseruijsse Deo, & Regi. Hæc inter ingenij, morum, honorumque præconia Fuliensem viuendi rationem ad annos quatuor vltra quadraginta tenuit, excessitque Lutetijs, ibi septima die mensis Decembris anno 1659. euocatus ad Religionis præmium, vbi vigesima secunda Februarij anno 1615. publica susceperat Religionis vota.

1637. 1640. *Carolus à S. Paulo* iterum, iterumque ad clauum tenendum designatus, secundò quidem sub ipsis Maij Idibus Cellis-Bituricum, tertiò autem Parisijs die viij. mensis eiusdem.

1643. *Matthaus à S.Gerardo, Maillons, Aquitanus*, ex Oppido vulgò *Casiber*, in Diœcesi Tarbensi supernæ vocationis directione Congregationi Fuliensi nomen dedisse, quo ipsimet Congregationi leges præscriberet planè dicendus. Enimuerò à regimine feriauit nunquam, vtque alios obiter indigitem dignitatum caracteres, Abbatis, Prouincialis, Censoris, ac Generalium Consiliarij, quater in Primatem euasit, primò in Conuentu celebrato pridie Nonarum Maij, apud S. Maximini secus Aureliam Cœnobium, mox in altero, eadem die anno 1646. Lutetiæ ad S. Bernardi coacto, iterumque, decenniò post suffragijs Capitularium Burdigalæ sedentium, & tandem anno 1657. designatione euulgata duodetrigesima Aprilis die, dum

Comi-

Comitia haberentur in præfato S. Maximini domicilio. Nec ornatissimi cuiusque Antistitis in præclaro toties Cœnobiarcha partem desideraueris vllam. Institutionem vrgere imperio, præbere exemplo ptimi erat momenti ad votorum consensionem in eum flectendam. Legum zelo affines erant præter magnam mentem, vbi ardua negotia ampliori sinu nequaquam egerent, summa prudentia, vndè solliciti timoris euentibus cautè consuleret, ac imminentia discrimina feliciter eluderet, dum eisdem maturè prospiceret. Ad hæc noua semper experientia æquabat existimationem sui. Cùmque frequentiores inter honores alteram homines induant faciem, Matthæo ipsissimi mores inter honores, imò nunquam regendo Cœtui aptiores habiti, quàm post regimen. Eadem prona in omnes paterni affectus & benignitas, & dulcedo. Eadem semper intuentibus occurrebat absolutissima viri claustralis effigies, disciplinæ in se apprimè tenax, in cæteris vindex acerrima. Sed quæ illi præ cæteris animos adiungebat virtus, studium erat rei Fuliensis amplificandæ, cui quidem cùm extera non deessent adiumenta, aulæ gratia, Potentium fauor, internis quammaximè vtebatur subsidijs, ijsque potioribus, quandoquidem in deligendis studiorum Præfectis, domorum Administratoribus, Prouinciarum Censoribus in optimos quosque propenderet, nec in dignoscendis oberraret. Erat & acceptior, quòd in tanto munerum lumine constitutus, nec minima quidem fastigij illecebra tangi contingeret. Se sibi restituere, & in ordinem redigere semper mens fuit. Verùm cum eminentiores forent dotes, quàm vt vacare à moderatione paterentur, rapi ad gradus fas erat, nec superiorem locum conscendit vnquam ad electorum schedulas in se conspirantes auditas, sed ad illa reluctanti obnitentium verba: obediat, insedeat, pareat. Hæc electionis terque, quaterque iteratæ pondera, hæc incitamenta. Commune coronare delicium Patres conscripti censebant, cum Maillonij tempora pastorali Infula redimirent. Accessit ad felicitatis compendium diuturnior ætas, nam duobus tantùm annis nonagenario minor, Cœlo maturus, mortalibus valedixit in Abbatia Fuliensi x. Octobris anni à Virginis partu 1678.

1646. *Matthæus à S. Gerardo* Lutetiæ Parisiorum, pridie Nonarum Maij ad aliud triennium confirmatus.

1649. *Arnaldus à S. Benedicto, Tappiè, Auxitanus*, multis promotio-

motionibus varia & ipſe dignitate ornatus, Generalatum tandem inijt Cellis-Bituricum, quò Electores ad diem iv. Maij conuenerant. Deſiderium ſui ſola diuturnitate æui non æquauit. Cæterùm claruit moderator optimus ſi quis alius. Pollebat cum literarum coronide, morum commendatione. Præſtabat probatiſſima in rebus agendis opera, miraque in animabus regendis directione. Reliquas inter, duabus potiſſimùm, ijſque inter ſe pugnantibus elucebat virtutibus, manſuetudine, qua, animos deuinciens, optabatur longæuus; & diſciplinæ ſtudio, quod vitæ nexu citiùs abſciſſo, illum breuiorem effecit. Præclarum ſanè chariſma, & planè nuncupandum Paſtorale, benignitas, quæ ſuperiorem renuntiantibus, Patrem præbet. Ab eius quammaximè vſu nunquam non recolendus erit Arnaldus, cuius etiam fauſta auſpicante acclamatione imperium cum triennij occaſu elapſum, ad aliud triennale ſpatium ſibi prolatum conſpexit. Verùm dum felicior ei ætas augurabatur, omnium vota anxia fruſtrauit ſpe inſtitutionis contentio. Viſitationum curſus afflicta valetudine, nec alio niſi vigentis animi robore confirmatus anno 1653. conſtanter proſequebatur, cum præpropero abreptus fato, vltimum vitæ actum peregit vndeuigeſima Septembris in Ciuitate Prouinciæ Lemouicenſis, cui nomen Vzerche. Indè elatus ad Tutellenſe Cœnobium, inter Sodalium cineres dormitionis locum accepit.

1652. *Arnaldus à S. Benedicto* primo Triennio feliciter expleto ad ſubſequentis exhauriendos labores quinto Calendarum Maij Cellis aſſumptus.

1654. *Matthæus à S. Gerardo*. Burdigalæ tertiò renuntiatus Nonis Maij.

1657. *Matthæus à S. Gerardo* pro quarta vice electus in Capitulo Generali die 28. Aprilis Aureliæ celebrato.

1660. *Arnaldus à S. Bernardo, Boc, Petragoricenſis*, ex Oppido *Bourdeilles* dicto, Eccleſiaſtes, cui ob inuidioſam prorſus eloquentiam perpetua ſtabunt nominis, famæque decora. Non vnum is, alterumue è celebrioribus Galliarum ſuggeſtis facundè perorando glorioſiſſime conſcendit, ſed, poſtquam, legum Fulienſium ſacramento ritè enuntiato, dicere ad concionem inſtituit, eo laterum robore, ea ſubſelliorum acclamatione Apoſtolicam in hanc ſpartam incubuit, vt ſeptem vltra triginta eamdem adornauerit annis. Totidem

tidem ex alto verba fecit æquè in expectatione diuini partus, ac recurrentibus quadragesimalis abstinentiæ diebus. Affluebat, in declamando, Sanctorum oraculis Patrum, prædiuiti Historiæ sacræ, & prophanæ thesauro, selectioribus veterum Philosophorum sententijs, ineratque dictioni ea omnis doctrinæ vbertas, quam occasio posceret, quam auidiores expeterent aures. Orator erat, vno rem verbo absoluam, adeò disertus, vt à copioso facundiæ decursu, seù exundanti à flumine abreptos diceres Auditores, quos citra fastidium attentissimos elapsa semper clepsydra dimittebat. Nec ab eruditione tantùm placebat, sed & à voce perindè grata, ac plena, ab actione lepida, ac efficaci, à peramplo memoriæ sinu, &, quæ prima in Verbi diuini enuntiatore attollitur pars, ea in suadendo vi, qua animarum intima peruadens, corda feriret, ac flecteret, cùmque pectora diuini amoris æstuarent igne, corda soluerentur in lacrymas liquida, & patentia compunctionis argumenta. Eadem arte, eodemque plausu valebat, & cùm post linguæ officium, aurium præberet obsequium. Qui nimirum expiari noxas gaudebat, quarum dolorem exciuerat, impendebat confessionibus excipiendis tempora à dicendo feriata, ferebaturque sicut in sublimi euangelicæ prædicationis exedra lucidissimum concionatorum sidus, ita & in arcano sacramentalis pœnitentiæ tribunali eximius conscientiarum institutor. Adibant præterea Arnaldum Mattonæ acrioribus diuexatæ scrupulis, adolescentes iuuentuti optimè formandæ addicti, alij alijq; ecclesiastico caractere spectabiles, ac proinde delicatiori spiritui solicitiùs excolendo intenti. Sed & Sanctimonialibus Visitationis B. Mariæ, Reformationis Carmeliticæ, ac Sanctæ Claræ, alijsque Virginum Claustris operam impertiebatur salutarem, noscebantque illa perfectionis Asceteria optimè sua tractari vulnera, & probatissimis curari medelis. Sanctioribus adeò curis distento varijs plaudebat fama nominibus, maximè verò Prouinciæ Prouinciæ Apostoli, Episcoporum oraculi, solemnisque consecratarum Deo fœminarum directoris. Nec opere externo absorbebatur totus, qui & manum domesticis negotijs admouit, renuntiatus Censorque, Prouincialisque, ac tandem bis Abbas Fuliensis, Congregationis Pater, quam post laudatissimè administratam, postridie Cal. Decembris spiritum reddidit Creatori, in Ciuitate Vzerche nuncupata, vbi anno 1670. senem agebat quadrienniò minus octuagenarium, adhuc

tamen

tamen sibi parem, intentumque sermonibus ad populum habendis in Festis, quæ Dei sub forma hominis natalia in Orbe præcurrunt.

1663. *Arnaldus à S. Bernardo* iussus prosequi munus & consequenti triennio.

1666. *Cosmas à S. Michaele, Rougier, Parisiensis* Generalis Præfectus nono Cal. Iunij Cellis consalutatus, Historiam quidem temperare suis à laudibus mallet, at calamus ad virtutum Encyclopædiam in eo celebrandam lubens festinans, haud remoram patitur. Religionis sacramentum sexdecennis enuntiauit, ac consuetis edoctus facultatibus, humanis nempè, ac diuinis, publicum agere Ecclesiastem instituit, quòd eò selectiores naturæ dotes animum euocarent. Mirùm autem quantam sibi ardua in hac palęstra existimationem conciliarit. Gallicum Herculem, sed Hercule feliciorem facilè dixeris, qui aureis exquisitioris facundiæ nodis audientium animos & sibi, & Cœlo deuinciret. Certare Vrbes, certare inuidiosa æmulatione suggesta tanto occupari Oratore. Inculpata in eo dictio, fusa, & elegans, copiosa, & selecta, suauis, & ardens, ingeniosa, ac frugifera, & quod rarissimum, aures mulcens, ac pectora feriens: Non actio compta, non lepida vox, & plena; non apta in eo desiderata præsentia. Perorator absolutissimus, si quis alius, claruit. Iniurius sim viro ad miraculum celeberrimo, si illum ingenio, ac moribus instructissimum ad eruditorum admirationem, ad nobiliores Congregationis gradus, ad famæ præconia, tandemque ad Pedum Episcopale breui sibi munijsse viam comprobare enitar. Ludouico XIV. Galliarum Monarchiæ, magnis in viris dignoscendis maxima prædito sagacitate, sacræ eloquentiæ sua ætate Princeps visus est, ac dignus, qui in magnis Aduentus, & Cinerum ferijs ad Regiæ aulæ declamandum ter repeteretur. Nec vnum tantùm Regiæ existimationis proferam argumentum. Post assumptionem ad Infulas Generalitias, Cosmam ad se accedentem, lepida Ludouicus gratulatione excepit: eum iuremeritò in Fuliensium Præsulem renuntiatum inquiens, qui & Prędicatorum iamdudum Antistes suspiceretur. Grauem aliquem Ecclesiasticum ad Serenissimum Etruriæ Ducem serijs pro negotijs ablegaturo, vnus ob oculos incurrit Cosmas, selegitque. Quem postremò Pastorali è fastigio sacrum ius Lamacensibus dicere voluit, & Pontificiam sedem pro dignitate implentem, Diœcesim suam eo diuini cultus zelo com-

F ponere,

ponere, quo Monachorum mores supremus Rector formauerat. Huiuscemodi in munere adhuc viuit, pergitque ad Congregationis decus, & sui nominis perennitatem, communis applausus aura, vela facere secundissimè.

1669. *Cosmas à S. Michaele* confirmatus in prima sede nouo totius Congregationis placito emanato in præfata apud Cellas-Bituricum domo die vigesima Maij.

1672. *Petrus à S. Francisco, Rougier, Lemouicensis*, vt Fuliensium lacernam induit, suscepitque Institutionis authoramentum, religioni æqua attribuit spatia, ac disciplinis, tàm præstans animo virtutum sationi idoneo, quàm ingenio præditus doctrinarum culturæ perapto. Omnigena claruit Minerua, diserta Rhetoricorum eloquentia, suaui Musarum amœnitate, subtilibus Scholasticorum controuersijs, solerti Iuris Pontificij, atque Cæsarei discussione, exacta Historiarum peritia, maximè verò diligentissima vetustatis indagine. Iuuabat ingenium portentosa memoriæ facultas. Si quis vnquam viuentis Bibliothecæ dignus præconio, is proculdubiò extra Rogerium minimè conquirendus. Quidquid semel in eius sinum vel incuriosè coniecisset, inhærebat tenacissimè, poteratque, velut ex numeratò, depromere mira facilitate. Eruditionis quà sacræ, quà prophanæ ipsos etiam apices referebat, haud secus, quàm si legendo percurreret. Canonistas ad linguam habebat paratissimos, quippé qui responsa sciscitantibus designaret voluminum partes, paragraphos, folia, puncta, ipsas etiam lineas, idque extemporaneè. Sed, quod maximè opus erat, vt doctrina eminentior assurgeret, eamdem strictioris vsu obseruantiæ, feruentiori in Numen pietate, & si quid reliquum est, Monasticarum virtutum, in basi constabiliuerat. Humilitatem cùm redoleret, propria indumenta, serias inter curas, sua manu sarcire, aliaque præbere sui demissionis exempla, deuotionem ob oculos ponebat, vltra consuetum Odei pensum, temporis plurimum in precando insumere. Cùmque tolerantiam saperet parci victus ratio, mansuetudinis speciem præseferebat parcere linguis, ac obtrectationibus obsurdescere, si qui minus mores, ac literaturam probarent, laudarentque. Maioris erant momenti tot animi, studiorumque applausus, nec delitescere intra Monasterij recessum patiebantur. Litium grauissimas sapienti componebat arbitrio, quòd ad temperandas partes apprimè valeret

exco-

excogitatis rationibus, matura dexteritate, & opportunis consilijs ad animos in suam pertrahendos sententiam. Ascetam cõmendatis laudibus cumulatissimum nobilioris citrà insignia dignitatis; sat propria euehebant merita; cum & ipsa, ornamentum potiùs acceptura quàm collatura, eidem addenda censuit Patrum Senatus aduocatus ad S. Maximini septa pro votorum collatione Idib. Maijs habenda. Nec semel tantùm Principatum assumeret rei Fuliensis voluere Comitia, sed fasces triennio elapso depositos noua renuntiatione iteratò capesseret comprobarunt. Verùm aliud petebant detrimenta valetudinis, quę eius ætatem nono & quinquagesimo anno circunscripsere. Itaque excessit Parisijs è regione mortalitatis tertio Id. Nouembris 1675. humo conditus in aula capitulari, vbi Cœnobiarchæ feræ posteritatis laude dignissimi, ac diutiùs lugendi, quòd non diutiùs rexerit, legitur etiam sepulcralis Inscriptio, quæ sic habet:

Hìc iacet Reuerendissimus Pater
D. Petrus à S. Francisco
Nota apud Lemouicos Rogeriorum familia,
Quo occumbente
Occubuit Fuliensium Caput,
Quippè qui
Pietate, Religionis zelo, ac eruditione conspicuus
Toti Congregationi bis præfuit,
Pluriesque præfuisset,
Nisi primo completo triennio,
Alteroque à sex mensibus inchoato,
E viuis abiens
Sui desiderium omnibus reliquisset,
In vno verò habeto plures,
Vtpotè in quo
Multorum insigniora naturæ præmia
Assensu singulorum adunabantur,
Mens scilicet fortis, & precelsa,
Pectus sapientiæ ferax
Memoria adeò tenax,
Vt nullius vnquam scibilis oblita
A posteris nunquam sit obliteranda

Etsi heu! hic Vir in tantis maximus
Deuixit sexagenario minor
Anno salutis 1675. die xj. Nouembris
Viator abi, & consule tibi.

Hactenus elogium ad tumuli decus, & nominis perennitatem appositum, quòd si disertiorem adhuc Rogerij laudem quempiam audire delectet, adeat, fas est Io: Baptistam Pradillionium in præfatione *Praxis Iuris pro Congregatione Fuliensi*, quam illo iubente elucubrauit.

1675. *Petrus à S. Francisco* altera renuntiatione in eadem S. Maximini domo celebrata Cœtui moderando adlectus.

1678. *Io. Dauid à S. Bernardo, Tourseus, Parisiensis*, Generalis Abbas apud Bituricos die 6. Maij consalutatus, nominibus amplissimè respondit suis, prębuitque quem spondebat virum in Ioanne religiosum, & Deo gratum, in Dauide dilectum, ac fortem, in Bernardo autem suauem, ac morum fragrantiam redolentem. Ex pręclara vitę ratione dignosci facilè queunt desideratissimę huiuscemodi claustrali quoque in Antistite partes. Gratię diluculum pręluxit in iuuenta omni procul vitiorum cęno transacta. Illa à Sęculo auulsa & Cistercij restituti collocata in sinu, id quod Plessiaci gestum sexto Idus Maij anni tertij & trigesimi supra millesimum ac sexcentesimum, sese absolutissimum in Cœnobitam efformando spiritualium rudimentorum tempus impendit. Hinc è tyronum palęstra ad veteranorum aciem eductus, alter Dauid censeri potuit seù in viribus diuturna communi cum hoste in lucta conserendis, seù in gratis de aduersario prostrato laudibus regiam ad eiusdem citharam Deo psallendis. Per quinquaginta totos annos potuit vi supernè sibi collata asperrimè cum corpore agere, ac recenti semper spiritu ad studiorum labores, omniumque spectatissimi Ascetæ numerorum promptitudinem vegetari. Cùm autem, fato volente, ascendit superiùs, quantus, quantus fuit, omnium consensu totus norma, totus fuit Institutionis nitela. Id præstitit nedum accurata tractans manu, quæ molliorem animaduersionem nequaquam exposcerent, sed nectarea etiam dulcissimi Parentis regendi methodo. Hac potissimùm omnibus acceptissimus statutum supremo muneri trium annorum curriculum absoluit, & Visitatoris Generalis cum decore adhuc inter mortales agens, gloriæ superest suæ, hìc quidem breuiori cum lau-

de

de dimittendus, à posteris verò ampliori elogio donandus.

1681. *Io. Baptista à S. Anna, Pradillion, Lemouicensis* ex Vrbe *Emoutier*, Fuliense tyrocinium potentibus in domo Reformationis parente postridie Calendarum Martij anno 1659. adnumeratus, vt se se strictioris obseruantiæ, votorum dictione, verè mancipem cognouit, animum addidit scientiarum nitori, quo Religionis ornamentum augeret. Humaniores literas abundè iam in Sæculo hauserat. Hinc altiorum disciplinarum facturus periculum, aperuit sui perspicaciam ingenij Doctoribus primò inter facultates audiendas, magis magisque cum eorumdem Antesignanus illas profiteretur ex Cathedra. A scholasticorum placitis digrediens ad Canonistarum arenam, ijsdem Græcæ cultum linguæ, sacræ exercitium eloquentiæ, Musices quoque intermiscere oblectabatur peritiam, quò suæ mentis Athenas multiplici florere doctrina contenderet. Super hæc typos occupare placuit, & impressionis beneficio accommodare publicæ vtilitati, quæ otij eruditi in gratiam elucubrauerat. Iam verò, quòd planè Deo sacrum indutus hominem, virtutum etiam reformato Monacho condecentium corona fulgeret, Sodalium exemplum, iubar, & Coriphęus adlegi promeruit, creatus Prior, Procurator Generalis in Vrbe, & Coloniarum censoria potestate lustraror. Dum igitur meliorum Artium optimè gnarus æuum decorat, dum vigiliarum editione posteros cogitat, dum varijs solicitudinibus Congregationi obsequitur, excitauit Patrum vora ad Cęnobiarchæ pondera ei deferenda. Qualem præbuerit Archimandritam ipsimet inquiunt suffragatores, qui primam electionem celebratam Parisijs Dominica quarta post Pascha anno 1681. comprobarunt, collaudaruntque secunda enunriata mense Maij anni 1684. in Meximiacensi Abbatia, eaque cumulatissimè perfunctum Antonio à S. Benedicto clauum in præsentiarum regenti Assessorem designarunt. Sed de viuentis, ac intimi amici laudibus satis, haud enim adularoris noram effugiam, nisi illustriorem eius commendarionem alijs commisero.

1684. *Ioannes Baptista à S. Anna* alrera creatione supremo munere cohonestatus.

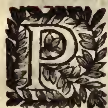
1687. *Antonius à S. Benedicto, Fremicour, Perrona* natus, in cuius designatione Congregario ostendir se adhuc minimè effætam esse præstantissimis viris, maximè regimini aptis. Suam ornauit iu-

uentam

uentam diuini mancipio obſequij, ſuſcepto die 28. Octobris anni 1659. ad S. Bernardi Pariſijs. Auxit diſciplinæ adſtrictioris laudem parta ſibi ſcholarum in puluere ingenij fama, & quidquid eſt Fulientini Inſtituti,ac moris ſcientiſſimus, cumulauit literarum gloriam vario munerum, eorumque perilluſtrium exercitio, Prioris in Abbatia Reformationis Matricæ, Prouincialis in diſtrictu Burgundiæ, Procuratoris Generalis in Curia Romana. Sui tandem nominis decora, Cœtus felicitatem, ac Fulienſium Cœnobiarcharum ſyllabum coronaturus, Principe dignitate condecoratur à Patrum ſuffragijs eius promotionem maturantibus in Monaſterio Meximiacenſi anno 1687. idque ſtatuto à legibus tempore, nimirùm quarto poſt Paſchatis ſolemnia dominico die. Ius Monaſticum prudentiſſimè, ac zelantiſſimè dicit, dicetque, quandiù fuerit meritis honos, & ſuum celſiori virtuti pretium.

ABBATES GENERALES
CONGREG. REFORMATORVM SANCTI BERNARDI
ORDINIS CISTERCIENSIS IN ITALIA.

Anno 1633.

Philippus à S. Ioanne Baptiſta, Malabayla, Aſtenſis, Congregationis Italicæ ſub noua Reformatorum Diui Bernardi attitulatione erectæ Principem magiſtratum primus inijt feria ſecunda poſt Dominicam ex ſubſequentibus illapſui Spiritus Diuini in Orbem primam. Canalij, quod pernobile eſt Liguriæ Mediterraneæ Oppidum, Comitis filius, annorum octodecim adoleſcens clauſtralis vitæ manceps ſuſcipitur in Pinerolienſi Patrum Subalpinorum eò temporis domicilio. Præclara indole, & ingenij felicitate genus cumulauit ſuum, Aſtenſes inter Patritios emicans. Hiſtoricis elucubrationibus benemeruit de Patria, de Abbatia Beatæ Mariæ Virginis propè Montem-Regalem, de toto

Ciſter-

Ciſtercienſium Cœtu, imò de vniuerſo, ampliſſimoque Ordine Sanctiſſimi Monachorum Occidentalium Patriarchæ Benedicti. Gallicam linguam Lutetiæ edocuit Maffeum Barberinum Romanæ Sedis apud Regem Chriſtianiſſimum Nuntium, à quo poſteà, ſub nomine Vrbani VIII. in Pontificem Summum aſſumpto, varijs meruit fauoribus cohoneſtari. Diuo Franciſco Saleſio cordis arcana ſacramentaliter aperienti ſæpè aures præbuit, cui etiam vltimum agenti ſpiritum adfuit, & ſolemni peroratione emeritæ exiſtimationis penſum Lugduni in funere exoluit. Morum candore angelicam redolebat puritatem. Gradum in Congregatione primum pòſt minores alios Abbatis, Viſitatoris, Prouincialis attigit. Stirpis ingenuitate, Parentum ſplendore, ingenij, animique dotibus ornatiſſimus, ad Epiſcopales etiam Infulas velificabat, niſi vir humilitati addictiſſimus eas vltrò ſibi oblatas conſtantiſſimè reſpuiſſet. Sarcinam mortalitatis depoſuit in Patria 11. Octobris, ætatis vno octogenario minor, Religionis verò anno vno ſexagenario maior, humanæ ſalutis 1656. animamque efflauit ad illa verba Pſalmi centeſimi quadrageſimi octaui *Laudate eum in excelſis.*

1636. *Lazarus à S. Franciſco, Martinez, Hiſpalenſis,* vir, cuius ſi præclaras animi dotes, vitæque normam attendas, Monachorum inſtruendis, regendiſque familijs vnicè efformatum condignè dixeris. Id quidem mirùm videri poſſit in homine, qui ab ineunte adoleſcentia Catholici Regis caſtra ſequutus, in eo totus fuerat, vt bellicæ virtutis cùm in Iberia, tùm in Belgio, & in Italia varia obiret pericula. Verùm poſtquam, diuino euocante Numine, nobiliorem in arenam deſcendit, militiæ ſpiritualis rudimenta animo adeò inuicto poſuit, vt cùm æui decurrentis anno primo & altero, decimo ſeptimo Calendas Iunij eiuſdem ſacramentum, votis nuncupatis, dicendi effulſit dies, ampliſſimam ſpem fecerit eum deinceps æquè bellè repræſentaturum Monachum ſub cucullo, ac dudum militem geſſerat ſub ſago. Vnum erat ſtudium, vna mens illuſtriorum palmarum puluerem ſe ſibi proponere, & veteri homine vario certamine proſtrato, non vnum trophæum, multiplici de eo victoria ſibi erigere. Ad vigilias, ad abſtinentiam, inuicta nouis ſub ſignis arma, diuturno vſu facilè promptior euaſit. Verborum ſuſpiciebatur parciſſimus, nec agendi ſtudioſus, niſi cum Deo in ſecretiori cellulæ ſilentio. Declinabat

nedum

nedum à consuetudine, aut alloquio, sed & ab aspectu ipso mulierum, à speciosioribus nimirum offendiculis, sanctiorum etiam hominum lapsu vel nimis notis. Cum puritatis adeò facili exitio aptissimis pugnabat armis, timore, & fuga. Seueriori in reliquis disciplinæ cauebat continentia à modicis, quæ austeriorem pessundant institutionem, morumque sensim inuehunt laxitatem. Vota diues inopia, lauto vtpotè patrimonio, cuius opes sunt ipsæ Cœlorum gazæ, mercedes Catholici Regis sibi nondum solutas, Congregationi enumerarentur, impetrauit, emeritum militem vnà præbens, rudemque Tyronem, qui suis stipendijs castra locupletaret, in quibus mereri nouissimè instituerat. Ad hæc ardens illi promouendi boni communis studium, profunda prudentia curis par solicitioribus, amplissima mens digna theatro, quo se proderet, & latè aperiret. Inferiores eum haud exhauriebant dignitates, ideòque suprema Generalatus occuparetur operæpretium fuit, ad quam idcircò ei deferendam conspirarunt Patres in Comitijs habitis Monte-Regali apud Vicum mense Octobris anni 1636. Nominibus abundè satisfecit suis, grauior tantummodò visus, ac vultuosior, quàm Cœnobiarcham deceat, qui se claustralem Antistitem negat, nisi paterna facilitas omne aspectui demat supercilium, ac vultum clementissimæ suauitatis coloribus obumbret. Vitæ periodum octogenarius absoluit Florentiolæ ad Sancti Ioannis Baptistæ anno duodecimo post triennalis regiminis clausulam, seù 1652.

1640. *Ioannes Franciscus à S. Bernardo, Maynardus, à Monte-Regali,* cùm à votis emissis, emisit autem Pinerolij faustissimis sub auspicijs Virginis absque labe Conceptæ die octaua Decembris, annos duntaxat septemdecim enumeraret, primam Congregationis sedem conscendit. Pietate vel ab ipso vitæ à Mundo sequestris limine Sodales anteibat cæteros, vt citrà admirationem sit præcessisse tàm citò & dignitate. Vix Sacerdotio initiatus aptior inuentus est, qui tyrocinia temperaret, ac ornatissimæ pubi sanctiorem instillaret mentem. In Taurinensis etiam domus regimine, sicut & in procuratione negotiorum penes Curiam Romanam prudentiam iam probauerat suam. Ad totius Sodalitatis moderandas habenas in Monasterio S. Pudentianæ de Vrbe tot meritorum suffragijs postmodùm euectus, aulæ Præsulum, Patrum Purpuratorum, quin & ipsius Summi

sacro-

ſacrorum Regis Vrbani VIII. gratia polluit plurima, quòd morum compoſitione, verborumque ſuauitate Mellifluum Bernardum referens, eorum ſibi beneuolentiam facilè pararet, conciliaret animos. Quamplures Eccleſiaſtica, & laicali potentia clari illius Cellulæ limen terebant, ſeù arcanas noxas in pœnitentiæ Sacramento eius auribus expoſituri, ſeù in magni momenti negotijs exploraturi conſiliũ. In tanta apud omnes Ordines exiſtimatione triennalem Infulam ad quinquennium ſuſtinere coactus eſt, ipſo Sanctiſſimo Apoſtolica pro auctoritate iubente, quod contagioſa lues, Pontificiam vbique ditionem funeribus implens, conuenire Patrum Senatum prohiberet, à quo ei ſucceſſurus deligeretur. Cæterùm & ab ingenio commendandus, diſerto commentario, prænotato *Idea magiſtri clauſtralis*, dilucidè edocuit actum iri cum Monachorum Inſtitutionibus, ſi diſciplinæ candidatis citrà delectum pateat acceſſus. Optimè è contra cum eiſdem eſſe, ſi conſtanti vocatione pertrahantur, ſi admiſſi altiori imbuantur diſciplina, ſi ad ſolidum virtutis puluerem impigrè emetiendum exerceantur. Ad ſpiritum Diui Bernardi efformatus, Diui Bernardi ſpiritum calami penicillo ſui ad viuum expreſſit docto volumine, poſtuma aliquando luce donando. Alijs literarijs monumentis incumbebat pietatis ampliationi, ſuæque gloriæ diù viuituræ poſt fata, in quæ conceſſit Mediolani die 17. Nouembris 1665. annos natus 60. Religionis autem duos ſupra quadraginta.

1643. *Ioannes Franciſcus à S. Bernardo* ex annulo Pontificio confirmatus ad biennium.

1645. *Lucas à S. Carolo, Bertolotus, à Cluſia Oppido inter Montem-Regalem, & Cuneum* hanc Sodalitatem nomine, & geſtis illuſtraturus, eamdem ſibi ineundam inſtituit anno 1624. ſolemnibus votis authoratus ſeptimo Idus Decembris anni inſequentis. Ad honores adeò proſperè vela fecit, vt inferiores præfecturas tantùm minimè obierit, ſed Procuratorem Generalem ſemel, ſemel Viſitatorem, ter Prouinciæ Subalpinæ Prouincialem, ſepties Abbatis Generalis Aſſiſtentem, bis Abbatem Generalem glorioſè geſſerit. Prudentia adeò valuit, vt à primis Comitijs, quibus Diſcreti munere interfuit, acta autem hæc anno 1640. reliqua deinceps ab eius ſententia ne lato quidem vngue diſceſſerint. Verùm quanto cum Inſtitutionis incremento tandiù penes ipſum ſtetit rerum ſumma? Commendata

ſibi munera ea ratione ſuſtinuit, vt nunquam vacarit à vigilando in Reipublicæ amplificationem, & ab elucubrando in rei literariæ incrementum. Scholarum decus, vbi iacere vidit, erexit, reſtituit, reſtitutumque optimis ſancitis muniuit. Cùm Cenſor Monaſteria inuiſeret, nihil illi iucundiùs, quàm iuuentutem cernere ad omnem Cœnobiticæ conuerſationis, & ingenij optimè imbuti laudem efformari. Eapropter cauit ne domorum præfecturæ iiſdem mandarentur, qui doctrinis leuiter tincti, ſubditos adoleſcentulos ad eruditæ ſegetis ſpem educari contemnerent. Philoſophicæ, & Theologicæ facultatis cùm Lectores, tùm Auditores ijs omnibus honeſtatos voluit priuilegijs, quæ vel inter ſcientijs addictiſſimas Religioſorum Societates ampliſſima cenſentur. Humaniorum etiam literarum, vbi oportuit, ludos aperuit, imò Rethoricam ipſemet docuit. Claris ex noſtra diſciplina profeſſoribus ea epidemica lue ſublatis, quæ totam Italiam ſub ea tempora latè depaſcebat, lauto ſtipendio exteros adſciuit Lectores, qui vacuas implerent Cathedras, & ſuccreſcentem præberent ſobolem magiſterijs ex noſtratibus reficiendis idoneam. Nec ingeniorum Mecænas ingenio caruit. Muſas latinas, Italicaſue, ac quidquid eſt politioris literaturæ metris non illigatæ perindè coluit, ac ſi à facultatibus ſpeculatiuis abhorreret, facultates verò ſpeculatiuas exercuit, promouit, haud ſecus quàm ſi illis duntaxat oblectaretur. Hinc nominis ſui famam calamo, & dignitatibus perennare cùm facilè poſſet, eidem etiam conſultum voluit & beneficijs in Monaſteria collatis, adeò vt viuens adhuc, in Cœnobio Montis-Regalis marmoreum ſibi monumentum erectum aſpexerit vnà cum effigie, & epigraphe vt ſequitur:

Reuerendiſſimo P. D. Lucæ Bertoloto Abbati,
Quòd præſens Monaſterium
Regularibus ædificijs à ſolo extructis
Auxerit, & ornauerit,
Abbas, & Monachi
Perpetuum hoc grati animi monimentum
P. P.
M. DC. LXXVI.

Ad Patrum cineres appoſitus eſt Romæ, vbi è mortalibus abijt anno 1682. vndeuigeſima Maij.

1648.

1648. *Antonius à S. Ioanne Baptista, Molinarius, Cremensis,* Anteceſſorum, Succeſſorumque nemini profectò ſecundus, ſi morum norma, ac directionis felicitas potiſſimæ Generali in Archimandrita laudes ſpectentur. Pudebat initam vocationem momentis ſuis nequaquam expendere, ac proindè laborare in ſpeciem, & perfectionis Cœnobiticæ quãdam veluti laruã Religioſæ cum profeſſionis habitu induere. Solidam itaque ad virtutem contendere prima illi, & continua mens fuit. Non fugam à Sęculo, à Mundo ſubducere aiebat, ſed curarum abdicationem Sæcularium. Monacho mente integra Deo feriandum. In quam ipſe rem totus perquàm parcè negotijs ſe temporalibus immiſcebat, orarent licet, deprecarenturque viri potentes. Erat & multus in cæteris vitæ Aſceticæ legibus, ſiuè ſomni fuga corpus vigilijs attemperaret, ſiuè ciborum parſimonia attereret, ſiuè terrenis ieiunum voluptatibus, cœleſtium deliciarum copia orando ſe ſe, ac meditando recrearet. Præcipua verò in eo virtus virtutum corona charitas. Inter domeſtica munera acceptiſſimum erat omnium, Oſtiarium agendo, ſtipem inopibus impertiri. Sin autem familiæ pręfecturam gereret, eiſdem aderat liberaliori manu, & feruentiori obſequio, quandoquidem Chriſto in ſuis pauperibus miniſtrando integram impenderet horam, quam noſtræ leges animis mutua colloquutione ſubleuandis liberam poſt refectionem ſinunt. In ipſis denique pro Congregatione luſtranda, ſeù pro regendis Comitijs aſſumptis itineribus ſingularem hunc pietatis ardorem agnouiſſes. Quantùm deferebat pecuniæ, obuijs egenis erogabat. Reliquum itineris Deo confidebat, dignus proindè qui inopinata Numinis ſubſidia multoties experiretur. Ingenio minus valuit. Attamen maius licet aliquod literarum ornamentum in eo deſideratum, vrbanitate tamen, & eruditione plauſus cõciliatricibus non caruit. Pendere ab eius vultu, pendere ab ore fas erat. Proferre verbum, pronuntiare erat ſententiam. Eluceſcebant ſiquidem in viri ſermone vti breuitas, ita & acumen. Generalitias ad Infulas non vnam tantùm, ſed iteratam euectionem promeruit. Exgeneralis verò alias minores obiuit dignitates, poſuitque ſpiritum apud Briſighellenſe S. Bernardi Monaſterium primis tenebris diei nonæ menſis Septembris ſeptuagenario maior, & à votis, quæ ſolemniter emiſerat in Eccleſia S. Pudentianæ 25. Februarij 1636. anno quadrageſimo tertio.

1651. *Ioannes à S. Catharina*, *Bona*, *à Monte-Regali*, cuius imaginem germanis efformaturus lineis, nesciam, an doctrinę, an pietatis coloribus adumbrauerim. In ipso ætatis diluculo vberiores cùm contingeret effluere lacrymas, sistebant illę cursum, simul ac libellum nutrix ostenderet, infantis Palladi profectò enati, & literarum studijs ad sui ęui stuporem emicaturi index planè luculentus. Verùm si ingenio pollebat optimo, indoles ei contigit longè florentissima. Hęc ipsa in causa fuit, vt adolescentiam inter aras, & lycea transigenti, lycea aris posthabendi quantocius subiret animus. Itaque à mente humanioribus literis imbuenda, ad animum religiosè excolendum animum conuertit totum, Cisterciensem disciplinam complexus puer quindennis. Votis nuncupatis postridie Cal. Augusti 1627. in Abbatia Pinerolij, mente inclarescere ampliori mox visus. Ingenium fœcundabat, illustrabatque religio. Humanas, ac diuinas facultates breui haustas, diù feliciter explanauit, sui ęui ęquè docto concedens nemini. In huiuscemodi studijs multus, totus erat in alijs, quibus & se Deo docibiliorem prębeat, & suis temporibus populus Deo seruiens & numero & merito augeretur. Ad hunc scopum collimans euoluebat assiduè Tractatuum Asceticorum Auctores, Sanctorum Patrum vigilias, veterumque Philosophorum, qui grauiter dictis christianis moribus propiùs accedunt, commentationes, & memoria præstans viuacissima, succo omnium delibato, monumenta edidit ad promouendum Dei obsequium præstantissima. Nec cultui virtutum minus impensè vacabat, quàm literarum monumentis. Musarum nitidiores stylo, & honestiores plectro eas vel à studiorum crepundijs solummodò coluit. Puritatis amor, vt pectori altè insedebat, ita vultum ingenuo pudore egregiè honestabat. Ab ea illibatè seruanda nullo cupidinis lenocinio frangi vnquam potuit, cuius faces gemino congressu fortiter extinxit, impudicarum mulierum sputo altera, altera verò ingenioso dolo gloriosè deuicta. Profundioris, subtiliorisque ingenij vestigia cùm multa edere posset, pijs concinnando opusculis libentiùs incubuit, quòd se erudiret, dum alios edocere parabat. Elucubrare itidem aiebat, quò sanctè tempus tereret, non quò nominis perennitatem scriptionis pręconio compararet. Incessu, verbis, habitu summam pręseferebat modestiam. A gradibus Ordinis feriare etsi maluisset, meritorum tamen apice Genera-

neralatus fastigium post inferiores dignitates attigit. Sed hactenus visus latuisse Bona, qui in tanto licet famæ splendore, in tanta claritatis luce collocatus, tunc innotuit, cùm fauentibus Alexandro VII. & Clemente IX. pręcipuis ingeniorum patronis, audiri cœpit in sacris Cœtibus Indicis, Rituum, S. Officij, necnon & Indulgentiarum, ac Reliquiarum. Plausus omnium illicò exciuit mentis perspicacia, consiliorum pondere, prudentiæ maturitate, Sacrorum peritia Canonum, Historiarum notitia, maximè verò Ecclesiasticarum, omnigenæ denique doctrinæ, & eruditionis affluentia. Illum Purpurati Patres, illum prima scientiarum nomina frequentissimè adibant, aut consilio in rebus magni momenti vsuri, aut aliquid exquisitioris doctrinæ nunquam non audituri. Curis obruto dies elabebatur tota. Commentationibus iamdudum elaboratis elimatiorem addere manum cùm tempus minimè sineret, nocturnæ quietis somnum paucis definiret horis oportebat. Ipse Summus rerum Sacrarum Antistes Alexander VII. gloriabatur tantum virum, aliàs delitescentem in publicam Orbis lucem, se auctore, productum. Nihil curæ solicitioris agebat absque vtili, & opportuna opera Abbatis Bona. Flauio Chisio suo ex fratre nepoti ad Regem Galliarum Ludouicum XIV. cum potestate Legati à Latere proficiscenti Theologum adiunxerat, nisi ætas ad senium nimis deflexa, iter iam adornantem prępedijsset. Animum verò Pontificis sapientissimi sermonis facundia, ac eruditione intantùm recreabat, vt colloquijs pomeridianis continuus adesset, & autumnali tempore inter domesticos adlegeretur, si illum Castrum Gandulphi aliquandò petere contingeret. Vt autem elucubrationibus, muneribus, Vrbis, & Orbis plausu celebris haberetur, clarior aulæ Romanæ oculis emicabat, modestia, vrbanitate, singularique animi modestia sui. Humilitate duntaxat refragante rerum summam, quandiù in Congregatione constitit, non administrauit. Enimuerò Vocalium calculis primò, & mox, Alexandro iubente, secundò, & tertiò Abbas Generalis renuntiatus, Magistratus fasces nunquam deposuisset, nisi in Ordinem se redigere, studiorum deprecatus incommoda, summis, imisque precibus impetrasset. Ab eodem Alexandro magnæ Camaldulensium Eremi, quò pacem sacræ inter familiæ alumnos restauraret; Pontificia auctoritate designatus Visitator, Prouinciam declinauit, ac iter. Episcopatum Astensem

à Ca-

à Carolo Emanuele secundo Sabaudiæ Duce sibi oblatum constantissimè reiecit. Qui verò omnia ab Alexandro acceperat, Romanam tamen Purpuram debuit Clementi IX. Sed quibus ad eam contentionibus sibi gradum fecerit, ex vitæ concinnatore petendum, vbi habetur: *Alterum ante annum Cardinalitiam huic, ad quam deindè eum assumpsit, Purpuram iam Pontifex excogitauerat, quod cùm sibi intimo patefecisset Cardinalium alicui, ratus is rem sibi fore perutilem, si Ioanni innotesceret, quàm laudatum à se hoc Pontificis propositum, quanta deprompta item in eius laudem encomia, quæ, vt propositum promoueret, recitasset eius merita, quas, vt idem solicitaret, reiecisset rationes, eo ad se accersito, per ordinem eidem ex animo congaudens horum singula indicauit. Ad hæc dixisses, Eminentissime, nihil Ioanni anteacta in vita accidisse funestius; pallet vultus, tremunt artus, ruiturum ac si Cœlum quis illi minatus esset. Reluctari Pontificis proposito, & Cardinalis commendationi parauerat, sed huic ille verba subitanea intercipiens dimissione, eumdem nedum loquentem, expectari illo momento ab Clemente fassus valere iussit. Prosternatus Ioannes animo Monasterium redit, cubiculumque deindè ingressus reassumpto paulatim spiritu, omni ad consilium cogitatione vocata, excusationes, quas Eminentissimus, cuius nomen consultè taxetur, afferri vetauerat, fidæ paginæ eidem mittendæ committit. Pincit in ea se totum Ioannes penicillo vsus nullo, quàm quem sibi ingenuus animus præstarent, & summa modestia. Consumptos annos in studijs fatetur, sed longè se minùs, quàm percrebuisset fama, sapientem, vtpotè hoc titulo mediocribus minorem. Præter doctrinam, alia in purpurando perquiri multa, prudentiam Eminentissimo dignam titulo, solertiam aulæ astubus parem, quorum sibi, viro quippè ab ineunte ætate intra Claustrorum solitudines sepulto, nec radices vigescerent, nec rami. Expectandum sibi, ab Claustris si abstraheretur altiorem ad statum promouendus, id prorsus, quod ijs vsu venit, qui quorum linguam penitùs ignorant, terras incolunt tàm enim idiomatis aulæ, quàm rationis rudi omninò, summo suo dedecore improspera sic cederent omnia, vt hanc sibi procuranti illud improperari meritò posset, eleuans allisisti me. Addidit nihil magni ab eo summa in dignitate sperandum, qui tertium post quadragesimum iam annum Monachus, vt sibi contigerat, perfectam Monachi nondum egisset*

perso

personam; quamobrem, & praeesse suis nunquam nisi coactus assentiri voluisset, & oblatum sibi Asta Pontificium tàm respuißet auribus, quàm fugerat animo, quocumque à Præsulatu tàm genio abhorrens, quàm cuique ineptus. Hoc idem prosequens argumentum, sexcentas similes defugiendo honori aggerans rationes, & ingerens, ingenuam fassus genitoris nobilitatem inter Patriæ Ciues commendabilem, popularе genitricis, vndè sibi exortam agnosceret infimæ sortis propinquitatem, accusat genus. Subiuncta hinc, & obiecta nudo homini immensorum sumptuum impotentia, Eminentissimum per Sanctos, per sacra, auertere ab ijs animum, & sua se in vocatione relinqui obtestatur. Demùm pro literarum coronide, vt aliquod adijceret suo effectu non frustrandum; obsecro, inquit, Spiritum Sanctum, vt aut aliam tibi suggerat de me extollendo mentem, aut mihi ne extollar vitæ annos decurtet; mori enim mihi dulciùs erit, quàm ad dignitatem assumi, cuius vsibus impares mihi præsentio vires. Hactenus Bona pro sua in augustā Purpuratorū Patrum classem cooptatione auertenda, ad quam tamen, obluctante licet animo, se se assumptum conspexit tertio Cal. Decembris anni 1669. Creuit purpurea cum trabea profundior animi demissio, ac velocior honorum fuga. In Comitijs Clementis X. cùm nonnullos Sacri Senatus Patres de supremis Ecclesiæ fascibus sibi deferendis agere coniecisset, ad eum, quem præ cæteris erga se studiosiorem noscebat, suam in hæc verba mentem aperuit: *Qua vteris in tractando negotio mihi abs te communicato, incomparabilem prudentiam laudo, simulque admiror, & hanc velim in legendo Pontifice, & eligendo vt adhiberes. An mihi Hispanorum fuerit adempta exclusio, penitùs ignoro, hoc vnum scio, perennari scilicet alteram, & Dei nempè, & meæ conscientiæ. Voluntatis Dei non est, minatur æternam quinimò damnationem, ni oneri obluctor, cui me imparem euidenter dignosco. Hinc antiqua firmior semper in mea deliberatione, faciliùs tibi fore polliceor, vt hinc supra feretrum efferar, Pontificiam quàm super Cathedram. Hæc omnia porrò ne longiorum Comitiorum tanto cum Orbis periculo, & scandalo causa, quamuis remotissima forent, horum ab initio, nec silui, nec dissimulaui. Et nunc te denuò obtestor, ne quicquam de me loquaris, quippè nihil profuturus. Vt autem paucis me expediam, nolim eòusque tentari, vt iam recusandi, quem sic ambiunt multi, Pontificatum,*

publi-

publica oftentatione vti mihi opus effet. Obnitenti parce, Dei honor, falus mea, dignitas tua fic exigunt. Nec ab huiufcemodi prçclaris modeftiæ, humilitatifque veftigijs difcrepabat reliqua vitæ ratio, quam poft rofci fufceptionem Galeri priftinæ confimilem, quantùm licuit, retinuit. Parciffimus in fomno, vnoquoque mane Cœleftem Deo Hoftiam horis antelucanis litabat, Diuinique Officij penfo perfoluto, facris Cardinalium confeffibus aderat ipfe inter primos. In domeftica fupellectili nihil luxui, in menfæ apparatu nihil delitijs feruiebat. Schedulas prædiuites munificis à Principibus exhibitas, largiorum contemptor opum, non admifit. Sacerdotia minus opulenta, quàm ad fuftinendum Purpuræ fplendorem fatis forent, paucis contento, abundè fuppeditabant quòd pauperum indigentijs impertiretur, & ad augendum Cardinalitij fui tituli decorem impenderet. Ornabant aulam integerrimi aulicorum mores, & omnium quidem, maximè verò Laurentij Comitis Caffonij ab Innocentio XI. inter Cubicularios, vt vocant, honoris poftea adlecti, arcanas notas fcribentibus Prçfecti, alijfque grauiffimis Sedis Apoftolicç negotijs adhibiti.

Monafterium Sancti Bernardi ad Thermas, fuum, dum Cœnobitam Romç ageret, domicilium, fplendidiffima liberalitate complexus, titulum Cardinalitium à S. Saluatore in Lauro illuc trasferri curauit, feque omnium primum eodem donari à Clemente X. obtinuit. Congruo affignato cenfu Sacrum annis fingulis folemniter celebrari voluit ad Altare Mellifluі Parentis in die octaua Fefti eiufdem diei. Pauimentum Ecclefiç lateribus operofa arte fectis, & expolitis ftrauit. Ab Ara principe veterem Eucharifțiç Cuftodiam amouit, aliamque erexit ex ligno deaurato, fed quæ gratior affurgit ęqua ad reliquum templi proportione, forma quoque fphęrica confimili, duodecim ftriatis Columnis, totidemque Apoftolorum Statuis, ordine dorico diftributis compacta, & myfterijs fculpturç dimidiatç extantię Chrifti paffionem, quçque illi prçceffit, viuificam cœnam exprimentibus, prorfus fpectabili. Chorum circunueftiuit fellis ex nuce crifpantibus venis vndulata, natiuifque maculis vermiculata. Quod denique Afceterium viuens tot intimç dilectionis deuinxerat fignis, è regione mortalitatis demigrans magis obftrinxit, vltimis tabulis in eius fauorem confcriptis, quibus exquifitam Bibliothecam fuam Mona-

nafte-

nasterio donauit, quidquid verò aut supellectilis domi, vel pecuniæ apud mensam Sancti Spiritus supererat, contulit in dotem Sacristiæ, ornamentis ad cultum diuinum spectantibus futuram exindè instructiorem.

Eo tandem amore Monachos prosequutus est, vt nouissimam etiam Resurrectionis diem cum eisdem expectare voluerit, tumulo, dum adhuc viueret, sibi erecto in communi Ossuario sub Odeo, vbi iacet, omni circunscripta Cœnotaphij pompa, præter lapidem ex marmore pario nihil à solo extantem cum Inscriptione

D. O. M.
Ioannes Bona
Pedemontanus,
Congreg. Sancti Bernardi Monachus,
Et huius Ecclesiæ,
Translato hùc titulo
S. Saluatoris in Lauro,
Primus Præsbiter Cardinalis
Viuens sibi posuit.

Cæterùm, proh dolor! tantus hic Cardinalis longæuus minimè fuit, nam quinto inaugurationis anno febri ad quatuor supra triginta dies vexatus, hominem exuit octaua circiter noctis hora anno 1674. quinto Cal. Nouembris ætatis suæ quinto & sexagesimo.

1654. *Franciscus à S. Nicolao Coquelinus*, *Bisuntinensis*, occidente seculo superiori natus, tertio & vigesimo decurrentis adhæsit Patribus Romanis, votaque publicè concepit ante Aram principem S. Pudentianæ Calendis Octobris. A puero inter Parnassi syluulas, ac Apollinis lauros educatus, carminis nitidissimi, facilis, copiosi vberrima affluebat vena. Emensis deindè humanæ, ac diuinæ scientiæ spatijs par erat, si quis alius, enodandis Philosophiæ naturalis contentionibus, elucidandis Theologiæ dogmaticæ controuersijs, informandisque conscientijs. Sed & Iuris Pontificij comparato sibi præsidio, valebat consiliorum maturitate, ac sententiarum pondere. An tanta floreret literatura ex Commentationibus liquet. Eas si quis euoluat, virum demirabitur nedum laudatis excultum doctrinis, sed & omnigena eruditione præstantem. Ingenij laudes cumulabant hominis interioris studia, animi demissio ab incessu, ab habitu, à suo-

ſuorum ſilentio meritorum, à fuſa aliorum dilaudatione probatiſſima.
Cumulabat & Sodalitium quà ampliatum, quà optimè adminiſtra-
tum, cùm in Monaſteriorum aliquot moderatione, tùm & in Gene-
rali negotiorum apud Romanam ſedem Procuratione. Vbi verò
tanta mentis cultura, morumque religioſitate inclinaſſet Vocalium
Cœtum ſedentem pro Comitijs in Cœnobio S. Bernardi de Albario
ad ſupremo eum Magiſtratu anno 1654. donandum, ſtrictiori obſer-
uantiæ conſtabiliendæ animum appulit totum. Augeri eo Prçſule
diuini operis feruor, amplificari conuerſationis ſanctitas cernebatur.
Vbi ſeueriori diſciplina agi oporteret, nullus planè Coquelino diſtri-
ctiùs. Vbi benignitatem res poſceret, clementiſſimè ſe gerere, &
Patrem potiùs exhibere, quàm Prçſulem. Totam inuiſit Congrega-
tionem, & poſt Sabaudiæ peragrationem ingreſſus Burgundiam, Sa-
linarum, Dolçque Ciuitatum omnes obuios habuit Ordines, effuſa
nimirum religione excepturos inſignia Sanctorum lipſana, quç à
Marco Antonio de Oddis Epiſcopo Ieracenſi, & Viceſgerentis mu-
nere Romç fungenti accepta, ſecum deferebat patriç pietati dono
danda, collocandaque Salinis quidem in Collegiali S. Anatolij Ec-
cleſia, in qua ſacris fuerat initiatus, Dolç verò in celebri Benedicti-
norum, Congregationis SS. Iuonis, & Aigulphi Collegio, cuius
profeſſionis mancipes inter viros Lexouienſem Abbatem germanus
ipſius frater laudatiſſimè egerat. Abſoluta triennali ad clauum ſeſ-
ſione, Generalibus conſilio adeſſe, aliaſque exercere dignitates coa-
ctus eſt, tandemque Auguſtç Peruſiorum degens, commune huma-
nitatis penſum, è viuis abiens, ſoluit tertio Non. Maij anno 1672. cùm
multò antea meritorum vela auris ſecundis adhuc plena publicis à
curis contraxiſſet, quò ſpirituali otio liberiùs vacans, mortem oppe-
teret religioſiorem.

1657. & 1660. *Ioannes à S. Catharina* ſecundò, & tertiò.

1664. *Antonius à S. Io. Baptiſta* ſecundò.

1667. *Lucas à S. Carolo* ſecundò.

1670. *Io. Baptiſta à S. Geltrude, Cartonius, Romanus*, prçclara
à Sçculo adornata fuga, vitç Aſceticç ritis ſolemnitatibus deuouetur an-
no milleſimo ſexcenteſimo quadrageſimo quarto, antepenultima De-
cembris die. Facultatibus ſcholaſticis mente ad ſtuporem viuida cùm
ſua tribuiſſet ſpatia, ad publica ſtatim Congregationis onera auoca-
tur.

tur. Non vnius tantùm, alteriusue Monasterij habenas tenuit, sed totius Romanę Prouincię rexit clauum, magno semper cum Sodalitatis incremento. Regiminis norma cuilibet admirationi esse possit. Singula veluti suis momentis consueuit obire. Nocturnę Psalmodię primus adesse, & à Numine incipere. Dei laude absoluta infirmorum inuisere cellas, domus officinas lustrare singulas, scholas frequentiùs ingredi, quò inspiceret, num labores ad iuuentutem doctè informandam disseminati vel vberiori cum spe sobolescerent, vel, infrugi concredita solo, deperirent, nec vllibi desiderari, nisi cùm lectioni vacaturus suo consisteret in cubiculo. A morum vrbanitate, à præsentiæ decore, à disertæ vi facundiæ, à prudentia in rebus agendis, maiorem, quàm dicere queam, sibi opinionem ab omni hominum gradu collegit. Virum alloqui, viri est sibi beneuolentiam conciliare. Cardinalis ideò Maximi, aliorumque Purpuratorum familiaritatem æquè, ac laudem, fauoresque promeruit. Contigit & in suam sententiam obfirmatos licet oppositam in partem animos plusquam semel flexisse, quod conijcere est ex magni nominis Ecclesiastico (Familiæ, Dignitati, Nomini parco) ad cor reducto. Morbo, qui eum triduò extinxit inopinatò afflictus lethaliter decumbebat, & in crastinum moriturus, de se disponebat in secula. Nec domui, seù conscientiæ, hortantibus licèt eximiæ probitatis viris, consulebat. Fata sibi propitiora, quàm vt tàm citò vitæ lineam abrumperent, respondebat. Et longius æuum, & dignitatum etiam verticem, ex astrorum benignitate scitè perspecta sibi nunquam non spopondisse. Viro à spe adeò delira auertendo alij, alijque adhibiti. Verùm cùm non satis prosperè res ipsis cecidisset, vocatus tandem Cartonius, verbis adeò attemperatis, occiduæ, æternæque vitæ, nisi resipisceret, discrimen obiecit, vt saniori instillata mente, quæ in Deum deliquerat, corde contrito, actutùm accusaret, diemque extremum pietate gradui consona clauserit. Grauissimè iacebat, & alter. Consenuerat inter Amasiæ amplexus, nec eamdem, vel in ipso æternitatis articulo, domo, seù corde sciebat dimittere. Excellebat is Physica in arte, plurimoque ingenio pollebat. Ad hæc grauitatem affectabat quamdam, externamque pietatem, nec Pellicem se pellere nolle aiebat, sed suasionibus haud indigere. Facturum proculdubiò quod conscientiæ expiationi deberet, sed spontè facturum, & quando tem-

pus posceret. Mulierem penes se habere, non ad Veneris voluptates, quibus iam impotens, verùm casta ad obsequia, nempè ad morbi subsidium. His responsis impuritatem prætexebat suam, eludebatque omnem resipiscentiæ spem. Felix Rospigliosius, cuius, inter alia Purpurata Vrbis Capita, corporalem is procurabat salutem, pessimam agenti mortem Cartonium admouere instituit, curatumque feliciter vidit. Enimuerò vt prudens animæ Hippocrates delicatiorem languentis indolem nouit, hortamentis ad genium accommodatis, ita facilè meliorem reuocauit ad frugem, vt Cardinalis peccatori Cœlo conquisito congaudens, non antè pedem extra domus limen posuerit, quàm consignatam sibi mulierculam aliò transtulisset, grauem comminatus indignationem, si vetitas repeteret ædes, aut decumbentem reuiseret. Ergò inter caracteres, quibus in totius Congregationis caput assurgere debebat Cartonius, præcipuus erat religio, proximus ingenium, ab hoc impensiora in communem frugem studia, denique & publica ad Antistitem excipiendum vota. Quæ Generalis gessit, conceptam expectationem abundè impleuere. Reformationem per Germaniam propagandi oblatam respuit commoditatem, ne & hanc in Sodalitatem illa ex multitudine deriuaret confusio, morumque dissonantia, quæ strictiorum etiam Institutionum quamplures soluit. Respondit itaque cupienti nostratum Coloniam collocandam in ordinis Benedictini, sed collapsæ sanctimoniæ Cœnobio: Reformatorum D. Bernardi Cœtum, Congregationem Italam esse, ac proindè sedere animis intra Italiæ limites contineri. Nec is fuit, vt superioris Pedi raptus splendore, eo dimisso, nonnisi maioribus admoueri dignitatibus passus sit, sed Abbatis sola nuncupatione aliquantò temporis contentus, ad familiarum etiam inferioris notæ administrationem libens descendit. Abbas in præsentiarum S. Pudentianæ de Vrbe disciplinæ vsum solita animi contentione prosequitur. Et fatisceret quidem sub asperioris vitæ pondere inclinata iam ad senium ætas, nisi corporis attritum laboribus robur erigerent, subleuarentque vegetiores semper, ac integriores animi vires.

1673. *Nicolaus à S. Mauro*, *Pistonus*, *Vigoniensis*, captus nostræ disciplinæ studio, vocationem suam in Pinerolij tyrocinio comprobauit, votis exinde nuncupatis apud B. Mariam de Stafarda tertio Cal. Martij anno 1633. Quà minoribus, quà maioribus cumulatus

Præ-

Præfecturis plurimis iam ab annis floret. Et in minoribus quidem ad communis incrementa progressus, ad domorum vtilitatem, ad Ecclesiarum nitorem multifariam adlaborasse passim videre est. In Abbatia Beatæ Mariæ de Stafarda ædium sartamtectam omninò nobilem instituit, vt in vasta antiqui Cœnobij mole illa omnium pulcherrima audiat, quam ipse commodiori nostratum domicilio aptauit. Ad regimen familiæ Taurinensis translatus, præter domum suburbanam Monasticæ Palladis eruditis otijs conditam, præter pulcherrimam illam communi Patrum Cœnaculo donatam faciem, quam egregij penicilli tabula, Lectoris exedra, mensis, sedibusque ex nuce affabrè sculpta instructam intuentibus exhibet, curarum potissimæ applicuit, nec miraculosæ Virginis frequentissimum Templum vndique rimas aperire, vndique labascere passus est, sed ab Ara principe restauratione incępta, fornicem eminentis structurę nouis arcubus imposuit, parietes varijs artis gypsarię operibus, picturisue adornauit, planè vt oculis arridentiorem pudeat complanare, stetque adhuc in pręsentiarum, postquam exigente Vrbis deuotione, placuit quod reliquum erat antiquitatis euertere, & augustioris structurę nouam à fundamentis Basilicam excitare. Ad hęc pneumaticum fistularum Organum in Choro erexisse addiderim, nisi longè magnificentiori Romanam S.Bernardi ad Thermas Ecclesiam condecorasset, quòd sumptuosi suggesti abaco decorè munitum, in capite ornatissimi Odei ad coronidem eminet, & Ecclesiam ingredientibus ad oculorum etiam oblectamentum è regione ostij statim incurrit.

Ad primum verò implendum locum Romę anno 1673. designatus, consuluit mox indemnitati Bibliothecarum totius Congregationis, quas pretiosiori voluminum copia, ob faciliorem Sęcularibus eorumdem accommodationem minui imposterùm prohibuit, idque sub Apostolico Clem. X. anathemate. Viri etiam mores nunquam satis laudauerim. Ascetarum prisci temporis exemplar quoddam præseferre iuremeritò dixerim. Humilitatis impensiùs cultor, nullam sibi è manibus occasionem elabi sinit ex ijs, quibus nostri Antistites sui demissionem dignitati immiscent, & Monachis obsequuntur, cùm præsint. Illud etiam à Diuo Benedicto maioribus commendatissimum, multorum seruire moribus optimè sciuit. Et Nicolaus quidem

dem ius Monasticum humanissimè nunquam non dixit, adeò collactanea illi comitas, ac facilitas, & accuratissima cum auctoritate indiuidua quædam ingenij mansuetudo. Animos deuincere nouit, vel cùm arctiori districtione remissa restitueret, vel fracta restauraret. Longiora ornaturus tempora suis laudibus, ac dignitatibus superest, & Procurator Generalis in Vrbe pergit ad totius beneficium Cœtus, aulæ Romanæ sibi gratiam promereri.

1676. *Marcus à S. Andrea*, *Menichellus*, ex Oppido *S. Ædyßis* vigesimo ab Vrbe lapide, quem, vti per omnium officiorum gradus ad primam sedem euectum conspeximus, studio etiam perfectionis ad Cœlum iter sibi adornasse confidimus. In ipso æui flore singulari morum senio ornatus, eorum etiam testimonio, quibus conscientiæ pandebat arcana, Virgineum pudorem ad horam vsque fatalem illibatum seruauit. Professus in Monte-Soracte altera die anni quadragesimi secundi supra millesimum sexcentesimum initæ conuersationis feruorem nouitiali in arena haustum, informandis tyronibus haud diù post admotus, egregiè comprobauit. A tyronum regimine ad alias traductus curas, Monasteriorum Rector, Prouinciæ Romanæ Præfectus, Procurator Generalis in Curia, nunquam ad Cœnobiticę vitę rationem exactissimè compositus non eluxit. Violasse silentium, seù ieiunia regularia fregisse, statis horis à Psalmodia, à cœnaculo, à collatione Patrum abfuisse monstro simile erat. Choro autem ita alacer, & promptus aderat, vt diurnas ad horas, maximè autem antelucanas ad laudes primum se sisteret. Psallebat lingua, psallebat & mente, erectus, adeòque in subsellijs grauis, vt vel corporis forma animi attentionem commonstraret. Infirmos inter primos inuisens, lectulos reficiebat, euerrebat cubiculum, permagnum solamen alloquij benignitate adferebat, & medicas potiones sua manu propinans, amaras licet, mira suauitate temperabat. Pręcipua illi pietas in Diuum Parentem Bernardum, quem vt à nostris frequentiori memoria coleretur, effecit, obtento à Sac. Rituum Congregatione sancito de eius officio feria tertia vniuscuiusque hebdomadę celebrando. Abbas tandem Generalis in Dieta anno 1676. postridie Cal. Maij Romę celebrata, consalutatus, optimi Archimandritę specimen prębuit. A multorum obsequio nec modicùm sibi complacuit. Mansuetudine moderabatur habenas. Cauebat, ne

Diui-

Diuini Officij ritibus neglectim, seù ineleganter peractis, cœlestis ille occideret splendor, qui Monastica in Psalmodia nunquam non enituit. Multus erat, ne vlla irreperet legum violatarum impunitas, & ne modica sensim dissimulata Institutioni seueriori forent excidio. Excubabat & Nouitiorum tyrocinijs, studiorumque lyceis, quò Religiosę pubis opima messis satagentis sub cultoris oculis felicior herbesceret. Tantum Archimandritam intra annos non ampliùs duos amisimus. Congregationis familias de more lustrabat, cùm Arimini febre correptus, maturauit regressum in Vrbem. Spes erat sanitatis vsuræ quantocius restitutum iri, si peritiorum cura medicorum, & patrij beneficio aeris vteretur. At fatis cedendum fuit. Morbi vis curationis artem eludebat omnem. Decumbebat, surgebat, sed tandem arcana, & pertinax lues nunquam satis benè depulsa, languore fatigatum è medio sustulit. Spiritum posuit tertio Cal. Decembris anni 1677. in Monasterio S. Bernardi non sine vberi Patrum lacryma, adeò demissè veniam, si quid errasset, deprecatus est, suumque ad iudicem iter enixis omnium precibus commendauit. Ad parentalia is fuit mortalium concursus, eaque de elati religione existimatio, vt conuolantes ad manuum oscula, exuuiarumq; contactus vix ducendi funeris locum darent. Marcum Menichellum excepit

1678. *Octauianus à S. Anna, Cacheranus, Patritius Taurinensis*, Philiberti Cacherani Pedemontano in Senatu doctissimi, integerrimique Præsidis filius, ad inferiores, maioresque dignitates secundissimis & ipse velificauit auris. Testonæ in nostras cùm iurasset leges, Montem-Regalem adijt Aristotelis, ac Diui Thomæ explanationes auditurus sub Ioanne Bona eximio tunc artium Magistro, & exindè Eminentissimo S. R. E. Purpurato. Absoluto Philosophiæ, ac Theologiæ puluere publicas agere curas cœpit, rerum summa multiplici titulo tandem potiturus. Valebat vegetis viribus actuosiori homini aptis. Valebat collactanea quadam velut prudentia, maturitatis fructuum in ipso iuuentę, flore feracissima. Spirabat vultus ipse perspicuum quemdam, egregiumque mentis vigorem. Strictioris obseruantiæ Princeps in eo studium, laudatissimum quidem, si habenas mitius adducere, ac seueritati nescio quid ampliùs immiscere facilitatis in moris habuisset. Monasterijs, quà in amplianda librorum supellectili, quà in augendo ædium nitore oppidò profuit.

Mira etiam illi in conciliandis ſibi animis indoles, & manus. Ad inclinanda in ſe Patrum conſcriptorum ſuffragia hæc illi apprimè contulere nomina. Contulere & Alphonſi Cardinalis Littæ ſui ex Matre conſanguinei in ampliſſimum noſtræ Congregationis Protectorem deſignatio, quippè qui Cacheranum inter Procuratoris Generalis pondera Generalitium ad Pedum properantem, eodem cohoneſtandum cenſuerit, ſuique etiam momento calculi cohoneſtarit. Muneri ad omnium vota cumulatiſſimè expleto ſuperfuit ad annos ſex, compleuitque mortalitatis fabulam Auguſtæ Taurinorum 27. Februarij anni 1687. Prouinciæ Subalpinæ Moderator.

1681. *Florentius à S. Catharina, Billius, Auguſta Peruſiorum* natus, Ciſtercio reparato acceſſit anno ab aſſerta per Deum Redemptorem Orbis ſalute 1646. votis obſtrictus duodeuigeſima Octobris luce. Flores apparuerunt in terra noſtra, cùm ipſe germinantis adoleſcentiæ florentiſſimam indolem explicare cœpit, nec niſi optimum caſtigatiſſimæ conuerſationis ſpirandi odorem certam ſpem facere. Et reuerà licet viuentis modeſtiæ morem geſturus, ab attollenda cæterarum virtutum encyclopędia abſtinere voluero, haud tamen ſileam regendarum animarum eminentiorem in eo dotem, qua quiſquis inclareſcit, pectoris ad omnem probitatem exculti laude nequaquam vacat. Hanc adoleſcentium è Sęculi nequitia in Religionis portum, nimirùm in ſanctimoniæ ſinum, ſe ſe aſſerentium Inſtitutor, hanc familiarum Præfectus, hanc Congregationis Cœnobiarcha, hanç conſcientiarum temperator, dilucidè patefecit. Ab ipſo hauſere Aſceticæ conuerſationis feruorem, quo inardeſcunt, præclariores ex noſtra ſchola candidati. Ipſi mutatam debent rerum faciem Monaſteria, adaucto regulari nitore, illuſtriora. Verùm hæc Clauſtris duntaxat notiora viri præconia. Illud nemo eat inficias pręter puellarum nonnullas, quibus vel Mundi malitia corruptis, vel genij peruerſitate illectis, deprauatis, Florentio Billio ad emendationem perurgente, veræ pœnitentiæ cultus cordi adhæſit, omnium ordinum permultos, fœminas etiam Principes, ſuarum eidem conſignaſſe procurationem animarum, quòd multa licet expolitus doctrina, Theologiæ tamen ab erudiendis moribus nuncupatæ neruos intenderit propenſiores, ac rerum ſacrarum vſu, aſſiduaque ſpiritualis obſequij contentione, prudenti etiam affabilitate, confluen-

tibus

tibus ad noxarum expiationem gratissima polleat. Nec sine Numine ad Congregationis vtilitatem, & Sęculi profectum hactenus seruatum dixerim, quem ab epidemia Vrbem Parthenopęam deuastante, grauiter licet tactum, minimè tamen interceptum scimus, maximè cùm, sæua vi morbi tota è medio sublata familia, omnium primus efferri ipse debuisset, infectis, charitate calcar admouente, assiduus. At protegendi viros Cœlo implendo enatos Cœlo cura, adeòque & Billium, quem diutiùs incolumen habeamus, idem faxit.

1684. *Ioseph à S. Petro, Viriglius, à Monte-Regali*, tactus diuini instinctu flaminis, Monachatui se dedicauit in sacro Testonæ secessu tertio Nonas Aprilis anni à Virgine Matre septimi & quinquagesimi supra millesimum sexcentesimum. Menti scientijs naturalibus, & diuinis imbuendæ par illi cùm Gymnasium contigisset in patria apud Vicum Abbatia, studiorum Spartæ haud contemnendam nauauit operam. Prudentiæ verò, œconomiæ, ac perurgendæ obseruantiæ non vnum nactus in varia familiarum administratione Theatrum, omnium in se plausus excitauit, & laudes. Taurini Abbas Sacrarium armarijs delicatiori Toreuticæ elaboratis instruxit, Monasterium, censu adaucto, iuribus vindicatis locupletauit. Qui demum cùm gestis muneribus satis clarus solitudinem secus Montemgrossum, quarto ab Asta Pompeia lapide, incoleret, proindèque gauderet ad tranquillitatis arenam, nimirùm ad stationem curis vacuam appulisse, Ordinis ad Primatum se se raptum aspexit. Eminentiori dignos apice profert vna dies. Latere cùm præclarè gesta eum minimè paterentur, PP. Conscripti optimè actum iri cum Institutione censuere, si in eum vti virtutum, ita & suffragiorum consensio collimarent. Itaque eductus è latebris, consedit in vertice, in quo collocatus nihil ex ijs omisit, quæ ornatissimum religiosissimi Cœtus Rectorem efformant, non enixa in Republica amplificanda molimina, non graues in Coloniarum perlustratione labores, non peruigiles in studijs promouendis curas, non perefficax in Sodalibus opere non minus ac verbo ad legum custodiam confirmandis exemplum. Recentis fundationis, Beatæ Mariæ de Spina nuncupatæ, iuxta Oppidum Pralormi in Diœcesi Astensi, munifica manu, & singulari in euincendis, quæ insurrexere, difficultatibus adnisu, Parens haberi voluit. Hæc omnia minus præstaturum verebantur Patres ob fre-

quentiora Podagræ incommoda, quem tamen sæpius conspexere animo morborum acerbissimo longè maiori, & nulli ex sui muneris deesse partibus, & diuturnis se se itineribus committere, cùm à sensu doloris pedibus vix insistere posset. In ipsa nobilioris Magistratus periodo placuit Innoc. XI. illum bullatis suis literis Successoris Assessorem primum deligere, quò, Congregationem summa auctoritate regere desinens, eamdem maturiori consilio prosequeretur attemperare.

1687. *Carolus à S. Francisco, Vertua, Mediolanensis*, in verè aurea incidit tempora, quibus viri pietate spectabiles, claustrales maximè, æquum æstimatorem nacti Innocentium XI. Pont. Max. condigno habentur in pretio. Deo, & Diuo Bernardo deuotus sextam decimam Decembris diem anni 1643. sacramenti dictione notauerat sui. Arduam exantlauerat Prouinciam instituendorum Tyronum. Monasteriorum aliquot demandatam sibi moderationem sustinuerat. Florentio à S. Catharina Abbati Generali à consilijs fuerat, eo tamen curarum tædio, vt fastigium semper fastidio fuerit. Rem tandem sibi pro voto contigisse gratulabatur, cùm Florentiolæ domicilium, officijs exolutus, incoleret, iucundaque vice leges acciperet, qui dederat. At gratissima à dignitatum feriatione breui excidit. Dominicum à S. Pudentiana Prouinciæ Romanæ Prouincialem apoplexia è viuis interceptum exciperet primò, moxque Ioseph à S. Petro altiori insidere loco desinenti, succederet opus fuit. Romam ad PP. Conscriptorum Congregationem contendebat, cùm in ipso itineris medio, Arimini scilicet, epistolas Eminentissimi Protectoris Crescentij, vnàque gratulationes designationis suæ ad primam Infulam, Innoc. XI. summo pro obedientiæ iure mandante, nuntium excepit. Absolutissima qui Cœnobiticæ conuersationis methodus semper demirari potuerat, solitudinem, orationem, contemplationem supremos ipsos inter fasces principe quodam studio colit. Si regiminis onera subtrahas, Generalitiam præeminentiam ad cæterorum Ascetarum demissionem, humilitate impellente, arctasse suspicias. Quem ne humilitatis amorem effusiori in præconia stylo offenderim, cæteris parcam laudibus, contentus innuisse, nec Congregationem nobiliori capite donari, nec Antistitum nostræ Congregationis seriem illustriori potuisse clausula absolui.

CISTER-

CISTERCII REFLORESCENTIS PARS TERTIA

Athenæum.

Anno. 1595.

Iſtercij reſtituti Athenæum primæ reparationis leges aperiunt, ſeù *Conſtitutiones Congregationis Beatæ Mariæ Fulienſis* ad ſingula capita Regulæ S. Benedicti accommodatæ, ſacro Clem. VIII. Pontif. Max. oraculo comprobatæ, & Romæ per Nicolaum Mutium anno 1595. excuſæ. Tantæ Prouinciæ adornandæ pondus ſuſtinuit

D. Marcellinus Louerius, Taurinenſis, inter nos *à S. Benedicto*, qui inſtitutam diſciplinæ ſartamtectam, decreta nimirùm à primis Reformationis aſſertoribus in generali conſeſſu Romæ habito condita diſtinxit, diuiſit, proprijs Regulæ magiſtræ locis adaptauit, & ſelecta latinitate donata in vnum volumen congeſſit. Legum Codici

Breue compendium Priuilegiorum, & Gratiarum Congregationi B. Mariæ Fulienſis conceſſarum Marcellinus adiecit. Romæ primò editum 1608. in 8. ex Typographia Reu. Cam. Apoſtolicæ, deindè

in 24. Lutetiæ penes Georgium Lombaret cum nuncupatione ad plenum PP. Senatum Pinerolij pro Comitijs sedentem, tandem tertia impressione Parisijs iterum luci expositum, cum additionibus apud Carolum Hulpeau 1628. in 8.

Optimis auibus Congregationi enascenti Marcellinus accessit. Sub Fuliensibus signis stipendia facientibus vir primi spiritus obuersatur. Præter Procuratoris, Visitatoris, & Assistentis Generalis munera, varia alia dignitate ornatus, præsentissimos exantlauit labores, curis superior omnibus. Eo auspice Coloniæ plures eductæ. Bullata diplomata approbationis obseruantiæ in Abbatia Fuliensi institutæ, exemptionis à Cistercij Archimandrita, propagationis, & extensionis vbiuis gentium, participationis Priuilegiorum vitæ claustralis professoribus cunctis concessorum Sixto V. & Clem. VIII. acceptissimus impetrauit. Parthenium Sanctimonialium è regione B. Marię Consolatricis Augustę Taurinorum sanctitate etiam modò florētem, nostris inductis legibus, abstinentia, silentio, diuini pensi horis, alijsque ritibus reformauit, adeò vt & nobis è regione viuant, & nostram ad normam ferè viuant, & si habitum, appellationemque demas, Fuliensium Virginum Claustrum dixeris potiùs, quàm Clarissarum. In Monasterio S. Pudentianę Monasticę conuersationis vota concepit anno 1590. & in eadem domo humanę naturę debitum exoluit anno 1616.

1588. *N. nobilis adolescens Gallus*, incomperti mihi hactenùs nominis, cùm teneriorem ipsam iuuentam arctissimę Fuliensium obseruantię addixisset, ad genitorem reclamantem, eumque pro viribus è Claustro ad Sęculum reuocare satagentem, animo in instituto obfirmato, insignem dedit *Epistolam, seù potiùs Libellum excusum anno 1588. in 8. quo Mundi Deo posthabiti fugacissimas vanitates, suauiores religiosæ asperitatis delicias asserit, & Parenti optimo, etsi nimio præ dilecti filij amore obcæcato, rationibus magni momenti satisfacit*. In ipso opusculi limine Impressoris, locique impressionis nomina desunt, ideòque citrà admirationem sit benigne lector, si & ad pleniorem eiusdem elucubrationis notitiam in hoc Athenęo desiderentur. Extat in Bibliotheca S. Pudentianę de Vrbe, eiusque meminit Carolus De Vvisch.

1589. *Petrus*, cognomento *Tolosanus*, nitore conuersationis, & doctri-

doctrinæ præstantia Monasterij S. Bernardi in Suburbio S. Honorati Parisijs Cœnobita illustris, *Multas doctas, & disertas Epistolas scripsit*, quarum vna excusa est Parisijs in 8. complectens septuagenas binas paginas, in qua demonstrat auctoritatibus Sacræ Scripturæ, quænam sint in Sæculo viuendi incommoda, & quæ in Monasterio commoda, & salutaria. Deuixit Lutetiæ anno 1589. E latebris emergatne in hoc Petro Tolosano Anonymus dudum celebratus, & subducto velo suum aperiat nomen, agnomenque, viderint alij. Mihi duo sunt, quorum alter nouitiali in puluere adhuc versabatur, cùm anno 1588. ad Genitorem scribebat, alter annis maturior, & Religione antiquior, qui anno insequenti diem suum obierit.

1598. *Bernardus de Montgaillard*, clara *Persinorum* stirpe apud *Vascones* ortus, sanctitatis, & omnigenæ doctrinæ gymnasium ingressurus, in Fuliensis disciplinæ gremium se contulit ætatis suæ anno sextodecimo, reparatæ verò salutis 1579. In eo ad Orbis stuporem efformatus, prodijt ordinarius Henrici III. Galliarum Regis Concionator, eruditionis copia, eloquutionis elegantia, alijsque numeris Ecclesiastes primæ notæ adeò ornatus, vt aulæ optimatum, ac totius Lutetiarum Vrbis literatiores viros admiratione suspenderet. Nonnullarum Præsul Abbatiarum, Andegauensium, & Appamiensium Antistes à Rege dictus, Infulis nuntium misit, perrexitque sacri Peroratoris locum tenere. Hæresis serpentes linguæ officio euellebat. In mores verò ita exardescebat, vt, intortis veluti iaculis, in noxia inueheretur. Conflauit ea res improborum calumnias, accepitque acriores ab ipsomet Henrico III. Epistolas, quasi post tot cumulata in se beneficia, aduersantium studeret partibus, ideòque Apostolicæ libertatis nomine varios & sinistros de eo rumores disseminaret. Ita Regijs auribus detractores insusurrauerant. Quare linguæ parcens, calamum acuit, omnes admoniturus Ordines castigatiorem viuerent vitam, nec se Parisiensium, Regis maximè indignationem promeritum, deprauatam conuersationem oculis objciendo licentiosiorum, quòd sanctiori legum obseruantia, & diuinæ vltionis metu Principum constabiliatur solium, exul temporum reuocetur tranquillitas, populorumque arefacta felicitas reflorescat. Intereà Romam cogitauit, adijtque, Clem. VIII. Dei vices in Petri solio agente, cuius diplomate abiens è Fuliensibus, Belgium petijt anno 1592. in splendidio-

didiora illa Asceteria eluceſcentem in noſtrorum ædibus obſeruantiam inuecturus. Velificauit feliciſſimè, nam Nizellenſis, & mox Aureæ-Vallis, Principis per vniuerſum Belgium Monaſterij Abbas conſalutatus, & ad annos viginti tres Præſul, temporalem quidem reſtituit ſtatum, ſpiritualem verò de nouo fundaſſe dicendus. Arriſit conatibus Alberti, & Iſabellæ Belgij Principum fauor, qui rerum conſultiſſimum demirati, vitæ exemplo rapti, aurea ab eloquentia identidem pendentes, regiminis in celebratis Abbatijs habenas capeſſeret, voluere, adegere. Quid porrò reliquum in Belgio egerit, petendum ex Seguino, & Vviſchio, vbi commendatur: *Vir præclariſsimis animi, & ingenij dotibus ornatus, omni ſcientiarum genere inſtructiſsimus, Spirituum diſcretione mirabilis, hæreſeos, & vitiorum oppugnator acerrimus, & Catholicæ Religionis aſſertor inuictus*. Hìc ingenij monumenta retexere locus eſt, & ſunt

Apologia, ſeù Tractatus ad Henricum III. Galliarum Regem, de quo ſupra, Lutetiæ euulgatus 1589. excuſoribus Nicolao Niuellio, & Rolino Vitri.

Sol Eclipſatus, Oratio funebris ad Epiſcoporum, Abbatum, ac Belgij Procerum Conuentum in ſolemni funere pijſſimi Archiducis Alberti, Bruxellis de mandato Sereniſſimæ Infantis Iſabellæ pręlo ſuppoſita.

Narratio translationis Reliquiarum S. Mennæ Martyris ad Aureæ-Vallis Monaſterium, quę legitur apud Arnoldum de Ruiſſe in Auctuario Molani.

Conſtitutiones Regulares pro conſtabilienda Monaſtica Obſeruantia in Nizellæ, & Aureæ-Vallis ſuæ obedientiæ familijs.

Orationes funebres Rudolphi, & Matthiæ Imperatorum, Erneſti Archiducis, & Auguſtiſsimæ Imperatricis eorum Matris.

Sermonum de tempore, & Orationum de Sanctis Volumina aliquot planè melliflua, paucis ante obitum horis ad euitandum humanę glorię diſcrimen flammis ab ipſomet conſignata.

Quod ad Vitę clauſulam attinet, poſt mortem octaua Iunij die 1628. religioſiſſimè oppetitam, pijs optimi Reformatoris manibus Monachi Aureę-Vallis parentarunt ſplendido funere ad tres dies celebrato, in quorum ſingulis de laudibus defuncti eleganter dixit Andreas Valadier, Sancti Arnulphi Metenſis Abbas. Vbi iacet, iacet

autem

autem ante gradus dormitorij intrà Templum, Epigraphe legitur; quam sibi viuens parauerat in hęc verba:

D. O. M.
Viri, magni, probi, boni;
Chari, Patres, Filij, Fratres;
Accedentes, discedentes, ascendentes, descendentes,
Videte, legite, audite, exaudite:
Hìc iacet vester Bernardus,
Cui vos dilecti, qui vobis dilectus;
Miser, & miserabilis,
Misericordiam Domini, & vestram
Expetens, exoptans, expectans.
Eia! heu! Eia!
Estote misericordes:
Memores estote iudicij mei;
Sic enim erit & vestrum.
Heri mihi, & vobis hodie.
Hæc Charissimi, hæc perpenndite;
E T
Mihi misero preces pendite.
Abite, Sancti estote, & valete.
Expecto donec veniat immutatio mea.
Frater Bernardus de Montgaillard
Huius Ecclesiæ Abbas 39.
Viuendo moriens, & moriendo viuens,
Sibi posuit.

1599. *Ludouicus Eustache*, familię agnomine in Monasticum verso, *à S. Malachia*, occumbente ęuo huic anteriori nuncupauit Clementi VIII. Pontifici Opt. Maximo, ediditque Romę apud Aloysium Zannettum *Piorum carminum libros quinque* in 8. seù *Heroica, Hymnos, Epigrammatum lib. duos, Elegias.*

Fuit Gallus Viennensis ex Oppido *de Beaurepaire*, quique anno 1585. sub ipsis Cistercij nostrorum in Cœtu reparati primordijs meruerat, vixit rerum caducarum contemptu, sui abnegatione, vitę Cœnobiticę absolutissimo exemplo Vrbi, ac Orbi notus. Et cum Musis quidem lusit, sed ea religione lusit, vt Parnassum Caluario,

Apol-

Apollinis plectrum Christi Cruci fœderarit. Quin potiùs Musas edocuit sacras facere ex profanis, lucubratiuncula ad piorum carminum calcem apposita *De Poesi ad res honestas, & potissimùm sacras conferenda*. Cœlestes inter Psaltes diuinam laudem, vti confidimus, ęternùm decantaturus, Romę deuixit 11. Ianuarij anni 1603. appositusque ęst ad Patrum cineres in Ecclesia S. Pudentianę, vbi secundum Generalis Assessorem, & Monasterij Pręfectum agebat.

1600. *Ioannes Obry Burdigalensis*, postquam Sęculo valedixit dictus *à S. Malachia*, annum secularem 1600. literario illustrauit monumento insigni *Epistola consolatoria ad Longauillæ Ducissam data*, quę & typis digna, lucem vidit Parisijs eodem anno. Prosequens deindè ętatem, in qua viuimus, sui lycei fœtibus locupletare, adiecit Gallicè *Compendium miraculorum, & gratiarum B. Virginis de Monderich*, cuius fit mentio apud P. Marracium Bibliothecæ Marianæ pag. 791.

Historiam erectionis Basilicæ Fontanensis, quando Castrum natale Diui Bernardi, Fontanis in Burgundia, consurrexit in Monasterium, sacramque Ædem Mellifluo eidem Parenti inauguratam. Opusculum prælo suppositum fuit anno 1620. in 8. Auctor verò, qui Congregationi deuotus, in eiusdem leges apud Abbatiam Fuliensem anno 1586. iurauerat, æternitati maturus vitam finijt temporalem die 10. Martij anni 1652. humo conditus in ipsa Castellionensi, hoc est Fontanensi Ecclesia, de cuius erectione conscripserat.

1607. *Sancius Beauuer, à S. Catharina*, ter Congregationis Superior Generalis, haud contentus eiusdem mores frequentiori in prima sede confessione componere, animum conuertit ad vultus hominis interioris, in cuius cultu præcipuus erat, ob Mundi obtutus ponendos, votisque satisfecit suis accommodando vsui communi virtutum praxim, seù opellas subiectis titulis prænotatas:

Exercitia spiritualia viginti meditationibus planè diuinis digesta cum insigni meditantium Directoris methodo, bis Latinè, ter Gallicè, quinquies Italicè recusa, primò autem in Vrbe 1607.

Quinquaginta humilitatis gradus patria lingua Auctoris primò editi, mox Flandricè expositi, & Duaci ad calcem Regulæ Diui Benedicti per Gerardum Pinchon, itemque Antuerpiæ vnà cum alio

quo-

quodam libello Ludouici Maecheblyde Soc. Iesu prælo subiecti, frequentioribus verò impressionibus in Gallia euulgati, quarum nouissimæ Auctoris nomen in cæteris desideratum præseferunt.

Flamma amoris diuini Lutetiæ 1624. & 1639. itemque Romæ 1629.

Breuis praxis, qua quis possit se continuò conseruare in præsentia Dei. Parisijs apud Soly.

Sacra Religiosorum solitudo, è Gallica in Italicam linguam versa à Gismondo de Thadæis, & Romæ excusa penes Mascardum anno 1653.

Puncta adnotanda à Religioso, qui veræ, & profundæ humilitati studet assequendæ. Parisijs apud Sebastianum Haure 1605. Italicè traducta à Petro Paulo Augustino Cler. Reg. Sancti Pauli, & edita penes Corbellettum 1631. in 8. Eam pietatem hæc opuscula mole exigua, fruge ingentia lectorum animis instillant, vt Sęcularium, & Religiosorum manibus passim terantur. Et licet Sancius sublimiores Theologię speculatiuę, & moralis, queis abundè instructus erat, doctrinas sub defossa humilitatis absconderit humo, sufficiunt, ne cum stulto seruo sublimis ingenij, & operarij infructuosi pœna damnetur. Diem suum obijt Romę primus Visitator a. 1629. 14. Octobris, Ætatis suæ a. 60. & Religionis 43. sepultusque est in Ecclesia S. Bernardi.

1608. *Ioannes Gulonius Parisiensis*, cùm Sæculum, ac gentile suum in Sæculo cognomentum reiecit, appellatus *à S. Francisco*, muneribus gestis, vigilijs elaboratis, virtutum decore, nominis celebritate, cui Patrum Fuliensium palmam deferat paucos habet. Ita videre est ex laudum compendijs in eiusdem ad primam Institutionis sedem assumptione prolatis, magisque, ac magis ex elucubrationum elencho, quem hìc subnecto.

Opera S. Dionysij Areopagitæ Lutetiæ 1608. sumptibus Io. de Heuqueuille, secunda lima expolita, ac denuò recusa ibidem per Nicolaum Buon, & Io. Taupinart. a. 1629. in 8.

Opera Epicteti Philosophi Stoici ibidem in Officina Io. de Heuqueuille, quam versionem adornasse ad petitionem Galliarum Reginæ patet ex diplomate Henrici quarti in operis limine expresso.

Homiliæ S. Basilij super exameron ibidem, eiusdemque prælo a. 1616. in 8.

Sed & ex Latino Gallicis auribus accommodauit
Tractatum S. Anselmi de æterna beatitudine ibid. 1615.
Ex Italico suo etiam eloquio vestijt
Exercitia spiritualia P. Augustini Mannæ de Cantiano Congreg. Oratorij de Vrbe Sacerdotis, idest, Partem primam, & Partem secundam Ibidem a. 1613. in 16.

Hactenùs versiones, præter quas sua ex Minerua habemus *Præclarè gesta, virtutesque eximias S. Francisci Salesij Episcopi Gebennensis* amplo volumine, in sex libros digestas, repetitis editionibus multoties expressas, maximè autem Parisijs 1625. in typographia Michaelis Solly, & Io. Heuqueuillani.

Contra librum celebris Nouatoris Petri Molinæi de Vocatione Pastorum 1620. in 8. eorumdem impensis.

Exhortationem habitam in Congregatione Religiosorum a. 1615. & excusam 1616.

Epistolam consolatoriam ad N. præcipuæ nobilitatis fœminam in obitu vnici eius filij, quæ duo postrema lucem aspexere Lutetiæ 1612. ac 1616. prælo Heuqueuillano, vnà cum *Oratione funebri in laudem Nicolai Fabri, idest le Feure Consiliarij, & Institutoris Ludouici XIII.*

Vindiciæ Hyberopoliticæ, seù Galliæ motuum in ijs, quæ pro Rhetiæ defensione bellis egit iustitia. Opusculum absque quidem Auctoris nomine Latino sermone euulgatum in 8. verùm styli elegantia, ac argumentorum vi scriptorem prodeunte suum, Io. Gulonij agnitum ab Vrbano VIII. cùm primùm à Bethunæ Duce Regio apud S. Sedem Oratore illud accepit.

Epistolarum Philarchi ad Narcisum lib. 2. seù Responsiones ad Auctorem fabuloso Narcisi nomine inuolutum, qui, præ cæteris Galliæ Oratoribus facundus audire affectans, acuebat suæ eloquentiæ iacula in Religiosos, Religiosásque Institutiones. Narcisum hunc ręcepta eloquentiæ à priscis tradita inuertere omnia Gulonius contendit, & euincit nonnullis etiam Rhetoricę antiquę vestigijs è Gręco materna lingua exhibitis. Prodiere Parisijs in 8. typis Nicolai Buon.

Apologia in Opusculum Auctoris, fictitia Iauerstar appellatione, pro Narciso contra Philarcum stantis, & contumeliosis dicterijs in

Phi-

Philarcum, eumdem Narcissum impugnantis. Ibid. in 8.

De modo Philosophandi S. Dionysij, deque differentia inter Philosophiam modernam, & Philosophiam antiquorum cùm Ethnicorum, tùm Catholicorum ante tempora Constantini Magni.

De Praxi disciplinæ Ecclesiasticæ, & de excellentia Theologiæ mysticæ, alijsque contentis in Operibus S. Dionysij.

Defensio Card. de Perron à Ministris Clarentonianis iniurioso volumine impetiti, & vindicatio Ecclesiæ Catholicæ à libris, Angliæ Hæreticorum studio, eò temporis emanantibus; ardua multùm prouincia à pluribus expetita, à nemine attentata, ab ipso duntaxat assumpta, primò ad preces Generalis consessus Archiepiscoporum, & Episcoporum Galliæ, mox & de mandato Pontificis maximi, ac Ludouici decimi tertij, qui & ei argenteorum quater mille in annos singulos attribuerat ad sumptus sustinendos in coemendis, & vndique comparandis tot Nouatorum libris, quos reijceret, necessarios. At egregij operis compilationem, vitamque mors intercepit anno à Deo homine vndetrigesimo sexcentesimo & millesimo. Cadauer elatum solemni funere, & marmoreo sarcophago cohonestatum est in Choro S. Bernardi extra portam Honorianam, vbi & eius nominis perennitati consultum à Cæsare Borbonio Vindoci Duce, idque eleganti Inscriptione hìc attexenda.

Sta quisquis es, & perlege.
R. P. Goulu Parisijs natus, vbique notus,
Pietate, probitate, eruditione, eloquutione
Ad inuidiam vsque mirabilis;
Vixit heù! imò viuit,
Quippè laude dignum Virum fama vetat mori.
A militia forensi Fuliensem ingressus, scriptis suis
Impugnatam fidei veritatem,
Impetita Monarchiæ iura,
Periclitantem Sanctorum memoriam
Mirùm quantùm ab iniuria temporum vindicauerit,
Simulque adulteratam eloquentiæ puritatem
Reuocauerit, conseruauerit, illustrauerit.
Tandem vniuerso Ordini postquam bis præfuit;
Exemploque non minùs, quàm Imperio profuit,

Vix dicas;
Dignitate functus ne priùs, an defunctus sit,
Magnatum amicitias vt meruerit, vt tenuerit,
Vel hoc marmor testabitur, quod
Illustrissimi Principes
Cæsar Borbonius, & Francisca Lotharinga
Charissimi Coniuges, Duces Vindoci,
Stampens, Bellefort, Merroerei, Pontieurai &c.
Benemerenti mærentes posuere.
Obijt anno M. DC. XXIX. die v. Ian.
Ætatis suæ LIV.
Orate pro eo.

1609. *Eustachius Asseline*, in Congregatione dictus *à S. Paulo*, Cistercio inter Fulienses reparato magnum nomen adiecit, cùm suum anno decurrentis ætatis quinto Lutetiæ dedit, vouitque anno in sequenti vigesima sexta Februarij die. Enimuerò Doctor Sorbonicus, & Parisiorum in Vrbe, quam Virorum doctrina insignium fœcundissimam, Orbis Athenæum iure dixeris, Patriam sortitus est, præstantissimis æquandus Theologis, Monachum induit, quò Monasticam hanc viuendi normam summoperè illustraret. Audiebatur nimirùm cum plausu, & fructu publicis in congressibus quæstionum Philosophicarum, earumque concertationum, quæ vel à scholis instituendis, vel à formandis moribus, siuè à diuinorum explanatione librorum sortiuntur appellationem. Nec à Minerua duntaxat commendandus Eustachius. Conuersationis probitate doctrinæ fœderata mirè elucescens, nullo in Congregatione munere non decoratus est. Generalatus apicem tantummodo nequaquam conscendit, sed qui summis Capitibus gradu Assistentis Generalis, vt vocamus, per annos quatuordecim semper adhæserit tanta in existimatione, vt ne latum quidem vnguem ab eiusdem sententia in arduis discederent. Hæc intra Claustra, extra quæ aulæ Christianissimæ Theologus, & sedulus Euangelij operarius emicabat. Negotia, quæ Regias conscientias lædere possent, excutiebat omnia. Archiepiscopis Parisiensibus in euellenda per vniuersam Diœcesim fœcundissima vitiorum segete, in disciplina regulari Parthenijs Sanctimonialium, seù Virorum collapsæ obseruantiæ Colonijs restituenda egregiam nauabat operam.

Eius

Eius rei testimonium epigraphe præbet à nobili Viro Nicolao le Feure eidem apposita in aula Capitulari Parisiensis Cœnobij, vbi in communi Monachorum Conditorio iacet, cuius hęc verba:

R. P. Eustachio à S. Paulo,

Asseline, R. P. Generalis Congregationis Fuliensis per quatuordecim annos primo Assistenti, alijs dignitatibus Congregationis etiam perfuncto, ex honesta apud Parisios familia nato. In sacra Theologiæ facultate ex Domo Sorbonica Doctori celeberrimo, pietate, & doctrina conspicuo, impuritatis ignaro, & in tenello corpore austeritatis amatori. Prudentia, mansuetudine, & morum suauitate præcellenti, summarum Philosophiæ, & Theologiæ scriptori doctissimo, in quantumuis arduis spiritualibus negotijs decidendis pro oraculo ab vniuersis habito, Cœnobiorum permultorum ex varijs ordinibus instauratori dignissimo. Ex hac vita defuncto die vigesima sexta Decembris anno Domini millesimo sexcentesimo quadragesimo, ætatis suæ sexagesimo octauo, Religionis trigesimo sexto.

Nicolaus le Feure D. De Lezeau Directori suo per annos triginta vnum scripsit, & poni curauit.

Plura de Eustachio desideranti occurrit noster Antonius à S. Paulo, eius vitę haud incelebris scriptor. Cęterùm ex ijs, quę vir doctissimus scripsit, extant laudata in elogio opera *Summa Philosophiæ quadripartita, De Rebus Dialecticis, Moralibus, Physicis, & Metaphysicis*, edita in 8. a. 1609. Parisijs, & post varias impressiones aucta, recognita, ac excusa 1638. typis Philippi Albesti, nouissimè Lugduni Batauorum anno 1647. cum diuersis ęneis figuris, quę impressionem elegantissimam efficiunt.

Summa Theologiæ Tripartita. Parisijs 1613. excusore Carolo Chastellain.

Liber meditationum, & exercitiorum spiritualium in tres partes diuisus, multoties etiam pręlo subiectus, & tandem cum additione sex meditationum nouę luci expositus, Parisijs 1640. penes Michaelem Soly.

Instructio pro recto, & salutari vsu sacramentorum Pœnitentiæ, & venerabilis Echaristiæ. Lutetię Gallico eloquio, sicut & precedens opella composita.

1615.

1615. *Carolus de Lauson*, idemque *à S. Maria*, ad regendum Congregationis clauum a. 1634. inter Gallos delectus edidit

Catalogum Monachorum, qui inter Fulienses sanctitatis opinione claruerunt, ab Angelo Manriquez in Menologio Cisterciensi passim relatum; & vigilijs conuersationi consonis, illustriorum nostræ Institutionis Ascetarum elenchum scripsit, ac numerum auxit.

1615. *Ioannes de Vassan*, ex quo autem leges Fulienses sibi delegit sequendas, *à S. Paulo*, in Geneuæ districtu natus, & Geneuæ Minister, laudati Ioannis Gulonij adhortationibus, à Caluiniana labe, & à Sæculi cęno emersit. Inter Nouatores errorum Magister, inter nostros veritatis præco, claruit & varia eruditione, potissimùm autem antiquitatis peritia, cuius in indagandis, & excutiendis monumentis apud profundioris doctrinæ studiosos eam sibi conciliauerat præcellentis gloriam, vt nemo nollet eum, saltem de vultu agnoscere, si familiari eius alloquio haud valeret proficere. Ad capessendos Claustri honores inexorabilis, ad attingendos obseruantiæ apices, genio ad religiosam austeritatem prono, concitatissimus, mortalitatis onere subducitur Lutetiæ, vbi prima post vigesimam Septembris diem, vitæ claustralis enuntiauerat vota. Eius eruditionis superest

Elogium in Ioannem Gulonium dudum celebratum, relatumque, ac impressum ad calcem versionis S. Dionysij tertiò excusæ a. 1629.

1618. *Franciscus à S. Bernardo*, *Du Soulier* in Sæculo nuncupatus, patria *Burdigalensis*, Institutioni nomen dedit 22. Iulij anno 1603. deuixit in Abbatia Fuliensi decimonono Calend. Iunij 1645. cùm antea in lucem emisisset Tractatum

De punctis modestiæ, anno 1618.

1619. *Nicolaus De Saruè*, è Diœcesi Abrincensi, inter nostros *Nicolaus à S. Martino* appellatus, euulgauit patrio sermone

Morale Christianum, agens de morum resipiscentia ineunda à degentibus tàm in Sæculo, quàm & in Claustro, Parisijs 1619. in 8. iterumque 1620. Ibid. per Io. Heuqueuille. Vitam à Mundo segregem in tyrocinio S. Bernardi Lutetiæ instituerat Nonis Nouembris anni 1601. Vixit ea conuersationis probitate, cuius castigandis aliorum gestis normam præscribit. Mortalitatis exuuias deposuit Plessiaci, vbi nostrorum Cœtum Prior vigilantissimus moderabatur duodeuigesima Aprilis 1638.

1619. *Hieronymus Carrera*, *Taurinensis*, vixit, si Pedemontij Scriptorum Monacho nomenclatori adhibenda fides, *lepidi vir ingenij*, *omni scientiarum genere ornatus*, *sed & pietate*, *ac religione clarus*. Vernante iuuentutis flore coluit eloquentiam metricam, quæ in eo penè ephæbo mirificè elucescebat. Religionis deinde conceptis votis, concepitque Pinerolij vndecima Iunij anni 1619. sub nomine *Hieronymi à S. Roberto*, sui experimentum præbuit inter scholarum contentiones, in quibus optimis vsus Præceptoribus, breui Regens euasit, & lectioris nostræ pubis Institutor. Expositiuæ prætereà Theologiæ latinæ, & vulgaris eruditionis, bonarumque artium plures legisse libros, quàm viderint multi, Auctor mihi præfatæ Bibliothecæ Centuriator, scientiarum, eo Lectore, Monte-Regali candidatus. Elucubrationes, vigiliæ verè nuncupandæ, quandoquidem vsque ad æuum in senium deuexum firma vsus valetudine, noctem in studendo diei æquaret, sunt:

Epinicium Beati Bernardi Badæ Marchionis Montecalerij quiescentis

Musa Italica, liber continens varias carminis Etrusci species, Sonettos, Madrigales vocamus, habenturque præterea in eo rythmico versu *Exhortatio ad sacros cantus*. *Mariæ dolentes*. *Sancti Petri lacrymæ*. *S. Ioannis gemitus*. *Iudas spe destitutus*. *Nicodemus officiosus*. *Dialogus Ioannam inter Vxorem Cusæ, & vnam ex filiabus Sion*. *Christi plagæ*. *Manna*. *Passionis Mysteria, Angelorum Ministerio expressa*. *Sacramentum Altaris amoris excessus*. *Mel Sampsonis*. *Eucharistia omnium bonorum summa*. *Panis subcinericius Eliæ*. *Christus Resurgens*. *Rosarum Sertum*. *Altaris Sacramentum Orbis Miraculum*. Eodem Volumine complectuntur & nonnulla Poemata edita, vt dicimus, in octaua rima, nimirùm

Pia affectuum vices inter Christum, & Virginem Senensem.

Paradisus Terrestris Hortus voluptatis.

Psalmi Dauidici Romano eloquio exhibiti.

Anima Medicina Elegia ad N. Monasterij S. Margaritæ Vercellis Sanctimonialem.

Epistola Africanæ Amantis ad Diuum Augustinum; & Augustini ad Amantem Affram responsio.

Poema Sacro tragicum ingesta SS. Christi Martyrum Marci, & Marcelliani.

In

In Abdiam Profetam Commentaria eruditissima.

Hæc, & alia prælo matura mors immaturior prælo supponere haud permisit. Carminum volumen adest in Bibliotheca Excellentissimi Comitis Philippi ab Alladio. Elucidationes in Abdiam Profetam penes quem reperiantur nescitur. Ipse iacet Vercellis, vbi Prior Monasterij S. Victoris in fata concessit anno 1639.

1620. *Bartholomæus à S. Fausto*, qui *Pirrus Siculus* olim appellabatur, nimirùm origine *Siculus*, Patria *Platiensis*, disciplina initiatus est Romæ ad S. Pudentianæ Orbis restituti anno millesimo quingentesimo nonagesimo & altero. Absoluta studiorum palæstra ad Theologiæ moralis eminentiam sibi velificandum duxit, impellentibus, vt eò appelleret, animum naturæ adiumentis, aura veluti secundiore. Primi sub ea tempora nominis erat Virginis Vicensis propè Montem-Regalem Basilica miraculosæ Deiparæ Imaginis, prodigijs, & frequentissima populorum affluentia celeberrima. Nostri Pœnitentiarios ibidem agebant, quæ eis palma celebri cum Abbatia obtigerat, ex quo solemni in congressu coram Iudicibus à Sedis Apostolicæ Nuntio, & S. R. C. Legatis habito, præ cæteris Ordinum Regularium professoribus, & competitoribus, Theologiæ morum institutricis Principes audierant. Ad hanc Coloniam suo genio, & ingenio aptam Bartholomæus ex Vrbe destinari impetrauit. Ergo sacris pœnitentijs aures porrecturus continuas; Ergo multitudinis ex varijs Orbisterrarum plagis, maximè verò ex Liguria, Monteferrato, Cisalpina, & Transalpina Gallia illuc copiosissimè confluentis generales noxarum expiationes frequentiùs auditurus omnibus Sacramenti pœnitentiæ casibus diligentissimè excutiendis curas intendit omnes. Vtque difficiliorum resolutiones ad manus promptiùs haberet, eorum epitomæ, suæ vtilitati conscribendæ applicuit. Hanc vt sub oculis maximoperè excreuisse conspexit, nec sibi tantummodò, sed & alijs sacro pro Tribunali sedentibus profuturam cognouit, imitatus Vrsam fœtum suum in lambendo efformantem, cœpit Quæsitorum, Disputationum, ac Responsionum molem curis secundis expolire, coordinare, & in varios disponere partus, nimirùm partes, quæ sunt

Speculum Confessariorum, & Pœnitentium, in quo mira breuitate, & facilitate resoluuntur omnes ferè difficultates ad Restitutionem,

&

& materiam Contractuum pertinentes, quæ sparsim à Doctoribus tùm Theologis, tùm Iure peritissimis prolixè pertractantur; quibus omnibus accessit sub calce libellus *De vitio proprietatis*. Huiuscemodi Speculum edidit Cremonæ apud Marcum Antonium Belpierum anno 1620. in 4. cùm primùm mutata sede, Monte-Regali Florentiolam perrexisset; nam in Epistola nuncupatoria ad Hieronymum Vidonium Cameræ Apostolicæ Clericum habet: *Iampridem, præstantissime Heros, Tractatum hunc de Restitutione, & materia Contractuum in Cœnobio Intemeratæ Virginis Montis-Regalis Pœnitentiarij munus exercens ex varijs Sacrorum Doctorum voluminibus, vt potui, Deo fauente, congesseram.*

Thesaurus Religiosorum, accuratissimè differens de tribus Votis solemnibus, Obedientiæ, Castitatis, & Paupertatis, publicæ vtilitati reseratus in typographia Claudij Landry Bibliopolæ Lugdunensis anno 1624.

Tractatus de Horis Canonicis, vbi non solùm de Officijs Diuinis, verùm etiam de Oratione in communi, & de quotidianis distributionibus copiosè, & doctissimè agitur. Prodijt Lugduni in 8 penes eundem Claudium Landry a. 1627.

De Sacris Indulgentijs, & Iubilæis tùm Anni Sancti, tùm alijs extraordinarijs, Tractatus insignis. Neapoli in 4. ex typographia Ægidij Longhi 1629.

De Pœnitentia Tractatus absolutissimus, in quo noua methodo, styloque perspicuo materiæ omnes celebriores, & difficiliores ad Pœnitentiam, tùm Virtutem, tùm Sacramentum spectantes ita abundè, & accuratè explicantur, vt nihil amplius in hac re studiosus lector desiderare possit. Neapoli in 4. excudebat Franciscus Sauius 1632.

De Augustissimo, & omnibus linguis ineffabili Eucharistiæ Sacramento, ac de sacrosancto, & tremendo Missæ sacrificio Tractatus insignis. Neapoli in 4. 1632. apud eundem.

Quæ omnia varijs typis seorsim supposita, collecta in vnum prodierunt quatuor Tomis in fol. Neapoli typis Io. Dominici Montanari, & Iacobi Gaffari, expensis Io. Dominici Boue, cum Auctoris effigie pectore tenus ad viuum expressa; & sub titulo Theologiæ Moralis in quatuor partes diuisæ; quarum primam componunt Thesaurus Religiosorum, & Tractatus de Indulgentijs, & Iubilæis; secundam

conficiunt Speculi Confessariorum Pars I. & Pars II. vnà cum Tractatu de vitio Proprietatis; tertiam Tractatus de Pœnitentia, de Horis Canonicis, & de Quotidianis distributionibus; quartam verò Tractatus de Sacramento Eucharistiæ, & de Sacrificio Missæ absoluunt.

Typis parauerat & alios Tractatus Morales, quos inter *Tractatus de extrema vnctione*; sed morti proximus mss. inedita sibi deferri voluit, eaque à D. Benedicto à S. Mauro, Monasterij Infirmario, oblata coram se igni tradi voluit, ac omnia comburi.

Iam verò & prudentiæ Claustralis Bartholomæum à S. Fausto numeros expleuisse omnes, videre est ex ipsis Operum editorum præliminaribus. Qui enim in nuncupatione Speculi Confessariorum ad Hieronymum Vidonium olim Monte-Regali Pœnitentiariū se narrat, Thesaurum Religiosorum iam Perusini Antistes Monasterij edidit. Insignem Tractatum de Indulgentijs, & Iubilæis euulgauit Neapoli domus, quam ibidem incolimus, Moderator. Hinc Visitator Generalis renuntiatus Tractatum de Horis Canonicis publicæ vtilitati exposuit, & tandem Theologię Moralis Partem vnam, & alteram communis fecit iuris Prouinciç Romanç Prouincialis, quod munus post Bullam diuisæ Congregationis motu proprio Vrbani Papç VIII. editam primus exercuit, iubente eodem Vrbano VIII. literis datis in forma Breuis, vt infra:

Dilecte Fili salutem, & Apostolicam benedictionem. Aliàs à Nobis emanarunt literæ tenoris sequentis, videlicet: Vrbanus PP. VIII. ad perpetuam Rei memoriam, Ad vberes &c. Cum autem sicut dilecti Filij Monachi dicti Ordinis Congregationis Reform. huiusmodi, Nobis nuper exponi fecerunt, Prouincia Romana eiusdem Congregationis Superiorem Prouincialem hactenùs non habuerit, nec habeat ad præsens. Pro illius verò prospero statu, ac pace, & quiete maximè expediat, vt vnus Superior Prouincialis huiusmodi per Nos constituatur, & deputetur, ac proinde ijdem Monachi nobis humiliter supplicari fecerint, vt desuper opportunè prouidere de benignitate Apostolica dignaremur. Nos pijs ipsorum Monachorum votis huiusmodi benignè annuere, feliciquè ipsius Prouinciæ gubernio, & directioni consulere cupientes, nec non de Tua fide, pietate, prudentia, & religionis zelo plurimam in Domino fiduciam habentes, Te Prouin-

uinciæ Romanæ Congregationis S. Bernardi Reformatæ huiusmodi Superiorem Prouincialem cum omnibus, & singulis facultatibus, auctoritatibus, praeminentijs, concessionibus, fauoribus, gratijs, indultis similibus Superioribus competentibus, ac aliàs solitis, & consuetis, vsque ad Capitulum Generale proximè celebrandum iuxtà formam Constitutionis dictæ Congregationis, Apostolica auctoritate tenore præsentium creamus, facimus, constituimus, & deputamus. Mandantes dilectis Filijs Prouinciæ prædictæ Superioribus, & Monachis, cæterisque, ad quos spectat, vt Te in eiusdem Prouinciæ Superiorem Prouincialem sic per Nos deputatum iuxtà tenorem præsentium recipiant, & admittant, ac habeant, & recognoscant, Tibique pareant, faueant, & assistant. Non obstantibus omnibus illis, quæ in præsentibus literis voluimus non obstare, cæterisque contrarijs quibuscunque. Datum in Arce Gandulphi Albanensis Diœcesis sub Annulo Piscatoris die 19. Octobris 1630. Pontificatus Nostri anno octauo.

De pia vitæ clausula, quam Neapoli expleuit anno 1636. 20. Iulij, alius erit dicendi locus. Hìc tantum subijciam probitatis, & doctrinæ vestigium ab Anonymo de eo editum.

In te Magne Pater fulget pietatis imago,
Exemplar cunctis est tua vita decens.
In te virtutes Charites posuere benignæ,
Atque Minerua tibi munera larga dedit.
Palma tibi duplex summo seruatur Olympo;
Hanc sumes, superos cùm tua fata trahent.

Aliud eiusdem.

Tu pius, & sapiens ad sortem natus vtranque,
Terrea contemnis, quæque suprema petis.
Non te facta tua cogent decedere vita,
Terraque dum stabit, non moriturus ades.

1620. *Franciscus à S. Bernardo,* Parisijs professus 26. Maij anni 1619. vernaculo suo idiomate scripsit, & impressionis beneficio communia fecit

Speculum contritionis ad excitandam animam ad fugam peccatorum. Lutetiæ sumptibus Io. Heuqueuille in 12.

Scalam Claustralium è Latino D. Bernardi Gallicè redditam. Ibid. 1620. penes eundem.

Directionem interiorem animæ Religiosæ. Ibidem, eiſdemque typis, & annò. Fuit Gallus Carnotenſis, adeòque non confundendus cum alio Franciſco à S. Bernardo ſub a. 1642. laudando, qui fuit Pedemontanus è Monte-Regali, & Superior Generalis totius Congregationis; imò nec cum alio Franciſco à S. Bernardo itidem Gallo, ſed Burdigalenſi, de quo ſupra ad a. 1618.

1621. *Ioannes Iacobus à S. Scholaſtica*, cognomento *Berthier*, *Toloſanus*, ex Oppido Granatenſi, in recenſione virorum pietate illuſtrium altiùs repetendus, dum Burdigalæ Eccleſiaſtico Concilio Eminentiſſimi Principis Card. de Sourdis præeſſet, Congregationem S. Vrſulæ inſtituit, condiditque

Statuta, & leges eiuſdem Congregationis.

Elimauerat & pijſſimum aliud opuſculum ſub titulo

Peregrini Agonizantis, quo ſub prælo deſudante, agonem ſuum conſummauit in Domino ſeptimo Idus Octobris, æui labentis anno primo & vigeſimo.

1622. *Philippus Malabayla*, doctrinæ nitore, generis claritate, geſtiſque muneribus præſtans, quemadmodum ſecundam huius Theatri partem Pedo Generalitio luculenter impleuit, ita & tertiam vigiliarum recenſione decoret operæ pretium eſt. Sunt autem

Hiſt. B. Mariæ Virginis propè Montem-Regalem miraculis coruſcantis. Pariſijs apud Io. Heuqueuille 1622. in 4. iterumque vernaculo ſermone a. 1627. Monte-Regali per Io. Thomam Rubeum

Vita Diui Bernardi Abbatis Clare-Vallenſis, Italico eloquio primò luce donata, idque Taurini in officina Io. Dominici Tarini, & ſecundò Neapoli apud Io. Dominicum Montanarum, & Iacob. Gaffarum anno 1634. digna planè quæ ſæpè ſæpiùs recudatur; quandoquidem Auctor pio, ſuauique ſtylo eam in hoc Opere aſſequutus ſit laudem, vt de mellifluo Bernardo ſcribens, melleus alter Bernardus cenſeatur.

Acta Sacra, Opus bipartitum in geſta Sanctorum, ac Beatorum Ciuitatis Aſtenſis, & in vitas Epiſcoporum, narrationemque cæterarum rerum ad res ſanctas eiuſdem Ciuitatis ſpectantium.

Diſquiſitio de S. Brunonis Aſtenſis, Epiſcopi Signienſis ortu, Canonicatu, & receſſu à Caſsinenſibus, edita in præliminaribus Operum eiuſdem S. Brunonis Aſtenſis, impreſſionis Venetæ.

Cly-

Clypeus Ciuitatis Astensis, liber Apologeticus, varia eruditione de Institutione, & iuribus Regni Italiæ exornatus. Lugduni impensis Michaelis Liberal 1656. in 4. & primò Astæ in 8. penes Franciscum Antonium de Zangrandis sub nuncupatione *Clypei Ciuitatis Astensis ad retundenda tela, quæ Auctor Chronol. Historiæ de Præsulibus Pedemontanis,* (is fuerat Franciscus Augustinus ab Ecclesia Episcopus Salutiensis) *in eam intorsit.*

Oratio funebris in obitu S. Francisci Salesij dicta Lugduni in Ecclesia Sanctimonialium Visitationis 2. Februarij 1623. & Parisijs anno eodem euulgata in 4. ex typographia Io. de Heuqueuille.

Oratio alia in laudem eiusdem S. Francisci dicta Annessij Gebennensium ad Moniales Visitationis, & Italicè Taurini excusa penes Hæredes Io. Dominici Tarini in 12. Eminentissimo Principi Cardinali à Sabaudia inscripta.

Apologia in Baronium. Quòd Diuus Gregorius Magnus fuerit verè Monachus Benedictinus, eidem Baronio ab Auctore præsentata.

Apologia pro Sancto Euasio contra Io. Bellainum. Quæ licet vigiliæ Philippum Malabaylam satis abundè commendent, haud tamen abs re erit Auctores subnectere, qui præter nostræ disciplinæ alumnos, debitas in eum laudes congerunt. Franciscus Augustinus ab Ecclesia Hist. Chronolog Pedemont. Region. pag. 401. sic habet: *Philippus Malabayla ex Comitibus Canalis, Astensis Diœcesis, Monachus Ref. S. Bernardi, vir in liberalibus disciplinis haud mediocriter versatus, ac celebris Historicus.* Hyppolitus Marraccius Bibliothecæ Marianæ P. 2. pag. 296 inquit: *Vir sanè genere, doctrina, pietate, prudentia, alijsque virtutibus clarissimus;* & paulò infra: *Adhuc inter mortales vitam ducebat, vir maxima in Deiparam Virginem deuotionis anno salutis* 1642. Sed & Ferdinandus Vghellus Ital. Sac. T. 4. pag. 476. fatetur Catalogum Episcoporum Astensium Italiæ Sacræ insertum se collegisse ex monumentis Vaticanis, tùm ex alijs sibi Romam transmissis *à docto, & erudito Philippo Malabayla, Monacho Cisterciensi, olim Congregationis Fuliensium Monachorum S. Bernardi emerito Generali, patria, & Ecclesiasticarum rerum longè perito.*

1622. N. Vitam contexuit venerabilis Patris Caroli à S. Bernardo, Fundatoris Monasterij in Oppido Fontanensi, melliflui Patris nostri

noſtri ſolo natali, potiſſimùm verò à natalium ſplendore, morum innocentia, vitæ aſperitate, & pia vitæ clauſula commendatiſſimi. Deuixit Carolus æternitati maturus, licet in ætatis flore, pridiè Id. Martij anni à Virginis fœcunditate primi & vigeſimi ſupra milleſimum ſexcenteſimum. Auctor verò, quòd latere ſub velo gauderet, eius geſta Heuqueuillanæ calcographiæ ſubmiſit anno inſequenti in 8. non ſuo, ſed Domini de Tournemeulle nomine præfixo.

1623. *Petrus De Flotes, Lemouicenſis*, ille, qui illuſtriora Galliarum ſuggeſta per tot annorum curricula glorioſè adeò impleuit, die 8. Septembris anni ſecularis 1600. ſub Monaſtica *Petri à S. Bernardo* appellatione diſciplinæ ſe deuouit Lutetiæ. Scientiarum candidati partibus ingenio Sodalibus præ cæteris exporrecto, abſolutis, genio ad publicam eloquentiam propenſo indulſit. Illum Chriſtianiſſimi Reges, illum, præter Pariſios, Lugdunum, Burdigalam, aliæ frequentiſſimæ Vrbes non ſemel audiere actione, voce, memoriæ tenacitate, verborum delectu, & copia, doctrinæ varietate gratiſſimum, nec minus conuerſationis probitate, ac ignea quadam efficacia cordis intima penetrantem fructuoſum. Permagni illum faciebant viri doctiſſimi, & pietate clari, potiſſimùm verò S. Franciſcus Saleſius, cui erat perquam familiaris. Ab eo emanata ſuperſunt

Oratio funebris habita Lugduni 28. Ianuarij anno 1623. ad Virgines B. Mariæ de Viſitatione in funere dudum celebrati S. Franciſci Saleſij, ac ibidem eodem anno impreſſa typis Io. Iullieron in 4. Præoccupauerat & Pariſienſes excuſores alia Opella in 8. materna ſua lingua exarata, cuius attitulatio eſt

Dedicatio Religioſa, ſeù conſiderationes, exercitiorum ſpiritualium methodo diſpoſita, pro annua votorum Monaſticorum renouatione.

Vtinam concionibus magni ieiunij diebus, alioue tempore ad populum nunquam abſque ſubſelliorum plauſu habitis, potiremur! Ingens ſanè deſiderium ſuperſtes de eo fama vellicat. Sed qui alios cogitabat typos, ad dignitates Ordinis Prouincialis, Prioris, Superiori Generali à Conſilijs prætereà euocatus, agendo potiùs, quàm ſcribendo ſenectam clauſit, denatus Burdigalæ pridiè Idus Septembris anno 1666.

1625. *Petrus à S. Ioſeph, Comagere*, largiori cum commendatione

per

per doctiſſimorum hominum ora volitans nomen, honeſta familia, *Auſcenſis*, perſpicacis vir iudicij, tenaciſſimæ memoriæ, dilucido potiſſimùm, profundoque ingenio, & cui ægra ſemper cum valetudine ingens mentis vigor ineſſet. Quarto ſupra nonageſimum ætatis noſtræ anterioris anno natus, admodum adoleſcens, Lutetiæ Fulienſibus adhæſit. Tyrocinio exacto, votiſque publicè emiſſis, in eam rem neruos intendere omnes viſus eſt, vt Philoſophorum, & Theologorum ſcita ediſceret, elucidaret, & compendioſè perſtricta, mirè diſtincta, & digeſta, voce, calamo traderet. Nec mora. Dum totus in Cathedra, totus in circulis eſt (non enim vel ipſa honorum collatione, familiarumque regimine à ſtudijs auelli diù paſſus eſt) primam doctiſſimi Philoſophi, ſapientiſſimique Theologi laudem aſſequitur. Et reuerà quanta cum fruge laudatis in huiuſcemodi diſciplinis excelleret, fatentur tot noſtrorum Comitiorum Generaliùm Cœtus, qui feruenti, & ſtudioſo eius ingenio fauendo propenſi, Sodalibus inſtituendis per integros triginta annos admouerunt, nec à ſcholis regendis ad res domeſticas pertractandas euocarunt vnquam, niſi in grauiori ipſa ſenecta, cùm, vir bus doctas inter lucubrationes iam ferè conſumptis, Præfecti Toloſæ, & Seduni, ac mox Cenſoris in Prouincia Franciæ caractere condecorarunt, quo in munere diem ſuum obijt. Fatetur auida vbique eius vigiliarum exceptio, nec Bibliopolis minus vnquam luctoſa diſtractio, quamplurimæ in omni forma impreſſiones, adeòque frequens typis ſubmiſſio, vt *Idea Theologiæ* anno 1640. prælo Ioſſeo publici iuris primò facta, in eadem officina anno deinde 1653. reimpreſſa cum ſeptimæ editionis gloria nouam iam lucem aſpiceret. Fatentur Nebulones ipſammet Ideam ſub *Solis Theologici*, & *Hermetis Theologici* nuncupationibus recudere auſi, debitam Auctori gloriam, ſublato eius nomine, proprio appoſito, ſibi vindicare nequaquam veriti. Fatentur cum Ianſenij fautoribus hauſtos ad deponendos errores ſolidis confutationibus addictis, vitæ à rebus humanis ſequeſtris detractores, quibus, Seraphicus alter Bonauentura, ſilentium impoſuit, cùm ſe ſe docta Apologia oppoſuit. Fatentur Romanæ Sedis, & Galliæ Epiſcoporum laceſſenda ab auctoritate repreſſi Nouatores. Fatentur tandem publica de eo fama, & exiſtimatio. Pariſijs in difficilimis Fidei controuerſijs, & Theologiæ diſceptationibus permagni ponderis erant Petri à S. Ioſeph

vox,

vox, & sensus. Discrepantias opinionum inter scholas Iesuiticam, & Thomisticam exortas, nescias, an suauiùs, an doctiùs composuerit. Scholastici ab ipso concinnati labores, ob præscriptam Lectoribus Legem eos tantùm triennali in studiorum puluere nostris tradendi, Philosophiæ, & Theologiæ Fuliensis nomine nuncupantur. Fatentur cum celebri inscriptione in Capitulo Monachorum Parisiensium, in quo diem nouissimum præstolatur, ad perennem eius memoriam erecta, longa etiam voluminum series. Inscriptio inquit:

Sta quisquis es, & Luge:
Mors ex Orbe abstulit
Reu. P. Domnum Petrum á S. Ioseph,
Quem Ciuitas Auscensis Orbi olim dederat,
Quem Congregatio Fuliensis iuuenem gaudens susceperat,
Quem rectè gesta, doctèque scripta Mund celebrem reddiderant,
Quem religio, & pietas Deo, Angelis, & hominibus
Gratum fecerant,
Cuius memoria in benedictione etiam apud posteros erit,
Suis charus, omnibus probis probatus, inter doctos insignis,
Fide integer,
Solis improbis, & Hæreticis inuisus fuit.
S. Ecclesiæ, & Sedis Apostolicæ Cultor obseruantissimus,
Et vtriusque hostium debellator inuictissimus,
Sæpè, imò semper languidus corpore, & quasi incorporeus,
Quia totus mens, & totus intelligentia;
Apud suos in Theologia, & Philosophia Lectoris munere per 30, annos
Summa cum laude functus est.
Ideas Theologiæ, & Philosophiæ summa breuitate, simulque
Mira claritate conscripsit;
Vitæ Religiosæ obtrectatorum nimiam loquacitatem
Doctissimis scriptis fortiter repressit;
Iansenianam hæresim per Gallias grassantem
Inuicto labore fœliciter expugnauit;
SS. Patrum, in primisque S. Augustini, ac D. Thomæ doctrinam
Ab omni labe constantissimè vindicauit;
Summi Pontificis, Episcoporumque Gallicanorum auctoritatem
A Nouatoribus impetitam, acerrimè defendit;
Deni-

Denique de Religione, de Ecclesia, de Theologia, & Philosophia
Benemeritus, & Doctor, Scriptorque emeritus
Nusquam satis mœrendus
Heù moritur! si moriturus
Die 10. *Iul. anno Incarnationis Dominicæ* 1662. *ætatis suæ* 68.
Orate pro eo.

Operum verò Elenchus hic est:

De gratia. Parisijs 1625. in 8.

De Sacramentis Ecclesiæ. Tolosæ penes Petrum Bosc 1627.

Defensio S. Thomæ Aquinatis, Doctoris Angelici aduersùs recentiores quosdam Theologos, qui Prædestinationem Physicam ad actus liberos ipsi falsò adsignant. Lugduni 1633. in 4. & Duaci apud Balthazarum Bellerum.

Suauis concordia humanæ libertatis cum immobili certitudine prædestinationis, & efficacia auxiliorum gratiæ. Parisijs 1639. apud Mathurinum du Puis in 4.

De admirabili Sacrosanctæ Eucharistiæ Mysterio. Parisijs 1640. apud Georgium Iosse in 8.

Idea Theologiæ speculatiuæ, moralis, & Sacramentalis Volumina quatuor in 8. Lutetiæ apud præfatum Iosse 1640. & multoties alibi in 8. & in folio, opus nunquam satis laudatum, nec satis impressum.

Defensio S. Augustini Hipponensis aduersùs Augustinum Iprensem quoad auxilia gratiæ, & humanam libertatem. In eadem officina 1643.

Sensus Sancti Francisci Salesij in Controuersiâ de gratia. Parisijs 1644.

Examen Theologiæ modernæ ad trutinam veræ Theologiæ complectens materno Auctoris sermone volumina duo, in quorum priori agit de opinionibus concernentibus materias de gratia, & auxilijs, vindicat Ludouicum Molinam Soc. Iesu ab impugnatoribus quibuscunque antiquis, & recentioribus, maximè autem à Iansenio. Reicit præcipuas Iansenistarum maximas, & N. Habert Antistitem Vaprensem ab Apologista Iansenij Episcopi Iprensis defendit. In posteriori verò tractat de duobus Ecclesiæ Capitibus, detegit, & corrigit errores libri *De amplitudine Ecclesiæ Romanæ*, ab Auctore anonymo Gallicè editi. Lutetiæ 1647. apud Mathurinum in 4. magno.

De Sacramento Pœnitentiæ, & frequenti Communione, typis Mathurini, & Ioannis Hainault 1648. Parisijs.

Eucharisticon, ideſt Epiſtola in gratiarum actionem ad Illuſtriſſimum, & Reuerendiſſimum Abbatem Bouisè, ibidem 1650.

Conſenſus Orbis de gratia ſufficienti. Ibidem apud Ioſſe 1652. in 12.

Defenſio Epiſcoporum contra Ianſeniſtas. Ibidem eodem anno.

Conferentia S. Sulpitij. Ibidem 1652. in 8.

Idea Philoſophiæ rationalis, ſeù Logica, tractans de mentis directione.

Idea Metaphyſica, tractans de rationibus vniuerſalibus rerum.

Idea Philoſophiæ naturalis, ſeù Phyſica, de ijs quæ ſpectant ad cognitionem rerum naturalium.

Idea Philoſophiæ Moralis, ſeù Ethica, de Beatitudine, de actibus humanis, & de Virtutibus moralibus. Quatuor hæc volumina prodiere etiam Parisijs anno 1654. in 12. typis Ioſſeis.

Defenſio Conſtitutionis Innocentij X. Pontificis maximi, in qua damnantur quinque propoſitiones Ianſenij. Ibidem 1656. in 8.

Mens Auguſtini, imò & totius Eccleſiæ circa opiniones à facultate Pariſienſi examinatas, contra eos, qui præfati Auguſtini auctoritatibus abutuntur.

Opuſcula ſpiritualia, inter quæ recenſetur *Præparatio animæ deuotæ ad Chriſti Mundo naſcentis amplexus*. Toloſæ.

Opuſcula contra Vitæ Clauſtralis improbatores.

Confutatio libri à Dionyſio Raymundo euulgati pro aſſertione quinque Ianſenij propoſitionum. Pariſijs 1661 in 8. penes Muguet.

Defenſio Formularij. Ibidem 1662.

1630. *Carolus Vialart*, depoſito, ad Religionis præſcriptum, agnomine Sæculari, *à S. Paulo*, dictus, meritorum ſuffragio in totius Congregationis moderatorem aſſumptus, maiorique virtutum incremento in dies excreſcens, gregi Abrincenſi Paſtor datus, Generalitias, ac Epiſcopales infulas doctis inſuper monumentis coronaturus typis, Gallico ſuo eloquio, adaptauit

Templum felicitatis, volumen in folio, iconibus excellenti penicillo expreſſis, & eruditis interpretationibus explanatis, ob hominum oculos ponens veram felicitatem à fallacibus Mundi delicijs, vaniſque

nisque diuitijs haud pendere, quinimò à morum perfectione, ac spiritus tranquillitate, à contemplatione, & amore, queis Deus ab anima possidetur. Excudebat Parisijs Carolus Cramoysi in magno folio 1630.

Tabulam eloquentiæ Gallicæ, Opus, in quo Oratori aptè loquuturo perfectionem Rhetorici discursus exprimit; proponit methodum tenendam in verborum delectu, & in periodorum concinnatione, in styli efformatione, & partium dispositione; aperit inuentionum fontes, pandit materiarum penu, agit de ornatu, nec regularum obseruandarum omittit vllam. Ibid. in 8. 1632.

Geographiam sacram, siue notitiam Episcopatuum Ecclesiæ vniuersæ. Ibid. 1641. ex officina Sebastiani Cramoysi cum tabulis æneis in folio.

Petrus à S. Romualdo suo loco celebrandus in Epistola dedicatoria sui Thesauri Chronologici plura scripsisse narrat, quæ locupletes eloquentiæ, doctrinæ, atque pietatis Thesauri sunt. Verùm quænam hæc sint minimè refert, nec ego vidi præter

Tabulam Magdalenæ, Parisijs luci explicatam 1628. in 8. & à Carolo de Vvisch falsò attributam Io. Golutio.

1630. *Alexander*, patria *Monf-Regalensis*, gentilitio agnomine *Vitalis*, Monastico autem *à S. Catharina*, ad arctioris Cistercij statum Romæ conuolauit, vbi anno 1615. diuini se obsequij sacro iureiurando perpetuum mancipem dixit. In ipsis conuersationis primordijs eas visus est dotes secum adduxisse, quibus breui doctrina, ac sanctimonia elucesceret. Et ingenij quidem illud studendo specimen dedit, vt mox alijs erudiend s haud impar foret. Pietatis verò radij non ita post multò enituere, cùm assumpsit demandatam sibi prouinciam tradendi Tyronibus leges vitæ à Mundo sequestris. Militantibus in pœnitentiæ Castris suæ asperitatis norma præibat. Cœlestis institutionis rudimenta ponentes Cœlo inhærere totos continua rerum æternarum meditatione edocebat. Monasteriorum exinde renuntiatus Antistes, hoc est à Nouitijs ad veteranos spiritualis pugnæ regendos Athletas euocatus, clarioribus in dies radijs enituit. Nunquam familiæ sanctiores, quàm eo Pręside, & suo exemplo calcar addente currentibus, ne quis non acciperet brauium, & compræhenderet. Quantus porrò vir Alexander Vitalis foret, vltimum eius Re-

gimen Pinerolium suspexit. Epidemia anno 1630. grassante, cum selecto suorum Ascetarum agmine illicò in charitatis arenam descendit. Lustrare domos, Xenodochia inuisere, ope destitutis opem ferre, Eucharisticum salutis Viaticum ministrare perrexit, donec sæuo morbo & ipse correptus, opima amoris in proximum victima occubuit. Huiuscemodi verò curis ita distentus est, vt prælos etiam occupare in animo haberet. Reliquit perpulcra spiritualia opuscula mss. inter quæ habetur, Italicè tamen

Iuge virtutum exercitium pro Sanctimonialibus. Hæc Rossotus in Appendice ad Syllab. Script. Pedemontij, vbi refert prænarratum libellum se inspexisse penes P. Vitalem de Vitalibus Ord. Min. de Obseruantia Auctoris Nepotem, mox imprimendum.

1635. *Franciscus Manfredus Vercellensis*, post habitus susceptionem *Franciscus à S. Mauro*, Theologiæ fori conscientiæ directricis cum paucis gnarus, operam probauit suam Monte-Regali, vbi multò temporis Pœnitentiarium egit. Diuini verbi annunciator non vltimæ notæ, Poesis quoque amantissimus, pangebat metro heroico

Virginitatem coronatam, idest *Vitam S. Agnetis Virginis, & Martyris*. Videsis Rossotum in Syllabo.

Disciplina initiatus Astæ quarto Idus Iunij anno 1635. spiritum posuit Vercellis decimo sexto Calend. Augusti anno 1670.

1637. *Claudius de la Noue*, in Fuliensium Cœtum sub cognomento *Claudij à S. Petro* Lutetiæ adscitus, vouit die per ultima Iunij 1615. religione, ac doctrina præditus, disciplinas, quibus iuuentam imbuerat, impertiri & ipse alijs potuisset. Verùm pietati addictus, operis cœlestis officijs ad decrepitam vsque ætatem vacare visus est, idque non priuato duntaxat obsequio, sed lucubrationibus directioni domus Dei, Choro, & Ecclesiæ opportunissimis, nimirum compilauit

Cæremoniale Fuliensium Lutetiæ dissimulato suo nomine luci expositum 1637. in 8.

Abijt è mortalibus deuexo ad senium æuo anno 1660. 20. Octobris, locumque sepulturæ Parisijs accepit, vbi & Religionis mancipem se se præbuerat 29. Iunij anni 1615.

1640. *Nicolaus Grandinus*, *Romanus*, assumpto deuoto agnomine

mine *Nicolai à S. Vincentio*, in Ordinem cooptari voluit ad S. Pudentianæ, vbi spiritualem sub Reformationis signis sequi militiam iurauit 29. Maij anni 1640. Desudauit in studiorum puluere magna ad palmam contentione, quæ ei nemini præ ingenio inter commilitones secundo, mox adiudicata est, cùm ex auditore in Cathedraticum humanæ, diuinæque scientiæ transijt. Rexit familiam S. Bernardi ad Thermas, aliaque obiuit munera, & nisi à scribendo sistere mors imperasset, quæ eum anno 1652. apposuit ad reliquas prædefunctorum cineres, alia reliquisset sui calami monumenta præter *Animaduersiones in vniuersam Theologiam scholasticam*, & *Philosophiam* quarum meminit Carolus de Vvisch Biblioth. Script. Sac. Cisterciensis Ordinis pag. 252.

1640. *Georgius à S. Benedicto* Oppidum propè Cherium, *Ripa* appellatum, patriam habuit, ex familia *Celle* progenitus. Mundum exosus, quando Mundi fabulam, sexdecim annorum puer propiùs intueri nondum valebat, Religioni se dedit in celebri Abbatia Beatæ Mariæ secùs Pinerolium, Principem ante cuius aram consuetis disciplinæ votis authoratus est xj. Martij anni 1612. Vbi verò literariam se se in arenam coniecit, ingenium prodidit omnigenæ eruditionis vorax, in Rhetorices amęnitatibus florentissimum, in studijs scholasticis ardens, ac peracutum, adeòque Præceptorum expectationi satisfaciens, vt mox alios edocturus in Asceterio Abundantiæ propè Geneuam Cathedram & ipse conscenderit. Lectoratuum Sparta magna cum laude absoluta, prudentiæ, ac Monasticæ institutionis zelo exciuit PP. conscriptos ad sublimiores sibi Prouincias demandandas. Monasterijs ius prouidi Antistitis dixit, Prouinciæ Subalpinæ cum Prouincialis imperio pręfectus est. Procurator Generalis creatus, rem communem in Curia Romana promouit. Assessor, & Visitator Generalis renuntiatus, vi consilij, & Censoria potestate toti Congregationi pręstò fuit. Nec implendis collatorum tot sibi munerum numeris ita detinebatur, vt typis occupandis vacare omninò nequiret. Nam pręterquamquod fœcundo, viuacissimoque instructus erat ingenio, redimebat nocturnis vigilijs diei à curis absorpti dispendia. Sola, proh dolor! infirmitatum incommoda ab ampliandis Reipublicę literarię vtilitatibus illum prępediebant. Podagra, & Chiragra ad supremam vsque horam grauissimè laborauit, morbis nempè in-

fensissimis, quibus & sublatus est anno 1652. septuagenario minor. Aderat Monte-Regali paucis antequam spiritum ibi efflaret diebus Christina à Francia, Regum Filia, Soror, Coniux, & Parens, cùmque pietatis causa deuotissimam ad Virginem Vicensem adornasset peregrinationem, antequam Templum ingrederetur, Georgium à S. Benedicto, quem lethaliter decumbere resciuit, salutatum misit, votisque ante miraculosę Imaginis aram persolutis, suo & in cubiculo inuisere voluit, benignitate coronatis frontibus insolenti ostensura, quanti haberet celebrioris famę virum. Cuius ne multę doctrinę memoria depereat, facit

Totius Dialectica Enchiridion Taurini luci productum 1641. in 4. penes Io. Iacob. Rustis.

Peripatetica Philosophia Commentarijs, & Disputationibus illustrata Pars prima vniuersam Logicam complectens in eadem officina typis supposita, sed podagrę vitio non absoluta. Folia excusa vnà cum Dialecticę exemplaribus adseruantur Taurini in Biblioth. B. Marię Consolatricis, pręclarum Philosophi eximij, & in enodandis difficultatibus facilis, dilucidique monimentum.

Eius item cura prodierunt Romę apud Mascardum anno 1640.

Deuota opuscula *De contemplatione, de Nundinis anima, De octo Beatudinibus, De perfectione Seruorum Dei.* At mss. hęc à tineis vindicata sint ne Bernardo bene attributa, viderit ipse. Ego cum alijs sentio Bernardi calamum nequaquam sapere. Edidit &

Stellarium gloriosa Virginis Deiparentis Maria Taurini excusum impensis Bartholomæi Zappatæ in 12. 1640. sed libellus est obiter tantùm indicandus, quòd Romana Censura notatus sit, & Operum prohibitorum Indici illatus.

1640. *Ioannes à S. Martiali*, qui domo *Vincent*, *Lemouicis* natus, anno seculi anteacti penultimo, mensis verò Decembris luce prima post vigesimam Parisijs Institutioni se addixerat, in diuina pagina, & Sacra Historia diù versatus, comparatam in legendo eruditionem posterorum vtilitati accommodauit, ediditque

Annales sacros à Mundi exordio ad Mundi Saluatoris annum 34. Lutetiæ 1640. impressos cura, & opera Georgij Iossei Bibliopolæ in fol.

Commentaria in Epistol. Pauli Apostoli ad Hebraos. Ibid. quadrienniò post in fol.

Quan-

Quanta autem, quantumque perſpecta probitate, & prudentia inſtructus foret, ſolaribus radijs clariùs comprobant, quæ ſuſtinuit, dignitatum pondera Prioris, Prouincialis, Viſitatoris, vtque prima Abbatis Generalis conſilia vocamus, Aſſiſtentis. Extremum humanæ naturæ penſum ſoluit Pleſſiaci tertio Nonas Iunij 1648. magno ſui deſiderio relicto.

1641. *Antonius Lopez de Quintal, Scalabitanus*, frater germanus Mariæ à Seraphinis Ord. Ciſterc. in Cœnobio S. Bernardi de Almuſter Sanctimonialis clariſſimæ, cuius vitam, & virtutes edidit 1666. Idiomate Luſitano Fr. Emanuel à Reſurrectione Procur. Gen. Auguſtinianorum nudipedum in Regno Portugalliæ; acerrimi vir ingenij, Iuris Cæſarei, & Pontificij peritia excultus, Philoſophus, ac Theologus, compoſuit Latij lingua

Scholia in noſtras Conſtitutiones.

Reſponſionem ad libellum P. Andreæ Blanci è Soc. Ieſu, ſub nomine Candidi Philalethi Sacerdotis Ianuenſis, excuſum Genuæ 1642. in 8. poſteà Matriti 1645. & Cremonæ 1646.

De opinionum praxi.

Reſponſionem ad tractatum de opinione probabili Proſperi Fagnani, & Antonij Marinatij.

Etruſco autem ſermone ſcripſit

Vitam S. Romanæ Virginis.

Stipendia ſub noſtris ſignis facere cœpit Neapoli 1641. ſub nomine *Antonij à S. Vincentio*, 24. Iulij, & miles emeritus diem ſuum obijt in Monaſterio Ciuitatis S. Angeli, vndè eius mſſ. Romam delata aſſeruantur in Bibliotheca S. Pudentianæ.

1641. *Petrus de Sanctis*, origine *Abbeuillanus*, Monaſtico cognomento, quòd octauo Cal. Ianuarij anni 1609. vnà cum habitu aſſumpſit, dictus *à S. Maria Magdalena*, adornauit

Tractatum Horologiographicum, in quo docet formationem Sphęrarum, & omnis generis Horologiorum, etiam eorum, quibus nocte cognoſci queant horæ, necnon fluxus, & refluxus maris. Impreſſor extitit Franciſcus Langlois Bibliop. Pariſienſis 1641. in 8. eademque forma 1645. & tandem quarta editione auctum, & reuiſum, editumque Lugduni 1674. penes Franciſcum Demaſſo in vico Mercatorum. Hic ſtrictioris diſciplinæ exactiſſimus cum paucis obſer-

uator

uator claruit. Dignitatum ambitum nescijt. Ab vnius Cœnobij demandata sibi administratione, triennio nondum absoluto, volens abijt, & inter fabricandas temporis mensuras cogitans dies antiquos, nec vnquam quantùm sibi ad mortem superesset ætatis immemor, tempori denascitur Parisijs 24. Februarij 1648. annis æternis, quos in mente habebat, oriturus.

1641. *Lucas Bertolotus* inter Congregationis Archimandritas iam laudatus, inter Athenæi lumina iterum celebrandus venit. Floruit omni politiori literatura exultus, disertus si soluta, facundus si ligata scriberet oratione, potissimùm verò lapidaria excellens in arte, cuius vt fastigium attingeret, assequi enixus est Taurinensem Phęnicem Emanuelem Thesaurum, artis eiusdem vnicè commendandum Magistrum, prout luculento ipsemet anagrammate edocuit, cùm dixit:

Dominus Emanuel Thesaurus Patritius Taurinensis, & Comes.

Anagramma.

Scio te vtriusque lapidariæ artis nostrum natum esse Numen.

Excellentiæ in huiuscemodi scribendi genere, alijsque specimen sunt

Hotrerica Lucæ Bertoloti, seù Ius Ducum Sabaudiæ in Regnum Cypri, amęnissima sub narratione, & anagrammaticis sub nominibus descriptum, quinimò & ipse operis titulus lepidus, & anagrãmaticus est, confectus ex inuersis huius nominis *Rhetorica* literis, & Auctoris in Rhetorica felicitatem ostendens. Prodijt Romæ anno 1641. typis Francisci Monetæ in 12.

Columba Pamphilia. Elog. ad Innoc. X. Pont. Max. penes eundem Monetam 1645. in 4.

Nardus Gallica. Specus Bethlehemitica. Elog. in Diuum Bernardum, ibidem 1650. in 4.

Alcydes Misticus. Aliud in eundem Claræ-Vallensem Abbatem elogium, ibidem ex officina Io. Petri Collinij 1652. in 4.

Elogium Francisci Peretti Card. Montalti. Ibid. apud Manelphum Manelphij 1652. in 4.

Io. Bona Card. S. R. E. Eminentissimi vita Camillo Card. de Maximis inscripta. Astæ apud Secundum Victorium de Zangrandis 1677. in 8.

Diui

Diui Bernardi Melliflui Ecclesiæ Doctoris gesta illustriora, elogiaco relata stylo; seù vno & triginta supra centum elogijs, totidemque historicis enarrata prosis, opus postumum, quod publici iuris factum habemus opera D. Matthæi à S. Benedicto, & calculis Nicolai Angeli Tinassij Cameræ Apostolicæ Impressoris Romæ anno 1682. in 4.

Ab eo prætereà extant Italico idiomate

Cardinalis Montalti currus: opus, vt inquit Rossotus, tùm styli elegantia, tùm sententiarum splendore iucundissimum. Ms. in Bibliotheca B. Mariæ Consolatricis Taurini.

Antistes Regularis.

Item Latino sermone

Centum Morales Conscientiæ casuum resolutiones.

Cor Iesu amanti Sacrum, pijs, & affectiuis meditationibus eidem Iesu anagogicis motibus purgatum, illuminatum, vnitum. Ms. in Bibliotheca S. Bernardi ad Thermas.

Vberiores ex eius Minerua fructus posteritas demeteret, si præcipuis Claustri dignitatibus obruto licuisset monumentis excudendis se totum impendere. At quæ à typis Monasticæ eum distrahebant curæ, typis ipsæ reddebant. Quòd enim à Galliæ Prouincijs, multoque post tempore à Missalis, & Breuiarij Cisterciensis ritibus facta secessione, legum, cæremoniarum, & cantus nedum codices ad statum præsentem satis accommodatos haberemus, quòdque inserta Constitutionibus desiderarentur sancita Capitulorum Generalium plurima, quæ iam repetita approbatione in Constitutiones transierant, hanc ille Spartam ornaret operæ pretium fuit, quod & ad omnium votum cumulatissimè præstitit, præbuit nimirùm

Manuale Chori ad vsum Congreg. Monach. S. Bernardi Ord. Cisterciensis, ea continens, quæ vel cantari, vel recitari solent. Romæ typis Iacobi Fei Andr. fil. 1667. in 8.

Regulam Sanctissimi P. N. Benedicti Abbatis cum Constitutionibus, & declarationibus Congreg. Monach. Reform. S. Bernardi Ord. Cisterciensis, auctoritate Capit. Gen. anni 1667. recognitis, & emendatis. Romæ apud Successorem Mascardi 1668. in 8.

Rituale Monasticum Cong Reform. S. Bernardi Ord. Cisterciensis. Ibidem apud Success. Mascardi 1668. in 8.

Librum Choralem Hymnorum, & Antiphonarum, tàm ferialium,

quàm præcipuarum festiuitatum, & Officij Defunctorum, cum notis cantus ad vsum Cong. Reform. S. Bernardi Ord. Cisterciensis. Ibidem apud eundem 1669. in fol.

1641. *Andreas Rossotus*, ciuis *Montis-Regalis*, Congregationi se mancipauit Pinerolij pridie Calend. Octobris anni à Virginis partu 1627. *Andreas à S. Ioseph*, ab eo tempore dictus. Philosophiæ naturalis, & Sacræ Theologiæ studijs mox Romæ excultus, hominem præbuit non minùs aptum verbis ad populum ex suggesto faciendis, quàm facultatibus speculatiuis ex Cathedra explanandis. Francisci Adriani Card. Ceuæ Theologus, Præfecturas etiam Monasteriorum nonnullas gessit; & grauiores inter Patres aliquando adscitus, obiuit Romanæ Prouinciæ inspectionem. Mortalitatis sarcinam deposuit vbi mortalis vitæ primam delibauerat auram, cùm ab eius calamo iam emanassent

Casus Dauidis. Romæ apud Mascardum 1641. in 12.

Mariæ Constantia. Ibid.

Lamentationes Aman. Ibid.

Iacob repatrians. Ibid. penes Hæred. Corbelleti 1646.

Philisthæus prostratus. Ibid. 1653. apud Io. Petrum Collinium.

Aulæ vicissitudines expressæ in Fauoritorum vitis, hoc est Thomas Volseius Card. Eboracensis nuncupatus lib. 1. Ibid. 1652. excusore Francisco Moneta.

Thomas Cromuelus lib. 2. Ibid. 1655. ex officina Angeli Bernabò.

Barda Constantinopolitani Imperatoris Priuatus lib. 3. Apud eundem 1657.

Virtutis triumphatricis, ac vitij deiecti Dialogi sex. Genuæ prælo Petri Io. Calenzani 1661.

Musarum etiam amantissimus edidit

Sidera festiua ad Magorum stellæ exortum. Romæ apud Angelum Bernabò.

Magorum peregrinatio. Ibid. 1649. impressoribus Corbelleti Hęredibus.

Sancti Sebastiani, aliorumque Christi Martyrum in Cœmeterio Callixti quiescentium Epinicium, quod etiam publicæ vtilitati exposuit in Vrbe Franciscus Moneta 1651.

Hæc scripsit Italica lingua. Quæ verò Latino idiomate dedit, sunt

Axio-

Axiomata vera, & Sacra Philosophia. Genuæ typis Petri Ioannis Calenzani 1660.

Syllabus Scriptorum Pedemontij, seù de Scriptoribus Pedemontanis, in quo breuis Librorum, Patria, Generis, & nonnunquam Vita notitia traditur. Additi sunt Scriptores Sabaudi, Monferratenses, & Comitatus Niciensis. Patrijs typis Francisci Mariæ Gislandi 1667. in 4. Cuius Bibliothecæ editioni immortuus elatus est ad Deiparæ Vicensis Templum, vbi iacet, famæ diù viuiturus ob perennitatem nominis, quod commendant Carolus de Vvisch, Franciscus Augustinus ab Ecclesia, ille in nomenclatione Scriptor. Ord. Cisterc. hic verò in Catalogo Script. Pedemontij; Carolus Chartarius in Syllabo Aduocator. Concistorialium; Santhus Comes in lib. inscripto Sapientia Stoicorum; Hyppolitus Marracius in Biblioth. Mariana; Aprosius Abintimiliensis in suo Museo Aprosiano; & Nicolaus Antonius Bibliothecæ Hispanæ doctissimus compilator in præloquio ad Lectorem, vbi cæteros recenset, qui Patriæ Scriptorum Catalogos concinnarunt.

1642. *Io. Franciscus Maynardus*, ille videlicet *Franciscus à S. Bernardo*, quem ad totius Congreg. clauum quinquenniò consedisse diximus, aliquot reliquit sui calami vestigia, quæ, Italico tamen sermone conscripta, nuncupantur

Idea Magistri Claustralis. Romæ 1642 in 12. excusore Dominico Marciano.

Fides oculata Examinatoris Regularis. Tractatus agens de discretione spirituum ei necessaria, cui incumbit seligere, & admittere postulantes habitum Religionis. Ibidem 1644. in 8.

Tenebra illustrata, seù Vita B. Clara Agolantis. Bononiæ in typographia Iacobi Montis 1651. in 4.

Innocentia triumphans in praclarè gestis à S. Bernardo Abbate Clara-Vallensi. Ibid. 1654. in 4.

Gloria Ariminenses, Vita scilicet S. Gaudentij Episcopi, & Martyris. Arimini 1659. in 4. sumptibus Simbeni.

Spiritus S. Bernardi. Opus duobus distinctum voluminibus, quod Mediolani impressioni subijcere parans, vitam cum morte commutauit, spiritu in Creatoris manibus consignato, dum proximi mores ad S. Bernardi spiritum componere curat, ad eam nimirùm sanctis-

ſimam viuendi normam, cui ipſe Clauſtrali in palæſtra ſe ſe adamuſſim conformare iam ab ineunte ætate ſategerat.

1642. *Petrus Guillebaud, Engoliſmenſis*, Pariſienſe S. Bernardi Monaſterium Cœnobiticæ diſciplinæ ſedem habuit natalem, vouitque in eo poſtridie Idus Februarij anni 1616. ſub appellatione *Petri à S. Romualdo*. Nullo vnquam Congregationis gradu à libris auelli paſſus eſt. Quinimò typis tantummodò loqui cupidus, ſilentio addictiſſimus floruit, quod ſi pomeridianis horis aliquando frangeret, mox allocutioni eruditionem immiſcebat, & colloquio in Academiam commutato, copioſiſſimus ipſe, quod alij ediſcerent, vbertimè effundebat; & ſi quid nota dignum à cæteris audiret, id ſcriptis, cùm cellam repeteret, mox conſignabat. Excelluiſſet proſa, & carmine, in humanis, diuiniſque ſcientijs, quàndo Rhetoricam, & Curſus ſpeculatiuos Sodalibus tradere libuiſſet. Ita colligimus ex nonnullis ſuæ Theologiæ mſſ. & ex verſuum cùm Galliæ, tùm & Latij lingua editorum faſciculo luci dato ſub titulo:

Hortus Muſarum.

Verùm, qui curis literarum ſtudia prætulit omnibus, reliquis poſthabuit ſtudijs experientiæ ſcholam, rerumque agendarum magiſtram Hiſtoriam, in cuius lyceo edoctus, poſterorum vtilitati ſuo voluit ex calamo ſupereſſe

Theſaurum Chronol. & Hiſtoricum, complectentem euentus ſcitu digniores à Mundi infantia ad noſtram vſque ætatem, Gallicè ſcriptum, & in Galliarum metropoli euulgatũ ſumptibus Antonij Summauillani 1642. iterumque 1646. & 1647. in folio; ac tandem 1660. in 8. impenſis Franciſci Clauſick.

Ephemeridum Hiſtoricarum vol. 2. in 12. ære, & typis eiuſdem Clauſick.

Ludouicus Iacobus à S. Carolo addit *Annales Congreg. Fulienſis* anno 1652. prælo ferè adaptatos. Videſis Synopſim de claris Scriptoribus Cabilonenſibus. At huiuſcemodi Annales, fortè quòd curis ſecundis nequaquam expoliti, in publicum non emanarunt, nec egò vidi. Extant etiam

Hiſtor. Francorum, ſeù Chronicon Ademari Engoliſmenſis, Monachi S. Martialis Lemouicenſis, Epitome cum notis, nonnulliſque interpollatis, quibuſdam etiam additis ad faciliorem operis intelli-

intelligentiam. Lutetiæ 1652. impressore Chamhourdry.

Chronicon, seù continuatio Chronici Ademari &c. Lectori exhibens Histor. Aquitanicam sacram, & prophanam ab Henrico I. ad annum vsque nonum Ludouici XIV. Ibid. eodemque impressore. Quibus vigilijs alij accensent opellam Parisijs editam anno 1647. inscriptam Abbati Bullionio, sub hac attitulatione:

Dies Sancta.

Viuendi finem fecit Lutetiæ vndetrigesima Martij 1667.

1644. *Martinus Tornamira, Cæsaraugustanus*, Hispanico, quod à puero didicerat, ac Etrusco, quod à diuturno in Italia contubernio hauserat, diues eloquio, vtramque linguam nonnullis, ijsque fidelissimis locupletauit versionibus, nam Hispanico metro panxit *Panegyrim, seù laudem Sanctissimæ Trinitatis*, à P. Antonio Ghelmi Oratorij Neapolitani Sacerdote versu Italico decantatam, ediditque Neapoli 1644. in 4. in officina Francisci de Thomas sub hoc titulo:

Los pensamientos altos del corazon deuoto.

Ex Ibero autem idiomate Romanis auribus accommodauit

Vitam, & Purgatorium S. Patritij Archiepiscopi, & Primatis Hiberniæ, opus Doctoris Io.Perez de Montaluan, quæ expositio prodijt primò Neapoli, & posteà Genuæ impressore Fatronio 1653. in 12.

Gubernatorem Christianum, extractum ex vitis Moysis, & Iosue Ducum populi Israel per Io. Marquez Ord. S. Augustini, Concionatorem Philippi III. Regis Hispaniarum, Lectorem Sacræ Theologiæ in Vniuersitate Salmaticensi, Hispanicè editum ab Auctore, & impressum primò Salmanticæ 1612. in fol. deinde 1619. tertiò Compluti 1634. tandemque Matriti 1640. Sed extra Hispaniam prodijt etiam Bruxellis 1664. *Italicè id loquens dedit Martinus de S. Bernardo Cistercienfis Neapoli 1646. in fol.* quæ postrema verba sunt eruditissimi Nicolai Antonij in sua Scriptorum Hispaniæ Bibliotheca Tom. 1. pag. 562.

Congregationis percrebescente fama, in eiusdem album referri Martinus expetijt, obtinuitque in Romano S. Pudentianæ Claustro. Disciplinæ sacramentum enuntiauit ibidem anno millesimo sexcentesimo vndeuigesimo, pridie Calend. Decembris, *Martinus à S. Bernardo* ex tunc vocatus; & annis, ac meritis grauis, varijs quoque muneribus in Ordine cohonestatus, mortalitatis fabulam compleuit

1644.

1644. *Antonius Le Iune*, religioso agnomine *à S. Petro*, *Perronæ* natus, Asceticæ disciplinæ pectus verè natum habuit; quippè qui in Parisiensi tyrocinij domo 25. Aprilis anno 1617. consuetis votis eidem deuotus, quæ Mundum sapiunt, libentiùs deinceps nesciret, quæue humana imbecillitas faciliùs refugit, amplecteretur studiosiùs. Præfecturas sustinere iussus S. Bernardi Lutetiæ, aliarumue familiarum, necnon vniuersum Cœtum cum Inspectoris Generalis facultate inuisere, inter clariora Superiorum lumina spectari potuit, adeò nostrorum Claustra ad legum apices viuere procurabat. At hæc, præcipua licet, non vna eius est commendatio. Saluti quoque animarum in Sęculo degentium incumbere sibi in animum induxit, zelo calcar admouente, & viam sternente Theologiæ, quæ sacrorum Bibliorum interpretationi insistit, peritia. Assumpto itaque linguæ officio, non facundiæ laxare fræna, non styli elegantia, & diserti Oratoris inani ostentatione semetipsum prædicare studebat, sed annuntiare Christum, sed auditores à Mundi cœno euocatos ad cœlestes delicias per compendiosum pœnitentię callem manuducere. Seposita eruditione auribus oblectandis composita, grauioribus vtebatur sententijs, ijs nimirùm, quę altiùs in pectora descenderent, & vitiorum auersionem validiùs promouerent. Euangelica huiuscemodi dicendi forma instructus totam Galliam declamando excurrit, auditoribus vbique frequentissimis perorat, semper cum fruge, nunquam sine plausu, collectamque à celebriori quoque Ecclesiaste Deo gloriam, sibi existimationem, adæquat. Corporis sarcinam dimisit ad S. Bernardi Parisiensis xj. Ianuarij anni à Virgine puerpera 1656. à suis in Congregatione stipendijs quadragesimo, cùm non mediocrem laudem sibi apud posteros comparasset duobus calami fętibus, vt infra attitulatis:

Dies Religiosa, liber institutionibus diues, ad singulas diei horas sanctè transigendas. Lutetiæ 1644. & 1649. calculis Georgij Iosse in 8.

Vita Patris Eustachij à S. Paulo. Penes eundem in 8.

1645. *Nicolaus Bellostus*, in Oppido *Cabalarij maioris*, nullius Diœcesis, Prouinciæ Taurinensis, natus, votis Astæ 10. Iunij die 1635. ritè conceptis, Monasticam viuendi normam inijt, *Nicolaus à S. Bernardo* ex tunc appellandus. Ad S. Carolum maiorem Nea-

poli

poli aliquando Aſceta, coluit feliciter Muſas, cecinitque heroico carmine

Panegyrim in Sanctiſsimum Patrem Benedictum Abbatem, Monachorum Occidentalium Patriarcham celeberrimum; eandemque excudendam præbuit Franciſco de Thomaſe 1645. in 4.

Suam exinde Pedemontij Prouinciam repetens, Religioſam noſtram pubem eloquentiæ præceptis multoties imbuit. Prior B. Mariæ de Abundantia deſignatus, numeris ſuis ſatisfecit omnibus. Tandem in Monaſterio B. Mariæ de Teſtona curis depoſitis omnibus, ſoli Deo vacans, mortalibus valedixit vndeuigeſima Maij 1682. annis ſex ſexagenario maior.

1647. *Iuuenalis Prettus, à Monte-Regali*, ante Mundi abnegationem multus erat in politiori literatura, ac patrijs typis Io. Gislandi, & Io. Franciſci de Rubeis anno 1644. ediderat opus inſcriptum:

Amaſia Egyptia.

Poſtquam verò ſub nomine *Iuuenalis à S. Ioſeph* in Monaſterio S. Pudentianæ de Vrbe Reformationis legibus ſe ſubieciſſet, ſubiecit autem quarto Idus Maij 1647. ſanctioribus in ſtudijs totus, incępit, ſed non abſoluit

Annales Congreg. Reform. S. Bernardi, & B. Mariæ Fulienſis Ord. Ciſterc.

Ne vigiliarum deſideratiſſimæ vltimam manum imponeret, præcox effecit fatum, quod eum Monte-Regali præmaturiùs appoſuit ad Patrum cineres, & Monachum poſt Tyronum Præfecturam, ac regimen familiarum B. Mariæ de Abundantia, Montis-Soractis, S. Victoris Vercellarum, ad maiores velificantem honores è medio ſuſtulit anno 1677. 17. Ianuarij.

1648. *Petrus Arebrigenſis*, gentilitio agnomine *Maſſonius*, clauſtrali verò *à S. Catharina Senenſi*, à die 25. Iulij anni 1612. quo ſacra vota in Abbatia Fulienſi nuncupauit, Inſtitutionis alumnus, domorum adminiſtrationi, ac voluminum compilationi naturæ donis æquè idoneus, ſemel Viſitator, frequentiùs Prior, leges Clauſtrales magna cum laude præſcripſit in Monaſterijs Galliarum, nec minori cum plauſu communi vtilitati protulit

Tabulas Chronologicas, Genealogicas, & Hiſtoricas, ſumptibus Ioannis Boiſſeau Pariſijs emanatas 1648.

Tabu-

Tabula prima continet Patriarchas, Prophetas, Pontifices, Monarchas, aliasue Personas clariores à Mundi exordio ad Mundi Redemptoris Iesu Christi passionem.

Tabula secunda amplectitur Imperatores, Reges, Duces, Respublicas, Scriptores, Personas celebres, & memorabilia quæque à Christi funere ad annum 1648.

Tabula tertia exhibet Genealogias Familiarum Franciæ, Alsatiæ, Lotharingiæ, Abspurgensis, Hasbaniæ, Austriæ, Brabantię, &c.

Edidit &

Tabulam Genealogicam familiæ de Ioinuille.

Itemque

Caremoniale Abbatiæ Montmartensis.

Diem clausit extremum Turonis viij. Augusti 1672.

1649. *Gabriel de S. Gemme*, *Turonensis*, alumnus Abbatię Fuliensis, anno 1612. die verò memorię Mellifluì nostri Patris festiua primum adolescentię florem sub cognomento *Gabrielis à S. Malachia* Deo consecrauit, ac vitę Asceticę. Reipublicę literarię commodis adiecit

Epistolas Diui Bernardi à se materna lingua donatas. Parisijs in 8. penes Gasparem Meturam in platea S. Iacobi. Versionem hanc exactissimam prę cęteris fatetur Carolus de Vvisch, addens eodem anno emanasse ex officina Antonij Vitrè typographi Regij translationes nouas in linguam Gallicam

Vita S. Bernardi, ac Tractatuum ab eo editorum De Conuersione morum, De Vita solitaria, De Præcepto, & Dispensatione. Somnum mortis obdormijt Lutetię Parisiorum decimoquinto Calend. Ianuarij anno 1657.

1652. *Anonymus nostrorum Sodalis* iuxta pius, ac doctus, de mandato Regis Christianissimi, Gallicè reddidit è Latino *diuersa Officia horaria* (verbis vtor Caroli de Vvisch, à quo recensentur) *De Sancto Spiritu, De Immaculata Conceptione B. Virginis, De Sancto Nomine Iesu, vnà cum alijs institutionibus Christianis, necnon & Calendario nouo Historiali*. Lutetię ex officina Ludouici Camhourdry 1652.

1652. *Franciscus Coquelinus*, idemque *à S. Nicolao*, per omnes dignitatum gradus ad supremum Generalatus anno 1654. assumptus,

literis

literis etiam ornatissimus, imò Sacrorum Canonum peritia, si quis alius pręstans, Romano Ignatij de Lazaris pręlo supposuit

Compendium vitæ, & miraculorum S. Claudij Antistitis Vesuntini. anno 1652.

De vitis, dogmatibus, cæterisque erroribus hæreticorum omnium à Christo ad nostram vsque ætatem, confutationem quoque Iansenij, volumen satis amplum ab eodem Auctore concinnatum vidi in Bibliotheca S. Pudentianæ, sed adhuc ms.

Il Christiano del tempo, ex Gallico R. P. Francisci Bonal, Patrum S. Francisci de Obseruantia Alumno, Italicè expositum.

1653. *Io. Card. Bona*, Purpura, pietate, doctrina planè Eminentissimus multa typis præbuit, quæ à bono Auctore emanata, elucubrationibus nonnisi optimis accensentur. Earum Synopsis ne desideretur, volens lubens hìc subdo. Monachus euulgauit

Psallentis Ecclesiæ Harmoniam, Tractatum Historicum, Symbolicum, Asceticum de diuina Psalmodia, eiusque causis, mysterys, & disciplina, deque varijs ritibus omnium Ecclesiarum in psallendis diuinis Officijs. Romæ in 4. sumptibus Io. Petri Collinj 1653. & decenniò post Parisijs apud Ludouicum Billaine ead. forma.

Viam Compendij ad Deum per motus anagogicos, & Orationes iaculatorias. Romæ ex officina Angeli Bernabò à Verme 1657. in 12. & denuò Lutetiæ 1662. item in 12. penes Federicum Leonard.

Manuductionem ad Cælum, medullam continentem Sanctorum Patrum, & veterum Philosophorum; opellam verè auream, quam Latio sermone contextam sua loqui lingua voluere Itali, Germani, Galli, Flandri, Hispani; Latini, & heroici metri legibus obstrinxit Petrus Bolla Heremitarum S. Pauli Procurator Generalis, ediditque Romæ apud Franciscum Tizzonum 1677. Italico verò, & lyrico donauit carmine clarissimus vates Michael Angelus Goltius Taurini 1672. Varijs illam impressionibus excusere primò Angelus Bernabò à Verme Romæ in 24. anno 1658. & deinde anno 1660. Claudius Prost Lugduni, & Matth. Cosmerouius Viennæ Austriæ; anno 1663. Franciscus Foppens Bruxellis, & Guillelmus Serlinus Francofurti; anno 1664. Antonius Chrestien Lutetiæ, Lucas Antonius de Fusco Neapoli, & Iacobus Dragondellus Romæ; anno 1670. Bartholomæus Zappata Taurini.

De Sacrificio Missæ Tractatum Asceticum, continentem praxim attentè, deuotè, & reuerenter celebrandi. Romæ 1658. in 12. sumptibus Io. Casoni, & typis Fabij de Falco.

Roseo Galero donatus luci exposuit

Rerum Liturgicarum libros duos. Romæ in folio paruo 1671. typis Tinassij.

De Discretione Spirituum lib. vnum. Romæ 1672. excusore Tinassio in 4.

Principia, & documenta Vitæ Christianæ. Romæ in 12. apud eundem 1673. & anno insequenti Venetijs in 12. apud Io. Iacob. Hertz.

Humanitatis denique cùm pensum soluit, reliquit

Horologium Asceticum, siuè exercitia sacra ad singulas actiones cum fructu obeundas, quæ exercitia præbent actionum singularum capita vij. de præmittendis officio diuino, de eius recitatione, ac fine; itemque de triplici miscella diuersarum actionum. Parisijs prælo supposuit Ludouicus Billaine 1676. in 12.

Testamentum bonum, quo se Auctor ad bonam præparauit mortem, quod tunc lucem aspexit, cùm Hermanus Demen impressor Coloniensis opera omnia simul congesta tribus Tomis distinxit, edidítque ibid. in 8. anno 1683. id procurante P. Theodoro Mensinck Vicariatus Belgici Missionario, ad preces D. Francisci à S. Bernardo, quem ex nostra disciplina Monachum Eminentissimus Bona, cùm è Claustro exijt, penes se voluit, & retinuit, ac Bibliothecæ S. Bernardo ad Thermas donatæ Præfectum nuncupauerat.

1653. *Cosmas Rougier, Parisiensis*, in Generalium album promerita cum laude iam illatus, idemque celebris Lamacensium Pastor, Regius etiam Ecclesiastes, prælo digna plura exarauit. Et quadragesimales quidem conciones, panegiricas Sanctorum laudes, aliaque opuscula, cùm eam habuerint limam, qua calamus ori respondeat, habebis Lector; interim præmisit

Panegyrim funebrem Henrici Borbonij, primi è Regio sanguine Principis, Burgis excusam 1653.

Panegyrim funebrem in obitu Annæ Lotharingicæ Abbatissæ Pontis dominarum, in Templo sacræ eiusdem familiæ dictam postridie Nonas Augusti a. 1653. quo & impressa Parisijs prælo Georgij Iossei.

Item-

Itemque *Panegyricas laudes Annæ Austriacæ, Reginæ Matris Ludouici XIV. Mariæ Theresiæ Austriacæ eiusdem Ludouici XIV. Reginæ Sponsæ.*

1654. *Sigismundus Gastaldus* patriam habuit Pedemontij Metropolim *Taurinorum Augustam*; & nostrorum Sodalitio, religioso sub cognomento *Sigismundi à S. Bernardo*, in domo B. Mariæ de Stafarda adiunctus, optima administratione benemeruit de nonnullis familijs, quas rexit, & calami fœcunditate de Republica literaria, cui profuit. Ab eo emanarunt Italicè

Nobilitas humilis S. Contardi Principis Atestini, vnà cum Atestinæ familiæ Genealogia. Mediolani 1654. apud Dionysium Gariboldum in 4.

Christi Sponsa, laus videlicet vitæ Claustralis.

Lilium Alexandrinum, Panegyris S. Catharinæ Virginis, & Martyris.

Thus Cisterciense, in laudem Diui Bernardi.

Miles Euangelicus, in laudem Diui Marci Euangelistæ.

Panis substantialis, sermo pro Defunctis.

Ignis elucescens, in laudem S. Antonij de Padua.

Antidotarium sacrum ad expurganda vitia, & ad assequendam virtutem.

Cùmque Moderator S. Victoris Vercellarum poni curasset in capsa auro, & argento affabrè ornata corpora S. Victoris Martyris, & S. Victoriæ Virginis, & Martyris, eademque transferri ex loco, in quo cultu minus decoro asseruabantur, ad solemniorem, euulgauit ibid. anno 1659.

Vercellarum solemnia, elogia scilicet quibus festiuam translationis diem ornauerat. Ad æternitatem se se composuit Vercellis anno 1663. Monasticæ conuersationis, cuius sacramentum dixerat septemdecim vix annorum adolescens, trigesimo.

Nostri Parisiensis Cœnobij Asceta animabus communi cum hoste, agone nunquam non discriminoso, certantibus præsentissimum contulere subsidium Gallica exhibitione

Pugnæ, seù Conflictus Spiritualis Laurentij Scupuli è Teatina familia, præstantis in paucis libelli, quæ versio vnà cum insigni Epistola præliminari prodijt Parisijs in fol.

1655. *Carolus Malletus*, Patritij Ordinis, *Taurinenſis*, animum liberalibus diſciplinis iam imbutum ad Religionem detulit, quippè qui quatuor ſuæ adoleſcentiæ luſtra in Sçculo iam peregiſſet, cùm, nuntio eidem miſſo, in album Ciſtercienſis Reformationis adſcribi expetijt, nec iam Malletus, verùm *Carolus à S. Bernardo* dici. Poſt vota anno 1613. quinto Calendas Auguſti ſolemniter enuntiata, conſenuit in patria, in qua Verbi Dei annuntiator egregius, ſacrorum Canonum, & Theologiæ moralis oraculum, eam ſui admirationem exciuit, vt Archiepiſcopatus examinator Synodalis, S. Officij Conſultor, Monaſterij B. Mariæ Conſolatricis tertiò Moderator, Chriſtinæ à Francia Sabaudiæ Duciſſæ Theologus, Sereniſſimæ Principis Ludouicæ à Sabaudia eiuſdem Chriſtinæ à Francia Primogenitæ ab animæ arcanis conſalutaretur, cùmque in ſacris audiendis confeſſionibus totus foret, vnus haberetur, qui illuſtriorum aulæ Procerum, grauiorumque Matronarum conſcientias procuraret. Edidit

Meditationes, ſeù exercitia ſpiritualia ad animæ reformationem, & perfectionem. Taurini apud Bartholomæum Zappatam a. 1655. in 24.

Aurum moralis Theologiæ ex veterum, & recentiorum Theologorum, necnon Pontificij, Cæſareique iuris Conſultorum Theſauris depromptum, & in ſubtiliſsimas Bracteas Malleatum. Auguſtæ Taurinorum 1655. Tom. 2. in folio, ſumptibus Alexandri Federici Caualeri Bibliopolæ S. R. Celſitudinis. Mortem oppetijt poſtridie Cal. Maij anno 1658. cùm iam impreſſioni maturos haberet

De Hierarchia, & Iure Eccleſiæ militantis libros octo, in quibus de Eccleſiæ maieſtate, Fide, Iuriſdictione, Dignitate Perſonarum, tàm Eccleſiaſticarum, quàm Sæcularium, Beneficijs, Gradibus, Officijs Eccleſiaſticis, & Sæcularibus, De Iudicijs ſumma breuitate, & pleniſsimè agitur. Opus poſtumum, luci prolatum ſumptibus Caroli Felicis Malleti ſui ex fratre Nepotis, & Sanctorum Mauritij, ac Lazari Equitis Taurini ex typographia Bartholomæi Zappatæ anno 1660. in folio

Prima Operis pars de Sacramentis, in qua noua, & breui methodo explicantur omnes difficultates tàm in conſcientiæ, quàm in iuſtitiæ foro ad Sacramenta ſpectantes, Malleationibus 64. deducit Aurum Theolologiæ moralis in Bracteas, ideſt reſolutiones 2205. Pars ſecunda, vbi agit de Præceptis Decalogi, & Eccleſiæ, Malleationi-

tionibus sex supra nonaginta complectitur Bracteas, hoc est responsiones 1863. Pars tertia de Hierarchia, & Iure Ecclesiæ militantis lectori præbet libros octo, & in ijs Titulos 320.

Plura edidisset Malletus, si potuisset meliora. Enimuerò Aurum Theologiæ moralis tanti fecit doctissimus Caramuel, vt literis sexto Calendas Iunias 1657. Romæ datis, Auctorem gratulabundo calamo inter cætera sic alloquatur: *Vt tuorum illustrium operum grandiorem Censuram interlegas, Philonem Virum magnum producam; cuius singula verba sunt meo intento tàm apta, vt meritò videri possint, post Theologiæ tuæ moralis editionem scripta. Inter laudes, inquit, Auri multas, duæ reperiuntur, præcipuè vna, quòd non sentit rubiginis iniuriam, altera quòd in tenuissimas Bracteas sine scissura deducitur. Meritò igitur maiorem naturam significat, quæ diffusa, & protensa vsquequaque tota per totum plena est, aptissimè contexens cætera. Sic de Auro Philo. Et ego ad Aurum tuum conuertens oculos multa laude digna reperio; sed quia singula dignè celebrare non valeo, duas virtutes eminentes notatas à Philone produco. Aurum tuum immortale, est corruptionis exsors, & ideò nusquam rubiginis iniurias sentiscet. In subtilissimas Bracteas sine scissura vlla deducitur: omnia enim in magno Opere cohærent exactè, nihil hiat in conceptibus, & in probationibus, omnia sunt solida, nulla inflexa, vel fracta. Singula nos ad maiorem naturam (Numen) promouent: & dum disputatio erudita per Legis Dei Articulos ingeniosè diffunditur, gratijs, & charitibus plena, Humanas, & Diuinas Tabulas summa doctrinæ consequentia coniungit.* Et infra aptè ad illa verba S. P. Benedicti Cap. primo. *Qui nulla Regula approbati, nec experientia magistra sicut Aurum fornacis, sed in plumbi natura molliti, adhuc operibus seruantes Sæculo fidem, mentiri Deo per tonsuram noscuntur. Qui bini, aut terni, aut certè singuli sine Pastore, non Dominicis, sed suis clausi ouilibus, pro lege eis est desideriorum voluptas; cùm quicquid putauerint, vel elegerint, hoc dicunt Sanctum; & quod noluerint, putant non licere. Inquit: Attende. Probabiles, prudentesque vitæ formandæ Canones, quales in Theologia Tua, Mallete, inuenio, Dialecticæ seuerioris regula in speculatiuis, & experientiæ magisterio in practicis, examinati, & approbati, vt Aurum in fornace sunt illustres, & puri; illi autem, quos superba, & ignorans confor-*

conformauit præsumptio, & vita exlegis conformauit cupiditas (aut sint graues, & asperi, aut leues, liquidi, & inconcinni) vt plumbum molles, inconstantes, & fragiles, non patiuntur efficacis Malleationis examen, & in Bracteas conformari non possunt; & , si soluantur igne, frigiditatem, & inertiam naturalem ostendunt; nam dum in Voluminibus suorum Auctorum velut quadam variæ lectionis sylua magno foliorum apparatu frondescunt, seruare Sæculo intemeratam fidem, & Deo mentiri per clausulas tonsas, & excultas noscuntur. Hæc est prærogatiua Veritatis, vt omnia cohæreant, & simul consistere posint; at hodie, si res bene discutitur, & ad prima fundamenta venitur, opinionum libertinarum Canones, bini, aut terni consentiunt, aut certè singuli discerpuntur à cæteris. Porrò si loquamur sincerè, Scriptores eiusmodi, vt greges sine Pastore, oberrant; & vt oues, quæ à Dominicis ouilibus spontè exulant, & in proprijs exorbitant, qua data porta ruunt, & conscientias perturbant. Et si quæram ab illis, cur sic resoluerint? stabit pro ratione voluntas, statuunt enim multa interdum, non quia sic licuit, sed quia sic placuit.

1656. *Antonius à S. Frontone*, in quam piam nuncupationem germanum, & gentile suum agnomen *Deriue*, nostro de more, reformauit, Diœcesis Petragoricensis, professionem emisit in Abbatia Fuliensi die 27. Decembris anni à Deo Redemptore 1613. Compilauit eloquio Gallico

Monumenta antiquæ deuotionis Dominæ nostræ de Bello-fonte. Andegaui 1656. in 12.

Hæc Prior Abbatię adsitę Basilicę eiusdem Deiparę Virginis. Cęterùm in discutiendis Fidei controuersijs versatissimus claruit Theologus, Concionator, & quandiù inter mortales egit, Hęreticorum insectator acerrimus. Spiritum consignauit in manibus Creatoris septimo Id. Februarij anni 1673.

1657. *Franciscus Bonomine, Vigoniensis*, tyrocinij rudimenta in nouitiali Pinerolij domo ponebat, cùm Ciuitate Gallorum iuris facta, Abbatia quoque, Rege pro potestate iubente, Monachis Fuliensibus cessit. Prouincię Pedemontanę Patres eò loci commigrantes, Franciscus ne sequeretur, Fulienses ipsi satagebant egregia indole, ac optimo boni ominis omine profuturi. At ille, quòd mereri sub

Italis

Italis maluerit, Teſtonam perrexit ibi obſeruantię ſacramentum publicè dicturus, prout dixit ipſa die Virginis in cœlum aſſumptę anno 1633. religioſo ſub agnomine *Fraciſci à S. Matthæo*. Indè ad Sabaudum B. Marię de Abundantia lyceum pro ingenio excolendo miſſus, in doctrinis diuinis, & naturalibus ediſcendis multus fuit. Literario in puluere emeritus, conſcientjs aurium prębitione expurgandis, procurando Templorum nitori, Sacrariorum pręfecturis diligenter obeundis ſe dedit. Pijs huiuſcemodi occupationibus nihil Aſcetę honores exoſo, & ad labores propendenti iucundius. Sed meritorum cumulo viam ad ſplendidiora ſternente, contubernium B. Marię de Mellea, in Diœceſi Montis-Regalis, noſtris recenter adauctum moderaretur, operę pretium fuit. Translatum poſteà ex noua hac plantatione, quę tandiù effloruit, quandiù ipſe opportunę irrigationi ſolicitior deſudauit, Aſtenſis familia Rectorem excepit, eundemque, quod optimę geſtę Reipublicę argumentum, Priorem tertiò ſibi refectum gratulata eſt. Qui tunc ſatagentis Antiſtitis labores? in reſtituenda, ac amplianda domus labeſcentis mole, in augenda ſplendidiori altarium ſuppellectili, in primo, & ſupremo ponendo lapide Eccleſię inſcriptę Diuo Theobaldo, miraculis ad celeberrimam famam illuſtri, in procurandis eiuſdem Diui Theobaldi reliquijs, quę in eodem Templo eius nomini dedicato collocarentur? Verùm hi domeſtici duntaxat labores. Quęnam foris curę? Aderat Epiſcopis de idoneitate promouendorum ad Altaris miniſteria diſtricto examine dignoſciturus. Aderat Sanctimonialium Clauſtris confeſſiones & ordinarias, & extra ordinem auditurus. Aderat ciuium domibus compoſiturus rixas, inuiſurus decumbentes, leniturus ęrumnas, nulli defuturus officio. Quare Aſtę diutiùs ſubſiſtere frugifer adeò domorum Rector nequibat. Etenim qui ampliori dignior area videbatur, deligente Io. Bona, penes quem rerum Congregationis ſumma, migrare ad Leges Taurinenſi Cœtui dicendas iubetur. Reluctante modeſtia, ad nobiliorem capeſſendum gradum flecti nequit, imò in poſterum in ordinem prorsùs redigi ſatiùs habuit, repetitis agreſſionibus, vt varias ſuſciperet dignitates, conſtanter propulſatis. Quinque annis octuagenario minor Taurini nunc ſenium agit Abbas Titularis B. Marię de Monte Ceniſio, quę eſt Eccleſia Abbatię Noualitienſis, dolore quidem Iſchiadico correptus, verùm qui animarum rei vacare permit-

tit,

tit, estque cùm D. Gabrielis à Sabaudia, Sabaudię armorum Imperatoris, tùm multis ex Vrbis Optimatibus, & Nobilibus clariore ex sanguine fœminis à pœnitentis conscientię arcanis. Specimen eius vigiliarum habemus

Manipulum piarum precum ad Virginem Deiparam, ad SS. Custodes Angelos, aliosque Cœlites tutelares, delibatum ex varijs Auctoribus, & in lucem editum Astæ 1657. per Io. Baptistam de Zangrandis in 8.

Narrationem solemnitatis Astæ celebratæ in festiua translatione Reliquiarum S. Theobaldi ad Ecclesiam eius nomini ædificatam à Marchione Ghirone Francisco Villa. Taurini per Carolum Gianellum 1659. in 4.

1660. *Claudius Thomas la Blonde, Diuionensis*, Fuliensium, quibus anno 1622. die verò 20. Februarij sub appellatione *Claudij Thomæ à S. Bernardo*, Sodalem se se adiecit, non vltimum decus, facultates speculatiuas ab insignis nominis professore D. Petro à S. Ioseph audijt, auditasque cum plausu Lector & ipse edocuit. Nec inter Cathedrarum labores à gradibus Ordinis se subducere valuit; siquidem Monasteriorum aliquot regere habenas, & Superiorum Generalium modò à secretis, modò Assessorem agere oportuit. Ad hæc typographos occupaturus elucubrauit

Theologiam SS. Patrum; opus egregium communi bono expositum Lutetiæ anno 1660. prælo Iosseo in 4. Deuixit ibidem anno insequenti, caractere Prioris Plessiacensis condecoratus.

Annus sacer, volumen nempè Epigrammatum in singulos anni dies excusus in 12. Itemque

Alloquium Dei cum anima, impressum Augustoduni 1651. in 4. sunt quidem Claudij Thomæ Monachi Cisterciensis à Carolo de Vvisch in Bibliothecam Scriptor. eiusdem Institutionis pag. 78. illati; verùm is fuit agnomento Grazilier, adeòque à nostro distinguendus.

1666. *Antonius*, olim *Desprez*, posteà *à S. Gabriele*, *Parisijs* natus, cùm stipendia sub Monasticis signis facere cœpit, in illud toto animo ferri visus est, vt in Sodalitate sub Diui Bernardi disciplina florentissima, & pijs Sanctissimi Antesignani inhæreret vestigijs, & suauissimis Mellifluì Scriptoris incumberet monumentis. Dignum sanè plausibus votum! cui dum cogitationibus, curisque intendit

tendit

tendit omnibus Tyronum magistrum exercuit, imò veriùs Apem Religiosam se gessit, nam paruulos venientes ad Dominum, infantes, Sęculi amore posthabito, dudum Cœlo genitos nectarea deuotionis papilla potiùs, quàm duriori asperitatis esca enutriuit. Domus, quam, sub inuocatione S. Bernardi, Lutetiæ incolimus, eo præsedit virtutum nitore, quo suæ mensuram nuncupationis impleret. Sed nunquam Claræ-Vallis Solem clariùs congeminauit, quàm Prouincialis Prouinciæ Franciæ renuntiatus. Enimuerò inspectionis suæ Cœnobia tanto cum perfectionis Monasticæ constabiliendæ feruore inuisit, vt planè alter Claustralis conuersationis Sol videretur, qui pergeret in circuitu, totidemque efformaret Claræ-Vallis familias, quot inuiseret Reformationis Colonias. Dum moribus absolutissimum perfectionis exemplar æmulari studet, vernaculo etiam idiomate publicæ vtilitati aptare adlaborauit nectareas ipsiusmet Bernardi vigilias ordine consequenti:

De Consideratione ad Eugen. Vol. 1.
Epistol. Vol. 4.
Tractatuum Doctrinal. Vol. 1.
Tractatuum Spiritual. Vol. 1.
Sermonum de Tempore Vol. 1.
Sermonum de Sanctis Vol. 1.
Sermonum Variorum Vol. 1.
Omnia in 8. Parisijs penes Bresche.

Et quidem Auctor alijs nominibus celebrandus, in Apostolico dicendi genere, in facultatibus speculatiuis, in Historijs profanis, sacrisue plurimùm valet. Nam & Ecclesiastem satis facundum multoties se exhibuit, & pulcherrimam

Genealogiam posteritatis S. Ludouici, Galliarum Regis Noni euulgauit anno 1666. Parisijs apud Bonnart in Vico S. Iacobi.

Aliaque habet sub lima, quæ longiori cum temporis vsura ampliori literatorum vtilitati præbebit.

Vespasianus Agatia, *Vercellensis*, I. V. D. Abbas Sæcularis B. Mariæ de Abundantia, & in Monasterium suæ curæ commendatum Reformationem induxit, & habitu in Abbatia Fuliensi suscepto, Congregationis album, sub appellatione *Gregorij à S. Eusebio*, spectabili Alumno adauxit. Vitam, moresque Piorum recensio dabit, calami

monumenta hìc Athenæum profert, & sunt

Epistolarum Vol. duo, alterum quidem Latij lingua, alterum verò Etrusco idiomate exaratum. Ita Rossotus in Syllabo Script. Pedem. pag. 553.

1667. *Laurentius Bertrandus*, *Apusij*, *Maurianensis*, Monastica nuncupatione *à S. Petro*, doctrina, & pietate nostrorum in Cœtu eluxit, cui accensiri voluit Pinerolij 15. Augusti anni à Virgine puerpera 1629 Emensa Philosophiæ, & Theologiæ arena, facultates auido animo haustas, diù Sodales edocuit, Monte-Regali, & Taurini, nunquam alacrior, quàm cùm Lectoris nominibus satisfaceret, & vberes sapientiæ fontes, tàm antemeridianis, quàm pomeridianis horis in discipulorum riuulos deriuaret. Porrò Monasteriorum regimini admotus, Visitator quoque, & Marci Menichelli Abbatis Generalis inter Assessores primus, horas à rei domesticæ administratione, publicisque à curis succisiuas sacrorum duntaxat Codicum lectioni impendebat. Marco Antonio de Thomatis Astæ in Subalpinis Episcopo in paucis charus fuit, qui Sanctimonialium excipiendis confessionibus cùm ordinarijs, tùm extra ordinem eum selegit, & Synodales inter Examinatores adlectum, domesticum etiam suum Theologum, ac in Diœcesi perlustranda comitem, quandiù Astæ mansit, nunquam non voluit. Sed & Camillo Cardinali de Maximis Congregationis Protectori acceptissimus extitit, qui suæ in eum propensionis suffragio Assistentem creatum, cogitabat aliquando cohonestare & Generalitia dignitate decoram longæui senis canitiem, profundam consummatissimi Theologi doctrinam, ac morum simplicitatem omni simulationis fuco vacuam. Concessit in fata Prior S. Petri de Lemenco, secùs Camberium, relictis ingenij fœtibus

Cynosura mysticæ nauigationis S. Francisci Salesij virtutum micantibus radijs illustrata. Lugduni in 4. sumptibus Antonij Iullieron 1667.

D. Bernardi Abbatis Claræ-Vallensis S. R. E. Doctoris Melliflui Theologia speculatiua ex sparsis per illius opera sententijs collecta, compacta, composita, cum appositione, fidelique designatione locorum, è quibus Doctrina, & obiectionum resolutiones desumuntur. Cuius egregiæ elucubrationis

Tomus primus De Deo vno, siuè de Attributis lucem aspexit

Astę

Astę 1675. apud Secundum Victorium de Zangrandis in 4.

Tomus secundus De Creatione, de Trinitate, & de operibus sex dierum prodijt ibidem in 4. anno 1676.

Tomus tertius de Angelis, & eorumdem cultu tàm actiuo, quàm passiuo ibidem, eademque forma impressus fuit 1678. cui addidit Appendicem Romę excusum typis Michaelis Herculis Bernabò à Verme anno 1678.

Tomus quartus continens Tractatum de Incarnatione apud Zangrandum Astæ communi vtilitati expositus anno 1678.

Ne publici iuris faceret partes reliquas ferè absolutas *de Sacramentis, & de Iustitia, & Iure*, mors effecit, quę eum vigilijs incubantem rapuit Camberij anno 1681. 20. Septembris.

1668. *Camillus Stella*, cui placuit religiosori agnomine appellari *Benedictus à S. Mauro*, lucidum & ipse Religionis Sidus futurum, Genitoribus, & *Veteri Veio*, Ciuitati Castellanæ, vt in præsentiarum vocatur, suæ Patriæ valedixit, ac Reformationis mancipem votorum vinculis se præbuit Romæ pridie Cal. Iunij anni 1627. Viuit adhuc vegetis viribus, Galeno, aut Hippocrate nec quidem ad sustinenda senectutis incommoda, si quæ sustinet, vnquam vsus. Animi robore, & inconcussa corporis incolumitate Reipublicæ benè gerendæ, & Palladis cultui collatis, ad nominis celebritatem, & ipse enixus est. Administrauit domos Augustæ Perusiorum, Montis-Soractis, S. Bernardi, S.Pudentianæ de Vrbe, adeò & ipsam Farnesianam in agro Romano familiam, qua Monachi, dotis inopiam causati, abiere. Verbi diuini ministerio operam suam decennio probauit, non modò per annum, sed integro quadragesimali stadio cum laude perorans. Optimas quasque Musas siuè Latinas, siuè Etruscas calet. Musicæ amantior, quam aliquando edidicit, libros plerosque cantus Gregoriani ad Chori commoda propria manu pinxit, nullumque non mouit lapidem, vt Organorum vsus in nostris audiretur Ecclesijs, quod & obtinuit. Horologiographiæ, Mathematices, ac sanioris Astrologiæ studiosior, cellula reclusus sua, Cœlo, vt ita dicam, inhæret. Ab eius lyceo stylo vernaculo prodiere.

Deuotionis erga S. Nonnosum Abbatem origo, & progressus. Romæ in 8. per Michaelem Herculem 1668. Libellus est, sed epitome amplioris voluminis adhuc manuscripti, è quo id ferè totum

hausisse refert *Antonius degli effetti*, id quod scribit in erudita sua lucubratione prænotata, *Memorie di S. Nonnoso Abbate del Soratte, e dè luoghi conuicini*. Romæ 1675. typis Tinassij in 4. Videsis Part. 1. pag. 217.

De Tabaco Tractatus naturalis, Medicus, moralis, & curiosus, in quo de Tabacchi origine, historia, cultu, præparatione, vsu, natura, qualitatibus, & virtutibus eruditè disserit. Romæ anno 1669. in 8. apud Philippum Mariam Mancinum.

Compendium Scalæ Sanctæ, idest Compendium libri, in quo continentur preces recitandæ, & passionis mysteria contemplanda ab ijs, qui Scalam Sanctam deuotè ascendere cupiunt, opus elaboratum ad commodum Peregrinorum, & Aduenarum Romam anno Iubilæi confluentium. Romæ 1675. in 12.

Scalæ Sanctæ triplex Ascensus, idest Meditationum Passionis I. C. Domini nostri ad Scalæ Sanctæ gradus deuotè conscendendos aptissimarum, triplex dispositio.

Annus Sanctus, nimirùm de Iubilæo Anni Sancti, de ratione consequendi Indulgentias Iubilæi, addita recensione Societatum, quæ anno Iubilæi 1675. Romam conuenere, & ab Archiconfraternitatibus Almæ Vrbis pio hospitio exceptæ sunt.

Messanæ motus fidelissimè descripti ex Epistolis Messana Romam datis à Io. Antonio Pandulpho ad D. Iulium Bartoloccium.

Annus Sacer, complectens sacros, vt dicimus, Sonettos in totius anni Dominicos, & festiuos dies.

Duorum Numismatum Cay Egnatulæi, & Mutij Cordij duplex Tractatus, Lectori exhibens eorumdem Cay, & Mutij originem, officia, dignitates, aliaque antiquitatis amatoribus perutilia.

Philothæus, siuè adolescens æternæ suæ saluti consulendi studiosus, qui Orbem peragrans, optimis moribus, Philosophia prætereà, Mathematica, & Theologia animum imbuit. Est Poema morale complectens Cantus 20.

Neapolis Paralytica, Poema historicum continens vltimam Vesuuij eruptionem, indeque imminens Vrbis Parthenopææ excidium.

Seminarium rebelle, Poema curiosum in seditionem conuictorum Seminarij Romani excitatam à quodam nobili adolescente è familia Castracana inter Fanenses Patritia.

Quæ

Quæ tria Poemata cùm legenda amicis præbuiſſet, ab ijſdem illa recipere, ſuæque Bibliothecæ reſtituere nunquam valuit.

Manuductio ad Cœlum Io. Card. Bona, Carmine Italico ligato, & ſoluto traducta, elucubratio, quam abſoluere neglexit, ex quo reſcijt iam lucem aſpexiſſe Taurini ex calamo celebris Poetæ Io. Michaelis Goltij, & ex tipographia Zappatæ anno vt prænotauimus 1672.

Quadrageſimales tres, ſeù totidem Concionum curſus magni ieiunij diebus ad populum dicti.

Hiſtoria Ianſeniſmi, opus in duas partes diuiſum, quarum vna præbet Ianſenium à Bulla Innocentij X. ſeù à fulmine tactum, altera verò Ianſeniſmi ortum, incrementum, & occaſum, omnia ex Gallico R. P. Moſij del Borg. Soc. Ieſu in Italicam linguam translata; quo ſermone prænotata compoſuit. Latij verò lingua ſcripſit Mathematica, & Aſtronomica quæ ſunt

De artificiali Sphæra Partes tres, in quibus quidquid ad Sphæram ſpectat tùm practicè, tùm Geometricè tractatur; addita his quarta parte, *de Stellis fixis, ac Theorica Planetarum.*

Alter abſolutiſſimus *Tractatus de Sphæra*, in quæſtiones diſtinctus, iam ab Auctore ſuis diſcipulis lectus, & dictatus, in quo omnes difficultates ad Sphæram ſpectantes declarantur, explanantur, & reſoluuntur.

Speculi Aſtronomici Tomi duo, in quibus agitur de vniuerſis principijs Aſtronomiæ, & Aſtrologiæ ad Ptolomæi quadripartiti maiorem intelligentiam.

De compoſitione, & vſu Globorum cœleſtis, ac terreſtris in planum, figuris, & analematibus demonſtratis, & probatis.

Aſtrologia rationalis, in qua phyſicis rationibus oſtenduntur, & probantur ea omnia, quæ ad Aſtrologiam ſpectant, contra Aſtrologicę ſcientię oſores.

Gnomonica Stella, ideſt Tractatus de Horologiographia, in quo omnia Horologiorum genera Theoricè, & Practicè conſtruenda docentur, & Geometricis rationibus demonſtrantur.

Magni Planiſpherij Ptolomaici Directorium, opus in folio, in quo fabrica, & vſus in Aſtronomia, & Aſtronomicis prędítionibus neceſſariorum demonſtrantur.

Mathematicorum opuſculorum de Arithmetica, Trigonometria,

Gno-

Gnomonica, radio recto, reflexo, refracto Tomi 2. cum tabulis altitudinum Poli, Circulorum Horizontalium, Paralaxium, & exemplis longè diuersis ab ijs, qui ab Auctoribus cęteris in eorum operibus feruntur.

Opuscula in quibus de Paschate, de corrigendo Calendario Romano, de calceis, & calceamentis à S. Benedicto in vsum Monachorum præscriptis.

Chronolog. ab Orbe condito ad nostra hæc vsque tempora, in qua vniuersales Epochę ab Orbe condito ad Christum, & à Christi natiuitate ad annum 1687. in triginta columnas distinctę depromuntur.

Vita, & Historia SS. Pudentis, Pudentianæ, & Praxedis ex pluribus Auctorib. classicis composita, in qua ostenditur domum S. Pudentis Senatoris Romani fuisse primum Hospitium Principis Apostolorum in Vrbe, & primam Ecclesiam in Dei honorem constructam, & à S. Petro dedicatam, in qua Sacrę Synaxes cum Christifidelibus habebantur contra Noskerum, & Florauantem Martinellum, qui tantum decus, planè inuidiosum attribuunt primò S. Petro ad vincula, & S. Marię in via lata. Additur Catalogus S. R. E. Cardinal. cum eorum vita, insignibus, & gestis, qui huius nostrę Ecclesię S. Pudentianę de Vrbe Presbyteri Cardinales pro tempore pręfuerunt.

Cęterùm in laborum pręmium, & in ętatis deuexę solamen Abbatis S. Syluestri in Monte-Soracte anno 1670. cohonestatus nuncupatione, ne senium quidem, quando robore pręstantes inter senes ablegandi sint, à tabula amouet. Nullam absque linea transigit diem, imò octaua, & nona hora libris insudanti elabuntur, plura è mss. luci daturus, si sexagesimum Religionis annum iam agenti longiùs ęuum fata donent.

1668. *Io. Berard, Parisiensis*, intra iuuentam nostram cogitauit Institutionem, iurauitque Plessiaci postridiè Nonas Maij anno Orbis reparati 1629. Cum Sęculo gentile etiam agnomen dimisit, *Io. à S. Genuepha* appellandus. An verò Religionis, ac doctrinę in arena, animi cultui mentis expolitionem adiunxerit, liquet è vestigijs literarijs, quę & calami exercitium sunt, & animi ad perfectionem anhelantis adiumenta. Qui enim viros à Mundo segreges, proprij status

mune-

munera nesciendo, plenam sapere ignorantiam optimè nouerat, quique Monachum Angelicis incumbendo moribus, Angelorum accedere nobilitati haud dubitabat, commentatus est

De scientia Sanctorum, idest de animæ religiosæ instructione, ne vllam suæ professionis partem non benè calleat. Vnàque

De sublimi statu, ac dignitate Angelorum.

Opuscula hęc suç potissimùm vtilitati conscripta publico voluit etiam beneficio deseruire, ideòque communia fecit, primum quidem Lutetię 1668. ex officina Francisci Muguet, alterum verò ibid. impressore Francisco Herault.

Plura etiam Monasteria direxit, & iure meritò quidem, nam ad Monachorum regimen eo nemo dignior, qui sui muneris apices, & gestis, & elucubrationibus eosdem edocere valet. Viuendi finem fecit Lutetiæ die vndeuigesima Octobris 1678.

1668. *Ioseph Ormea*, humanioribus literis iam apprimè excultus, nec in artibus liberalibus mediocriter versatus Monasticæ Institutionis sacramento se obstrinxit religiosa sub denominatione *Ioseph à S. Laurentio*, idque in Monasterio Testonæ à Taurinensi Ciuitate loco sibi natali quarto lapide dissito, Calendis Maij anno 1659. Aristotilem, Diuumque Thomam explanauit Sodalibus ad annos octodecim, tot nactus præcones, quot Auditores, mè in primis, qui naturalem scientiam ab eo edidicisse grato calamo, gratiorique animo profiteor. Si typis consignabit, quæ Apollinis cultor suaui cecinit plectro, seù quæ Verbi Dei Declamator ex suggesto populis annuntiauit, aut scientiarum Magister è Cathedra edocuit, multùm profectò de re literaria benemerebit. Hoc vt præstet, inter Monasteriorum Præfecturas dictis vigilijs impensè inhæret, cùm interim Leo ex vngue dignoscendus, luci exposuerit Monte-Regali apud Franciscum Mariam Gislandum

Extemporale iubilum ad Illustrissimum, & Reuerendissimum D. D. Dominicum Truchium, Montis-Regalis Episcopum, cùm primùm sacram B. Virginis propè Vicum ædem inuiseret anno 1668. in 4.

1670. *Carolus Ioseph Morotius*, *Monte-Regali* natus, adolescentiæ florem in religiosæ disciplinæ rudimentis, bonarumque experientia artium collocauit. Ætatis annos quadraginta quinque recenseo, conuersationis autem in strictiori hac Cistercij obseruantia, cui ad

B. Ma-

B. Mariæ de Testona sub cognomento *Caroli Ioseph à S. Anna* 20. Martij anni 1661. me deuoui, septem vltra viginti adnumero. Edidi, dum adhuc Taurini in Rhetoricæ exercitijs versarer

Applausus in promotione ad Purpuram Io. Card. Bona Eminentissimi mei Conciuis, & amplissimi Mecænatis, de cuius etiam laudibus ad omnes Augustæ Taurinorum Ordines eò temporis dixi, & Templum virtutis, ac honoris in tanti Principis meritis, ac dignitate, mea qualicumque peroratione Auditoribus apertum exhibui. Opusculum euulgauit Bartholomæus Zappata in 4. anno 1670.

Romæ posteà degens anno 1674. excudendum præbui Philippo Mariæ Mancino

Cursum vitæ spiritualis, facili, ac perspicua methodo conducentem hominem ab initio conuersionis vsque ad apicem sanctitatis, opus in 8. cum Italica versione Octauij à S. Cruce Taurini recusum anno 1683. in 12. per Io. Baptistam Zappatam Bartholomæi filium.

In Pedemontium ex Vrbe reuersus, & B. Mariæ Consolatricis Abbas primò renuntiatus, supposui prælo Io. Sinibaldi Regiæ Computorum Cameræ impressoris,

Theatrum Chronologicum Sacri Cartusiensis Ordinis, Lectori exhibens Ordinis eiusdem Primordia, & Consuetudines, Priores Magnæ Cartusiæ, Ord. Gen. Cardinal. Purpuras, Episcoporum Infulas, Scriptorum Athenæum, Piorum fastos, singularum denique per Orbem Cartusiarum erectiones Ordinis antiquitate digestas. Prodijt in lucem anno 1681. in folio.

Ibidem iterum Abbas adornaui

Vitam, & virtutes B. Amedei, III. Sabaudiæ Ducis, iubente Victorio Amedeo II. in Sabaudia, & Pedemontio nunc Regnante scriptam, eidemque R. C. nuncupatam. Taurini in Officina Zappatæ 1686. in fol.

Prouinciæ deinde Subalpinæ Moderator publici iuris feci hanc

Cistercij reflorescentis, seu Congregationum Monasticarum B. Mariæ Fuliensis in Gallia, & Reformatorum S. Bernardi in Italia Chronologicam Historiam.

Habeo sub lima *Theatrum Chronologicum Congregationis Clericorum Regularium Matris Dei.*

Theatrum Chronologicum Ordinis S. Hieronymi, per Hispaniarum

Regna

Regna celeberrimi, vnàque *Chronologiam Congregationum sub eiusdem S. Hieronymi legibus olim in Italia Altissimo famulantium*, ea dispositione seruata, qua Chronologiam Cartusianam præmisi. Cùmque per aliquot annorum spatium sacræ eloquentiæ experimentum præbuerim, typis etiam paro

Conciones Aduentus in Basilica Vaticana Romæ dictas eo anno, quem clausit celebris reseratio anni Iubilæi 1676.

Conciones Quadragesimales in eadem Basilica Vaticana, alijsque Italiæ Vrbium suggestis habitas.

Orationes Panegyricas, & alia.

1670. *Franciscus Antonius Porronus, Taurinensis*, disciplinis speculatiuis adolescentiam suam in Congregatione imbuit, quam morum, & Rhetoricæ floribus duntaxat ornatam è Sęculo attulerat, & Deo, ac Mellifluo Parenti Testonæ sexdecennis obstrinxerat tertiò Nonas Februarij anni 1663. cognomento, vt Institutionis ritui morem gereret, *Francisci Antonij à S. Catharina* sibi adlecto. Regit in prçsentiarum Abbatiam SS. Petri, & Andreç de Noualitio, quę secunda iam illi extra studiorum puluerem obtigit dignitas. Quale sui specimen in scientijs diuina, & humana prębuerit; asserunt Florentiolę, Montis-Regalis, Testonę, ac Taurini lycea, in quibus adolescentiores Monachos Theologiam semel, Philosophiam ter edocuit. Quale verò Reipublicę literarię, eo Auctore, accesserit incrementum, fidem faciunt

Præfatio ad Philosophici studij auspicia, dicta Florentiolæ 1670. & eodem anno excusa Placentiæ in Ducali typographia Ioannis Bazachi in 4.

Historia miraculosæ Imaginis Beatissimæ Virginis Mariæ apud Montem-Regalem, quam post Philippum Mariam Roffredum, & Philippum Malabaylam nostrum, de nouo contexuit, auxit, editque vernacula Italiæ lingua Monte-Regali 1676. in 4. typis Francisci Mariæ Gislandi.

1670. *Ioannes Rocherius, Maurianensis*, anno 1632. ad habitum Regularem in sacro Testonæ secessu exceptus est, à quo tempore Sanctum Ludouicum, Cęlestem sibi in Sæculo Tutelarem, deuotum, abdicato Sęculo, sibi in agnomen delegit, dictus proindè *Ioannes à S. Ludouico*. Composuit, simplicissimis vir moribus, & rebus Mo-

nastica Chronologia dignis, agendis, quàm scribendis aptior

Glorias Abbatiæ Noualitiensis, ac Vallis eidem subiectæ, Volum. 1. in 4. Camberij impressione donatas anno 1670. apud Ludouicum Du-Four, in quo continentur Cœnobij indulta, & priuilegia, Abbatum series, aliaque haud pœnitendo collecta labore, si pari styli nitore, ac Monumentorum præstantia pollerent. Deuixit Camberij.

1670. *Iacobus à S. Michaele*, ante tyrocinij arenam *Legris, Rothomagensis*, Theologus Fuliensis, Abbatiæ S. Mariæ de Pinerolio, nullius Diœcesis, Prouinciæ autem Taurinensis, Prior, & in eadem, eiusque iurisdictione in spiritualibus, & temporalibus Vicarius Generalis, & Officialis, Diuinos Codices in tabulas distinxit, prænotatas

Sacrorum Noui Testamenti librorum omnium Analysis catholica, & Oeconomia Generalis, opus egregium sub auspicijs Eminentissimi Principis Iacobi Gardinalis Rospigliosi primò euulgatum, Lugduni verò secundò excusum apud Antonium Iullieron in magno folio, & Ludouico XIV. Galliarum Regi nuncupatum. Typis etiam Lugdunensibus Francisci Comba consignauit duo Volumina in 8. sub huiuscemodi attitulatione

Bibliorum Idea generalis illustrata, & in suas delineationes distincta. Ita relationes Patrum Fuliensium, à quibus habeo Virum sapientissimum Artium Lectoris sæpiùs expleuisse cursus, & Abbatiæ Pinerolij Exvicarium, Visitatorem creatum Congregationis. Eo in munere, sese ad æternitatem composuit Tolosæ die tertia Octobris anni 1676. Claustralis autem militiæ tertio & quadragesimo, nimirùm relatus in nostrorum album decima septima Maij anni 1633.

1672. *Ioannes Laurentius Trombetta, à Monte-Regali*, inter nos dictus *Ioannes Laurentius à S. Cæsareo*, ex fratre Nepos Cæsaris Trombettæ Presbyteri Sæcularis, pietate eximij, & deuotionis ergà Imaginem B. Virginis secùs Vicum miraculis coruscantem promotoris egregij, prælo consignauit eiusdem sui Auunculi gesta Italicè descripta in opere, cui titulus

Vita Venerabilis Serui Dei Cæsaris Trombettæ à Monte-Regali. Taurinorum Augustæ apud Zappatam in 12. 1672. Vitam clausit Auctor anno 1687. septuagenario maior in Sacro Noualitiensi secessu,

cessu, suorum inspector operum, nam cùm primò antiquissima hæc Benedictinorum Eremus nostris Colonijs patuit, illius Rectorem se audijt, ac tandiù habenas moderatus est, quandiù vegetæ vires ad regiminis idonei repetitas electiones suffragium contulere.

1673. *Martinus* gentili agnomine *Incesin*, loco natali *Parisiensis*, suaue Monastici status iugum ab adolescentia subijt, reformauitque nomen Martini Incesin in appellationem *Martini à S. Maria*. Studijs addictissimus, Lectoris spatia quinquies emensus est, semel in Philosophiæ, quater verò in Theologiæ Palæstra. Typos etiam impleturus, protulit, dum maiora parat,

Librum reseratum, seù prima Bibliorum elementa. Parisijs apud Georgium Iosse 1673. Vol. 2. in 8.

Tabulam generalem Summæ Diui Thomæ, omnium eius Tractatuum numerum, ordinem, & connexionem indicantem. Lutetiæ apud Bonnard sub signo Aquilę aureę 1679.

Varios Iuris vtriusque Titulos, ac rerum Indices vnà, cum Iuris Canonici Historia abbreuiata. Ibidem penes Iacobum Du Breuil in Vico S. Iacobi anno 1684. Viuit adhuc Lector Sacrę Theologię Parisijs.

1675. *Iulius Bartoloccius*, postmodum *Iulius à S. Anastasia*, è *Celleno* Etruriæ Oppido, vocatione sua ad S. Pudentianę de Vrbe Sacramenti dictione ritè constabilita, in Pedemontium amandatus est, locum habiturus in lyceis Montis-Regalis, ac Taurinorum Augustę. Ibi, dum Philosophorum, ac Theologorum placitis mentem imbuit, Rabbinos passim adire, Hebręorum codicibus frequenter inhęrere cępit, vbere in disciplinis scholasticis cum prouentu, celeberrimus linguę sanctę Magister aliquando futurus, eamque, erutis ex antiquitatis visceribus Scriptorum nominibus, & monumentis, illustraturus. Iuuit in hanc rem Italiam perlustrare totam, Bibliothecas locupletiores inuisere, Vrbem mox repetere, & Israeliticę eiusdem loquutionis publicum in Collegio Neophytorum Lectorem, & Apostolicum in Bibliotheca Pontificia ad S. Petri Scriptorem renuntiari. Dum enim diuturno opportunę Vrbis domicilio fruitur, dum copiosior Voluminum suppellex ei vndique patet, dum summorum inter literatos capitum alios quidem alloquutione coram, alios verò Epistolarum auxilio consulit, dum Commentationis lumina in Anglia,

Germania, & Hispania diligentissimè conquisita celeberrimo promocondo vndique adferuntur, dum in suam rem nihil non obseruat, colligit, confert, ingentem tandem efformat fœtum, proditque suo ex calamo Romę anno Iubilęi 1675.

Bibliotheca magna Rabbinica De Scriptoribus, & scriptis Hebraicis, ordine Alphabetico, Hebraicè, & Latinè digestis Pars prima in folio, Palutio de Alterijs, S. R. E. tunc temporis Cardinali Patrono inscripta, tres primas Alphabeti literas complectens.

Biblioth. magna Rabbinica Pars secunda. Ibidem in folio 1678. ad Innoc. XI. Pontific. Max.

Bibl. magna Rabbinica Pars tertia. Ibidem in folio Carolo II. Augustissimo, & Potentissimo Hispaniarum Monarchę nuncupata anno 1683.

Bibl. magna Rabbinica Pars quarta complectens Auctores qui cadunt sub litera *Caph* & reliquis vsque ad finem Alphabeti Hebraici.

Extant prętereà alię eiusd. lucubrationes, quę sunt

Liber Tobiæ filij Tobielis cum interlineari Latina versione, nunc primò translatus ex Hebraica in linguam Latinam. In margine additę sunt radices Hebraicę difficiliores; vnàque Commentarij ex secretioribus Hebręorum libris, quibus eorum rituum, Theologię, ac Cabalę arcana panduntur.

Liber, cui Tit. imposuit *Migdàl Oz, Scem Adonai, Turris Fortitudinis nomen Domini*, seù Defensio Doctrinę Christianę Hebraicè translatę à Io. Baptista Iona Galilęo M.S. in Bibl. S. Pudentianæ de Vrbe num. 2552.

Cęterùm suę magnę Bibliothecę nuncupationi par hęc elucubratio, editas olim à Genebrardo, Sixto Senensi, Buxtorfio, Plantauitio Rabbinicorum Mineralium nomenclatoribus absorbet, & maximoperè adauget. Auctorum nomina, operumue titulos, passim alibi nudos, penu eruditionis prędiuiti locupletat, subiectis eorumdem Auctorum ętate, muneribus, virtutibus, vitijs, ac operum recensioni, operum, si qua indigent, censura. Dogmata Talmudica in lucem educit, & refellit. Fabulosas enarrationes respuit. In Christianam Religionem impiè dicta, doctissimè in Christi aduersarios retorquet. Si quid in referendis veteris Testamenti locis corruptum, id omne, emendata deprauatione, legitimo sensui restituit. A Scripto-

rum nominibus, & vigilijs nonnunquam digreditur, doctissimas intermixturus dissertationes, vt verè Gregorius de Scarinthijs, Collegij Pœnitentiariorum apud Basilicam Liberianam Rector, & Verbi Diuini Apostolicus ad Hebręos in Vrbe commorantes declamator dixerit: *Vehementer miratus sum, quomodo vir Monasticæ disciplinæ addictus tot, tantaque Hebræorum volumina potuerit reinuenire, adinuenta reuoluere, & reuoluta obstrusiora Iudæorum commenta in eis contenta retegere, eaque validissimis, & ad hominem (vt dicunt) rationibus, & argumentis refellere, ac totam ferè Talmudicam doctrinam pessundare, quod vix fieri potuisset, nisi pietatis flagrantissimo studio incensus, multis vigilijs, sudoribus, & bonarum horarum dispendijs posthabitis, solum Dei honorem, & Catholicæ Ecclesiæ commodum ante oculos habuisset. Nam quis hunc laborem suscipere, & nomina, & genus, & dignitates, & secula, commentariorumque numerum, varietatem, linguam, stylum, exponendi methodum omnium Iudaicæ gentis Auctorum manifestare potuisset, additis insuper annotationibus, censuris, castigationibus, obseruationibus eruditissimis, nisi perfectissimè calluisset linguam Hebræam? &c.*

Ascetæ clarissimo debebantur planè illustriores honores. At quid viris, se ipsis magnis, expetendus à gradibus decor! verùm nec ipsi desiderantur, nimirùm egit Monasteriorum S. Bernardi extra Brisighellarum Oppidi męnia, eiusdemque attitulationis Romæ ad Termas Moderatorem, Comitiorum Generalium Præsidem semel, ac iterum, Visitatorem Prouinciæ Romanæ secundò, & tertiò. Prouincialatus, ac Generalatus volens caruit muneribus, quòd grauioribus obnoxia curis, Commentatori potissimùm, cui satiùs sit vacare à dignitatibus, quàm feriare ab elucubrando. Nè cui etiam præficeretur Ecclesiæ haud semel deprecatus est, maiori cum existimationis fœnore. Enimuerò fixo sibi in Vrbe domicilio, Sancti Sebastiani ad Catacumbas Abbas titularis perpetuò, Collegij Neophytorum ad annos 30. Lector, Scriptoris Apostolici penè ad totidem, Sacræ Congregationis Indicis Consultor, Romanæ antiquitatis, sacrorum Canonum, rerumque peritia conspicuus suspiciebatur. Apud Purpuratos Patres, imò & ipsos summos sacrorum Antistites plurima floruit gratia, maximè autem apud Innoc. XI. quem ad suæ Ecclesiæ incolumitatem, fidei propagationem, Saracenorum, & Hęreticorum

euer-

euersionem, nostrique æui felicitatem Deus Opt. Max. suum in Orbe Vicarium constituit. Id ipsemet fatetur in nuncupatione Rabbinicæ suæ recensionis ad eundem, vbi ait: *Sextus supra vigesimum iam elapsus est annus, quòd in Collegio Neophytorum Vrbis Hebraicæ linguæ Magisterium ad hanc vsque diem exerceo, Te præsertim Auctore (Beatissime Pater) cuius protectione gloriabatur ille locus, cùm inter Purpuratos Patres effulgebas; modò verò eandem retinens, cùm toto Orbi Christiano præsides, miratur tantam maiestatem munus idem non dedignari. Neque decebat tàm diuturni temporis spatia sine literaria, vt ita dicam, coronide concludere, neque Tua in me collata beneficia publico signo non testari. Nam Tu labores meos leniebas; Tu ingenij mei tenuitatem euehebas; Tu senili meæ ætati perquirebas commoda; Tu voce, Tu affectu, velut brachijs, me humaniter complectebaris; Tu fessum recreans, fouensque, ad vlteriorem cursum promouebas. Quid ego tot officiorum cumulis deuinctus, tanquam grati animi perpetuum monimentum Tibi exhiberem, nisi omnium ferè laborum meorum fructum, mihi quidem permolestum, cæteris fortè non iniucundum, nec inutile futurum?*

Bibliothecæ meæ Rabbinicæ Pars secunda, in qua inter cæteros Dauid, hoc est Hebraicè Dilectus, describitur, Te exposcebat, dilectum sanè Deo, & hominibus: sed quam purpurato Tibi animus dicauerat, feliciùs prouidit Deus, vt Tibi Sacerdotum omnium Principi, altiori, sed æquiori titulo consecrarem &c. Vitæ tandem clausulam absoluit apoplexia correptus anno 1687. die 20. Octobris.

1677. *Io. Baptista à S. Anna, Pradillonus*, ad ius Monasticum è suprema Generalatus sede Fuliensibus dicendum secundò assumptus, anno 1677. supposuit prælo Georgij Iossei Parisiensis Bibliopolæ

Praxim Iuris in Congreg. Fuliensi. Aliaque adornat quantocyus euulganda.

1681. *Philippus Bursius*, post habitus susceptionem *à S. Ioanne Baptista, Romanus* oblectatricem Musicam à puero coluerat, gloria haud mediocri in Vrbe sibi comparata seù organa manu pulsaret, seù tibias flatu compleret, seù, quod artis est fastigium, sacrarum modulationum Præfectum ageret. Quæ cura illi quidem alijs, alijsque in Ecclesijs frequens, ad S. Io. Florentinorum cum annui census assignatione diuturna stabat. Nec dissonam armonicis studijs agebat vitam.

vitam. Ad honeſtatis leges præcipuè conuerſabatur, qui alios vocis ad numeros formandæ, fidiumque ad concentus præſcriptum tangendarum paſſim adhibebatur inſtructor. Tædebat nonnunquam auribus ſuauiùs mulcendis plenam litare iuuentam, idque auaram artis ob venditionem, ſeù leuem occiduæ gloriæ ob cupiditatem. Paſſim, terrenos moderando cantus, æthereos choros mente adibat, de laude diuina cœleſtes inter Pſaltes aliquandò concinenda cogitabundus. Nec diù conſilij exequutionem diſtulit. Apollini tandem, & canoris valedixit curis nomen daturus Aſceticæ inſtitutioni, cuius ſectatores iugi Pſalmodia Angelicos Choros congeminant. Ea mente anno 1671. ad S. Pudentianam ſe contulit, vbi voti compos, decenniò etiam commoratus eſt, & Odei frequentia, ac œconomiæ exercitio, Cellerarij, vt vocamus, muneri, quod geſſit, oratione, & operatione conſonam egit perſonam. Qua animi conſtantia diuino ſe obſequio mancipauerit, tunc innotuit, cùm à Patre ſuo, Conſorte, & reliqua prole orbato, ipſe, qui vnicus ſupererat, filius, profunda vt ſenecta, morbis, ac inopia laboranti præſtò eſſet, à Religione crebris expoſtulationibus repetebatur. Neſcijt tunc ad liberioris vitæ amorem iterum flecti. A Pontifice de diſpenſatione interpellando abſtinuit. Quo in diſcrimine egregiè illi profuit Congreg. Charitas, quæ maluit Genitorem ad ſupremam vſque diem ſuis impenſis enutrire, quàm Alumno Sæculum, cùm animæ periculo repetendi, facere poteſtatem. Sed hæc extra Orbitam dicta ſint. Vt ad Muſicam reuertamur, eius quidem exercitium dimiſit, & ne eam calluiſſe à poſterorum memoria excidat, typos cogitat, quos iam occuparunt

Miſſæ vnica voce cum organo, vel ſine organo concinendæ loco earum, quæ cantu Gregoriano cantari ſolent. Romæ typis Maſcardi 1681. in 4.

Regit modò Cœnobium S. Bernardi ſecus Briſighellam Romandiolæ oppidum.

1682. *Matthæus Durandus*, in præſentiarum *Matthæus à S. Benedicto*, patria ex *Butilieria Aſtenſi*, ita indigenæ vocant, ad diſtinctionem alterius eiuſdem nuncupationis oppidi propè Auuilianam in Prouincia Secuſiæ, naturæ debuit animum eruditioni, ac pietati opportunum. A Genitoribus ſiquidem Cherium amandatus, ſub diſciplina PP. Societatis Ieſu ſtudijs excolendus, vix delibato humanio-

rum

rum literarum flore, ad Testonam, Nouitiatus domum, contendit, Monasticæ Institutionis legibus erudiendus. Diuini afflatus puerum à rerum caducarum amore euocantis is viguit in eo feruor, vt Genitorem quoque suum ad Mundo valedicendum efficacissimo exemplo allexerit. Qui tamen Durandi agnomen fefellit suum, nam animo ad arctissimæ obseruantiæ austeritatem minus obdurato, quarto tyrocinij mense generoso stadio terga vertit, cuius gloriosam adeò metam Matthæus filius attigit die secunda Iulij anni 1662. Votis authoratus diuinæ, humanæque scientiæ Cathedraticum, Taurini, & Romæ celeberrimum ad annos duodecim, Abbatis Generalis à secretis, Prioris nuncupatiui, siue Pinerolij, Abbatis Dominæ nostræ propè Vicum, Generalis in Curia Romana negotiorum Procuratoris Personas gessit, alias, aliasque acturus, semper egregias, meritis nimirùm impares nunquam. Scripta, ob quæ Athenæo inserendus, sunt

Diui Bernardi gesta illustriora, quorum Authographum à Luca Bertolotto sibi in vitæ discrimine consignatum, ne cum tineis, vt alia pleraque, decertaret, effecit, præfixa epistola nuncupatoria ad Deiparam Virginem, monitione ad Lectorem, ac diserto elogio, edendumque curauit Romæ in officina Tinassij annò ad marginem connotato 1682. Suo è calamo, si elucubrationi absoluendæ se pro voto impendere poterit, dabit

Theologiam ad mentem Diui Bernardi, opus ipsi multi iam laboris, & curæ.

1686. *Ioannes Maria de Gabriellis, Tifernas*, quis futurus esset viuaci ingenio, tenaci memoria vel in ipso ætatis flore commonstrauit. Indoles literarum amica, optima naturæ instrumenta ea omnia puero contribuisse visa, quæ in ephæbo ad doctrinam vnicè efformato desiderantur. Ea propter Parentes Vrbem peteret curarunt in longè florentissimo Collegij Romani lyceo edocendum. In tanto ingeniorum meridie singulari applausu emicanti supernæ vocationis lumen affulsit, cuius fulgore doctrinæ mundanæ dignosceret vanitatem, nisi & alicui ex spiritualis sapientiæ scholis se se imbuendum præberet. Ex ijs quamnam præ cæteris deligeret maturè penes se cogitanti nostrum illi S. Pudentianæ Asceterium occurrit. Faustè id cecidit, nam fragrans adolescentis desiderium Patres haud diù morati, eum post integrum tyrocinij periculum votis pronuntiandis solemniter admi-

fere

ſere 13. Octobris anni 1672. aſſumeretque agnomen *Io. Maria à S. Florido* approbarunt. A nouitiatus paleſtra ad ſtudiorum arenam de more migranti profuit iam Philoſophum è Ieſuitarum ſcholis diſceſſiſſe, nam mox audiendæ Theologiæ admotus, breuiori temporis compendio diſcipuli curſum abſoluit, & Magiſtri nomenclaturam, ac gradum aſſumpſit. In ſententiarum delectu mentis nobilitas nonniſi ire per ardua cogit. Agit in hoc puluere iam ad integros duodecim annos Taurini, Romæque ſat celebris. Subtiliores obiectiones non deſudanti occurrunt ingenio, ſed faciles illi, ac paratæ etiam cum inſurgit extemporaneè. In doctis proindè concertationibus frequentiſſimus continuum ſui experimentum facit. Academiæ Sacrorum Canonum, & Eccleſiaſticæ Hiſtoriæ in ædibus SS. Coſmæ, & Damiani excitatæ accenſitus, egregium ſui ſpecimen in his quoque præſtantiſſimis ſtudijs præbet. Publico autem iuri expoſuit

De Romano Pontifice, & Eccleſia Aſſerta Dogmatica ad mentem S. Bernardi Abbatis S. R. E. Doctoris Melliflui. Romæ ex typographia Ioſephi Vannacci anno 1686. in folio.

Promptuarium ſelectiorum Aſſertionum Hiſtoricarum, Criticarum, Dogmaticarum ex Sacra Scriptura, Hiſtoria Eccleſiaſtica, Summorum Pontificum, Conciliorum, & Sanctorum opulentiſsimo penu depromptarum, & per octo priora Æra Chriſtiana ſecula diſtributarum. Romæ typis Pauli Monetæ anno 1687. in folio.

Propediem iuris communis faciet opus voluminoſum, cui titulus *Theologia Hiſtorico-Dogmatico-Scholaſtica aduerſus Ethnicos, Hebræos, Hæreticos, & Schiſmaticos ex Sacra Scriptura, Hiſtoria Eccleſiaſtica, & Prophana, Concilijs, & Sanctis Patribus concinnata.*

Hilarius Firat, Anneſsienſis, poſt habitus ſuſceptionem *Hilarius à S. Ioanne Baptiſta*, noſtræ Inſtitutioni ritis ſolemnitatibus Pinerolij adſtrictus anno 1628. viuit adhuc ſeptuagenario maior, vt vel in ipſa ætate annis, curiſque atrita Monachos priſci æui, moris, ac ſpiritus proſequatur referre. Choro, & Cellæ, Deo, & bonis artibus vacare; aſperiores conſuetudines ſanctiùs amplecti; in ſupellectili, in victu, & veſtitu votam inopiam colere; cum viuis parum, multum cum mortuis conuerſari; hæc illi à tyrocinij limine norma vitæ. Quod ad eruditionem attinet, prædiuitum inſtructione Bibliothecarum literatis aliorum otijs æquè ac ſuis in Sabaudia prouidit. Iuri Ci-

uili ac Canonico plurimam impendit operam, ea passim vsus ad vindicanda iura Cœnobiorum B. Mariæ de Abundantia, & S. Petri de Lemenco, quæ sępiùs administrauit. Historicum prætereà in paucis eximium nostra concelebrat ætas. Nullus Allobrogicæ nobilitatis Genealogias profundiùs callet, nullus patriæ antiquitatis sacræ, & prophanæ peritior. Si excudendæ voluminum Mss. moli animum adderet, typos profectò fatigaret. At latere in vmbra, quàm suæ Mineruæ fœcunditate se prodere solicitior, quæ amicis confluentibus identidem communicat, publicæ subducit vtilitati. Proficere ex editis eius vigilijs voluisset Guicenonius, qui in contexenda Genealogica Regiæ Sabaudæ Domus Historia acceptis ab eo monumentis locuples, cæterorum cupidior Gallico, quo scripsit sermone, inquit: *Adhuc desiderantur Latini Sabaudiæ Annales Auctore R. P. D. Hilario à S. Ioanne Baptista Religioso Congreg. B. Mariæ Fuliensis, & Priore B. Mariæ de Abundantia in Chablasio, qui monumentis ab antiquitate diligenter excussa collectis prædiues, in lucem emittere aliud quàm excellens opus non valet.* Idipsum frustrà expostularunt & alij. Verùm si ob Auctoris animum in præli auersione obfirmatum omnes excidere è votis, fortè erit qui Autographa postuma luce donet. Interim Nestoreos annos optimo seni boni precantur omnes, qui, Pręfecturis à multo tempore abdicatis omnibus, Camberij degit Abbas Titularis Ecclesię S. Bernardi Vercellarum, ad nostros S. Victoris Monachos Vercellis degentes spectantis, nimirùm vir modestissimus, honorum procul à luce, & ad aliquod occiduę suę ętatis decus sola dignitatis nuncupatione contentus. Eius mss. elenchum huic recensioni deberi nequaquam volo, ideò subdo.

Catalogus Abbatum B. Mariæ de Abundantia in Chablasio ab anno 1000. vsque ad annum 1665.

Compilatio Chronologica Antiquitatis Prioratus S. Petri de Lemenco, in qua inserta leguntur varia ad Historiam, & ornatum Vrbis Camberij.

Hist. Genealogica antiquorum Fauciniaci Procerum, nec non & familiarum, quæ ab ipsis originem ducunt Gallicè scripta.

Genealogiæ trium ex illustrioribus inter Allobroges familiarum, nimirùm de Alinges, de Lucinges, & de Blonay, quarum quidem familiarum nuptias, sobolem, fortunas, piaque monumenta ab anno

secu-

feculari 1000. ad hanc vſque diem ex vetuſtiſſimis membranis hauſta fideliſſimè, & nitidè ſcriptis conſignauit propè diem typis cudenda, maximè autem ſtirpis de Alinges Heroes complectentem, quam ideò abſolutiſſimam tradidit Marchioni de Codret.

Confutatio Diſſertationis de iure pracedentia inter Sereniſsimam Venetam Rempuplicam, & Sereniſs. Sabaudia Ducem à Theodoro Graſuuinckel I. C. Delphenſi ſcriptam.

Io. Baptiſta Borgia, Romanus, cùm 10. Iulij 1643. in noſtrorum album illatus eſt, habitumque in Monte-Soracte induit *Io. Baptiſta à S. Philippo* vocatus, ſacrę eloquentię, facultatibus ſpeculatiuis, Mathematicę, ac Eccleſiaſticę Hiſtorię feriatas à diuino obſequio horas deuouit, reſponderuntque votis nunquam intermiſſi labores. Enimuerò poſt egregias ſemper ſcholarum in puluere contentiones, Philoſophię, ac Theologię Romę, Ianuę, alibique Lector emeritus, Concionator etiam laudandi nominis euaſit. Qui ſi calcographię opera communi vtilitati accommodabit, deſudantis Mineruę, ſed manu exaratos labores, perpetua euulgabit ſuę doctrinę teſtimonia

Vitiorum fulmen, virtutumque ſtimulum.

Vitiorum Deformitatem, ac virtutis decorem, nimirùm concionum Quadrageſimalium curſum vnum, & alterum

Anima praparationem, itemque

Faces ad perfectionem religioſam, conciones ſcilicet ad dies expectationis Virginei partus ſanctiùs tranſigendos habitas, alias quidem ad Laicos, alias verò ad Sanctimoniales.

Nouenam ante ſacrum Natale Domini noſtri Ieſu Chriſti, itemque ſermones de Purgatorio.

Sermones de Beatiſsima Virgine, Orationes Panegyricas in Marię Dei Parentis pręcipuis ſolemnitatibus.

Sermones clauſtrales in receptione Nouitiorum ad habitum.

Introductionem practicam ad Aſtronomiam via rationali demonſtratam, varijſque breuibus, & planis modis directiones, reſolutiones, & tranſitus edocentem.

Declarationem compendioſam Sphera Artificialis, Elementaris, & Cœleſtis.

Epitomen Arithmetica, & Geometria practica.

Horologiographiam breuem, facilemque.

Explicationem praceptorum Decalogi, complectentem vniuersam ferè Theologiam Moralem.

Theologiam scholasticam, *quadripartitam*, *Philosophia tripartitæ consonam*, ea videlicet ratione, vt totius Philosophię, & Theologię studium sexennio decurrat.

Acum Magneticam Philosophicam, *Theologicam*, *Moralem*, & *Rhetoricam*, indicantem Auctorum loca super quamcunque materiam.

His, alijsque ingenij fœtibus, ineditis licet cunctis, promeruit tamen vel aliquam inter nostri Athenęi lumina recensionem, ne Chronologia omninò sileret virum collectis nominis plausibus sat celebrem, Academię Conciliorum, quam selecti ex Ordinibus Regularibus tantùm doctiores Patres singulis mensibus in Templo SS. Cosmę, & Damiani Romę aperiunt, Pręsidem aliquando renuntiatum, ac minores inter alios claustrales caracteres Prouincialatu Prouincię Romanę alias condecoratum, & Abbatis Generalis secundi Assessoris pręcipuo munere modò defungentem.

Io. Baptista, gentili agnomine, *Ascherius*, Monastico autem *à S. Bernardo*, origine *Monacensis*, Diœcesis Albintimiliensis, sed domicilio Romanus. Reformationis, quam, tertio Id. Septembris 1673. ad S. Pudentianę perpetuò seruandam suscepit alumnus, plurima religione, & literatura excultus, Monasterij S. Bernardi ad Thermas SubPrior, Bibliothecę ab Eminentissimo Cardinali Bona eidem Cœnobio extremis ceris donatę Custos, Reuerendissimi P. Caroli à S. Francisco Abbatis Generalis à secretis, Latino plectro multa panxit, quę inter, piarum Musarum teruntur manibus *Carmina in laudem Virginis Lauretanæ*, typographo Iosepho Maietto, Mediolani impressa. Eiusdem Ascherij frequens occurrit mentio in celebri Philippi Picinelli Canonici Regularis Mundo Simbolico, Mediolani itidem anno 1680. cum additione vigesimę sextę partis recuso apud Franciscum Vigonum, cuius Appendicis Simbola ferè omnia ingeniosis oppidò, amęnisque disticis ipse exornauit, vti curioso Lectori passim videre est.

Carolus Ioseph Imbonatus, *Mediolanensis*, cùm nostræ Congregationi in Monasterio S. Pudentianę de Vrbe nomen dedit, *Carolus Ioseph à S. Benedicto* appellatus, Philosophicis, ac Theologicis excultus

cultus studijs, linguę etiam sanctę addiscendę adeò egregiam nauauit operam, vt propterea Iulius Bartoloccius sic de eo suos inter alumnos scribat:

D. Carolus Ioseph Imbonatus Mediolanensis nostræ Congregationis Monachus vnus ex Monachis sacræ Theologiæ candidatis eiusdem Cœnobij mihi à Reuerendissimo Patre D. Iosepho à S. Petro Abbate nostro Generali pro auditoribus assignatis secundùm iussionem Eminentissimi, & Reuerendissimi D. Domini Alexandri Cardinalis Crescentij, Congregationis nostræ Protectoris vigilantissimi ad mentem S. D. N. D. Innocentij Papæ XI. Qui, vt in Vrbe apud Regulares studium haberetur linguæ sanctæ, & Lectores instituerentur secundùm sacros Canones, aliquos meæ Congregationis Monachos in eadem lingua instruere mandauit. Iste, inquam, discipulus meus Imbonatus nunquam studium Hebraicum intermisit, sed in illud assiduè insistendo, adeò profecit, vt non solùm libros sacræ scripturæ, quantum licuit tyroni, interpretatus sit, sed, & quod mirum est, nondum expleto biennio ad legem Scebal Pe Oralem, Librosque Misnicos progrediens interpretetur sine vocalibus, suis interim non intermissis actibus Theologicis de iure sibi competentibus: in quibus omnibus, & præsertim in Hebraicis studijs alios suos condiscipulos adeò superauit, vt Collegij Neophitorum Superiores tempore meæ infirmitatis eundem Imbonatum dignum, ac idoneum existimarint, qui Cathedram meam repleret, & prosequeretur explanationem Psalmorum à me inceptam, eamque continuaret, quousque ab infirmitate conualescerem. Post discessum D. Riuier è Collegio Neophitorum, commisi eidem D. Imbonato, vt grammaticale opus à præfato D. Riuier inceptum prosequeretur; qui cum annuisset, secundam partem introductionis in linguam sanctam intermissam reassumit, sed mutato titulo: quia cùm de coniugationibus, & de reliquis, quæ ad coniugationes, & ad alias Grammaticæ partes spectant, agat, sint autem hæ veluti surculi linguæ sanctæ plantati in Domo Domini, de his quoque breui compendio, sed perspicuè agendo Epitomen contexuit, indito titulo ex Psal. 92. 14. Scetulim bebeth Adonai surculi in Domo Domini. Hactenùs de Imbonato Bartoloccius in sua Bibliotheca magna rabbinica parte quarta pag. 229. cuius pręterea meminit alio in loco eiusdem lib. pag. 279. qui alumnum ad benemerendum de linguę Israeliticę explanatione, ac

de

de Hebræorum ad Christum conuersione aptissimum, magnæ suæ Bibliothecæ complendæ à sacra propagandæ fidei Congregatione sibi Coadiutorem datum gaudet, neophitis insuper edocendis à Collegij Rectoribus delectum, laborem cui ipse impar multa cum laude exantlare conspexit, ac typos cogitantem parate opusculum, cui titulum imposuit: *Aduentus Messiæ ab Hæreticorum, ac Iudæorum erroribus vindicatus, nec non sacrarum scripturarum, Sanctorum Patrum, Conciliorum, ac Rabbinorum suffragijs obsignatus. Ex Hebraico, Græco, ac Latino codice Auctoritatibus desumptis in duas dissertationes Theologicas, Historico-Dogmaticas distributus, in quarum prima omnes ferè Hæreses contra Diuinitatem, ac Humanitatem Christi Domini referuntur, ac reprobantur. In secunda Messiam in Lege promissum aduenisse veteris Testamenti, ac Rabbinorum testimonijs comprobatur, eorumque multa falsa commenta reprobantur.*

Athenæi Fuliensis Minerualia hactenus celebranda claudit *Marcus Antonius à S. Maria, Pedemontanus, è Carretta*, quam S. Iuliæ vocant, familia genitus, à iuuentutis flore in Monasterio B. Mariæ de Testona tertio Nonas Aprilis 1657. nostræ disciplinæ sacramento authoratus; ad regiminis periculum semel Monasterij Camberiensis, ter verò Abbatiæ Montis-Regalis consalutatus Antistes; ab Historiæ Monasticæ illustrandæ, ampliandæque zelo etiam collaudandus vestigijs Chrysostomi Henriquez Fasciculi Sanctorum Ordinis Cisterciensis Auctoris iam à multis annis inhæret, adeòque feliciter, vt antiquiorum Abbatiarum euolutis monumentis, præclarisque congestis memorijs, non iam manipulum, sed sanctitate illustrium vberem ex Dominico Cisterciensi agro germinasse segetem, vitis, eorumdemque rebus gestis, quà elucidatis, quà adauctis, quà etiam ex integro in lucem producendis se se ostensurum, dilucidè spondeat. Pium, eruditumque laborem literarius orbis propè diem habebit.

Cui quidem operi egregio, & desideratissimo cum multùm tribuere queant Fulienses nostri Ascetice, exactissimeque conuersationis monasticæ nitore præstantiores, eorumdem Synopsim hìc præmittimus, Carretto interim sinentes, disertiùs adornare typis, quæ à nobis perstrictim recenseantur continuanda Chronologiæ methodus, & ratio postulant.

CISTER-

CISTERCII REFLORESCENTIS PARS QVARTA

Fasti Pietatis.

Enerabilis P. Io. Barrerius Fulij Abbas, Congreg. Institutor. Ad Cisterciensis refectionem disciplinæ, benigno quodam horoscopante sidere natus, primam delibauit auram anno quarto, & quadragesimo supra sesquimillesimum, tertio Calend. Maij, eadem scilicet ipsa die, qua Diui Roberti Cistercij Auctoris, sacrorum celebratione solemnium, præclara veneratur memoria. Genethliacis ad tantam prouinciam auspicijs, eandem nimirum strictiorem vitæ rationem Cisterciensem inducendi in familiam, quam Cisterciensi sartatecta in Benedictinorum Ordinem Diuus Robertus inuexerat, reliquus consonarum partium apparatus respondit. Ingenium facile, ac præsens, vultus modestior, indoles ingenua, in Virginem, Diuosq; obseruantia nunquam vel in puero non effulsere. Adolescentiam verò exercuit matura pietate, æternorum amore, declinatione à Sæculi illecebris adultam. In humaniorum cultore literarum erumpebant Apostolici indicia Spiritus, vt iam tunc celebraretur natus mouendis affectibus, rerumque cœlestium sensu. Sacræ etiam facultatis, ac iuris Pontificij, & Cæsarei

rei

rei puluerem laureato cum opere fructu Lutetiæ pressit. Intereà ex cessione Caroli de Crussol, & diplomate Pontificio renuntiatur Abbas Fuliensis.

Erat Fulium Cænobium Ordinis Cisterciensis situm ad Garumnam fluuium in Diœcesi olim Tolosana, modo Riuensi, cui suis attollendo ponderibus primam apponit laudem antiquitatis character, religiosum secessum communi illa efferens nobilitate rerum, qua earumdem magnitudinem auget, dum initia, & Auctores origine obuoluit subobscura. Proximam huic præstantiam confert variasse incolas, & post antiquiores, Equitum de Spata 1145. Collegium, transijsse 1169. in domos Cænobij de Crista filias, & adauxisse lineam Morimundi, cui inter Asceteria Ordinis Cisterciensis capita peculiare illud momentum, vti alijs Monasteria, ità ipsi Monasteriorum Congregationes aggregari, vno quippè, eodemque anno 1169. adauctus Fuliensi, & Palatiolæ familijs, illa in Gallia, hac verò in Hispania primitiui restitutrice Cistercij. Suum etiam pretium, si non à lautiori censu, seu ab ædificiorum maiestate, à præsidentia Antistitis in consessibus statuum Comitatus, ceu Conuenarum Prouinciæ, quos ille vnà cum Episcopo Conuenarum & cogit, & regit. Hæc omnia cumulatiùs ab attitulatione Dominæ nostræ de Charitate, & cum nuncupatione à Cœlorum Regina, insigniri miraculosa eiusdem Imagine, de qua Benedictus Cononus in Deiparæ Chronico tradit: *Ipso anno 1577. Congregatio Beatæ Mariæ Fuliensis Ordinis Cisterciensis institui capta est in Aquitania, nimirum in Diœcesi Riuensi propè Garumnam flumen, septem ferè ab Vrbe Tolosa passuum millibus, Fundatore Ioanne Barrerio. Caput autem Congregationis est Monasterium Fuliense in prædictis partibus Tolosanis, quod priùs fuit Abbatia quædam Ordinis Cisterciensis. In ipso igitur Fuliensi Cœnobio adhuc hodiè cernitur pulcra Imago Deiparæ Virginis, ad quam multa patrata sunt miracula, quorum vnum celeberrimum describere libet. Cum Incolæ Fuliensis Oppidi ad arma processissent contra habitatores Baratenses propter ortam discordiam de finium suorum terminis, Cistercienses Monachi processionaliter detulerunt Imaginem ad locum certaminis. Priusquam verò deferretur Imago prædicta, cœpit lacrymari, magnasque guttas profundere, quod magnam admirationem cunctis videntibus mouit. Statuta ergò in medio vtriusque partis, cum Monachi canerent*

hymnos,

hymnos, laudesque ad honorem Beatæ Virginis, respondebant eis, & simul canebant ambæ partes. Tantoperè autem commoti sunt omnes ex aspectu Imaginis, vt inimicitias deponentes ad amplexus, & oscula corruerint, fædusque perpetuum inierint. Quibus peractis Sacratissima illa Imago seueriorem, tristemque vultum in lætum, serenum, subridentemque commutauit. Hæc Benedictus Cononus. Sin autem Syluestro Maurolico habenda fides, hæc ipsa effigies visa multoties prodigiosè impressa folijs arborum sacra circumplectentium Claustra, attitulationem Collegio adiecit Fuliensis, siuè Foliensis. Ita ille in suo Mari Oceano Religionum.

Sed huiusmodi antiquæ laudis onerari lacinijs Fulij gloria non patitur, postquam Barrerij contentionibus excussit disciplinæ squallorem, & erectum in celebris Congregationis caput apricari cæpit in meridie existimationis oppidò præstantioris. Luctuosa quidem sacri secessus facies post vitia à temporibus facta. Prostrata fædum in modum disciplina, ædes quà fatiscentes, quà euersæ, facultates inter raptores discissæ, iura neglecta. At vbi in vindicias commendatæ familiæ incumbere Barrerius cæpit, vbi facessere morum corruptelas iussit, vbi nouis Alumnis suum adflauit feruorem: quinam restitutus loco nitor? quantam assurrexit in celebritatem? A suæ electionis plumbatis acceptis literis versari in consilio Barrerius cæpit erigendi Monachorum indolem conuersationis exemplo. Septem omnino annos sublimis tenuit agitatio mentis. Nec à supremo afflatu exequendo statim retrahebat præclariùs ducere alios absorberet Sacerdotis opes luxus splendore, degeretque commodiùs in Sæculo, sed laboriosam affatim ingredi contentionem, disciplina infimo nimis posita loco. Cum Deo tandem res transacta anno 1573. Feriarum Quadragesimę Dominica prima ad Cartusianorum secus Lutetiam Templũ concessit. Diem à summo manè ad primas tenebras ieiunus insumpsit in precibus, lacrymisque fundendis. Reçessit exæstuans amplectendæ institutionis desiderio, Fulium continuò cogitauit, habitum sumpsit, votaque nuncupauit solemnia festiuitatum Pentecostes altera die post Vesperas.

Regularis iam Abbas ex Sæculari accendere ad propositi Obseruantiam Monachorum pectora contendebat cum ardenti cohortationum vi, tum optimi conflabellatione exempli. Sed flamma inie-

cta in alijs subsidebat veluti sub cineribus, in alijs inualescebat ad momenta. Ad liberiorum ablegationem consuetudinum incalescebat nemo. Hæc ad quadriennium. Quo emenso, nec refigente se quoquam ad castigatioris rationem vitæ, in Festo Exaltationis Sanctæ Crucis 1577. Capitulum ingressus aperuit suæ mentis esse integram Regulæ Obseruantiam ab illa inirent luce, vellentque, nollentque, ad legum D. Benedicti amussim cuncta domi disposuit, vt ab illa proinde die libeat Reformationis exordiri crepundia. Nec propterea in exactę arenam disciplinę Fulium abijt actutùm. Monachi austeritatem exosi, omnia post indolis dissolutionem habebant. Insidijs atrocioribus in ipsam Antistitis necem coniurabant. Operę fuit pretium eorumdem prius conspirantem iugulare nequitiam, veneni propinationem, immissionem grassatorum infracta vi spiritus eludere, omnes exinde ab exactę militię castris dimittere, delectosque è Sęculo Candidatos in familiam censere, qui prima sub signis stipendia facientes, totos se illi informandos committerent. Hac ratione Fuliense Claustrum, exuto veluti senio, prębuit Cistercij renascentis vernos flores, quos Cardinalis Comus nomine Gregorij decimi tertij magnificè laudatos voluit in Epistola ad eundem Barrerium latinis hic verbis redditam.

Reuerendissimo Patri mihi Charissimo
Abbati Fuliensi. Tolosam.

Tuæ probitas conuersationis, pietasque votorum, quibus ad diuini decorem cultus, religiosæque reparationem Institutionis pro virili insistis, Papæ Sanctitati satis comperta sunt, qui mihi imposuit tua commendarem suo nomine studia, hortarerque componendis, vt poteris sanctiùs, rebus pergas in dies solicitiorem operam impendere. In quam Suæ Sanctitatis mentem cum tuas curas acui extimulatione nequaquam indigeas, finem facio, & prospera, ac felicia tibi cuncta deuoueo. Romæ Calendis Maij 1581,

Tuis votis
Cardinalis Comensis.

Res sacras è Petri Cathedra temperanti, suarumque contentionum approbatori, incentori, humilis, & obsequens filius in hęc verba respondit.

Prostra-

Prostratus ad beatissimos Tuæ Sanctitatis pedes Ego Cœnobij Fuliensis in partibus Tolosanis humilis Monachus, & omnium Abbatum vltimus, Tuæ Sanctitatis obsequentissimus Tibi fidelium omnium Patri, & Reipublicæ Christianæ Parenti immortales habeo, & ago gratias, quòd mei memineris, & me homunculum literis, quas Illustrissimus Cardinalis Comus Tuo nomine scripsit, ornaueris; verùm quia gratiam referre non possum, dabo operam Deo Optimo Maximo iuuante, ne tua de me nascens opinio extabescat. Mandata Tua studiosè exequar, Sanctæ Regulæ præcepta non sinam fieri irrita, aut negligi veterum Patrum exempla; neque vnquam ex animo meo discedet hoc diuinum literarum tuarum oraculum, vt omnia se habeant quanto rectiùs poterunt. Deum verò immortalem, cuius nutui parent omnia, noctù, interdiùque cum Fuliensianis Fratribus precabor, vt Sanctitatem Tuam, ex cuius incolumitate vniuersi Christiani Orbis salutem pendere agnosco, nobis, & vniuerso Orbi perdiù saluum, & incolumen conseruet. Tolosæ Idibus Augusti 1581. Sanctitatis, & Beatitudinis Tuæ Humilimus, & Indignus Seruus Fr. Ioannes Abbas Fuliensis.

Cęterùm qui reformando Cęnobio accurata iam opera inhęrebat, post acceptam Apostolicam, adeoque pręclaram comprobationem laborum, vti se obstrinxerat acturum, ita initum veluti in Cyrco cursum, concitatiori deinceps studio absoluit. Quod vnum euincendum intercedebat impedimentum, ius nimirum Abbatis Cistercij in Coloniam subiectam, ita coercendum moderatione Pontificia curauit, vt ab impediendę strictioris consuetudinis excideret facultate. Interpellationem ad Dei vices in terris agentem extrema operis dabit pars, vbi approbationem flagrantis Obseruantię, & interdictionem Superioribus Ordinis ne remittere cogerent, pręibit libellus supplex, primò quidem oblatus Gregorio XIII. eoque intereà ad meliores rapto, successori Sixto quinto, à quo ipsa approbationis Bulla emanauit.

Itaque in conferto virtutum Theatro, vbi dotes serui Dei Ioannis cum multę sint, singulę etiam de principatu decertant, suspiciendus primo loco occurrit zeli ardor in expolienda disciplina commendati Cęnobij perferuidus. Ampliori prętereà non ducebatur concilio, sed cum celebritate excrescente plurimo Asseclarum numero, nimium quam ęmulo desiderio propositi Colonię deprecarentur, ceù citra,

ceù vltrà Alpes. Cætera cum exhibere inuitamenta non vacet, attexendæ profectò epistolæ à Regia Galliarum Aula secessus cultori nihil minus cogitanti delatæ.

Henricus III. Rex, & Regina Mater Catharina Medicea Tolosa euocarunt ad Aulam. Epistolæ ex Gallico Latinæ inquiunt.

Domino Abbati Fuliensi.

Domine Abbas. Optimi tui exempli rumor apud meas etiam aures inualuit, desideriumque fouet ingens te habendi penes me ad spatia saltem menstrua duo. Quare approperes vbi fuerim rogo ad Calendas sextiles. Aduentus erit è re tua, mihi verò omnia supra vota gratiosissimus. Venias ergo oro, & obsecro sensibus adeò intimis, vt præsentes mea scripserim manu. Profectionem optimè vertet Deus, hanc mihi facio fidem, ea potissimùm, quam agito mente, & Rex tuus æternùm tibi debebit. Intereà è Cœlo incolumen te volo. Parisijs 20. Maij 1583.

Henricus.

Domino Abbati Fuliensi.

Domine Abbas. Etiam apud Regem filium meum plurima tua virtutis, prudentiæque increbuit fama. Quanto feratur desiderio ad Aulam venias, data commonstrat Epistola. Vbi verò præsentes hasce meas acceperis, via incunctanter te dones, & ipsa precor, futurus vtrique acceptior. Opportuna commeatui, vti iussimus, præbebit Protopræses Tolosæ, & Deum quæso te sospitem cœlesti suo patrocinio seruet. Lutetiæ 20. Maij 1583.

Catharina. *Dell' Aubespine.*

Profectum Lutetias duobus mensibus Rex detinuit secum, dimisitque ad satagendas Abbatiæ solicitudines. Sed cum pari flagrarent desiderio, Ioannes quidem incolendi Eremum, Henricus verò alloquio proficiendi, ac frequentia Ioannis, quadrienniò post abrumpenda Rex censuit absentiæ impedimenta compositis literis, quæ & expectationem disertè annuerent, & Cætus in Principe Regni Vrbe constabiliendi animum sponderent amplissimum. Tolosano præterea

signi-

ſignificauit Præſidi aduentum vrgeret, & aduenturum commeatu munificè inſtrueret. Tenor epiſtolarum eſt.

Domino Abbati Fulienſi.

Domine Abbas. Hac tandem ratione meis votis facies ſatis, Deumque cernam à te, & tuæ teſſeræ hominibus exacto magnificatum obſequio in Abbatia, in qua ipſos collocauero ad ſexaginta. Age ne vel vno minor ſit numerus, ſi quod mihi debes obſequium, ſi cordi eſt tuum quantocitius efflorescere Catum, cuius ſanè incrementis præſentiſsimam, & tempeſtiuam operam debes, ad amplificandam maximè Dei Optimi gloriam. Ea propter teque, Alumnoſque tuos Pariſijs omninò reddes, ſaltem ad Decimo Calendarum Martij. Pleno dilectionis ſinu aduenias expoſco. Idipſum mandat Abbas Ciſtercij, cuius epiſtolam mitto. Te indubitanter expecto. Valeas in Domino.
infra adiecit. *Venito rem mihi facturus gratiſsimam.*

Henricus.

Protopæſidi autem Toloſano ſcripſit.

Religionis te zelo inardeſcere compertum mihi, vltroque complecti, quæ diuini reſpiciunt incrementa honoris, & gloriæ. Hæc ideò ſcribo volens in pia mea ſtudia incumbas. Ità debes. Ità te acturum confido. Facies autem, ſi bonum illum Abbatem Fulienſem cures ad me venire, vnàque deſideratum ex eius diſciplina Aſcetarum numerum, cui Abbatiam Lutetiæ condam, & feruenti diuino obſequio, deuota prece, ſanctaque conuerſatione mea vota iuuent, eorumque apud Deum interuentione complere valeam opere, quæ pro Deo Sancta concepi deſideria. Tempus condixi, quo Pariſijs ſint, iterumque precor, & mando manum illis porrigas adiutricem, id quod à te expecto, & Deus te ſeruet. Domine Præſes.

Henricus.

In Regios caracteres beneuolentiæ, & exiſtimationis ſtylo exaratos cum Barrerius conceſſiſſet, cum ſua, tum præcipuorum ex Alumnis nauitate hac, illacque inceptum propoſiti dilatare propagines. Et

primò

primò ad Henrici vota extensæ Lutetias, deindè per Gallias quidem immissæ Coloniæ, Tolosam, Burdigalam; per Italiam verò Romam, Sermonetam, ad Montem-Soractem; in Subalpinis Taurinum, Pinarolium, Montem-Regalem. Destinatæ & aliæ, quæ postmodum reuocatæ, Siracusam in Sicilia, Lucam in Tuscia, Ameriam in Vmbria ad oppida S. Cassiani Montis Asperi. Ad hæc Monialibus eiusdem professionis aptatum pro tempore primum Gynæceum apud Montem Squion in Voluestre, vndè nobilioribus donatæ septis, breui euasere Tolosam. Asceterium Fuliense huiuscemodi emissione palmitum in caput assurrexit noui sodalitij ab incunabulorum cognomento B. Mariæ Fuliensis appellandi. Barrerius, vti fœcundiora, ita feruentiora perrexit gestare pectora, vorare itinerum incommoda, curarumque labores, ne alicubi deferuesceret hausta ab eo nitidioris obseruantiæ flamma.

Verum ceù in collapsæ disciplinæ Claustro arctiores excolere vitæ monasticæ rationes, ceù recentem, & absolutissimæ notæ monasticum condere Cætum, propagate, dirigere modici haberet pensi, solemne erat exæstuanti in sinu informandarum flammæ animarum erumpere, & ad procurandam proximorum salutem totam peragrare Aquitaniam. In ferijs Aduentus Dominici, & magni ieiunij implebat Ciuitatum suggesta, cæteris per annum diebus festis dicebat ad Diœcesum frequentias. Siuè autem ad nobiliora, siuè ad popularia declamaret subsellia, dominabatur inter mortalium affluxus idea dictionis, quam depositæ peccatorum sarcinæ attollebant aptam planè incutiendo diuinæ districtionis terrori, flectendisque ad resipiscentiam sontibus omninò accommodatam. Concio ab Apostolicæ vi facundiæ robusta, sanctaque ab animi ardore inualescebat vehementiùs, cudebat quippè Orator in pectore diuino amore saucio non effundendum ad verborum pompam, famamque captandam vulgi sermonem, sed intorquendum, veluti fulmen ad terrorem, & gliscentium arietationem vitiorum. Nec ideò diserta minus oratio. Enim verò pabulum daturus excitato igni, passim bis in die perorabat, & tertiò, cumque facturus iterum verba ab vna ad aliam properaret Ecclesiam, ceù extra Vrbes ab oppido ad viciniora pergeret oppida, tota illum consequebatur celebritas, ac mirabatur habere semper in promptu, quod noui Auditoribus propinaret. Nunquam contigit sermocinari, ac-

cursu

cursu non ęquante Templorum amplitudinem, imò occupatis fenestris, sacellorumque cancellis per ipsam,quę ad Templi fores pateret, aream non effusa. Nec frequentiam implebant è plebe homines, sed prima nobilitatis, ingenijque capita. Planè vt eminent celebrium Academiarum plausus, tum Vniuersitatis Tolosanę splendidissimus erat, cuius illa vox: *conueniamus ad auscultandum Sanctum Vasconiæ Abbatem*, nimirùm, Barrerio obaudito, lectissimus ille flos iuuentutis commouebatur acriùs ad proterendam Sęculi vanitatem, & plurimi post aures auditioni prębitas, disciplinę se mancipes deuouebant.

Par famę vox detonanti apud Moretum. Nauarrę Regina Mater, & Regina Sponsa eò loci pertranseuntes non discedendum censuere ante delibatam auribus sacrę vim eloquentię ad intimos vsque animę recessus pertingentis. Conuenere ideò ad Minores de Obseruantia; quos penes conuersabatur, & post celebratum sacrum verba facientem è Superiore loco Auscultantes visę inardescere à dictione. Rex ipse Nauarrę Henricus inuisere, & alloqui voluit. Carolus Borbonius Sanctę Romanę Ecclesię Cardinalis toto quadragesimali spatio celebritatem concionis sua adauxit Principe Purpura, disertoque ardore, & vitę sanctimonia captus, nullum deinceps officij genus in illo cohonestando non collocauit, quemadmodum annuit litera ex vernaculo idiomate Latinè exposita.

Epistolæ redditor missionis causam significabit vberiùs. Audies credo cum voluptate. Certè stat animus opportunitati occurrere, nec vllas prætermittere partes hominis addictissimi erga te, plurima mihi existimatione, & amore inter beneuolentiæ tuæ, orationumque participes me quæso recenseas, simulque teneas res tuas. Commendaturum te nemini, qui animo supra meum studiosiori tua promoturus sit commoda, eodem nimirùm quo precibus cum Deo agam meliora tua vota secundet. Parisijs 30. Iunij 1584.

Amicus ex corde
Carolus Cardinalis Borbonius.

Habebat & ex Religionis, ac doctrinę instituta apud Fulium schola eiusdem suę diuino quodam spiritu animatę facundia imbutos plurimos, qui dimissi ad promouendos virtutis prouentus, incitatiore eloquentia gladium Verbi Dei in culparum iugulum vibrabant intentiùs.

tiùs. Extitiſſe non paucos commonſtrat reſponſio ad Henricum petentem ingrederetur iter,& cum ſexaginta ex ipſis ſiſteret ſe Pariſijs pro 20. Februarij. Deprecaturus ſcilicet proficiſcendi moram reſcripſit. *Ineunte Februario accepi Epiſtolas Maieſtatis veſtræ, & Abbatis Ciſtercij per expreſſè amandatum à Domino Protopræſide in veſtro Toloſano Senatu mihi delatas. Nec Regia fefelliſſem mandata, quinimò obedientiæ ergo, ſtudijque in piam veſtram mentem profectionem continuò adornaſſem, niſi ſexaginta ſocij vnà aduenturi Quadrageſimali hoc tempore deſudarent animarum quæſtui in locis à Monaſterio diſsitis, quæ ſanè loca feriabunt, ſi illos euocauero, ab auditione Verbi Dei, alijs ſacris declamatoribus aliò adlaborantibus. Poſt Paſchæ ſolemnia, Deo volente, Maieſtatem veſtram certò adibo cum ſodalium delectu, debitumque obſequium operis præbitione conprobabo. Intereà Rex cum toto Fulienſium Cœtu intercedere apud Deum Omnipotentem curabo pro Maieſtatis veſtræ ſoſpitate, Tuique felicitate Regni. Tertio Calend. Martij 1587.*

Humilimus, ac obſequentiſsimus
Seruus, Subditus, & Orator
F. Ioannes Abbas Fulienſis

A ſtudijs inter Congregationis incrementa, proximorumque ſalutem partitis, gradum nunc faceret ſermo ad vota conuerſationis ab hominum conſortio planè ſequeſtris, niſi greſſum conſiſtere virtutum Princeps iuberet charitas. Ab eius flamma de arctioris ſolitudinis vehementiori deſiderio triumphatum in Barrerio prꝗclarè. Poſtquam trium annorum ſpatio diſciplinę erectioni accuratè apud Fulium inſudaſſet, habuit cogitationem, imò penè decretum abeundi ex Abbate Cęnobitico in Anachoretam. Agitanti conſilium ponderis erat ludere cum Monachis operam. Exemplo, adhortamentis, legum vi, ad expolitiorem non aſſurgere indolem, prolabi magis in inſidias, calumniaſue: Nec degere in contubernio vitę ſecurum, nec dicere ius regulare cum ſubditorum fructu. Erat & incitamento Diuum Benedictum cum deprauatione Aſcetarum contentionis fallentem, abdicaſſe & ipſum Infulam, ac ſe recepiſſe ad tranquiliorem ſolitudinis ſinum. Iam cogitauerat remotam à Gallię Cœlo eremum aptam vacaturo duntaxat orationi,ac contemplationi. Cum in ſuę adornandę

nandę ſpartę propoſito confirmauit hauſta à Diui Bernardi vigilijs ſanior ſententia. Conſtabiliuit & immutatam mentem aperuiſſe Reginaldo Doſſato. Nempe ſummatè à Viro, ob doctrinę, virtutumque prętantiam honore Vaticani Senatus poſtea adaucto reſponſionem accepit cum Latina verſione ſummè tantùm hic delibandam: *Postridie Iduum Aprilis,* primo hæc Doſſati verba, *nec antea habui literas tuas 8. Martij datas, & habui apud Aureliacum, vbi in commendata ſibi Abbatia placuit Fuxienſi Domino Paſchales tranſigere dies. Multo ſunt officio referta, multis inſignes exiſtimationis notis, ſed quod magis me capit, eſt legiſſe, te incipere quodammodo reconciliare hominibus, nec eos ità odiſſe, vt cum valeas ad meliorem reuocare frugem, malis ab omnium te ſocietate ſubducere. Nomen ideò Diui Bernardi nunquam mihi non ſacrum, ſanctumque, ſolemnioris in poſterum erit venerationis loco, ex quò ſuis te ſcriptis edocuit, velle potiùs benemereri de mortalibus, quàm eorumdem compendia infra ſolitudinis amorem locare. Itaque,* longè poſt ſubdit, *colendæ ſocietati cum nemo non teneatur mortalium, ipſi nuntium mittere tibi piaculum ſit. Sacris es initiatus ordinibus, Monachi nuncupaſti vota, Abbatiali emines dignitate. Nuda nequaquam hæc nomina putes. Munerum caracteres ſunt, & appellationes curarum. Eaſdem obire curas ſacro te iure iurando obſtrinxiſti. Defungi autem non vales, niſi inter homines agas. Si antra cogites, ſi petas, hominum iam non viſurus quempiam, nominibus deficies tuis, Sacramenti præuaricator eris. Te præterea ſui Verbi præconem Deus voluit eximium. Fertur per omnium ora te declamare cum ingenti animarum quæstu, & auſcultantium laude iuxta ac admiratione.* Eapropter *linguæ miniſterio deſignatum illud Apoſtoli tangit: Veh mihi ſi non euangelizem. Latam etiam noſti ſententiam in talenti fructus negligentem: Inutilem ſeruum eijcite in tenebras exteriores, vbi erit fletus, & ſtridor dentium.* Vbi autem proximè claudit epiſtolam, inquit: *Amas ſolitudinem? habes profectò, mihi planè ſolitarius videris. Sentio namque tuæ notæ virum, qui poſtquam aliquot horas pijs commentationibus dedit, tenuitque cellulam ſolus, in Eccleſiam deſcendit, vbi illum auditorum frequentia cunctatur, perorat, interturbante nemine, ad clepſydram, conclaue exindere petit, quieſcit aliquantulum, ſobriam refectionem ſumit, mox ſtudijs aſsidet iterum, is plane, præterquam quod &*

sibi, & proximis impendit quod debet, satis superque solitudinem colit. Porro hæc fuit tua ratio vitæ in Aduentu, & Quadragesima dudum elapsis.

Neque is erat Venerabilis Ioannes, qui iuuandis duntaxat in spiritu mortalibus desudaret, quando dilectionis aliam haberet scatebram, pergeretque ad externa eorumdem commoda consimili prorsus studio procuranda. Experiebantur domestici amantissimum Antistitem producere curandis ęgrotis teneriora vbera matris. Agere penè valetudinarium, & emensis diei ministerijs, transigere noctem ad pedes grauiùs decumbentis, obdormiendo supra stragulum in solo explicatum, & capite reclinato ad extremam lectuli oram. Experiebantur exteri à Fuliensis Cœnobij temperanda suscepta re, simul erigendæ domi disciplinæ, simul subleuandæ foris inopiæ vacare. Intimè siquidem afficiebatur extremis pauperum ea tempestate miserijs. Sentiebat & cor vulnerari à nuncupatione Cœnobij, acsi illum appellari à Domina nostra de Charitate pectora pulsarit monendo, haud sineret refrigescere charitatem in Charitatis cubili, cuius æquando nomini largiori vellet manu consultum. Patere ideò iussit pietatis ostia, & grassanti occurrere inopiæ. Id quod vbi vulgò manauit, visi illuc pauperes conuenire turmatim ab Vrbe Tolosa, à Fulij oppido, totaque circumiacente regione. Affluxus censebatur octingentorum quotidie pauperum, & in hyemali ab agri laboribus feriatione supra millenos. Præter hanc elargitionem ad ianuam erat domi frequentissima hospitum, & peregrinorum collectio. Quædam verò copiosam adeò, continuamque erogationem hanc honestabant, nequaquam hic reticenda. Argenteorum sesquimille tota erant domus eo temporis opulentia. Nihil æris alieni contractum, nihil eleemosinarum allatum viro Dei, refecta Templi molitio, restaurata Monasterij septa, & census præterea adeò tenuis ad tantam egenorum alendam vim sufficiebat abundè. At cuipiam citrà admirationem sit charitati redundare horrea, seu annonam excrescere inter hospitales manus. Hospitalitatis rationem nemo profectò non suspiciat. Sustinebat Barrerius ieiunia vsque ad primas faces, siue ad alteram noctis horam, quando discumberet ad peregrinorum mensam. Ex ferculis copiosè paratis cum degustaret nihil, cœnabat solo acetario crudo, & aquæ potu. Recumbentibus coram comedebat genibus flexis, veluti diuinam

quan-

quandam maiestatem pauper conuiua præ se ferret, & præferre profectò agnoscebat, colebatque. Nisi autem excepti in domo Aduenæ dilaberentur sponte, à nemine dimissi, commorabantur ad duos, ad quinque, ad sex plus menses. Erat & designatus excubitor, qui summa etiam nocte adeuntes exciperet perquam promptè, Abbatem, totamque familiam à somno excitam euocaret ad obsequia, ac curaret forent in promptu obsonia scitè condita, ignis, cubile, & cubitum antequam irent, solemnis lotio pedum cum psalmodia, & reliqua de more prece.

Charitatis flammæ par laus constantiæ. Nunquam enim in excitando Dei obsequio, nunquam in promouendis proximorum commodis audet quis magna sine robore animi ad excipienda aduersa parati. Vitæ Claustrali in crastinum se deuincturus grauiùs quàm anteà comitiali iacuit ex morbo, magnis viris frequenti, regio ideò, altoque malo appellato. Nec cadendo, ab ardore excidit concepta dicendi vota. Surrexit imò paratior, & veluti proiectus in terram, hostem prostrasset suum, Epilepsiam ex tunc excussit, nec laborauit vltra infirmitate, sensus anteà, totumque hominem passim capiente. Corporis quoque voluntaria afflictatio affixit non semel strato mox conclamandum. Nec propterea confirmatus à languoribus agebat minus asperè secum. Fortis pectore humanæ fragilitatis inter incommoda. At generosior animus externis obsessus cladibus. Ab Hæreticis comminata illi semper extrema. A Monachis praui ingenij intentatæ illi continuò insidiæ. Cum suorum pateretur odia Ascetarum, Abbatem etiam Cistercij aduersarium sustinuit. Propinandum venenum semel, ac secundò euasit. Bis quoque sicariorum ferrum vix declinauit. Nihil propiùs fuit, quàm raptum Tolosam damnari capite. Destinatum ad necem carceris ruina seruauit, quæ trabis pondere vulneratum enormiter, ne abduceretur ad mortem, propè mortuum strauit. Cominus vidit familiæ internecionem, Cœnobij ruinam, rapinamque bonorum; hinc potentis ira Equitis, amandante ad necem milite, hinc conuolantibus ad direptionem Fuxianis, & Insulanis, hinc martialibus ipsis tormentis ad Claustri euersionem iam emissis. Non erant hæc aduersa, quæ Barrerij constantiam libarent. Non trepidare vnquam visus, non consternari. Occurrere potiùs calamitati precum subsidio, haurire ab ærumna vigo-

rem, & probatam tentatione operam strenuè sperare felicem.

Cæterarum ducit chorum virtutum vitæ rigor, quo refractariæ carnis contumacia mulctata, spiritui ad cœlestia enitenti regiam muniuit viam. Sæuiebat in compescendum corpus contexto horridè cilicio, & manu ad verberationes frequenti, veluti fustuario cum mancipio res foret. Apostolicorum Orbem laborum, lustrationem censoriam familiarum Cistercij in dependentia Tolosana, longa quoq; viarum spatia Tolosa Lutetias, Romam, Neapolim in Apulia, aliaque itinera, nudis ementiebatur vestigijs, victitans intereà pane tenus & aqua. Cardinalis Dossati epistola superiore faciente fidem diù abrupit ieiunia quotidiana solis arborum folijs. Acetabulo etiam ex rosis aliquandiù vixit, nec cibi adeò tenuis sumptio, nisi post solis occubitum. Familiaris item parcitas somni, vsusque horarum diei, ac noctis in orando, laborando, elucubrando. Quanta verò asperitate incunabula Reformationis postmodum imbuerit vix concipi potest. Illam concelebrabat ætas, nostrates non Fulienses, vt in præsentiarum, sed Monachos appellans S. Bernardi de pœnitentia. Luculento illius nitore Ecclesiastes Catholici arguebant ad hominem Hæreticorum perfidiam fabulæ dantem eremicolas Ægipti, & Nitriæ humanam supra fidem austeros. Amandabant quippe illos ad Fulienses, monebantque: Conspicite moderna illa tolerantiæ prodigia, & proprijs excipientes obtutibus quid hac tempestate, seu perditis quid his temporibus agatur, in Græcos, Latinosue scriptores concedite, ac eximias suspicitote virtutes florentis Ecclesiæ felicia illa secula decorantes. Commendant & illam egregiè Constitutiones Pontificiæ continuatæ à Greg. IX. ad Sixtum quintum, vbi inquiunt. *Nouissimè totius Galliæ applausu, Regisque Christianissimi voluptate Lutetiæ visus est Abbas Cœnobij cuiusdam in agro Tectosagiensi stupendæ austeritatis, qui concisis mundi oblectamentis Regulam Ordinis Cisterciensis purioris, & sanctioris prolis fœtu superædificauit. Non humanarum esse virium existimo tam seuerum, & arduum vitæ institutum, quod faciliùs probamus, quàm incitamur insequi. Quid enim corporis habitui, & compagini grauius, quàm aperto capite, pedibus nudis incedere, hirsuta toga indui, & quod longè dificilimum est, à vino, à carnibus, ab ouis, à lacticinijs, à piscibus abstinere, solis oleribus, & leguminibus, nullo sale, nullo oleo, & butyro conditis victitare. Dicas*

pro-

profectò hos Beatos viros nihil cuiquam cedere in rigidiſsima hac vitæ conſuetudine priſcis illis Ægipti Anachoretis.

Exemplis illam arctioris inſtitutionis Anonymus etiam inſerit modernus ſcriptor, deducitq; in arenam ad nouiſſima hæc tempora cum ſanctiore Priſcorum Aſcetarum æuo comparanda. Ita titulo x91. diſſertationis Gallica lingua emanatæ Pariſijs 1661. de emina vini, ac libra panis à Cęnobitarum Legiſlatore Benedicto Monachis conſtituta. *Quot Ordines Regulares, quot familiæ virorum iuxtà ac fœminarum noſtris etiam modò conſpectibus obuerſantur, quæ maceratione carnis duriùs ſecum agunt, quàm ad frangendam ſenſuum prauitatem in ſua Regula Diuus Benedictus præſcribat? Percurrat oculus Menologium Ciſtercij à Chryſoſtomo Henriquez concinnatum ſub die 28. Aprilis, vbi de ſartatecta Fulienſi ſuperioris prope æui periodum inſtituta. Multa illic ſupra veterum pœnitentiam Patrum. Cœtui illi ſanctorum ne dum ſufficiebat vini menſura à S. Benedicto taxata, ſed nec vinum quidem guſtabat. Ab epulis non proſcriptæ duntaxat carnes, ſed ablegata ſimul oua, piſces, lacticinia, ſal, oleumque. Ieiunantium refectio erat in hyeme tertia, æſtiuo autem tempore quarta poſt meridiem hora. Veſpere nihil accipiebant, nec quidem aquæ guttam. Maior adhuc Antiſtitis abſtinentia. Cunctabatur diei periodum, hoſpitumque turbam quibuſcum ſumere Abbates cibum vult Regula. Complectebatur vel eorumdem infimos, & eos maximè, in quibus nimirum obſeruaret Chriſtum, obſequereturque deuotiùs. Porrò hoſpites ipſos cum haberet liberaliter, cæna cum ipſius, tum Monachorum vnà ſecum commenſalium laudatam intra ſobrietatem ſtabat. En Lector fructus delibatos ex feruore ætatis dudum tranſactæ. Nec tamen cæteras aſperitates denarro, quales erant nudi ſemper greſſus, domi nunquam operire caput, breuis nocte quies, duroque capta in ſolo, veſtis ex rudi panno, ſine prorſus induſio neque ex morbidiori lana.*

Et aptiſſima quidem animo ad ſiderea ſubleuando durior erat hæc carnis acceptio, tamen modum poſcebat afflictationi imponendum, ne grauiori ſub pondere ſeueritatis mortalium vires fatiſcerent. Remittendum ideò aliquantiſper ſuadebant plurimi, quos inter Cardinalis Carafa pro ſuis in Congregationem ſtudijs ſcribebat. *Quod pertinet ad cultum corporis magnoperè hortor, ſuadeoque, vt domi itidem atque foris tegumenta capiti, pedibuſque ligneos ſocculos adhibeatis,*

beatis, eo videlicet consilio, vt ab hoc Romani Cœli rigore defendere vos diutiùs possitis, quo nomine humi etiam cubitum super nudo assere non equidem probo, probarem sanè, si stratam insuper paleam Capucinorum more adhiberetis, quod ni fiat magnoperè verendum est, ne cæteris contingat, quod duobus prioribus Decanis magno omnium nostrum mærore contigisse iam vidimus, quando alter post alterum immatura morte suis, nobisque prærepti sunt. Verendum est inquam ne vester in Dei famulatu conatus non sit diuturnior, & per consequens fructus in proximorum salute, verbo, & exemplo per vos procuranda tenuior, quàm horum temporum conditionem flagitare videatur. Postremò illud quoque inciuile videri possit, quod humi assideatis, dum cibum sumitis. Morem à nullis hucusque Religiosis viris improbatum insequendum ducerem, accumbendi videlicet ad mensam, non quidem extentam, latisque mantilibus paratam, sed mapulis quibusdam ad os, manusque tergendas adhibitis, quemadmodum Patres Capucini adhibere consueuerunt. Hæc porrò ea sunt de quibus P. T. pro mea in vos charitate admonitam volui, putans fore, vt quemadmodum boni consulat, & animum aduertat, vt quando ineunte vere Romam cogitat, quod summopere commendo, in re præsenti, quod optimum factu visum fuerit pro Congregatione sua constabilienda, & propaganda, proque vestra Monastica disciplinæ forma dirigenda constituat. Valeat interim in Domino, & me suo Ordini deuotum suis apud Deum Opt. Max. precibus, & sacrificijs adiuuet. Romæ pridie Cal. Nouemb. 588. P. T. vti Frater in Domino amantissimus.

A. Cardinalis Carafa.

Quas verò pænalitates mitiores consulebant alij, mitigatas Pontificio sancito voluit Clemens VIII. & prouidentissimè quidem: Nam Auctori vitæ D. Eustachij Asseline cap. XI. pag. 95. quò me referam: *Deo inspirante Sanctitas sua huiuscemodi capit consilium Reformationi conseruandæ perquam opportunum. Vt enim à primis Patribus, quorum nonnulli adhuc in viuis agunt, passim audiuimus, Congregationem totam è medio iam sustulisset mors, nisi Apostolica Sedes mitiorem vitæ rationem imperasset.* Hæc sodalitio. Nam Barrerius suo præ feruore leuem habebat enormem alijs obseruantiam.

Quare,

Quare, ipſo annuente Papa, initialis vim tolerantiæ ad vitæ vſque articulum fortiter exantlauit ſemper abſtemius, nunquam vſus pro cubili ſacco palea farto, aut capitali; nunquam exhilarando conuiuio, adhibitis ſaltem vigiliæ ferculis, ſiue oleo, butyroque, ſed herbis ſolummodo pura lixatis aqua.

Magnam porrò lucem, maieſtatemq; denarratis faciebat ſtudijs contentionum ſanctiorum excelſum decus humilitas. Exteriores eius gradus attigit ſermo, dum accuratè deſcripturus geſta illum incedentem exhibuit declinatis ſemper in terram oculis, aſpera, & breui amictum tunica, ſine capitis tegumento, greſſibus omninò diſcalceatis, conſuetas etiam pœnitentibus epulas panem, & aquam, pœnitentium item de more ſumentem, ſedendo humi cum inter Sodales cęnaret, poſitis autem in ſolo genibus, cum diſcumberet ad hoſpitum menſam. Nobiliora momenta raptim hic perſtringenda.

Inſtitutæ Congregationis peripſema, non caput ſe ſe paſſim aiebat. Ærumnas, calumnias, inſidias non vitio dabat mortalium, aut dæmonis iræ in exoſos inferno labores, ſed incuriæ tribuebat ſuæ in diuina mente pro virili adimplenda. Monaſticam aſſerere obſeruantiam vbi iacebat, hominis longè pręſtantioris eſſe prouinciam. Informatione egentem virum ad ſuę ruborem ineptię in aliorum Inſtitutorem aſſumptum. Quales ex corde humiles ſenſus, adoleſcente poſtmodum Cœtu, & Colonijs iam dilatato luculentiùs adhuc confirmauit. Ad capitis dignitatem collimabat Monachus non vltimę notę. Ioannem in Apuliam ſequutus, ad regiminis abdicationem inducere aggreditur. Compoſito alloquio recenſet coram digni Antiſtitis caractères. Ineſſe illi aptiores negat apertè, ingenium maximè Reipublicæ idoneum moderandę. Incrementa ideò Congregationis lentè procedere dolet. Vnum attollit ſeipſum naturę adiumentis, ac indole negotiorum capaci in paucis inſtructum. Suam interponat ſententiam. Habeat ſatis audire Congregationis Auctor, velit etiam Congregationis amplitudinem, ſtabilitatem, ſeu pateretur ſuperiorem ſibi contingere locum, viro nempe de Cœtu multis benemerito ſedem denique occupaturo cum amplioris ſpe vtilitatis. Qui de ſe ipſo demiſsè, de alijs ſentiebat pręclarè Ioannes ambitionis peroratorem cum laude modeſtię affatim celebrandę excepit. Annuit noſcere ſe Monaſticis ducendis habenis planè imparem. Stare cordi

abire

abire à munere, cedere dignitatem digniori, cedere ipsi. Adiecit nequaquam putaret stare dimissionem intrà verba, sed successionis ad munus haberet omen ipsam traditionem sigilli. En Lector Exabbatem Barrerium, Abbatem Alumnum, à Barrerij indole, quin potiùs à suorum assequutione votorum longè aberrantem. Nimirum humilium euector, coronatorque Deus despexit supra se cogitantem virum, & deiecit. Designat ille è vestigio rerum agendarum Assessorem alterum, alterum à conscribendis epistolis. Romam cogitat. In via commodiori posthabet itineri strictioris specimen consuetudinis, equo vehitur, ieiunia violat, vino iucundatur. Adeò raro crimine vacant alio ambitiosi, & animo elati contra leges ferè semper insurgunt. Sed Neapolim vix peruenit, cum viscera calescere sensit diro igne. Ardet lethaliter, nec à potionibus arte conditis, nec à linteis frigida madidis quidpiam haurit roris. Pergit ad cineres flamma inardescens nullo extinguenda Medicorum præsidio. Qua animaduersione cum iuxta commendatam voluerit Deus alienationem ab Infula in Antistite, ac mulctatam in discipulo vesanam honoris cupidinem, à laudanda Barrerij humilitate temperatum ibi narratio, eundem ex Apulia consociatura Romam, vbi, probris inustus, prę̨stantiorum virtutum specimen prę̨buit omnem supra laudis celebrationem egregium.

Nouerat criminatores. Nouerat agi alios ambitionis ę̨stu, artibus alios Edmundi à Cruce Cisterciensium Archimandritę̨, ea propter Romę̨ commorantis, quò, Reformatore vitij postulato, Reformationem sobolescentem euerteret. Nunquam tamen accepit asperè ex ipsis quempiam, vel dissipandis vacauit molitionibus improbis. Accidit conspirationis Auctorem totam dedisse diem inumbrando eius nomini apud Summum Pontificem, & Vaticani Senatus Patres. Pluuia ipsa eadem erat dies, redijtque vespere domum madidus imbre, & luto fœdatus. Egit vt moris est. Ingressus Monasterium adijt illico Abbatem petiturus benedici. Qui insectatorem suum humaniter amplexatus, vt vidit aqua diffluentem, statim etiam Vestispico aduocato, mutatoriam adferat, mandat. Illo autem respondente non haberi in vestiario, propriam festinanter exutus tunicam eidem imposuit, indueretque coegit. Extulit insuper dilaudandæ in offensorem humanitatis nobile vestigium prę̨clariori momento. Quòd enim breuioris

uioris ille foret staturæ, forbice arrepto effluentes in terram decurtauit lacinias, æquauitque indumentum gestanti. Interea à viro grauissimo accepit Monachos interpellare quotidie Augustum Sacræ Congregationis consessum. Nec leuia præterea de eo crimina auribus insusurrare Pontificis. A Sanctitate Sua rigorosè admodùm in illum statutum iri. Lædi opinionem, velis, remisque fugeret. Se ideo restitueret Lutetijs quantocitius. Inscio quoque Vrbe egressurus suo vteretur curru: Futurum breui emergeret veritas, & cum Henrici Regis opera, tum suis officijs Papalis deferuesceret indignatio. Cui Barrerius: Absit, inquit, hac de causa me ab Vrbe subducam, qui si in Gallijs agerem, ad Sanctitatis Suæ vestigia inuolarem extemplò, eiusque me districtioni subijcerem.

Postera die vocatus in iudicium ante cognitorem causæ à Pontifice designatum, audijt ementitus enormiter sanctè inceptis, & cumulasse libidini crapulam, crapulæ, & libidini hæresim, ne parentis in Monastica institutione præclarum nomen vno commacularet dedecore. At quomodò ab assequutæ virtutis apice excidisse dicendus turpi adeò lapsu? In Vrbem venit, vidit in Romana pube Congregationi adiuncta Reformationis segetem in Italia excrescentem. Facturus animos vitæ strictioris rudimenta ponentibus egerat cum ipsis mitiùs. Nonnullis etiam tentatione redeundi ad Sæculum vellicatis salutaria instillauerat monita, nec ad confirmandos in religioso proposito abstinuerat ab osculis, publicè tamen, de more Gallici Cœli, & paternè iuxta ac innocenter. Hinc obscæni flagitij instructa accusatio, Deperire scilicet Adolescentes Monachos, nec à deosculandis, blandè alloquendis, contrectandis manibus, palpandoque vultu prauum valere genium compescere toto spectante Conuentu. Quòd verò sine Cerere, & Baccho frigescat Venus, & hæc apposita culpa, exardescere pessima Venere ex secreta intemperantia. In Sodalium conspectu abstinentiam colere, clàm cæteris vacare epulis, indulgere vino. Allati insuper codices ob hæresim damnati in Indice, & asseueratum repertos sub ceruicali criminosi etiam in fide. Apostolicus Censor minimum posuit operis in expendendo an exprobratas noxas factiosa composuissent ingenia, an corrupti patrassent Barrerij mores. Præter delatores, & cum delatoribus consentientes Patrum melioris notæ nullum audiuit. Posthabuit pro Abbate intactæ indolis perora-

re ſanctè geſta, famamque, vultumque. Peſſimam de viro optimo concepit mentem, effecitque indueret & Clemens VIII. qui in audiendo delicta excandeſcens zelo, Ioannem habendum deinceps in Congregatione cenſuit, non Inſtitutoris, ſed præuaricatoris loco. Rediret eodem temporis ad S. Bernardi, & pleno adſtante Patrum congreſſu Pontificio illum nomine exauthoraret à munere Abbatis, interdiceret à celebratione Sacri, & ſanctiori mandato prohiberet, ne ab Vrbe pedem efferret. Actum vt rerum ſacrarum moderator ſummus mandauerat. Barrerius ſe totum tolerantiæ permiſit. Difflandi accuſationes, ac boni nominis euadendi lacunam nihil habuit penſi. Hauſit obiurgationes, excepit ſententiam animo ad Chriſtianam fortitudinem, inſignemque humilitatem compoſito. Duo, nec plura pronuntiauit verba, nempè: Peccator ſum. Ad hæc frontem graui anteà occupatam ſeueritate, mira quædam ſerenitas ex tunc in poſterum exhilarauit. Nimirum acceptius nihil contingere poterat anhelanti ad opprobria pectori, emanabatque in vultus, quæ dominabatur in corde, iucunditas. Fecit & cum tentatione prouentum. Expolitior attrita aduerſis patientia. Sublimior humilitas, cui ad celſitudinem gradum faceret ipſa ab Antiſtitis gradu deiectio. Obedientiæ iuxtà addictus, ac illa humilitati affinis. In feriatione à regimine ſuauiora orationis, & contemplationis otia. In probri Auctores adeò concitata charitatis flamma, vt quoties Thermarum Collegio, vbi morabantur, accederet, eoſdem in cubiculo inuiſeret, & flexus coram in genua, pedes ad oſculum ſibi præberi depoſceret. Integro octennio probatus contumelia, æquitatis, & in preſſura tranquillitatis egregium fecit periculum.

Intereà cum pauci conuitiatores deturbaſſe è prima Sede exultarent, ijdemque ſe ſe iactarent latitantem ſub ſanctitatis ſpecie in lucem eduxiſſe prauitatem, filiorum cæteri, eoſque inter vitæ ſpiritualis ſcientes magis concipiebant morem diuinæ ſapientiæ amplificantis ærumna collimantium perfectioni virtutem. Indubium apud eoſdem depoſitionem illam ab Infula ideò toleraſſe Cœlum, vt diſciplinæ Reparator, iniuria tanta honeſtatus, diſcipulos quoque initiaret ſuos ad omnem patientiæ aleam alacriter ſubeundam. Qui vices obibat regiminis Ioannes à S. Hieronymo vir abſolutiſſimus colere pergebat vt Patrem, temperabatque obſeruantiæ ergo à quidpiam ei precipiendo.

do.

do. A cuius tamen modestia cum extorquere ille nequiret, vt Superiorem se nosceret, exerceretque obsequio, delibandi obedientiæ oppetitos fructus aliam inibat rationem, agere nempè semper quod Superiori sciret placere magis, imperaturumque, si Antistitem se gerere in illum quoque libuisset. Purpuratos apud grauiores nihil inspersit vmbræ, criminatio. Maiori adhuc in pretio habebant. Frequentiam ideò colloquij, postulationem precum, aliaque augebant existimationis argumenta. Omnia collaturos pollicebantur studia restitueretur, si vellet, quamprimùm dignitatis insignibus. At ille obsecrabat cunctos, pro sanctiori in Deum amore, pro intimæ beneuolentiæ tessera diuinam sinerent misericordiam pœnitentia demereri. A meliorum datore charismatum solidum potiùs impetrarent pectus versanti in patientiæ discrimine. Verùm Catharina Nobilis Sfortia, Iulij Papæ Tertij Neptis, Roberti de Nobilibus Cardinalis ad sanctimoniam probati soror, S. Floræ Comitissa, splendore generis, opum claritate ornatissima, Cænobij ad Thermas fundatrix, & Viri Dei in paucis deuota, cum demirandæ virtutis hominem obuolui diuturniori famæ eclipsi ferre nequiret, sategit, vita, mores iterum ad censuram venirent. Annuit Sanctitas Sua, imposuitque deprecatam prouinciam Roberto Bellarmino. Is supra probitatem, doctrinam, purpuramue, prudentia eximius facili negotio comperijt euulgata crimina ex nebulonum officina manasse. Quare ad Pontificem ingressus, fertur coram alijs amplissimæ dignitatis Collegis in hæc verba locutus. Fuliensium Abbatem à conflata calumnia olim penes me absoluebant nuntius ab adolescentia missus sensuum oblectamentis, ducta per omnem asperitatem ætas, flexa ad summam honestatem, modestiamque indoles, sacrarum ardor contentionum quà Monasticis sodalitijs ad sanctioris obseruantiæ numeros reducendis, quà dissipandis Hæreticorum erroribus, quà in perditas Sæculi consuetudines declamando, æquanimitas in ærumna, serenitas in opprobrio. Postquam verò, Beatissime Pater, de mandato Sanctitatis Vestræ sedi cognitor, dilucidè conspexi Ascetam intacti pudoris, rigidæ abstinentiæ, & sanioris doctrinæ per summam malignantium nequitiam laborare infamia incontinentis, intemperantis, hæsitantis in fide. Paterni vestigia affectus perperam audiere libidinis illecebra in viro ab incunabulis pietati addicto, & præterquam pudicitiæ nunquam non studioso, annis

iam longæuo, asperitatibus confecto. Malè etiam collata illi crapulæ nota, nimirum clandestinis comessationibus nec quidem locus in religiosa domo ea ratione exædificata, vt Antistes, Sodalesque vna simul maiori in cella die, nocteque commorentur omnes. Libri interdictæ lectionis strato dolosè suppositi. In patenti cunctis cubili facilis prauitas tanta molitoribus iniquissimis. Ad hæc noxarum testes non alij à criminatoribus. Adiudicatus reus causam dixit suam more innocentiæ perindè humilis, ac inculpatæ. Peccatorem se asseruit: Quis enim iustus, qui non septies cadat in die? Cæterùm obiecta vitia, quæ non commiserat, nec admisit, nec iuit inficias. Quare consummatæ virtutis tantum esse virum censeo, qui in diuturna contumeliæ tolerantia perfecto patientiæ opere eminet. Et placuit quidem recentis Fuliensium familiæ ædificatori Deo illius antesignanum reprobari pressura, sed disposuisse reprobaretur ideo sentio, vt comprobata postmodum innocentia, fieret iterum in caput anguli, renuntiatus celebrior, & gloriosior præcellentis Congregationis Parens. Id quod vbi Sanctitas Vestra annuat, & exemptum à probro bono nomini, sacrorum operationi, officij insignibus restituat iterum, eduxisse dixerim à calumniæ tenebris luculentum Ecclesiæ militantis sidus, illumque consonæ existimationis promerito vindicasse nitori.

Haud facilè dictu quantam celebritatem conciliarit Barrerio detecta Bellarmini opera eius integritas. Clemens Papa suis nominibus honestatum mox voluit, misso iterum ad Monasterium præstantissimo Cardinali, qui & à nota absolueret, & effusa cum laude ignominiæ patienter exantlatæ repositum in Cœlo præmium gratularetur. Insignia etiam Abbatialia Mitram, baculum, annulum eidem misisse, aliqua tradunt monumenta. Insectatorum malitiam dirè execratus, ex tunc dicere identidem consueuit: A fratrum odio bonum quemque defendat Deus. Nec multò post succensuit pro merito in illum, qui reatus falsò impositos præcipiti sententia damnauerat. Siquidem cùm de certo acturus negotio ad sacra pedum oscula accessisset, seuera illum animaduersione reiecit, cuius dolore intimè punctus accelerauit ad fata gradum. Siccine, inquit, prudentiam probasti tuam in quæstione instituta de moribus boni Abbatis Barrerij? Nonnè subolere tibi poterat infensorum liuor? Est nè longa rerum experientia edocti non dignoscere insidiarũ vultus, odij machinamẽta non pene-

trare,

trare, detrectatoribus facilè credere, plectere insontem? Apagè grauibus adhiberi curis ineptus. Sceleris conscientia impulit reum facti adire Papam, & postulata impunitate fateri volumina impiæ doctrinæ à se strato subiecta. Vrbe sui admiratione suspensa cœpit in omnium ore versari, commendantibus magnificè cunctis, virtutem luculentiùs ab iniuria effulgentem. Plurimus quoque ad Monasterium affluxus ex certatim cupientibus implorare preces, deosculari vestes, seu de animæ salute consulere. Genere, doctrina, pietate illustri, publici prætere a plausus in vertice constituto sublimior adhuc dignitas à Pontifice parabatur. Sed splendidior manebat Cœlo merces, à cuius fastigio ne aura mundanæ gloriæ deturbaretur enixè Deum rogauit reuocari quantocitius ab humanis. Itaque infrà annum à gloriosè emensa tribulationis, & opprobrij compendiaria ad perfectionem semita, temporalis quoque cursum vitæ clausula præpropera absoluit. Diuino collustratus lumine instare exitum communem agnouit. Quare incolumis licet ad valetudinarium se contulit. Extremis voluit muniri Sacramentis, composuitque se se in strato è nudis asseribus, pœnitenter, vt vixerat, momentum operiturus, à quo pendet æternitas. Correptus hinc morbo reliquos vitæ dies expleuit, inter Cœli suspiria, amorisque deliquia. Sodalibus demum complexis ad vnum, & verbis Deo plenis supremùm affatus, in eorumdem sinu pijssimum spiritum posuit Quarto Calend. Maij anni sæcularis 1600. Exequiæ ductæ primùm à Patribus intra modum priuati funeris, & Religiosæ demissionis. Deindè, quæ fuit Comitissæ S. Floræ in virum ornatissimum deuotio, solemni illi lacryma parentatum. Ecclesia S. Bernardi attrato panno conuestita, ac multa face longè splendidissima, excitata sepulcralis moles, celebrata etiam indoles, panegyrica inter rem diuinam laude, transijtque in prouerbium: *Non tibi iusta contingent funere Abbatis Fuliensis illustriora*. Corpus balsamo delibutum, & capsa plumbea inclusum pro tempore datur tumulo ad læuam aræ Principis intra odeum. Cor miræ magnitudinis repertum reponitur in theca argentea, Abbatiæ Fuliensi destinatum pignus. Crescente postmodum ad sepulcrum affluxu, anno à depositione sexto & vigesimo transfertur in Ecclesiam condendum sub monumento marmoreo erecto ad latus Epistolæ cum effigie illustri penicillo expressa.

Ex benedictis eius reliquijs caput vnà cum corde asseruatur in Abbatia Fuliensi, pedes Lutetiæ, coxendix Taurinorum Augustæ. Porro reuelationibus ante, & post mortem claruit, nec defuere cum alijs sanctitatis indicijs collata mortalibus beneficia, quæ Cœlitum beatitate donatum illum commostrarent. Attactis reliquijs restituti incolumitati quamplures affecti corporis. Implorato patrocinio euasere alij ab æquoris æstuantis præsenti discrimine. Ad inuocati pronuntiationem nominis multa sequebatur malorum geniorum à corporibus obsessis propulsatio, nec huiuscemodi occupatorum à cacodæmone adduxisse vnquam ad eius sepulcrum quempiam, à quo vexatores spiritus non facesserent, testatum reliquit D. Rodulphus à S. Catharina Senensi in arreptis exorcismorum vi iuuandis continuus. Cor 26. post inferias anno, Fulium mittendum, ideoq; aperta in theca inspectum, sub putridis inuolucris, viuidiorem exhibuit oculis rubescentis colorem purpuræ, nimirum sua incorruptione factam declarauit corpori iniuriam pretiosi perunctione succi, quando præseruationi à tabe sufficeret extitisse domicilium animæ moribus integerrimæ. Sed hæc, aliaque sanctitatis vestigia rito Sedis Apostolicæ examini nostratum Cętus adornat, quò Institutoris virtus priuato hactenus mortalium plausu spectatissima, adstipulante tandem cum Augustorum Patrum iudicio, tum summi rerum sacrarum Antistitis decreto solemni colatur Apotheosi, diuorumque tabulas, publica litante religione, Barrerius adaugeat, cuius vitæ hanc qualemcumque enarrationem claudendam censeo Epitaphio à D. Martiali à S. Bernardo Superiore Generali anno 1612. conscripto.

D. O. M.

Reuerendissimo in Christo P. D. Ioanni Barrerio Abbati Fuliensi, nobili apud Cadurcenses genere in Gallijs oriundo, ac nobiliori Monasticæ disciplinæ Ord. Cist. diu collapsæ in suo Monasterio Restitutori, & indè Congregationis B. Mariæ Fuliensis, in aliquot Italiæ, Galliæque Prouincias Apostolicæ Sedis auctoritatę ab ipso propagatæ, Fundatori meritissimo, mortalium quamplurimorum saluti tum vitæ planè cœlestis exemplo, tum publicis concionibus, ac cohortationibus priuatis vigilantissimo Consultori: ab omni sancto corporis, & animi

labo-

labore ſemper inuicto, aſperrimæque viuendi rationis ſemel ſuſceptæ vſque ad extremum vitæ ſpiritum obſeruatori tenaciſsimo: Tandem ſparſo miræ ſanctitatis, ac omnium virtutum per Vrbem, & Orbem odore, Romæ anno Iubilæi 1600. in Domino feliciter obdormienti, Parenti optimo, & Inſtitutori præclariſsimo, deuotiſsimi in Chriſto filij poſuere. Vixit annos 56. menſ. 11. Obijt 4. Cal. Maij.

1585. *Ioannes Iacobus De Loupes*, ſanguinis nobilitate Duci de Ioieuſe coniunctus, martiali animo, martiali ſe inſtructum corpore Melitenſes inter Equites comprobabat. Caſtrorum labores ſuſtinebat fortiùs, ad militares congreſſus conuolabat alacrior, quòd inter Chriſtianæ Fidei illuſtriores Athletas bellaret bella Domini, & victoriarum laurus foret Religionis triumphus. Seruabat interea mentem probi, rectique tenacem, ac inter multam fortitudinis laudem caſtigatioris amore vitæ in tantùm exarſit, vt tranſeundi à Melitenſibus ad Fulienſium ſigna ſubiret animus. Quæ dies Virginem Dei puerperio Cœlitus delectam Orbi produxit, eadem Io. Iacobum Loupes Monachum ex milite præbuit, adiecitque a. 1578. Barrerio, primis ſtrictioris Obſeruantiæ candidatis quarto accenſendum loco. Ex quo verò ſanctiori militiæ nomen dedit, nihil in ſtirpis ingenuitate præclaro eluxit minus, quàm generis ſplendor. Pro Equeſtri Cruce temporalis belli nobili authoramento arctiſſimam auſteritatem, grauiorem æquè, ac glorioſiorem ſpiritualis pugnæ crucem geſtare incępit, geſtauitque ſexennio, nimirum vſque ad diem fatalem. Nihil illi iucundius, quàm ſe ſe verè pęnitentem exhibere, ore quidem exacta de obſeruantia frequenter loquendo, corde illam, ſi quis alius, feruidè amando, toto denique corpore, flagris, ieiunijs, cilicioue in ſe agendo. Admonitus ſeueriori parceret pœnitentiæ, à cuius rigore nimium pallorem vultus iam induiſſet, ſubdidit: Monachi color pallor eſt.

Ad hæc obedientiæ primas dabat, & charitati. Abiectiora domus exercitia hauriebat auidiùs, ad hoſpitum, inopumque obſequia, ad ſummum veluti quæſtum, conuolabat ſolicitè. Verborum parcus, nonniſi pauca, eaque fructuoſiſſima loquebatur. Horum ſpecimen ſunt: Verè pœnitenti voluptatum abnegatio ſumma voluptas. Corporis languores ſunt animæ ſanitas, & deuotionis palæſtra. Æquanimitas in aduerſis ardua præ cæteris virtus. Cedunt profecto reli-

quæ,

quæ, vbi hæc diuinæ voluntati conformitatem præ se fert. Patientia nedum vires spiritus acuit, sed etiam doloris minuit acerbitatem. Nemo criminis expers. Alterutrum supportare debemus. Magis à consilio, quàm à consiliario cauendum. Vbi dominatur libido, exulat æquitas. Charitas lacessita seipsam defendit, & hostem seruat. Improba doctrina, quam morum perfectio non consequitur. Eadem sapientiæ, ac diuitiarum, ingenijque conditio, non enim quicumque vult, nec quantùm quisque vult illam attingit. Passionibus animi indicendum pro virili bellum. Eisdem superandis tempus, & prudentia ex æquo conferunt. Vesana gloriæ cupiditas generosiores animos ad grauiores noxas impellit. Christiano turpe est pendere ab hominum opinione. Solum Dei iudicium pertimescat fas est. Quemadmodum Nero Cæsar Martyres à leonibus dilaniandos belluarum pellibus opperiebat, prætexunt inuidi inculpabilia aliorum gesta malitiæ velo, eaque ratione efficiunt inuisa. Iniqua mente laborant, nec benè audiunt commendata in alijs ornamenta virtutum, quarum decore semetipsos norunt exortes. Captandum quodcumque resipiscentiæ tempus, & licet serum, vtile tamen. His, alijsque scitè, & ad ædificationem dictis, internam sui animi effigiem exprimebat. Iam verò de pia mortalitatis clausula anxius, maiores illi curas impendere. Corpus, aiebat, in mortis confinio est. Faxit Deus animam in beatæ æternitatis limine collocem. Pudet innocentem non egisse vitam. Vtinam supremum vitæ actum deuoto compleam, & compuncto agone! Id vnicè in votis habebat, id testimonio adstantium obtinuit, efflauitque pijssimè animam Nonis Augusti 1585.

1588. *Iacobus de Rupe*, vir præter natalium claritatem, doctrinæ famam, magnique Aluerniæ Prioris Generalem Vicarium, Monachus olim in Abbatia Casæ Dei, ac virtutis consummatæ flagrantior. Eapropter ad reparati Cistercij fulgidum diluculum exhilaratus mirificè, anno 1580. tertium & decimum illi Asseclam adiecit. Et qualem? Indoles mitiori in Cœnobio iam castigatior, ad Sodalitatem strictioris obseruantiæ translata, opportuna veluti in areola collocata est, in qua luculentiùs se se explicaret. A Religionis laude feruentior Dei famulus censeri poterat vel ipsos inter Casæ Dei Sodales. Quare ad Fuliensium stipendia transgressus commilitonum illos æmulabatur libentiùs, quorum pœnitentiæ votis leuior adhuc erat vitæ asperitas

credi-

credita ſupra mortalium vires. Sanè arctioris in puluere conſuetudinis nedum rigoris numeros implere omnes ſtudebat, ſed ad peculiarem quamdam aſperrimæ conuerſationis excellentiam enitebatur. Itaque in ſeueriora ingenia vltroneè concedens, quotidianam victus parſimoniam augebat cibo alternis tantùm diebus ſumpto, nec alio quàm pane, & lympha. Somno autem in humo breuiorem addebat ſomni menſuram ad duarum, vel trium ſpatium horarum, nec pſalmodiam nocturnam proximè vnquam è ſtrato petere, ſed illa anteuerſa, præmittere Choro alias priuatim preces, flagrorumque ſupplicia. Pallore autem, ac vultus macie cum apertè oſtenderet quàm rigida manu in diſcruciando corpore vteretur, verebatur tamen mitiùs ſe gerere, quàm par foret. Auſteriori viuendi normæ addicto illa duntaxat remiſſio contemplationi vacare, via compendij, ſeu affectibus iaculatorijs quærere cum Deo vnionem, planè vt corporis commoda non tantùm effugeret, ſed abhorreret. Iam & à contemplationis æſtu, rerumque cęleſtium affectibus concaleſcens diuini feruor obſequij, vt cum ſummoperè iucundaretur reſtaurari Fulienſi Reformatione quidquid vitij in religioſiſſimum Ciſtercienſem Ordinem feciſſent tempora, inardeſceret etiam zelo lucem faciendi Sęculo, vitijs, bellis, hæreſibus perditiſſimo. Erumperet foras depaſcens pectora ignis opus fuit. Adibat Vrbes, Pagos, declamabat in Templis, in plateis, in compitis, & obotta occaſione nonnunquam etiam in agris. Naturæ dotes, literarumque præſidia complebant præuium Apoſtolico muneri apparatum, robur nimirum precum, ieiuniorum vim, & corporis diuerberationem. Hac ratione comparabat dictioni ſupernum robur, faciebatque operæ pretium animarum compendijs. Deſcendebat in pectoris intima efficax ſermo. Adoleſcentes indolis incorruptæ ad lectiſſimum pudicitiæ decus diſertè expreſſum oppignorabant, conceptis religionis votis, puritatem Cœlo, cuius florem decuti malitia nolebant ætatis. Qui conſcientiam abiecerant, ad propinatum peccati horrorem cogitabant ſeriò, quanta noxarum labe fœdaſſent animam; quamnam Iudicis diſtricti conflarent indignationem, quam damnationis æternæ ſubirent aleam. Teſtabantur pauorem lacrymis, execrabantur pœnitentia vitam cum prauitate traductam. Multa etiam Hæreticorum millia à neruoſa eius facundia admittebant veritatis lumen, quos ipſe, profligato errore, Eccle-

ſiæ reſtituebat Catholicæ. Dum Toloſæ de fide Romana verba in foro haberet, Optimatum primæ notæ vnus loco fortè pertranſiens, rem ioco petijt, riſitque maximè conſcientiæ depoſitionem ad aures Confeſſarij, cuius ille neceſſitatem adſtrueret. Sed facto Iacobus gradu, & inſigni cum ſpiritus altitudine virum ſiſtens: Accipe, inquit, quæ de ſacramentali expiatione culparum Apoſtolica Sedes edoceat. Tum orationem proſequens, adductiſque Sacramenti momentis, audiri nequijt ſine adſtantium plauſu, & aberrantis reſipiſcentia.

At enimuerò potiora adhuc ſuperſunt, quæ in egregio Reformationis Alumno concelebrentur. Quidquid ageret, humilitatem indiuiduam amabat comitem. Quæ ſi virtus ſociorum nemini non communis, illud ſingulare Iacobo, genere, & virtute præcellentem, honorum ambitu fruſtrà pulſatum, quem in ipſa etiam Epiſcopalium Infularum delatione non ſemel egregiè eluſit, nuntio promotionibus conſtantiſſimè miſſo. Singulare præterea pollere ad formandos mortalium mores religione, experientia, doctrina, nihil tamen in ſuo expoliendo ſpiritu conſueuiſſe, quod feruentiorum vſu non cerneret approbatum. Qui etiam Barrerij virtutes cominus ſuſpiciens, illum ſummè colebat, ſuoque Angelo tutelari gratias quotidie exſoluebat ob talem, tantumque nactum ſuæ animæ directorem. Verùm Barrerius eximium in illo religioſæ diſciplinæ ſenſum iuxta demiratus, ac indolem ad animarum quæſtum enatam, initæ conuerſationis magiſtrum alterum conſueuerat appellare. Quare ablegaturus virum, qui nitidum Reformationis exemplar Romæ præberet, ac per Italiam ampliaret, Iacobum delegit comite deſignato Ioanne Baladio Toloſano, inter nos dicto à S. Mauro, nam cæteri, quos Vrbem ſimul ingreſſos alibi diximus, nonniſi aliquot poſt annos, & re iam confecta, ſubmiſſos poſteà comperimus.

Æqua probitatis lance ſtabat cum Iacobo de Rupe Ioannes Baladius. Sanè Religionis, prudentiæ, & aptitudinis ad curas exhauriendas grauiores eadem prorſus lineamenta in vtroque. Parcam dicere, quamnam ſecum & ipſe Ioannes ſimultatem exerceret continua laborum clade corporis inſectator, nullius indultor illecebræ, culcitra ſtramentitia deciduo vix vſus in ſenio, nocte intempeſta, ſeu cum de rigidæ afflictationis laude nihil decerpere poſſet oculus, flagellis excrucia-

cruciator, & à laboribus pro Reipublicæ commodis interſpirando ſolo ſtudio orationis, quam vnicè in delicijs habebat. Parcam dicere, quando Cardinalis Doſſatus viri decora luculento teſtimonio recenſet in epiſtola duodeuigeſima ſupra biſcentum, qua Henricum quartum Galliarum Regem monuit de ſequuta poſtmodum ipſius Ioannis ſuffectione in Abbatem Fulienſem, Barrerio è viuis ſublato. Epiſtolam ipſam ſubijcio non quidem ſua, ſed latina loquentem lingua. *Papa inhærens reſeruationi beneficiorum in Curia Romana vacantium commendauit Abbatiam Fulienſem Ioanni à S. Mauro Toloſano, Religioſo Gallo, quo non præſtantior alter Monachus, ſeu in dicto Cœnobio, ſeu in toto inſtitutionis Sodalitio, qui nimirum cum Priore S. Bernardi ad Thermas Vicarium agit Generalem in tota Italia, poſtquam vnà cum ſocio ad meliores euocato Congregationis ſuæ propaginem per Italiam deduxit, & Deo fauente initij, ac incrementi exiſtentium in Italia familiarum extitit Auctor. Quia verò nuncupatis in Cœnobio Fulienſi votis ibidem etiam, prædeceſſore Abbate donante habitum, induerat Monachum, eodem poſtmodum Barrerio calumnijs circumuento, ab illo ſtetit ſemper affectu, reuerentia, ſolatio, nec ad obtrectantium partes deflexit vnquam. Pollere etiam moderatione agnoui, & Maieſtati Veſtræ proſpera cuncta vouentem. Ipſa fuere momenta, cur Pontifici interroganti, cuinam potiſsimùm deferendum Fulij regimen cenſerem, dixerim pro Deo, & conſcientia, neminem Ioanne digniorem, & Deus ſemper Maieſtati Veſtræ &c. Romæ octauo Idus Maij 1600.*

Sed vt ad domicilium in Vrbe reuertar, num ſpartam impoſitam adornarint ad vota; num conſuetudine, quam nemo non miraretur, florerent; num conſcenſo virtutis vertice, laudum quoque attigerint celſitudinem, proindeque vota concitarint ſtatim virorum probatæ adeò vitæ maiorem ex Gallia aduocandi copiam, & molitis Eccleſia, Cœnobioque, ibidem ſede figendi, conteſtantur prima Sacri Senatus nomina Eſtenſis, Borromæus, Carafa, Pelleueius, Rambouilletus Cardinales ampliſſimi directis mox ad Barrerium literis, quæ ſtudij perindè, ac exiſtimationis argumenta ad Lectori faciendum ſatis hic apponuntur.

Epistola Cardinalis Estensis.

Domino Abbati Fuliensi.

Accepistis à duobus Religiosis vestris Romæ agentibus hærere mihi res vestras, & literis datis decimo septimo Cal. Octobris habetis gratias. Exhibui profectò operam, & toto pectoris sinu exhibebo semper, nedum vti totius vestri Protector Ordinis, sed ob singularem, quam de præcellenti vestra virtute, sanctaque conuersatione existimationem concepi. Lentè res pergat duobus eisdem tribuendum fratribus. Infirma mea valetudo postulat excitari. Curarum reliquæ frequenter interpellant. Vestros habet solitudo. Deo rem sinunt. Me raro conueniunt. Silent. Iam verò quando illi non me vellicant, ero solicitior ipse. Oretis autem pro mea incolumitate, vt promittitis, nimiùm quàm auidè audiam, conscius maximè manare preces ab homine Deo multum gratioso, quem vestra secundare vota & ipse precabor. Tibure 30. Decembris 1585.

Amicorum addictior Ludouicus Cardinalis Estensis.

Epistola Cardinalis Carafæ.

Admodum Reuerendo Patri mihi in Christo Dilectissimo Ioanni Abbati Fuliensi.

Pater Admodum Reuerende, mihique in Domino dilectissime. Cum omnibus Iesu Christi famulis omnia mea studia, & officia me debere profitear, tùm præcipuè ijs debeo, qui vestram, Monasticamque Sanctorum Patrum disciplinam temporum iniuria, aut hominum incuria, vel natura potiùs semper ad deteriora prolabente collapsam in integrum restituere conantur. Quo in genere cum mihi mirificum in Domino studium, & contentionem vestram à certis auctoribus cognouisse, atque adeò in binis vestris fratribus Romæ degentibus tanquam in animatis priscæ Religionis, & Monasticæ Sanctitatis imaginibus cernere illam liceret, dici vix poterit quantùm illud vestrum nuper institutum, vel potiùs ad normam viuendi Patrum restitutum, eiusq;

Cœno-

Cœnobiarcham, & ſingulos quoſque fratres licet longè poſitos, charitate tamen ſim complexus. Et quoniam ex binis Cherubim ſe mutuò reſpicientibus, & ad propitiatorium conuerſis mutuam oportere eſſe charitatem, & quæcunque charitas ſuggeſſerit à diuina propitiatione poſtulanda didiciſtis, non dubito quin me quoque intuitu charitatis reſpiciatis, & quæcunque muneri noſtro gerendo neceſſaria ſunt, à vero propitiatore Ieſu Chriſto nobis impetretis. Itaque ipſe in lucro ponam omnem, quæcunque ſe offeret, de iſto Cœnobio benemerendi occaſionem, & vobis poſt hac apud me minimè erunt neceſſariæ gratiarum actiones, dum veſtris, meiſque item rebus eodem tempore proſpiciam, ſi quidem pro temporalibus, quæ ſeminauero, ſpiritualia metam. Incumbamus igitur vtrique noſtrum in ſuam quiſque curam, Vos vt me veſtro apud Deum, Ego vt vos meo apud hominem iuuem patrocinio. Bene valete in Domino. Romæ ix. Cal. Octob. 1586.

Vti Frater in Domino
A. Cardinalis Caraſa.

Epiſtola Cardinalis Pelleucij

Domino Abbati Fulienſi.

Domine Abbas. De veſtrorum Aſcetarum Romæ degentium indole iuremeritò dixerim ſuauiorem illos Chriſti odorem in dies effundere, eamque maiorem Religioſæ probitatis inhalare fragrantiam, quam valeam ipſe deſcribere. Si alios immiſeritis ad duodecim, Coloniam in Vrbe facilè conſtabilient. Eccleſiæ, & Cœnobij opportunitas iam eſt ad manus. Erigite vos etiam in ſpem incrementi. Non deerunt qui Inſtitutionem depoſcant, & cenſum adaugeant. Veſtros, veſtrorumque conatus ità benè vertant Superi, vt ipſe in optatis habeo. Vbi patrocinij neceſsitas interceſſerit, habebitis, quo facilè vti poſsitis. Mei tantùm in Deum precando memineritis, & de beneficio vobis deuinctus ero. Nec plura. Veſtris orationibus imis me votis commendo, ipſeque Deum precabor ſua vos protectione cuſtodiat. Romæ vndeuigeſima Maij anno 1586.

Amicus intimus, imò vti Frater
Nicolaus Cardinalis Pelleueius.

Epi-

Epistola Cardinalis Rambouilleti

Domino, Domino Abbati Fuliensi.

Religiosi ex Vestris anno nondum elapso Romam ablegati spectatam adeò vitæ rationem ducunt, vt præclari nitore exempli, cum omnium Ordinum plausu, & commendatione, magnam quoque sibi existimationem comparauerint apud Sanctitatem suam, proprio in Vrbe domicilio quantocyùs ab illa donandi, quo ipsimet Vrbi vtilitati sint, & ornamento. Qui Pontificiæ nuntius benignitatis à F. Iacobo missus ad vos venit, Cornetum ad me diuertit, eodemque literarum latore vnà vobis significatum volui me complexurum venientes à Paternitate Vestra illa planè beneuolentia, qua fratres exciperem meos, si Romæ accederent. Vrbem Romam Orbis Christiani parentem esse, & caput optimè nostis. Eapropter fore è re diuini cultus, ac gloriæ procul dubio teneo, si Religiosorum absolutæ adeò notæ manipulum ad eam submittatis, qui non secus oratione, & precibus, quàm concionibus, operâ quoque suâ nobilitatem in promouenda re Christiana & ipsi probent. Expeditionem itaque & laudo, & exposco. Illam decernite. Sponsor vobis sum. Inueniet omnes sui volentes. Intra quatuor, vel quinque dies me in Vrbe restituam, eroque diuturnior. Illic, & vbi popósceritis, vobis præsto ero, & ardentiori illa officiorum consuetudine, qua vestris orationibus me commendatum volo apud Deum, à quo vobis longæuum, felicemque voueo vitæ cursum. Corneti xi. Maij 1586.

Amicorum tuorum beneuolentior
Cardinalis Rambouilletus.

Epistola Cardinalis Borromæi.

Adm. Reu. Patri Generali Congregationis Fuliensis.

Admodum Reu. Pater. Ea est vestri Ordinis hominum virtus, hic in omni Religiosa disciplina progressus, ea sanctitas, vt nemo sit, qui præclarum sibi, atque honorificum esse non ducat eius patrocinium, quamquam quid opus habeat patrocinio virtus? Ego quidem

licet

licet non ignorem, quàm parum egeant vestræ Religionis instituta præsidio, aut fauore, in Vrbe præsertim, vbi cum summa omnium non solum ædificatione propter pietatem, sed & admiratione propter disciplinæ seueritatem versantur, cupidè admodum auctoritatem, quam mihi Cardinalatus adiungit, & neruos omnes industriæ semper impendam, vt quacumque re possim ipsorum conatus, & in via Domini labores vel subleuem, vel remoueam. Videor enim mihi hac in re magnoperè, & Iesu Christi, cui se Patres totos deuouerunt, nomen illustrare, & huius populi spiritualem vtilitatem amplificare. Quare quòd Paternitas Vestra mihi gratias agat, singulari ipsius humanitati acceptum refero. Quòd verò polliceatur Parenti rerum omnium Deo se pro me supplicaturum, id verè magno thesauri loco duco, & vt supplicare perseueret, etiam atque etiam rogo. Vale. Romæ tertio Idus Octobris 1588.

Paternitatis Vestræ

Vti frater amantissimus
Federicus Cardinalis Borromæus.

Et reuerà Iacobi de Rupe, & Ioannis Baladij, quorum in Epistolis tanta cum laude mentio, illi erant ad exactiores vitæ Monasticæ numeros formati mores, vt almæ totius Vrbis promeritis cum plausibus oculos caperent. Sed & religiosas alias Institutiones in se experiebantur benignas, Regulares præcipuè Clericos Theatinos, quorum historicis monumentis, Ioseph Silos disertissimus concinnator Tomo primo, & pagina 643. subnectendum hic pronæ in nos voluntatis testimonium inseruit. *Sub Sixti Quinti Pontificatus initium par hominum Religiosorum Congregationis, quam Fuliensem vocant, Romam appulit, amictu quidem rudi, at niueo, nudis pedibus, calceis ligneis, & qui toto corporis cultu vitæ asperitatem præ se ferebant. Auctor eius Congregationis Ioannes à Barrera homo Gallus, diues perindè, ac nobilis, qui rerum humanarum pertæsus, iisque valere iussis, in Fuliensi Galliæ Cœnobio, quod in Bricensi*(Riuensi) *Diœcesi est, Deo se se mancipauit, ea planè regularis vitæ obseruantia, vt dilapsam in eo Monasterio Diui Bernardi disciplinam ad priscam Cisterciensis regulæ, ac seueritatis formam restituerit; excitata per sum-*

summos labores noua hac familia, in qua & vixit ipse sanctissimè, & spiritum non sine miraculorum testimonio posuit. Ex hac igitur Congregatione figendo Domina in Vrbe domicilio Romam cum peruenissent, quos diximus, Monachi, quorum vnus Iacobus Bucca (à Rupe) *vocabatur, alter Ioannes à Sancto Mauro, Abbas postea Fuliensis, totiusque Ordinis Præfectus, in Diui Bernardi Æde ad Columnam Traianam primùm consedere. Et quòd exteri, ignarique Romani, atque Itali moris essent, Religiosos viros, quorum sese clientelæ committerent, eorumque ductu, atque auspicijs ad regionis maximè vsum sua regerent, diligenter peruestigarunt; ac visi mox Theatinos Quirinali in Colle Patres deligere, quorum passim commendari Sanctioris vitæ famam inaudiebant. Placuitque nostratibus hac Fuliensium in nostrum Ordinem propensio, ac fides; statimque illos prosequi studijs omnibus, ac præcipuis beneuolentiæ argumentis occœpere. Demandata in primis eius rei cura Matthæo Bencio fuit, qui ob insignem, qua in Diuum Bernardum ferebatur, pietatem beneficij loco tulit, hanc eius Instituti Patribus nauare operam, ac beneuolentiam posse.*

Cæterùm Congregationis amplificatorum par sanè præclarum diuersa mortalitatis clausula vitam oppetijt perennem. Iacobus cum ex Vrbe regressum acceleraret in Gallias, instare sibi vltimum vitæ actum Narniæ agnouit, quem sanctè absoluit. Ad suprema sacra manare lacrymis visus, & effundere sicut aquam cor suum ante conspectum Domini sui. Mox pluentes oculos in adstantes conuertens: Valete, inquit, charissimi Fratres. Ego præcedam, vos subsequemini, vnusquisque qua vitæ, mortisque supremo Iudici placuerit hora. Hinc Christum è Cruce pendentem ori deuotissimè admouens: mane mecum Domine, mecum mane, repetebat, quoniam aduesperascit. Iam visus, iam auditus, iam loquela recedunt, iam deficio. Vna meæ animæ salus, dulcissime, suauissime Iesu, ne me derelinquas, dum me cuncta destituunt. Hæc inter verba somnum mortis obdormiuit anno 1588. placidissimè quidem, ac si quiesceret. Defuncti corpus Narniæ iacet, nimirùm ne Romam, aut Fulium deportaretur apponendum ad Sodalium cineres, obstitit Ciuium pietas, ac si cadauer penes se detinendo Sancti alicuius potirentur reliquijs.

Ioanni verò cum vltima lex fati longè post contigerit, æuum diutius propagauit pietate, ac muneribus spectatissimum. Alias quippè

inter

inter curas renuntiatus Prior S. Bernardi ad Thermas, Vicarius Generalis in Italia, poſtmodum Abbas Fulienſis, & tandem iuris Cœnobitici meritiſſimus pronuntiator in toto Cœtu. Adauctus porrò infulis meritorum cumulauit præconia, nam Abbatiæ collatæ pedem abdicare conſtituit, abdicauitque in fauorem Congregationis Commendatorum iure in poſterum excuſſo. Ex Abbate Fulienſi ad rerum ſummam in Ordine attemperandam euectus, Sedem generalitiam inſtitutionis zelo, & propagationis ſtudio implebat, cum familiarum diſciplinam cenſoria illuſtratione coram inſpecturus, Auguſtæ Taurinorum obdormiuit in Domino anno 1610.

1593. *Io. Marionus ex Oppido de Funieux in Gallia Narbonenſi.* Fulienſibus candidatis ſub cognomento *Ioannis à S. Baſilio* ſe adiunxit, quando in capeſſenda virtute adhuc omnibus verſabatur ob oculos viuum perfectionis Monaſticæ exemplar in abſolutiſſimo Inſtitutore Barrerio; quandò ſcilicet incaleſcente comparandæ perfectionis ſtudio, ad ſublimiores apices anhelabant cuncti, & de promptiori obedientia, demiſſiori humilitate, charitate ardentiori, rigidiori victu, ac pauperiori cultu adinuicem decertabant. Tantos inter Antagoniſtas nimiùm quo feruore palmam multis raperet Marionus, Pœnarum ſitientiſſimus addebat ad flagrorum diuerberationes, ad frigidæ potum, olerumque eſcam, ad dormitiones ſuper lectulum ex tabulis, ad noctes in orando vigilatas morborum incommoda patientiam periclitantia, & corpori alijs, alijſque modis afflictato vernantem in fronte iucundam animi ſerenitatem; Languеſcere naturæ vis, non tolerantiæ ardor in eo potuit. Reformationis leges, ſcriptis licet non conſtarent, ſed vigerent ſolummodò conſuetudine, ſeruabat ad vnam. Inardeſcebat præterea æſtu charitatis. Cui præ corporis diſcruciatione deerat penè propagandæ vitæ facultas, ad excutiendum Sæculum ſuis flagitijs indormiens ſupererat infractum animi robur. Diſcurrebat hac, illacque quò deprauati eum mores expoſcerent. Nec phaleratis vana eloquentia concionibus detonabat in mortales perditæ ſalutis; ſed inflammata dicendi ratione, è qua non effluerent verba, ſed iacularentur fulmina, fœdiſque voluptatibus implicitis vitiorum obſcœna obijceretur turpitudo, expaueſcendum comminaretur iudicium, interminabilis indiceretur pœna. Nec deerat profunda humilitas patientiam, charitatem, aliarumque virtutum

coronidem miro suo decore efferens. Confirmabat quidem constantiæ exemplo, quos spiritualium Commilitonum Institutionis terrebat austeritas. Cœtui adaugendo inhærebat feruidiùs. Verùm Sodalitatis enascentis non tàm sectatorem, quàm parentem haberi alterum animo promeritam laudem aduersante, refugiebat. Reprobis Sæculi moribus inferebat sanè bellum, expugnabat declamando pectora, capiebat consopitas in sordibus animas. At euehi ad Ecclesiarum regimen terque, quaterque recusauit, maluitque, posthabito sacerdotalis fastigij culmine, vitæ cursum consummare intra sanctæ consuetudinis Claustra, vbi seuerior pœnitentia eum decenniò sustulit, reddiditque Cœlo, austeriori rigore breui exhaustum, ac præmio sublimiori citiùs donandum. Id contigit in Pinerolij Abbatia Congregationi recenter adaucta.

Lapidem initialem debuerat illa Adelasiæ, Oldrici Manfredi, Secusiæ Marchionis filiæ, & hæredi, quæ sicut Amedeo, alijs Vmberto, Maurianæ Comiti matrimonio iuncta auitas ditiones Sabaudo Sceptro fecerat vectigales, ita regia diuitiarum effusione in pietatis monumenta propensior, celeberrimam Abbatiam fundatione planè splendida anno 1064. excitauit. Assurgit ad radices Montis Genebri in Vico Sancti Verani olim dicto, extra verò portam Oppidi, cui à Pinearum syluis indictum Pinerolij cognomentum, & à fortalitio vndequaque munitissimo, à præclaris familijs, à Sacris Septis, à nundinarum frequentia accedere posset nomenclatio Ciuitatis. Templum attollit Virgini ad Æthera assumptæ nuncupatum, cuique à speciei elegantia, & ab ideæ vastitate moles digna summa Matre. Claustra sumptuosam molitionem & ipsa præseferunt. Latifundia, Dominia, Census Principem dotatricem commendant.

Disciplina regularis in luculento vsque adeò Asceterio supra ædium laxitatem, opumque lautitiem diù nitidior. Sed tandem à commendatione Cœnobij, & à malitia temporum offusæ claritati densiores tenebræ, quas tamen longè propulsauit, & fulgidiorem post nubila effecit renuntiatio Rugerij Tritonij in Abbatem, & Cistercij restauratio apud Fulium adolescens. Tritonius diuini cultus studiosior in eam potissimum solertiam incubuit, vt eò euocarentur Barrerij Alumni. Pinerolio nihil potuit contingere auspicatius, quàm, inducta nostratum viuendi norma, celebrari iterum Ecclesiam Ciui-

tatis Matricem, resonare psalmodijs Chorum, & inhabitantium conuersatione religiosam effulgere mansionem. Hic idem animi sensus Carolo Em. primo Sabaudiæ Duci, Subalpinorum Principi, qui Fuliensi nomini addictior, sicut institutione ornari Regni Sedem Taurinorum Augustam iam probauerat, ita benignitate Sua Celsitudine excelsiori iucundabatur propagari in tota Solij extensione citra, vltraque montes.

Quandiù Reformatio intra vnam Congregationem stetit, Abbatia Gallis, ac Italis limitanea generales Patrum Consessus opportunitate loci non semel inuitauit, excepitque aliquando Præside S. Francisco Salesio. Cœtu postmodum toto in vnum, alterumque partito adiudicata fuit Prouinciæ Pedemontij. Sed Pinerolio Gallici iuris facto, cederet Fuliensibus suis Ludouicus decimus tertius regia pro potestate mandauit, inductique ideo ab Antonio de Toulongion, qui diem suum obiens condi in Ecclesiæ medio voluit cum epigraphe sepulcrali rem à se gestam indicante.

Hic iacet celsus, & potens Dominus
D. Antonius de Toulongion Eques,
Comes dicti loci, Dalorme, & Montelonij in Burgundia,
Inter Regis Christianissimi excubias vnius Dux Cohortis
Pro Regia eadem Maiestate,
Ciuitatis, & Arcis Pinerolij,
Fortalitij S. Birgittæ, Perusiæ, & totius subiectæ regionis
Moderator, ac Generalis Locum tenens,
Qui Monachos Gallos in hoc Monasterio
Rege mandante, constabiliuit,
Et obijt postridie Iduum Septembris MDCXXXIII.
Orate Deum pro eo.

D. Francisca de Rabutin, Chantal eius contoralis fundauit duas Missas annuatim, in ista Ecclesia, perpetuòque pro eius anima celebrandas x. Iunij & xiv. Septembris.

Sed reuocanda ad Marionum narratio. Cum eximiæ prudentiæ primum aliquem Moderatorem noua Pinerolij familia expeteret, in illum electorum suffragia concessere, pergeretque ad gubernandum clauum operæ pretium fuit. Viam itaque ingreditur, temporalem, ac spiritualem Monasterij statum maiori cum plausu componit, sed

attritis iamdudum viribus insuetos labores non diù sustinuit, spiritumque emisit 1593. octauo Cal. Septembris. Hic à Chrysostomo Henriquez Cisterciensi Menologio inseritur illis verbis. *In Gallia Narbonensi beatæ memoriæ Ioannes Marionus, Cisterciensis rigoris seuerissimus æmulator, & Fuliensis Congregationis promotor insignis: qui malens abiectus esse in domo Domini, honores Ecclesiasticos, & dignitatem Episcopalem religiosa humilitate recusauit.* Consonè scilicet ad syllabum professorum ante conditas Constitutiones, & Catalogo Fuliensium sanctitate illustrium D. Caroli à S. Maria Prioris Parisiensis, quorum ille ait: *Ioannes à S. Basilio, cognomento Marion, Gallus, de Funieux in Gallia Narbonensi, professus fuit in Monasterio Fuliensi anno 1582. Fuit vir sanctitatis titulo celeberrimus, verbi Dei concionator eximius, qui obijt in Monasterio Pinerolìensi Prior die 25. Augusti anno 1593.* Iste verò inquit: *Io. Marionus Vir Sanctitatis titulo celeberrimus, verbi Dei concionator eximius, & Monasticæ perfectionis cultor, & obseruator studiosissimus.*

1596. *Nicolaus de Faur*, locupleti gente editus *Carcassonæ*, in Institutionem Claræuallis nitidiùs apud Fulium elucescentem concesserat anno 1580. Sectatorum vndecimus. Initam Orbitam pede præssurus egregio, cum à Mellifluo Abbate cognominari voluisset *Nicolaus à S. Bernardo*, propè etiam Parenti accessit Monasticarum suaueolentia virtutum, studiosiori Virginis intemeratæ cultu, facundiæ dulcore, quæ fauum saperet, & peculiari quadam facilitate in tractatione animorum. Singulares adeò dotes post septennium à dicto propositi Sacramento virum extulere ad gubernandum clauum Monasterij Romæ excitandi. Nolens quippè Sixtus Quintus recentem plantationem, quam à se approbatam, vbiuis gentium suas etiam propagines extendere indulserat, ædes Archiconfratriæ Sancti Bernardi ad columnam Traianam precario nomine inhabitare, meliore, propriaque eandem statione donauerat ad S. Pudentianæ inter colles Viminalem, & Exquilinum. Henricus etiam Caietanus Tituli eiusdem S. Pudentianæ Cardinalis cum optimam de nostratum præstantia, maximè verò de Nicolai virtute induisset mentem, & facilè in Pontificis vota concesserat, & quò faciliùs Colonia exiret, demandaretur ipsi Nicolao curauerat. Extat epistola Barrerij ad eundem Cardinalem de hac re, & incipit: *Quæ literis Romæ datis man-*

dare

dare placuit, Deo fauente, quantò citiùs implebo, nec menti amplissimæ Dominationis vestræ nunquam non morem geram. Velle autem Dominationem Vestram F. Nicolaum improba nunc hyeme longum adeò iter ingredi, non crediderim. Adueniet vere nouo, magnamque capiam voluptatem, si Deo placuerit me, cumque ipso Fratre, totam etiam Congregationem Dominationi Vestræ grato esse obsequio.

Magni ideò ponderis erat euocari è Gallia in Vrbem, partam implere famam, Aulæ Romanæ oculos promereri, & plausum, maximè verò cum Pontificis maximi Sodalitij approbatoris, & propagatoris, Henrici etiam benemerentissimi Cardinalis, Monasteriumque moderari, & moliri, ac familiam non regere tantùm, sed facere. Plurima sanè antiquioris non deerant laudis, quæ in destinatæ Sedis celebritatem verterentur, decusuè; Palatium videlicet extitisse Sancti Pudentis amplissimi inter Quirites Senatoris, Petri Apostoli tutum effugium ad Sacra peragenda mysteria, & recentes idolorum eiuratores salutari lauacro regenerandos, à Sancto Pio Papa diuinam in Ædem consecratam sub Sanctæ Pudentianæ auspicijs, quæ puritatis lilio florens, & pietate in Martyres martyribus supar, è cæsis eorumdem corporibus tria millia in profundo eiusdem sui Palatij consepelierat puteo; à præfato Pio summo rerum sacrarum Antistite in titulum datam Hermeti, seu Pastori fratri suo, à quo titulum Pastoris exindè vsurpauit; ruinam vetustate minitantem bis, & tertiò restitutam ab Adriano primo, & deindè à Benedicto, & Rainulpho presbyteris Cardinalibus; tandemque incolarum successione transijsse à Clericis Sæcularibus ad Canonicos Regulares Congregationis Renanæ, à Canonicis defecisse ad Monachos, donec Monachis conuasantibus concredita fuit Patribus Ordinis Prædicatorum Basilicæ Liberianæ Pœnitentiarijs.

Sed nouissimi splendoris ei multum accreuit post nostrorum incolarum, maximè autem post Nicolai aduentum ad promouenda exordia, regendumque Cœtum. Optimum mox ille occupauit nomen in Vrbe. A paucis, ijsque grauissimis viris, qui eum familiariter noscerent, suspiciebatur Asceta corporis afflictatione asperrimus, spiritus feruore incalescens, temporalium contemptor honorum, mente, animoque affixus Cœlo, religione, castimonia, charitate præcipuus. Solitudinis legum sectator in paucis, exactorque à suis. Fulienses degere inter Quirites sciebat fama, nesciebant oculi. Si rei momentum

quem-

quempiam euocaret è Claustri limine discurrebat statim rei mirę rumor, vt alij ciuium festinarent ad fenestras, alij verò egrederentur domibus, visuri homines, quos aspicere perquam rarò, & ferè nunquam contingeret. Quò autem ipse, socijque septorum tenaciores, eò concipiebant plures disciplinæ votum, affluebantq; ad habitus susceptionem propensi, vnde breui amplificatus oppidò capitum numerus. Verùm labans, & ferè labens erat Templum, angustiores admodum Ædes, nulla rei domesticę copia. At vbi Nicolai virtus tanta affulsit, facilè cuncta prębuit excita pietas. Henricus Caietanus Purpuratorum decus gaudebat affatim Cardinalitium suum iterum frequentari Titulum, psallentium Deo vocibus resonare Chorum, quemadmodum & Martyrum cineribus deuotum impendere obsequium Monachos, qui rigidissima viuendi forma Martyrum etiam anhelarent palmis, ęmularentur vestigia. Datis ad Barrerium literis, quanto exultaret gaudio, disertè expressit. Literę inquiunt.

Admodum Reuerendo vti Fratri, Patri Abbati Congregationis Fuliensis.

Admodum Reu. Pater. Literas, quas ad me amoris, & officij plenas direxisti, libenter legi, ex eo enim tempore, quo Regularis vestra disciplina Romanæ Vrbi innotuit, ardens Congregationis vestræ studium, & Sanctissimum Institutum admiratus sum, & antiquæ obseruantiæ cultores dignissimos iudicaui, quos Sanctiss. D. N. paterna charitate amplecteretur, & nos, quos Deus in Ecclesia sua hac dignitate decorauit, studijs effusis prosequamur. Itaque Oratorium, quod optastis, concessum vobis fuisse mirificè gauisus sum, & quæ in vos à me officia perfecta esse scribitis, ea & Ecclesiæ mihi commissæ cultui, & vestræ fuerunt debita virtuti. Gratiæ igitur vobis à me potiùs reddendæ sunt, quòd ignitis vestris ad Deum Opt. Max. precibus adiutus sperare aliquando possum, vt in laboribus, & necessitatibus meis diuina protectione dignus inueniar. Oratos ideò vos velim, vt mei memoriam sinè intermissione seruetis. Ego quæ ad Congregationis vestræ vsum, atque incrementa pertinere videbuntur, omni semper studio, & diligentia curare non desinam. Valete. Romæ 4. Calend. Maij 1588.

Vti frater Henricus Cardinalis Caietanus.

Quod

Quod plurimę venerationis, & antiquitatis deerat templo, ftru-ćturę nimirum foliditatem, ornatum, id omne prouidere fuo nummo ipfemet Cardinalis Caietanus conftituit. Opportunam ideò fartam-tećtam,& elegantiam à prima ad fummam perduxit manum,appofita pro Ecclefię foribus infcriptione

Henricus Caietanus
S. R. E.
Cardinalis Camerarius
MDLXXXVIII.

Sacellum prętereà appellatum Paftoris confecrauit Epiphanię D. N. Iefu Chrifti, marmoribus feleċtiffimis mufiuo, plaftico opere auro fuperinduċto ad cęterorum per Vrbem inuidiam ornauit, & fub Caietanæ fuæ gentis iure conftituit, pro qua tumulum etiam aptauit lapideis vrnis inftruċtum ad fingulorum tum Cardinalium, tum Principum, qui ex eadem decederent, corpora fingulariter re-condenda. Ipfius Capellæ, & reliquorum altarium fupelleċtilem, Adminiftrorumque indumenta audere aliquid fupra Fulientinam paupertatem fua munificentia voluit, deditque cum argenteis, non exigui ponderis, candelabris, & Cruce omnes domeftici fui Sacrarij opes, & veftes, alias crifpanti argento, alias auro, alias attalico in-tertextas acu, omnes Sacri Principis fplendore condignas.

Henrici pietatem fequutus Defiderius Collinus, Capellam venu-ftauit ad læuam Aræ Maioris, in qua pia traditione fertur S. Petrum celebraffe. Cum verò idem Defiderius Collinus 9. Nouembris, pri-die quam fupremam expleret diem, Patres ex affe inftituiffet hære-des, diftraċtis montium locis, foluta funt decem millia fcutatorum Apoftolicæ Cameræ, quæ Chirographo Clementis VIII. fub hac cautione fignato iuri fpoliorum cefferat, & quod reliquum erat pe-cuniæ ædificio Monafterij applicatum. Adiere noftrates, & poffef-fionem ædium plateæ Ecclefiæ hinc inde adiacentium, quarum aliæ Patribus pœnitentiarijs inferuiebant, aliæ à Nicolao Cardinali Alber-gato inftauratæ olim fuerant, & nonnunquam inhabitatæ. Annuente Alexandro Cardinali Montalto non modica aquæ Felicis copia de-duċta eft ex Perettanis eiufdem hortis, fitis è regione Monafterij in medium Viridarij vafto Clauftri ambitu circumdato, quæ vt arduo in altum conatu aliquandiù in aere lufit, grato deinde murmure fu-

bieċtam

biectam in concham, indeque in continentem relabitur, ac plumbeis fistulis in omnes Cœnobij officinas abundè deriuatur. Vincentius Bragadinus Venetus adiecit ad valetudinarium instruendum domunculam cum viridario in via felici, eam scilicet, quam Ordo S. Pauli primi Eremitæ, ex benigna nostrorum concessione, in suorum Cœnobium postea accommodauit. Census à crepundijs admodum tenuis, totusque ex eleemosinis, vt aiunt, Palatij, nimirum Pontificiæ charitatis, addictiorumque Sacri Collegij Patrum, ac Præsulum Romanorum, impinguatus subinde est varijs piorum largitionibus Alexandræ Micaræ Romanæ, Egidij Vrsini de Romanis, opibus familiæ Cribellæ deuolutis ab intestato D. Hieronymo à S. Bonauentura nostræ disciplinæ adiuncto, sed in primis sororum trium Victoriæ, Lucretiæ, Doroteæ ex nobili Crescentiorum stipite, Auroræ Capizucchiæ, nec non Pompei Angelij Patritij Romani, S. Mariæ ad Præsepe Canonici, qui & sepulturam sibi in Ecclesia delegit, Epitaphio, & grato animi monumento à nostris condecoratam.

Non acta hæc omnia Nicolao de Faur familiæ moderatore, illi tamen tribuenda potissimùm, in quem Abbatia præcellens sua primordia refert, quique Desiderij Collini, de Cœnobio præ cæteris benemeriti, beneuolentiam comparauerat primus, feceratque gradum æquè extremis eiusdem ceris in eiusdem familiæ incrementa conscribendis, ac splendidis aliorum donationibus. At enimuerò Romanæ inter excitationem domus, Fuliensi hominum genere cęlesti quadam ratione Neapoli ostenso, erectioni Parthenopeæ diuina iam bonitas pręludebat. Medicorum consilium desperauerat sanitatem Matthæi Bencij ornatissimi è Theatinorum disciplina viri, qui multiplicem supra vitę sanctimoniam intimæ in Diuum Bernardum deuotionis, ęgrotabat Neapoli in Paulina eorumdem Æde ex morbo ęstiuis caloribus hausto. Ferebatur is desiderio ponendi spiritum in festiua S. Abbatis die, quod & futurum multò ante prędixerat, & illo intercessore adhibito impetrauit. Cum enim vndeuigesima Augusti vespertinas peruigilij laudes decantari à Sodalibus audijsset, *ipse* (verba sunt Ioseph Silos Annalistę domestici historiarum partis secundę fol. 54.) *ad pendentis è Cruce Saluatoris imaginem conuersus precatus enixè est, vt ea se luce claudere diem suum contingeret: Tum Bernardum ipsum rogauit, vt hoc ipsum Clienti suo impetraret. Fauitq;*

Cælum

Cœlum votis : insequenti siquidem die inter pios affectus animam efflauit . Neque verò vna hæc in præstantem Ascetam Bernardi illecebra . *Laborabat in extremis vir pijssimus* , ita laudatus Auctor prosequitur , *cum visi ad ianuam domus Religiosi viri duo , qui ab indumenti genere è strictiore D. Bernardi familia, Fuliensis videlicet Congregationis, se esse præ se ferebant. Aditum ad Matthæum Bencium petunt: quibus Ianitor, illum eo loci esse, vt aduentantes consolationi esse minimè possent . Vrgent nihilominus Monachi, id se maximè cupere, vt supremo spiritu consalutarent . Ergo dum facultati impetrandæ aditur Præpositus, facessunt Religiosi : Nec domi, aut Neapolitana in Vrbe ampliùs visi .. Quare cum Monachorum id genus nec consideret tum Neapoli, nec vnquam aliàs inibi fuerint, in eam plerique venere sententiam, vt existimarent D. ipsum Bernardum monere eo conspectu voluisse , præcipuæ sibi curæ esse in eo rerum articulo suum Bencium : nec longiùs abesse , vbi clientis necessitas opem posceret* . Delatum etiam Monte Politiano Neapolim Catharinam Benciam alteram Matthæi sororem in Monasterio Cisterciensi Sanctimonialem sub primis tenebris diei , qua acceperat pijssimum fratrem exuisse Neapoli mortalitatem, antequam somno se daret , Matthæum ipsum vidisse pullata quidem veste, sed qui aderat graui specie socium alba indutum tunica (Reformationis tunc habitum) *Agnouit fratrem* (præfato me Auctori refero) *Catharina: deinde interrogare: quis ille Candidatus ? Respondit Matthæus esse D. Bernardum: quo dicto vterque confestim abijt . Hæc illa Confessario, nec dormienti, sed vigili contigisse spectaculum asseruit* .

Institutionum regularium studiosa Neapolis, præstantiorum in paucis. Fuliensis recenter exortæ delibata fama , Ciuium maiori flagrantium pietate sententia fuit : ideo B. Bernardum sub eiusdem lagena Neapolitanis se se inspiciendum præbuisse, vt excitaret in suos vota, & quando antiquum semper desiderassent Cistercium , Sobolem accerserent adolescentem , haberentque disciplinæ expolitione ab omni labe æui renouatam . Simul vehemens insedit animis studium, simul indicatum Romæ Patribus accederent , præclaræ couersationis præberent & Neapoli exempla , nihil illos prætermissuros officij , plenæ nihil manus contingeret spectabili viuendi normæ commodum domicilium . Inuitamenta complectuntur Patres . Nicolaum de Faur

ad figendam sedem dimittunt. Adlaborat non sine curarum pretio. Res si non acta, inchoata, imò acta, quia à Nicolao incępta. Licet enim, molimina intercipiente fato, abierit ad meliores, corporis tamen sarcina ibidem deposita, spem reliquit gratiosum Deo virum curaturum prece inter Superos, quam sua nauitate promouebat inter mortales operam. Ita planè. Anno nempe 1619. placuit Gregorio decimoquinto monere Decium Cardinalem Carafam inter curarum momenta, & Archiepiscopales vigilias, descenderet etiam ad Fuliensium commoda. Quare illo adnitente designata actutum statio in Virginum suburbij nobili situ, nobiliori futuro nostrorum virtute Incolarum, seu substructione Monasterij, & Ecclesiæ S. Carolo maiori nuncupatæ; cuius quidem Ecclesiæ præeminenti appellationi respondebit & splendor ædificij, si vastum molis ambitum excelso suo fastigio testudo superimponenda perficiet.

1598. *Margarita de Polastron*, domo præclara enata, nuptijs quoque pari nobilitate ornatis tradenda, Maritali toro coniuncta est Annæ de Dimpatalla, Domino Castri de Marcastaldo, attigitque senium in Coniugio. Post viri conclamationem inter res domesticas cum incremento componendas, inter filios ad omnem modestiam informandos de secessione à Mundo iam ferè sexagenaria deliberabat. Contigit eo ipso tempore Barrerium quoque arduam agitare mentem de propaganda etiam inter Moniales restauratione Cisterciensi, efflorescente iam inter Monachos. Virilem, fœmineamque sobolem concipiebat Barrerij zelus, dedit Numinis bonitas. Cuius afflatu Margarita, posthabitis eximijs alijs sacrarum Deo mulierum septis, Fuliensium Reformationi vnicè adhæsit, imò Iacquelina filia à caduceis secum abducta, sua etiam prole amplificare sategit. Ergo ad Margaritæ, & Iacquelinæ exemplum concitatæ aliæ ex Viduis, Virginibusque lectissimæ, sesquidecem numero Reformationem deposcunt, ineuntque in Xenodochio apud Montem-Squion Sacrum in earumdem Collegium aptato. Cœtum castimonia niueum velo, lagenaq; candidis Riuensium Antistes induit vndeuigesima Iunij 1588. & Margaritam omnium primam nempe suo ex nomine signantem albo lapillo diem, vtque ducem, ita sodalitio moderando delectam. Quæ quidem vbi & Religiosam induisse personam, & Sororum indolem suo ab exemplo pendere conspexit, si quondam in Sæculo Virgo,

Coniux,

Coniux, Mater, Vidua degerat ſemper morum probitate ſpectabilis, in Clauſtro Sanctimonialem egit, & Antiſtitam à perfectionis fragrantia, prudentiæque laude ſummoperè attollendam. Verſabatur ſuo in puluere quàm egregiè. Puella condignum honorem virginitatis decori detuliſſet libentiùs. Sponſum admiſerat, quò parentibus morem gereret. Itaque in caſtimoniæ ludo Virginitatis laudes celebrabat diſertiùs, cuius etiam excellentiæ exiſtimationem teſtatam cupiens, Iacquelinæ filiæ ſemper primas detulit, ordine ipſa in Monaſterio ſecunda. Sed & Sodales docebat colere principe quodam ſtudio vexilliferam puritatis Mariam, quam ipſa ſemper in corde, ſemper in ore habebat dulciſſimam Matrem, Matrem pulchræ dilectionis, ſanctitatis præſidium eandem frequentiùs conſalutans. Monaſticum etiam cognomentum, in quod gentilitium agnomen conuertit, fuit *Margarita à S. Anna*. Enimuerò ſatagebat reuereri filiam etiam in genitrice, ſeu magnæ filiæ gratiam ſibi promereri ampliorem, Matre in patronam aſſumpta. Statuta manibus aſſiduè terens, nec leuiores obſeruantiæ apices dilabi è memoria ſinebat, & ſi ſubditas informando, exactiorem obſeruantiam attollebat multis, Regulæ ſollicitior ipſa parebat, nec latum quidem vnguem ab ea ſecedens. Sermone, aſpectu, inceſſu optimè compoſita, ſuauem quandam grauitatem præ ſe ferebat. Occurrebat intuentibus eodem ſemper aſpectu iucundo, ſed modeſto, nec ira commoto, nec mœſtitia obruto. Aderat ſacris commentationibus, exercitijs externis, & vbicumque directricis illam partes poſtularent: Sed quod ad reliquum attinet, cellula ſe continens cauebat à familiariori conſuetudine, addebatque benignitatis laudi reuerentiæ momenta. Difficiliora munera obibat ipſa, demandabat cæteris leuiora. Agebat aperta quadam moderandi ratione, libertate prædita, ſed generoſa, & diſcreta. Multa erat in æmulatione auertenda, prudentiorum quidem vtens cum opera, tum conſilio, ſed quam teneriori dilectione ſapientiores complecteretur cautè diſſimulans. Torquebatur aliarum morbis æquè ac ſuis. Ad hæc plurimam impendebat curam in indole totius familiæ benè dignoſcenda, ædificandaque ſemper exemplo caſtigatiori. A temperante auctoritatem ſuauitate nunquam audijſſes: Ita mando, quin potius ita iubet regula, hoc ſtatuta præcipiunt. Fulienſis viuendi ratio, vitæ genus ſatis aſperum eſt. Hoc illa ſenio licet grauis, & in delicijs enutrita à votorum

 dictio-

dictione ad extremam vsque vitæ horam constantissimè tenuit. Porrò ciliciorum vsum, flagellorum diuerberationes, ieiunia longiora, quàm à Crucis exaltatæ ad Christi resurgentis solemnia, quemadmodum etiam amotionem stipulæ, seu asserum à lectulo, aliaq austeriora à statutis, non quidem imposita, sed tolerata amplectebatur quàm auidè, sed cauebat ab imitatione, ne adolescentes pœnitentia vitæ discriminosa corpuscula delicatiora attererent. Silentium quoque sanctiores inter Monachorum consuetudines computatur. A primis tenebris ad solis exortum seruatur arctissimè in toto Monasterio. Reliquo tempore loquuturis binæ patent stationes. At in Choro, in Sacrario, in Peristylio, in Dormitorio, in Refectionis, & in Capituli aula conticescere, seu Monachi, seu Moniales iubentur. Domorum administris os aperire duntaxat licet, occasione poscente. Verùm Margarita sacræ huiuscemodi taciturnitatis vsque adeò erat seruantissima, vt signis ad res innuendas mirè eruditis, vteretur potiùs quàm verbis. Pro vsu nedum deteriora sibi deberi, ad mentem regulæ, cogitabat, sed eligebat, vestem magis vsu consumptam, conclaue minus stationi commodum, supellectilem omnium viliorem, & quam alijs assignare puderet. Super hæc nihil agebat inconsulto præstanti ex nostris D. Pantaleone à S. Placido, Amadesio spirituali directore, vigilijsque Monialium immortuo anno 1595.

Quòd si ad enascentis cuiuscunque regularis institutionis progressionem multum refert absolutos habuisse directores, qui disciplinæ incunabula rexerint, Fuliensium crepundijs Monialium interfuit plurimum Margaritam de Polastron duxisse rudimentorum habenas. Adolescebant ad sanctitatem mores. Luculenta conuersationis fama Gallias breui impleuit, nulloque iam in ore obmutescens ferebat cœlestem sponsum inter lilia apud Montem-Squion vernantia suauiùs pasci. Rumor ciebat puellas clariori è sanguine. Conuolabant certatim vt excrescenti admodum numero deberi par Theatrum, & laxiora tecta, ipsius etiam Clementis Papæ octaui sententia foret. Et summus quidem rerum Ecclesiasticarum temperator, qui regularium domos splendidiore promouere disciplina præclarum, ac Sacerdotio zelo maximo dignum censebat, euocari Tolosam suo nutu voluit, & Beguinarum domum implerent mandauit. Verùm quod Beguinis interpellantibus Pontificius fauor caruisset successu, Patres ipsi loco cesse-

cessere, deriuaruntque in earum commoda ædes,ac viridarium, quod à Consiliario Dupin habuerant pro excitatione vnius virorum Monasterij in Suburbio S. Cypriani. In nouas concessæ sedes pro illarum deuotione in germanam S. Benedicti sororem à S. Scholastica appellatas, nimiùm quàm facilè cœperint Tolosatum oculos. Existimatione virtutis fuere illicò in omnium animis, in omnium admiratione. Incensæ vehementiùs Fuliensis studio normæ Matronæ, puellæ præclaro editæ loco. Vnam in medio deduxero Antoniam de Orleans, natam Ducis de Longa-Villa, nuptam verò Duci de Rhets, cui Principi fęminæ, si præpediente viri consortio, conformari se se expetitæ consuetudini tam citò minimè licuit, in sinu tamen cogitare cœpit id, quod, complorato Duce Marito, postea impleuit; ponere nimirum totam Aulæ gloriam, auitumque splendorem, & sanctiori hærere luci, quam in animam refunderet Fuliensia ad claustra secessus, vt in loco dicemus. Hæc inter Margarita à S. Anna sicut inter mortales quandiù fuerat,præclara exhibuerat documenta virtutum, ita meritis cumulata soluit naturæ pensum vndecimo Cal. Decembris anno 1598. ætatis suæ tertio supra septuagesimum, laudata à Patre Ioanne à S. Scholastica, post D. Pantaleonem à S. Placido, Monasterij Confessario in Panegyri emortuali, à Catello in historicis Occitaniæ monumentis, ab Arturo in sacrarum mulierum Gynæceo, A Thesauri Chronologici Auctore, cui placet viuere desijsse in Monasterio Montis-Squion, & à Carolo à S. Maria, quemadmodum & à Cisterciensium concinnatore fastorum, qui ponunt defecisse Tolosæ.

1601. Moramur adhuc intra Tolosana Fulientinarum septa, in quibus, ætatis labentis anno primo *Margarita* altera in Sæculo inter verè Viduas, in Claustro autem præcellentes inter Sanctimoniales locanda & ipsa, rudimenta incœpit ornatissimæ conuersationis, & ad annos vnum & viginti continuauit, immigrauitque Lutetias, illic præbitura Antistitæ lectissimæ documenta. Ipsa Galliarum Regina regens Anna Medicea Regiæ Parisiorum Vrbi indecorum duxit non commune habere cum Tolosatibus filiarum Cistercio-Fuliensium nitidum decus. Suis propterea auspicijs cum euocandas constituisset, Generalibus Comitijs anno 1622. apud Pinerolium celebrandis literas direxit, quas Latinè, accommodatas in medium producimus.

Cha-

Charissimis, & Nobis Dilectissimis Patribus Congregationis Beatæ Mariæ Fuliensis pro Comitijs Generalibus Pineroly Congregatis.

Charissimi, & dilectissimi Patres. A nostro in Galliarum Regnum aduentu perspeximus statim Regis Domini nostri, & Sponsi pronam in vestrum Ordinem voluntatem. Cumque ab eodem temporis pectori firmissimè insederit ad eius nos studia componere, ad ea maximè, quæ pietatem curarum potissimam tangunt, Regiæ erga vos deuotioni nostram cumulauimus. Quam etiam maiori semper cum reuerentia, & consolatione, vt prosequamur, cum intellexerimus in toto Galliarum Regno vnum duntaxat Tolosanum existere Virginum Fulientinarum Collegium, aliud Lutetiæ ponere constituimus. Verùm quia rei momentum vestræ in primis solicitudinis interest, nec moliri velimus, nisi vestrarum certiores partium, capta occasione Generalis vestri consessus, D. Ioanni à S. Francisco diximus quid habeamus in votis, cui quidem Patri Ioanni à S. Francisco, etiam in mandatis dedimus nostram vobis mentem significet. Quæ igitur nostro nomine hac desuper re ipse vobis exponet, auscultate, & quantum vestra refert, satagite bonum adeò opus compleatur ad ampliorem Dei gloriam, quem oramus in sancta sua gratia vos constabiliat. Dat. Parisijs quinto Idus Maij 1622.

Anna.

De Beauclere Secretarius.

Tanta Reginæ propensio acuit cum Patrum curis pietatem quoque Annæ Gobellinæ Ducis de Estormoul Contoralis, cuius nummo figendæ Coloniæ comparatum solum in via ad S. Iacobum, molita conclauia, templumque sub inuocatione Dominæ Nostræ de Charitate. Cum autem propaginis emittendæ, potissimùm verò Priorissæ deligendæ maturandum consilium fuit, Ioanni à S. Martiali Prouinciæ Parisiensis Censori, Margarita hæc, de qua loquimur, vna visa est, in qua prudenter deliberantis animus sisteret. Originem duxerat à familia Clausse, Patre Henrico Equite, Domino de Fleury, syluarum, aquarumque in tota Gallia magno Magistro, Genitrice verò celebris illius Marchionis de Villaroy Regij administri, Regique à secretis filia. Mundi vanitatem experientia didicerat in nuptijs cum Salomone de Betuna Equite, Fratre minore Ducis de Sully, Domino de Rhosni, non multos intra coniugij annos fatis sublato. Religionis

vota

vota conceperat in Tolosano S. Scholasticæ habitaculo, cuius ingresſa stationem, Margaritæ de Polastron flagrantis in assequenda perfectione pectoris se in paucis conformauerat. Ipsa quapropter administrandæ recentioris familiæ aptior adiudicata arripuit Parisiense iter vnà cum Sodalium flore Maria Magdalena à S. Ioanne, & Maria à S. Benedicto sororibus de la Guiconiere, quarum genitor inter Cartusianos diem suum pijssimè dixerat, Blanca à S. Agnete, Cauelat, Ioanna à S. Hieronymo, Bourdelesia, cognominata de la Haye, & Catharina ab Omnibus Sanctis, Gasquet. Sacrum agmen Regiam Vrbem ingressum hospitio perhumaniter excepere Virgines discalceatæ Montis Carmeli. Inde postea solemnis adornata immigratio ad propriam B. Mariæ de Charitate Sedem. Præibat Clericus semitam, qua pergendum, aqua lustrali irrorans. Sequebatur elatæ gestator Crucis, mox Prouinciæ Franciæ Prouincialis, & Prior S. Bernardi cum terdenis ex nostratibus Canticum *Benedictus* alternatim decantantibus. Incedebant denique Moniales sex vultu suspiciendam ad modestiam composito, & oculis defixis in Christi crucifixi imaginem, quam vnaquæque manu tenebat. Complebat viam omnium affluxus Ordinum. Nobilissimæ præterea fœminæ singulæ Moniales singulas associabant ad læuam, nimirum Ducissa Mercurij Margaritam Priorissam, puella maior natu Ducis Longauillani Mariam Magdalenam à S. Ioanne, Ducissa Mortui maris Mariam à S. Benedicto, Marchionissa de Maignelay Blancam à S. Agnete, Comitissa de Pleinuille Ioannam à S. Hieronymo, & coniux Præsidis de Escalopier postremam Catharinam ab Omnibus Sanctis. Cum peruentum est ad Ecclesiam niueæ Vestales demisere genua ante gradus Aræ maioris. Ioannes à S. Martiali Prouincialis Sacerdotali indutus apparatu benedictionem celebritati impertijt, indeque perrexit ad ritè benedicendum & incolendis mænijs, in quæ tandem processionaliter inductæ sunt, alterna Monachorum modulatione hymnum *Te Deum Laudamus* concinente, Procerum comitatu fœminarum, ad Penetralia vsque stipante, reliquo verò concursu faustè omnia ad septorum ianuam gratulante.

Margarita autem à S. Maria postquam demandati Priorissæ muneris exantlandas assumpsit partes, easdem repetitis suffragijs ad annos septem & viginti sustinuit, seditque ad clauum districtione, ac discretione, priuati forma cultus, & publici nitore exempli laudatissima.

Vacandi ſibi, incumbendi & cæteris alternæ erant vices. Frequentiſſima in Ciuitate inuiſentium aduerſabatur frequentiam. Penetrali etiam, & conticentiæ in Conuentu addicta. Excolendi ſpiritus, & abnegandi corporis ergo defixo erat animo in exercenda ſeueriori pęnitentia. Fluebat lacrymis, quoties pro eluenda à noxijs conſcientia adibat Confeſſarium, incaleſcebat amore, à quo arderent & vultus, quoties, Euchatiſticum ſumptura epulum diuinæ accederet menſæ. Grauitate, ſolertia par informationi domus, par incremento, id quod non defuit primis quinque ſororibus breui ad octoginta adauctis. Quæ vixerat meritis cumulata, cumulatior deuixit religioſa mortalitatis periodo, compoſuitque ſeſe ad æternitatem annis octoginta maior.

1603. *Ludouicus à S. Malachia*, patria *Viennenſis*, gente verò *Euſtache* varia & ipſe virtute prima Inſtitutionis capita æquabat. Solitudinis, literarumque amantiſſimus, plurimas ſibi ab angulo, & Minerua recenſebat vtilitates, eludere otium, vacare Deo, aſſequi ſapientiam, poſſidere ſeipſum, ac publico commodo aliquid ſemper eruditionis elucubrare. Qui ſi vrbanitati, aut charitati daturus locum alloquio quempiam admitteret, neſcias an religionis exemplo, magis quàm acumine ingenij ſuſpenderet animos. Definiebat mundum hortum lilijs vernantem, ſed efflorescentibus inter ſpinas; campum paleæ æquè feracem, ac tritici; ſagenam piſcibus copioſam bonis, & malis; arcam vbi beluæ cum hominibus, corui cum columbis, lupi permixti cum agnis commorantur. Noxias corporis voluptates aptè expreſſurus: ſunt, inquit, virulenta Sardiniæ herba, quam qui deguſtant, pereunt, & pereundo rident; ſcorpio ore blandiens, cauda inficiens; babilonica meretrix propinans abominationes aureo ſchypho; vinum flauum in vitro, ſuaue in ore, ſed in nouiſſimo mordens adinſtar colubri. Quæ literarum edidit monumenta, optimis accedunt ingenijs, maximè autem volumen latini metri Romæ excuſum, vbique cum plauſu exceptum, in quo muſa elucet & ab ornatu comptior, & ab amęnitate exquiſitior, deuota, ſeria, grauis, ſed & iucunda, & cui à florum nitore, & fructuum copia elegantia, ac decus. Typis conſignauit & nobilem carminum appendicem de poeſi ad honeſtas res vertenda, vates vſqueadeò pudoris amicus, vt muſas omnes ſuum induere candorem auidiùs deſideraret. Interrogante quodam, an profundè

fundè consenescere cuperet: sapientiores, inquit, ætate sumus: Tanti faciendum diuturnius æuum, quanti maturior mens. Iam quòd inessent consilij, studijque in Rempublicam numeri, cohonestatus etiam varijs Congregationis muneribus, Monasteria rexit, adfuitque Romæ Antistiti Generali eius Assessor delectus. Quo quidem in officio licet suam sententiam cæteris vellet posthaberi, maioris tamen ponderis semper erat, maluitque prudentia ad apprimè benemerendum de tota societate. Condecorabat morum, literarum, munerumque lumina humilitatis fastigio. Celsiori præ cæteris virtuti Principem tribuebat locum. In infirmorum obsequio nullum prætertibat officium. Deposcebat sibi viliora valetudinarij ministeria. In euerrenda Ecclesia, omnique domo Laicos præibat, etiam cum Monasterij præfecturam exantlaret. Præstò erat senibus, & debilibus in dealbatione indumentorum. Ad hæc Ludouicus corpori suo consentaneum duntaxat cibum, somnumque non negabat. Cęterùm macerabat abstinentia corpus, dabatque orationi noctis horas. Et orationi ita erat addictus, vt suis auelleretur à delicijs, cum preces abrumperet. Orabat autem ferè semper genuflexus, maximè post absolutam Matutinam laudem, post quam durabat in Choro vsque dùm elucesceret dies. His alijsque virtutum cumulis onustus fati legem impleuit plus quàm octogenarius Romæ 11. Ianuarij 1603.

1606. *Petrus à S. Bernardo* Generalatu secundò defungens morte iustorum occumbit. Celebratur Asceta alti, & sublimis spiritus, verus humanarum, & secretiorum cogitationum inspector, cuius singulæ actiones, aspectus, verba, & totus homo exterior interni decoris indicium, nihil non sanctum, & supernaturale spirabant. Ad tantum virtutis culmen gradum sibi fecit charitate, pœnitentia, humilitate. Ex quo adolescens vertit mundo terga, intimo semper exarsit amore sequendi præeuntem extra castra, eiusque improperium generosa imitatione baiulandi. Frons graui, religiosaq; generositate composita, visa Cruce, tristitia actutum offundebatur. Manabant & lacrymis oculi, quos mundi Redemptoris sanguine vbertim pluentis compungebat aspectus. Meditationum frequentior erat Numinis patientis vulnera mente ingredi, & diuinæ cubicula charitatis ad plurimam horam quàm suauissimè incolere. Amoris, ac doloris erga passionem Dominicam sensui addebat pœnitentiarum, & angorum

inexpletam iugiter auiditatem. In strictioris obseruantiæ leges incumbebat totus, quòd illis exactè inhærens grauem præ pondere, leuem præ amore exantlaret Crucem. Singulis sextis ferijs, totaque Maiori Hebdomada in memoriam fellis Christo sitienti propinati amaros succos potui immiscebat suo. Morbis licet afflictatus, noctis tamen intempestæ tacitis horis surgebat è lectulo, oraturus in solo, & corpus discruciaturus flagellis. Nec à ieiunijs regularibus eximebat se vnquam, nec ægritudine laborans, alijs quàm cibis Quadragesimæ vtebatur, dicere consuetus: carnis languores non carnium esu, sed spiritus vi deliniendos. Nec corpus cum blanditijs tantummodo, & commodis configebat suis, sed spectabiliori hominis interioris crucifixioni vacabat enixiùs. Argumenta erant curarum Sæculi fuga, propriæ voluntatis tyrannidem pro virili frangere, vanæ mundi existimationi ire semper ex aduerso, nec vnquam semetipsum sibi non abnegare. Gaudebat exerceri duris, & asperis. Deposcebat quoque domus munera alijs onerosa, quæque inter Superioris mandata genio conueniebant minus, illa excipiebat iucundiùs. Pluteolus ad librorum repositionem, scamnum è ligno, stratum cum stipula, piæ imagines, nec plures quàm vna & altera, tota erant domicilij supellex. Et tamen paucarum adeò rerum suo vsui concessarum pluries inter annum tradebat syllabum Superiori, vt ab eo demeret quidquid superuacuum existimaret. Cuius præterea Antistitis directioni in tantùm se committebat, vt ipsa mentis arcana libello per diem consignaret, omniaque nuda illi veritate ad vesperam aperiret. Quæ licet laudes ad obedientiam, & paupertatem pertinere ex æquo censeantur, humilitatem tamen potissimùm in eo efferunt. De se ipso loquebatur, si adesset, quod reprehenderet, de cæteris silebat, nisi occurreret quod commendaret. Omnium infimus gratulabatur haberi. Cùm doctrina polleret, nullum tamen è cedro dignis sui calami monumentis superesse passus est, nisi fortè Institutionem Nouitiorum exiguam, & ineditam vsqueadeo opellam, verùm auctoris sui doctrinam perinde exprimens, ac pietatem, aptamque postuma luce, si quempiam tangat Congregationis decor, ac sanctior eorumdem Tyronum disciplina. Feruore licet muto æstuaret, cum tamen adessent testes à singularitate cauebat, solicitè adimaduertens, quid maiorum consuetudines ferrent, quid ratio loci posceret, quid Institutorum vis præscriberet.

beret. Prudentia quoq; plurima valens aliorum ſententiã ſuæ opinioni anteferebat. Si erraſſe quempiam audiret, minori aduertentiæ defectum tribuebat potiùs quàm voluntatis crimini. Sin autem excuſare voluntatem nequaquam poſſet, oculis in Cœlum erectis diuinam precabatur bonitatem ſe primùm, alios deinde à noxa conſimili auerteret. Erat deinde ſublimior, quem in Petro laudares, humilitatis gradus, procul à Superioratuum præeminentijs animus. Etſi quòd ad munerum appellationem ſpectat, minores, maioreſquè obiret præfecturas, oportuerit. Conſcendendi verò ad ſuperiorem locum partes, quemadmodum & eius optimam in Congregatione temperanda methodum diſertè tradit Auctor Theſauri Chronologici Parte tertia, pag. 795. vbi ait. *Vir regimini in paucis natus. Profunda honorum affectatione vellicari quempiam malo tribuitur omini, deteriori verò cum affectatores eorumdem aſſequutione nimium ſibi placent, ſeque ipſos magnificant; peſsimo autem vbi oderunt in ordinem redigi, ſeu graduum amiſsionis ſolo timore agitantur. Petro à S. Bernardo cordi erat demiſsio, longè aberat ambitionis aſtui locum dare. Generalitio pedo cohoneſtari maluiſſet alterum, quo ipſe dignitatem falleret. Quanta cum modeſtia laude primam Sedem occupauerit, neminem latet. In ſuum verti probrum aiebat Cœnobitis ſe multò perfectioribus Monaſticas praſcribere leges. Neminem non in honore habebat ſeniorem, inferiorem obuium quemque ſalutans, paterna beneuolentia ad vnum complectens. Praerat remota prorſus inaqualitate illa affectuum, qua religioſos Cœtus grauia in diſcrimina multoties vocat. Solo boni communis, aut ſpiritualis incrementi ſtudio dignoſcebatur Antiſtes, caterùm agebat veluti Sodalium vnus. Exempli praſtantia, potius quàm vi imperij qua vniuſcuiuſque forent partes edocebat, optimè gnarus exempli linguam à barbaris ipſis intelligi, nec virtutem amanti duntaxat acceptam, ſed & abhorrenti.* Familiare & ipſi illud Sapientis monitum. Munere eminentes ſummam decere moderationem, quando vnica auctoritatis norma æquitas ſit.

Ad hæc optimam Reipublicæ moderationem cumulauerit ne eiuſdem amplificandæ ſtudio commonſtrant Monaſteria S. Mariæ de Ouille in Normandia, S. Mariæ de Abundantia in Sabaudia, Montis-groſſi, & Stafardæ in Pedemontio, ac Florentiolæ in Lombardia.

In Beatam Mariam de Ouuille Prioratum Regularem Canonico-

 rum

rum Ordinis S. Augustini, eorumdem Canonicorum Prior Dominus de Bouyn nos induxit an. 1603. nimirum maluit sui propositi inde potius facessere sectatores, quàm claustrale in eo propositum non florere.

Abundantiæ Abbatia elogium deposcit Vespasiani Agatiæ inter Nostrates postea Gregorius à S. Eusebio dicti, quò & Abbatem præbeat ex Sęculari Monachum, & Monasterium exhibeat ex Canonico-regulari Cistercio-fuliensem. Itaque de accessione Congregationi facta vnà cum præcellentis laude Abbatis agemus infra anno 1630.

Mons-grossus Oppidum est Comitatus Astensis quarto ab Asta Pompeia lapide. In eius confinijs cum Aloysius Cribellus Lumelli Comes erexisset Ecclesiam concinnæ satis formæ ad honorem Beatæ Mariæ de Intercessione, & consonum etiam Cœnobium Templo adiecisset, vtrumque Reformationi attribuit anno 1604. Modicam alit familiam pinguioris defectu dotis. Cæterùm statio est ob Cœli temperiem, lautum agrum, collium, & conuallium amęnitatem affatim grata, maximè verò à Religiosis contemplationis, & bonarum artium amore captis planè expetenda.

Abbatiam Beatæ Mariæ de Stafarda in Pedemontio Ferdinandus Vghellus tomo primo Italiæ Sacræ pagina 147. linea 23. collocat in Sabaudia. At in Tuscia, & in Vrbe pro Sabaudis veniunt etiã Pedemontani, ex quo corrupto dicendi modo diligentissimo Scriptori palmare mendum irrepsit. Incunabula Carolus de Vvisch, & Angelus Manriquez reijciunt in annum 1135. cum Franc. August. ab Ecclesia, cuius auctoritati potissimùm defero, eadem exordiatur ab anno 1122. duodennio ante. Auxit lineam Morimundi, colonia deducta ex Abbatia Bellæ-Vallis. De patrimonio consulendus laudatus ab Ecclesia. *A Manfredo*, inquit, *fundatur, & adiuuantibus Sabaudiæ Comitibus, Buschæ, & Romagnani, Regulis, Dominis Reuelli, Bargearum, Bagnolij, Verzolij, Soleriarum, Lucernæ, Scarnafixi, & aliorum locorum tot redditibus locupletauit, vt meritò inter præcipuas Pedemontij Abbatias numeretur: nam etsi Abbates diuersis temporibus Droxij, Carpanettæ, & Morræ Castella, & alia bona alienauerint, adhuc tamen hodie ipsius redditus sex millia ducatorum summam excedunt.* Ædificij quoque nitore, Templi venustate, Odeo ex nuce affabrè cęlata, omnium propemodum artium officinis, primæuum Ordinis

Cister-

Cistercienſis ſplendorem, adhuc in præſentiarum iactat, quamuis potiori ex parte ruderibus obruatur. Cistercienſium à ſolemni adeò Abbatia abeuntium noſtros homines deſignauit ſucceſſores Alexander Scaglia, Comitis Verrucæ filius, Abbas Sæcularis, conſtabilijtque diplomate Clementis VIII. à quo tempore illam durarunt incolere, licet vſus inductus ſerendi circumpoſitam glebam oryza pro tritico, limoſis paludibus aerem grauet, & familiæ incolumitati officiat. Enimuerò huiuſcemodi incommodum ſtationis Monachos ad Diui Bernardi vota efformat, efficitque quò magis carne infirmos, eò ad cœleſtia ſpiritu vegetiores. Abbatum Commendatariorum ſeriem ſui nominis, ac virtutis corona abſoluit Eminentiſſimus Cardinalis Cæſar D'Etrè, qui poſtremus inauguratus, non minus de Abbatia, quàm de noſtris Aſcetis pro ſuâ animi amplitudine, & pietate plurimis benemereri non deſinit.

Florentiolæ Domus duas complectitur ex antiquis Monachorum familijs, alteram Præpoſituram Humiliatorum ſitam in via Emilia inter Placentiam, & Parmam; alteram Prioratum Benedictinorum in agro Placentino cum animarum Parçcia; hanc dictam Baſilicam Ducis, & SS. Felici, ac Tranquillino inſcriptam; illam verò atticulatam Præcurſori Verbi incarnati D. Io: Baptiſtæ. Vtramque Abbatiæ Caſtilionis vnitam ab illa ſeiungendam, ac transferendam in cenſum Reformationis enaſcentis cenſuit Franciſcus Sfortia S. R. E. Cardinalis Commendatarius, cum optione erigendi diſciplinæ Septa penes quam Noſtri vellent, & Curam animarum Baſilicæ Ducis regendi vel per ſe, vel per Presbyterum Sęcularem. Patribus domicilium moliri placuit ad S. Iò. Baptiſtæ de Florentiola. Et reuerà opportunior hæc manſio, quippe viæ Romanæ frequentia, nobilis ſitu Oppidi, diuite agro, vaſtis pomerijs, domeſticis piſcinis, ædium etiam laxitate, periſtylij, alijſque nunc gaudet commodis, quorum momento artium licæum ſtudioſæ noſtræ pubi nunquàm non aperit, & Comitiorum Generalium Patres conſcriptos excipit quàm frequenter. Habet nunc Abbatem Ioſephum Vrſinum, Romano-Pedemontanum, virum, ſicut inclitæ Sfortiadum, & Vrſinorum genti coniunctum ſanguine, ita religionis in Deum, & benignitatis in reſtauratam Diui Bernardi Sobolem hæredem eximium.

Iam verò Petri virtutes, Sodalitij extenſionem, aliaſque regiminis

præstantias complere fas est veraci narratione consimili Historiæ Marci Syri ex Monacho captiui, iterumque post captiuitatem Monachi, quemadmodum tradit cum Theodoreto, & Hieronymo, Annalium Ecclesiasticorum Auctor Cardinalis Baronius. Conuersus Siculus in Monasterio S. Pudentianæ Pharmacopolam agens, repetita postulatione instabat pro migratione ad Camaldulenses. Petrus Generalis Superior missionem deprecanti diù præbuit aures surdas. Laudabat magis vocationem suam constanter impleret. Monasticam quamcunque disciplinam, Spiritu Sancto dictante erectam, ducere currentes ad perfectionis metam: Callidum dæmonem artes suas decora pietatis specie prætexere. At ille prensare perrexit Antistitem, vt cęptis insistens abeundi potestatem extorserit potiùs quàm impetrarit. Abijt ergo. Sed Eremo Camaldulensi nomen daturus, Panormum antea petere constituit. Degebant illic parentes consalutandi semel priùs quàm perpetua se clauderet solitudine. Iter habens incidit in victitantem infami Christianorum mercimonio. Mortalium vaferrimus obuium blando alloquio complectitur, beneuolentiam simulat, domum exhibet, prandio admittit. Amota post refectionem mensa fingit debere se se quantocyus egregiæ cuidam piscationi. Confluisse illò alios quamplures. Velle & ipsum habere comitem. Fruituros simul curioso aspectu ingentis, ignotique cuiusdam piscis trahendis mox in retibus conclusi. Pergunt simul, alijs dolo itidem captis iunguntur, quos omnes Turcæ Trierarchæ latitanti intra sinum rupis propè adiacentis venditor iniquissimus prodidit. Abductioni in seruitutem accessit durior appendix coactio ad triremes. Ea mitior videri poterat, quippe attrocior sequuta haud diù post alteri hero venditio, Siculo quidem, sed impio Christiani nominis desertori, cui fortunæ bonis inter Turcas locupleti erant ruri pernobiles greges equorum curæ noui mancipij illicò demandati. Infelix Monachus nactus in solitudine vitæ religiosæ specimen aliquod leniebat infortunium æmulatione monastici moris, recitatione precum, victus parsimonia, elongatione à turbis, &c, quod ipsi apprimè dulce, suauissima Iesus, & Mariæ nomina arborum corticibus insculpendo. At Dominus, illoque studiosiùs vxor famuli cum Religionem, tum votam in Cœnobio pudicitiam periclitabantur quotidie consortij allicio, opum sponsione, intentatis etiam minis, nisi ad Saracenos transiret.

Serui-

Seruitutis calamitatem, & supra seruitutem exosas in Religionem, & castitatem insidias quadriennio perpessus, restituere se Monasterio maturè tandem deliberauit. Verùm initurus fugam quantis obsidebatur periculis? Heri nec oculos, nec indignationem facilè declinasset. Salua ne vita detento in fuga? Agrorum prætereà, syluarumque amplitudo latè protendebatur ad oram vasti fluminis. Traijciendo linter deerat. Vado erat transnatandum. Sed graue excussuros iugum quæ remorantur discrimina? Traiectioni se quotidiè parabat, generosum equum conscendens, & paulò vltra gurgites intra altiores procedens, retrahensque gressus, donec equo eodem pro die condicta benè enutrito, inuocatoque Mariæ patrocinio totam aluei profunditatem tentauit, euasitque feliciter ad vlteriorem ripam. Superato amne magnis deinde itineribus ad mare contendit, vbi reperta naui ventis dante vela, illa conscensa, Panormitano litori appulit. Parentibus consalutatis enarrauit quales diræ inconstantem in arrepta Monastica viuendi forma fuissent insequutæ. Dei ope libertati restitutum se noscere. Velle quantocitiùs Claustro se reddere, à quo discesserat, reddiditque, & in eodem præteritæ leuitatis dolore, lacrymis, singultibus, constantique conuersatione ad mortem vsque litauit.

Sed ad Petrum reuertamur, altero secundi Generalatus anno, & à Congregationis regendo clauo, & à mortalitatis deportanda sarcina exemptum. Eius vitæ caracter mors ipsa fuit. Cuius enim solicitiores curæ intra feruentes Crucis amplexus semper constiterant, obitus incidit in ipsam pęnalem Saluatoris hæbdomadam, visus commori Christo, qui Christo conuixerat. Seueriori pœnitentia sublatus planè creditus est. Cum enim toto magni ieiunij decursu grauiùs, quam antea sustinuisset macerationum, & vigiliarum pondus, diebus postmodum mysterijs nostræ reparationis sacris Dominicæ passioni se se conformandi votis eò vsque flagrantibus incensus est, vt dum cruci se se configere feruentiùs exoptaret, requieuerit, carne solutus, in Christo 22. Martij anno 1606.

1610. *Placidus Bernarducci, Italus*. Solemni votorum dictione in Fulienses iurauit leges ad S. Pudentianæ de Vrbe annno 1589. vertitque auitum agnomen in Monasticum *Placidi à S. Mauro*. Ab eo tempore semper quidem præbuit Cœnobitam suauissimæ consuetudinis, vnde inuenisse Placidi nomen quis crederet, simplicitatis

planè

planè columbinæ, innocentiæ propemodum infantilis, probatiſſimæ obedientiæ, profundæ humilitatis. Sed chariſma in eo præcellentius fuiſſe charitatem in Deum, & proximum nemo ibit inficias. Virtutum cæteris ſupereminenti, diuino amori excolendo, addictiorem nauare operam demonſtrabat, inſtitutionis aſperitates, ieiunia, vigilias, labores, ſolitudines deuorare dilectionis feruore, in acerbiores ſemper propendere, ipſis fidei Athletis martyriorum inuidere lanienas, vnàque ſtare animos conijci in carceres, diſtorqueri equuleis, à feris diſcerpi, gladijs proſcindi, igne conſumi, mergi fluctibus, tantùm ſalutis Auctori, dolorum Regi, amori ſuo conuiueret, commoreretur. Nec facilè ſiluerim, quæ præterea amoris momenta inter orandum, contemplandumque exhibebat, maximè cum oculis obuerſabatur Dominicæ paſſionis imago. Longior tunc ſemper precatio, nimirum poſtquam ante diuinæ bonitatis aram ſemel in genua procidiſſet, ſurgere iam non valebat, defixus admiratione tantæ victimæ pro incauti hominis reparando lapſu conflagrantis. Omnia ſimul ardor habebat. Ardebant oculi à patientis Numinis conſpecta flamma ſuccenſi. Ardebat cor præ concepto in meditatione igne concaleſcens. Ardebant æſtu interiori erumpente foras & ora. Ardebant ipſæ preces plurimo ſingultu, arcani indice incendij. Ardebant manus corpori excruciando armatæ ferro, & multo verberum vulnere infixa cordi vulnera leniturę. Aliæ adhuc partes in dilectionis ſenſibus incitatiſſimo dilaudandæ. Illæ erant, doloris morſu pungi cum ineffabilem bonitatem, ingraueſcentibus mortalium flagitijs, magis magiſque in dies lædi inaudiret. Ad auertendam offenſam, ad flectendam clementiam, conduplicare ieiunia, interponere preces. Silere, aut inſtituere de Deo ſermonem. Rapi ipſe mentis exceſſu in loquendo, inflammare Audientium pectora, ac ignitis veluti telis ferire. Conari coram Deo ambulare. Quidquid humanorum actuum perageret, ac ſi ille præſens adeſſet peragere. Ad eius ſe præſentiam facilè reuocare. Non priùs ire cubitum, quàm aliquo ad dilectionem fouendam ſtimulo imbuiſſet mentem, vt nunquã non dicere poſſet: *Dilectus meus mihi, & ego illi*. Sancitam votis paupertatem ſanctiùs colere, quòd in ſummo, & vnicè concupito bono Deum haberet, & omnia. Contumelias, & obiurgationes generoſo concoquere animo, eſt enim charitas patiens, benigna, omnia fert, omnia ſuſtinet.

Iam

Iam verò à Dei amore ad effuſam etiam in Sodales charitatem. Pleno decennio Abbatiæ Fulienſis infirmarium exercuit. Et qualem amabò? omnia vnus erat. Ipſe cibos ægroto ingerendos, ipſe decocta iulapia, electuaria medicè ſua manu parabat. Ipſe eluebat lixiuio linteos, ſcoparius euerrebat cellulas. Cum vel vnus ægrotaret, ſola Valetudinarij, & Chori terebat limina. Et diei quidem decurſu nunquam à languentis latere abſcedebat, noctem verò ſi non ducebat inſomnem, ſtrato ad lectuli pedes explicato, excubabat etiam obdormiens. Alto etiam in conticinio, rupto ſomno, lectulos obire conſueuerat, algentes ignitabulo calefacere, ſiticuloſos modica adaquatione refocillare, explorare pulſum, bolos medicatos hora condicta exhibere, varioque alio ſolatiorum opportuno obſequio tempeſtiuè adeſſe, iterumque accumbere. Grauiùs iacebat quiſpiam? affectu ſupra paternum verſanti in ſalutis diſcrimine inuigilabat. Obſeruabat, edocebatque Medicum ſingula morbi ſyntomata. Quando cibum per ſe non ſumeret, ori ipſe immittebat. Si prorsus reſpueret, varijs bellariorum condimentis ſua manu elaboratis reſtaurabat. Atque huiuſcemodi fuit ornatiſſimi Monachi conuerſatio, quam ille inter Charitatis actus mirificè traductam, feruentiſſimè etiam abſoluit, diuini amoris flamma in mortis confinio vehementiùs exardeſcens. Ipſum autem amoris incrementum à cœleſti lumine fuit, vnde illi etiam innotuit extremus vitæ terminus, non viſurum ſcilicet mortem, niſi priùs eluceſceret S. Mauri tutelaris ſui feſtiua ſolemnitas. Animum perinde erexit certa ſpes potiundi in proximo immenſo bono, cuius amplexus tantoperè exoptarat. Viſus ex tunc abalienari paſſim à ſenſibus, impotens ferendæ intimi amoris flammæ, impar & ad ſuſtinendas agonis inducias. Nihil ei ſuauius diuinarum concentu laudum, vt etiam, præintonato *Deus in adiutorium*, adſtantes ad conſuetam Horarum Pſalmodiam inuitaret, & concinentibus alterna verſiculorum decantatione reſponderet. Ad diuini epuli intra cubiculum illationem, haud facilè dictu, qua vi, viribus licet exhauſtus, aſſurrexerit, quàm promptè proſilierit in terram, quàm tenerrimis animi ſenſibus, quibus deliquijs, quibus ſuſpirijs amoris magnitudinem effunderet, quàm blandis verbis ad ſe venientem, vt ad ſe raperet exorauerit, id quod obtinuit impetrata dimiſſione è mortalitatis domicilio 15. Ianuarij non multo poſt à viſo eius ſalutari, adorato, & ſuſcepto.

1610. *Dionysius à S. Bernardo, ex Heluetia* oriundus, Donatorum nostrorum, qui videlicet simplicem obedientiæ promissionem emittunt in Congregatione, simplici, & prompta obedientia dilectus Deo, & hominibus, silentij, & mortificationum omnium amator feruentissimus, aliquot annos Congregationem ædificauit exemplo. Quadam autem die cum in oratione coram Deo spiritum totis viribus effunderet, audiuit vocem de Cœlo dicentem sibi: *Dionysi frater, dispone conscientiæ tuæ, morieris enim breui: dimissa tibi sunt peccata.* Retulit ipse quod audierat, inter confessiones Superiori suo; qui se hæc paruipendere simulauit, sed octo post diebus ægrotauit, & Sacramentis maxima deuotione, & insolita ædificatione sumptis, inter paucos dies è vita migrauit in Monasterio Sanctæ Pudentianæ de Vrbe.

1611. *Godiferus à S. Mauro,* natione *Gallus,* ita in corpus suum pœnitentiæ virtutis ardore sçuiebat, vt vsque ad multam sanguinis effusionem disciplinas protraheret. Ita deuotus ad sacrum altare sacrificaturus appropinquabat, vt non accederet, nisi prius ante Crucifixi imaginem per horæ, & amplius spatium in contemplatione tanti mysterij prostratus permansisset. Ægrotos, & Agonizantes maxima charitate, & exhortatione erigebat. Omnibus desiderium æternæ vitæ, & dissolutionis è corpore altiùs imprimebat. Obijt Burdigalæ tertio Ianuarij 1611.

1613. *Ioseph à S. Germano.* Eius gesta paucis tangit Antonius à S. Petro Cap. 9. vbi disertiùs acturus de Patre Eustachio Asseline socio Sorbonico, raptim præmittit Ecclesiasticis alios redimitos Infulis, alios illustriorum Academiarum præcinctos laureis, eosdemque cœnobiticæ Institutionis deuotè amplexatæ decore nobiliores, ac laude. Inquit igitur:

Nostra B. Mariæ Fuliensis Congregatio duos hac tempestate clarioris famæ dedit viros, non Episcoporum, sed Doctorum ex Canone, qui iuxta D. Paulum pastorali conspicuis dignitate proximè accedunt, eosque si non Sanctos, inclitæ tamen virtutis, celebres Theologos, Auctores sapientissimos, Claustralium reformatores familiarum, eximiæ, imò perfectæ consuetudinis rumore præclaros alterum Romæ, Parisijs alterum. Delibauit ille natalem lucem Siracusis in Sicilia, & dictus in Sæculo Ioseph Minittus, postquam in contubernium

vitæ

vitæ associauit se Cistercij Reformati sectatoribus appellatus est *Ioseph à S. Germano*. Theologiam commentatus, vigilias respersit profunda doctrina, excellentique religione, quorum celebritate nominum non vulgarem existimationem Romæ sibi fecit primò apud Vaticani Senatus eminentes Purpura Patres, deinde & apud Paulum quintum summum exercentem Catholici gregis Sacerdotium. Magni ideo momenti expediendis rebus adlegitur, & à Sanctitate sua sedere iubetur Consultor doctissimus inter summates viros Sacrarum Congregationum rerum arbitræ Vrbis. Solus ipse fuit, qui suspiciendo suæ vitæ exemplo, suis curis, suis adhortationibus, suisque contentionibus Sanctæ Ceciliæ insigne Parthenium disciplinæ splendori restituit. Summo tandem concitatus desiderio captandi ex subiectione obedientiam, & ab humilitate latebras, Religiosi status concedere in gremium constituit. Ex Reformatis autem Ordinibus, cuius potissimùm Schema susciperet diù cum maturasset, in nostræ societatis sectanda ratione vota defixit. Sodalitium deposcentis exploratam voluere nostrates vocationem rigoroso integri biennij periculo. In Censum tandem illatus, vti sanctis claruerat in Sæculo moribus, ita Angelica effulsit indole in Claustro. Angelica inquam indole. Enimuerò homo erat cibi parcissimus, nunquam recumbens dormiturus in lectulo, sed modicum duntaxat capiens somnum, sedendo, & continuò ferè mentis raptu Deo adhærens. Paucos postquam annos extrema in vitæ austeritate durasset vna, perpetuaque mortis extasi ad Deum pertexit. Ad elati diripienda spolia crines, vngues, barbamque mortalium pietas conuolauit, demirata Sanctitatem, & expositi in feretro non rigere carnes, vt demortui, sed mollescere adhuc, ac si viueret.

1618. *Antonia de Orleans*, cum qua ad suæ incrementum gloriæ ita diuina peregit bonitas, vt puella sacra cogitaret septa, sed traderetur nuptui, nupta autem virum breui conclamaret, & dicatarum Deo fœminarum peteret Claustra, ijsque conclusa, floreret primò Fuliensis alumna restaurationis, mox assumeretur in Fontis-Ebraldi Antistitam, seu ad obseruantiæ cultricem in Professionis Benedictinæ longæuo iam Ordine; tum demum erecto cœtu Virginum primitiuam profitentium Regulam, euaderet in Benedictini eiusdem propositi ampliatricem egregiam. Fœminam inclitam, quam ex nobilissima Principe religiosissimam Sanctimonialem laudibus efferunt Hila-

rion à Costa Heroinarum illustri Tomo primo, San-Marthani Fratres in sua Gallia Christiana, itemque in Genealogica Galliæ Regum Historia, Arturus à Monasterio in Sanctarum, ac Beatarum Gynæceo mulierum, Catellus Historiæ Occitanicæ lib. 2. pag. 96. Petrus à S. Romualdo in Thesauri Chronologici Tom. 3. R. P. Chrysostomus Henriquez in Menologio Cistercij 22. Aprilis, dedere genitores prǽclari Leonorus Aurelianensis, Dux Longauillæ, & Estouteuillæ, Marchio Rothelini, Comes Noui-castri, Dunensium, ac Tancaruillæ, Princeps de Castellaillon, & Maria Borbonia, nata Francisci Borbonij Comitis S. Pauli, ac Adriannæ Estouteuillæ Ducissæ. Leonorus ad eximiam bellicæ virtutis laudem constantem in Gallorum Regem adiunxit fidem, obsequio adeò probato, vt in cruento ad Sanctum Quintinum prælio, quando copioso cum agmine, Gallicæ quoque nobilitatis flos integer hosti cessit, quà fusus, quà prostratus, quà captus, detentus ipse à milite Hispano, libertatem postea comparauerit octoginta argenteorum millibus, & diuturnis subinde expeditionibus fractus, in Castro tandem Blesensi diem obierit suum ætatis anno tertio supra trigesimum, dum à longa Rupellæ obsidione rediret. Maria verò cum semel & iterum iam antea nupsisset, & primo quidem toro Ioannis Borbonij Angiæ Ducis, altero autem Francisci Cliuiæ, & Niuerni Ducis thalamum honestasset, tertio postmodum Connubio desponsata Leonoro Aurelianensi, auitos etiam illius titulos cumulauerat comitatu S. Pauli, & Ducatu de Estouteuillæ, paternis nimirum, maternisque ditionibus, quibus vnica proles hæreditario iure successerat. Coniugium sublimiori euexit laude soboles ipsa, fęminea potissimùm, generis supra splendorem, mundanæ supra culmen potentiæ, animi opibus, pietate in paucis commendatior. Et quidem cum martialis planè indolis Henricus Longauillæ Dux, & Franciscus Comes S. Pauli natu Maiores exercituum præfecturis, Prouinciarumque moderatione, plena honoris, & existimationis aura velificarent ad gloriam secundissimè, Leonorum autem Principem de Castellaillon tertio editum loco primam post pueritiam intercepisset fatum, è puellis Leonora tantum Comitissa de Turrij, Domina de Montignon ætates in Sæculo expleuit suas, nam tres reliquæ, triumphata rerum humanarum specie Claustralibus se disciplinis manciparant, Antonia, de qua hic sermo, præferente cæteris facem. Parisiorum Lutetiæ natali expo-

posi-

posita luci, audijt lustrali ex vnda Antonia, explicauitque continuò indolem vti à mundo oblectamentis abalienatam, ita studio vitæ à mundo sequestris succensam. Sanè in primo æui flore permittebat quidem se se cultus splendori, Aulæ celebritatibus, Nobilium illecebris puellarum, sed permitteret adigebant genus Galliæ Regibus sanguinis propinquitate coniunctum, Principum exemplum familiarum, genitorum imperium. Intimo affectuum sinu complexa nunquam rerum amorem caducarum, capiebatur potius sacrarum Deo Virginum Religiosis Collegijs, tacita à curis vita, Virginitatis decore, consuetudine ad sanctiorem instituta probitatem. Earumdem etiam immixta Gynæceis, amplexata contentiones, nuntium misisset mundo, nisi à parentibus splendido pacto coniugio, nubere oportuisset Carolo Gondio Marchioni Bellæ-Insulæ, Filio primogenito Alberti Gondij Ducis de Rhets, Franciæ Paris, & Marescalli. Sed egit leniter Numen, disposuitque iniret Vidua rationem vitæ, cui Virgo iam anhelasset, & Monialibus Barrerij institutione imbutis eximia appendix accederet. Carolus, quocum arctissimo charitatis vinculo conuersabatur, paucos intra annos mortalitatis compleuit actus, ingentis expectationis Dux, ignita extinctus glande, dum, pylocastro admoto, perfringere tentaret fores Montis S. Michaelis in Normandia, & Regias copias in modicam, sed munitam inducere Ciuitatem, strata generosè admodum semita.

A Mariti optimi acerbo funere tres dedit Antonia annos implendis Coniugis amantissimæ partibus; in primis religioni instillandæ tenero pectori Henrici Gondij vnicæ prolis ab eo susceptæ. Tum demum vitæ regularis studio sollicitiùs velicante fœminam compede maritali solutam, cedere constituit Sæculo, adiecitque animum Tolosanæ Fulientinarum mansioni celebri de fama notæ. Maturato consilio, vnique duntaxat Priori S. Bernardi Parisiensis D. Ioanni à S. Malachia communicato, paucis comitibus, Tolosam iter intendit. Sed festinanti ad pœnitentiæ optata signa ecce vndique bellum. Suo diuelli natam à sinu conqueritur exulcerata dolore Ducissa parens. Expugnando pectori epistolas admouet blanditijs, minisque exaratas. Increpat illam adornasse à Sæculo fugam, quæ non foret sine acerbo vulnere Matris. Austeriori se deuouisse institutioni, quàm Principis innutritæ delicijs vires ferrent. Reclamant cum Protopræside, cun-

ctoque

ctoque Tolosano Senatu Vrbis moderator Dominus de Villaloin ablegasse cum mundo naturæ, ac sanguinis iura. Esse sæuitiæ speciem abscedere à matre effætæ iam ætatis, relinquere vnicam prolem in annorum lubrico positam. Cogitaret se filiam, auscultaretq, matrem; Cogitaret se matrem, consuleretq; filio. Bernardus Deschaux, Baiocensis Episcopus, Cęsaroduno aduenien, flectere imbutam insigni constantia mentem adlaborat. Si quid in huiusmodi casibus sacri valent adhortamenta viri, & graue consilium, adhibet ille non segniter. Cunctetur saltem, deposcit, cum Regis Christianissimi, consanguineorum etiam Principum sententiam. Henricus Gondius Parisiensis Antistes, pręterquam quòd addubitabat aliquid in Antonia Cognata leuitatem peccasse, non satis æqui, bonique consulebat elati fratris Viduam Coniugem secessisse in Claustra, filio relicto impubere. Ipse Fuliensium Prouincialis D. Philibertus à S. Pudentiana diuertere à proposito adnititur, negata admissione ad facienda disciplinæ stipendia.

Quænam loco non dimota constantia? Sed afflatu superno obfirmatior erat Antonia, quàm vt haustam exueret mentem. Pœnitentiæ lagenam vberiori cum lacryma; flagrantioribus votis deprecatur. Obtestatur indormituram se potius nudo Templi solo, quàm recessuram ab ineundæ Religionis vestibulo. Ergo non volucris, sed solidi probata ardoris, Prouinciali ab ipso in Parthenium inducitur adiungenda sodalibus. Quæ vbi felices sibi velitationes primas, factamque potestatem donandi institutioni nomen gratulatur, periclitantibus tenacitatem propositi animos obiecit à delibata victoria fortiores. Albam tunicam, quam fortè aspexit, continuò rapuit, induitque. In comas etiam, ferro ipsa arrepto, inuolauit suas, præciditque, edoctura luculenter adstantes: exciderent à spe illam à proposito reuocandi, quando cernerent æquè decidisse à sinu fallacem contempti Sæculi amorem, ac è capite despectam cultioris comæ vanitatem. Tum crucis inter amplexus teneros diuinæ sponsæ vsurpauit affectus: *Inueni quem diligit anima mea, tenui eum, nec dimittam*. Et ne dimittere cogeretur vel inuita, significauit Clementi VIII. sequutam se vocantem Deum, petijtque summa pro auctoritate mandaret, ne abduceretur è Claustro, id quod summus Catholici gregis Pastor benigne admodum se acturum respondit literis, quæ inquiunt:

Dile-

Dilecta in Christo filiæ Antonietæ Aurelianensi de S. Scholastica moniali Clemens Papa VIII.

Dilecta in Christo filia salutem, & Apostolicam Benedictionem. Bonas nuptias expetisti, & bonam partem, imò optimam elegisti filia, quæ spretis fallacis huius Sæculi splendoribus, & caducis bonis, Christum Dominum Tibi sponsum adoptasti, & quemadmodum literis tuis nobis significas, te Deo dicasti in Monasterio isto Sanctæ Scholasticæ Tolosæ, vbi ancillæ Christi Instituti Fuliensis piè, & religiosè viuunt, & sancto Dei Spiritu incensæ regularem disciplinam in charitate Christi diligenter obseruant. Gratulamur tibi filia hoc tam insigne Dei donum, qui te è fluctibus, & tempestatibus mundi eripuit, & in portu sanctæ Religionis collocauit, vt salues animam tuam, & post breues labores, qui non sunt condigni ad futuram gloriam, gaudijs sempiternis perfruaris. Sis benedicta à Deo, & à nobis, & ipse Pater misericordiarum, qui te vocauit, adaugeat in te dona sua, & det tibi spiritum perseuerantiæ vsque in finem. Nos vbi opus erit, tui sancti propositi patroni, & defensores in Domino erimus, scripsimusque Venerabili fratri Episcopo Mutinensi nostro apud Christianissimum Regem Apostolico Nuntio, vt, vbi vsus venerit, tibi sit adiumento, ne tua spiritualis quies perturbetur. Tu interea ora assiduè pro nobis ad Dominum, vnà cum istis sororibus tuis in Christo, & nos tibi, atque illis nostram Apostolicam Benedictionem benignè impertimur. Datum Romæ apud S. Petrum sub annulo Piscatoris die 29. Ianuarij anno Iubilæi 1600. Pontificatus nostri anno octauo.

Siluius Antonianus Cardinalis.

Adhæsit itaque Christo Princeps triumphalis cognati vi sanguinis, mundi oblectamentis, obnitentium sententijs, vernanti in ætate, annos quippe nata tres & viginti, egregio certamine profligatis. Iam verò quod sanctioribus persæpe votis contingit, vt primo quidem improbatores offendant, ac impedimenta, postmodum autem quà plausibus, quà imitatione attollantur, satam regio sanguine fœminam gloriosum adeò cecinisse à mundo recessum, sicut initio arguentibus non vacauit, ita subinde habuit & excelsæ commendatores mentis, & vestigia præmentes egregia. Lutetiarum Præsul, Tolosa petita, & Antonia audita, secessus Auctorem Deum liquidò agnouit, & Religione iuxta præclarus, ac Infula, laudato proposito, firmitate auspicata,

postu-

postulato precum suffragio, discessit, lacrymis etiam præ gaudio exundans. Mater si tanto cum doloris sensu posthabuisse Sæculum Claustro acceperat, vbi mundanæ amplitudinis præ æternitatis comparatione flocci faciendæ domesticum, adeoque nobile specimen habuit ob oculos, vitam christiana pietate ornatiorem exinde traduxit, clausitque 1601. apud Pontisaram, dum conscientia diligentissimè expiata, spectatis alijs deuotionis exercitamentis aperiret sibi viam ad Cœlum Anno Iubilæi reseratum. Ex sororibus, Leonora tantùm, calces rebus non illisit humanis, legibus nimirum præpedita connubij; at Catharina, & Margarita strictioris Carmeli leges suscepere seruandas, aduocata ex Iberia in Gallias prima eiusdem restaurationis Colonia, & in vico ad S. Iacobum nobili Cœnobio Lutetiæ donata.

Præclaros hos motus excitauit sororis exemplum, quæ postquam mundi, suique gloriosa planè deuictrix, disciplinæ Sacramentum enuntiauit, generosos adeò spiritus ad religionem excolendam gestare in pectore comprobauit, vt post consuetudinem inter nostrates Sanctimoniales exactam, primò Clemens VIII. & deinde Paulus V. immigrare iusserint ad solemne Fontis-Ebraldi Cœnobium, ibique vehementius res affectare diuinas. Pauli Pontificis literæ inquiunt.

Dilectæ in Christo filiæ Antonietæ Aurelianensi Moniali professæ Monasterij S. Scholasticæ Ordinis Cisterciensis Ciuitatis Tolosanæ Paulus Papa Quintus.

Dilecta in Christo filia salutem, & Apostolicam Benedictionem. Cum Dilecta in Christo filia Eleonora Borbonia Abbatissa Monasterij Monialium Fontis-Ebrardi sub regula S. Benedicti ob eius ingrauescentem ætatem octuaginta circiter annorum in qua constituta existit, agnoscens se regimen, & gubernium eius Monasterij, quod valdè insigne & caput ordinis Fontis-braldensis, & in quo magnus Monialium reperitur numerus ex nobilibus Regni Franciæ per se ipsam commodè gerere, & exercere non posse, cupiat te, quæ ipsius Eleonoræ consanguinea existis, & quæ pietate, prudentia, & religionis zelo prestas sibi in coadiutricem in regimine, & administratione dicti Monasterij per nos deputari, & super hoc nobis humiliter supplicari fecerit: Nos volentes ipsius Eleonoræ Abbatissæ desiderio aliqua ex parte satisfacere, & ipsius Monasterij gubernio, & administrationi tàm spirituali

tuali, quàm temporali prouidere, cum voto etiam, ac consilio Venerabilium fratrum nostrorum S. R. E. Cardinalium præpositorum Congregationis super negotijs Episcoporum, & Regularium instituta. Te in ipsius Eleonoræ Abbatissæ Coadiutricem perpetuam cum futura successione, vel Vicariam ad annum à die tua ad prædictum Monasterium translationis numerandum deputandam vt infrà duximus, prout per præsentes authoritate Apostolica deputamus, Tibique in virtute S. Obedientiæ, & sub excommunicationis pœna præcipimus, & mandamus, vt statim Te ex tuo Monasterio ad Monasterium Fontis-Ebraldi aliquibus pijs, & honestis matronis associata quamprimùm conferas, & ibi, si officium Coadiutricis huiusmodi acceptare volueris, habitum, & regulam Monasticam S. Benedicti dicti Ordinis, prout filiæ eiusdem Monasterij Moniales suscipias, & profitearis, sin autem hoc facere nolueris, saltem per integrum annum in eodem Monasterio habitu tuo regulari Ordinis Cisterciensis retento omnino commoreris, & interim tanquam Vicaria prædictæ Abbatissæ prædictum Monasterium in spiritualibus, & temporalibus gubernes, & si contingat dicto anno durante ipsam Eleonoram Abbatissam ab humanis decedere, nihilominus in eodem Vicariæ officio vsque ad finem integri anni perseueres, & si illo expleto ibidem vlterius commorari volueris, nos prius certiores facies, vt super eiusdem Monasterij regimine maturè deliberare valeamus. Quocirca eidem Eleonoræ Abbatissæ, & dilectis in Christo filiabus Monialibus eiusdem Monasterij Fontis-Ebraldi per præsentes districtè præcipiendo mandamus, vt Te, si habitum dicti Ordinis sub eadem regula S. Benedicti suscipere volueris, ad munus Coadiutricis cum futura successione, sin minus ad munus Vicariæ eiusdem Monasterij dicto anno durante recipiant, & admittant, Tibique respectiuè faueant, obediant, & assistant, ac dilectis filijs Superioribus tuis, necnon Priorissæ Conuentus tui Monasterij Sanctæ Scholasticæ similiter præcipimus, & mandamus vt Te mandatis nostris parituram istinc statim ad Monasterium Fontis-Ebraldi liberè transire permittant. Non obstantibus Constitutionibus, & Ordinationibus Apostolicis, ac vtriusque Monasterij, & Ordinis, etiam iuramento, confirmatione Apostolica, vel quauis firmitate alia roboratis statutis, & consuetudinibus, priuilegijs quoque, indultis, & literis Apostolicis eisdem Monasterijs, & Ordinibus, illorumque Superioribus, & personis in contrarium

rium præmiſſorum quomodolibet conceſsis, confirmatis, & approbatis, quibus omnibus, & ſingulis eorum tenores, ac ſi de verbo ad verbum inſererentur præſentibus pro expreſsis, & ad verbum inſertis habentes hac vice duntaxat ſpecialiter, & expreſsè derogamus, cæteriſque contrarijs quibuſcunque. Volumus autem quod finito anno prædicto ſi in eodem Monaſterio Fontis-Ebraldi permanere volueris, Te in officio Coadiutoriæ cum futura ſucceſsione huiuſmodi vlterius ingerere, vel illud incæptum continuare nequeas, niſi deſuper obtenta prouiſione Apoſtolica ad id requiſita, alioquin præſentes literæ quoad Coadiutoriam huiuſmodi nullius ſint roboris, vel momenti, tibique minimè ſuffragentur. Datum Romæ apud SanctumPetrum ſub annulo Piſcatoris die 4. Iunij 1605. Pontificatus noſtri anno primo.

M. Veſtrius Barbianus.

Mandatum, cui refragari nefas, attemperauit Pontifex ſpe adiungendi quidem vigilias ſuas ſolicitudinibus Abbatiſſæ Eleonoræ Borboniæ, cæterùm non deponendi Fulienſem viuendi methodum, nec priuato cultu, nec habitus forma, earumdemque regrediendi ad Clauſtra infra anni ſpatium. Sed omnia penè præfecturæ momenta illius zelo actutùm Eleonora commiſit; cumque temperanti habenas operam nauaret à perfectioris obſeruantiæ fragrantia, ac maturioris prudentiæ laude planè egregiam, prouincia ad annum impoſita, propagata illi ad ſeptennium. Sed nec ſeptennio expleto compos dimiſſionis fuit. Quòd enim intelligeret Summus Pontifex res Fontis-Ebraldi multum accepturas detrimenti, ſi tanta deſtituerentur Matre, Antoniam iuſſam ſe ſe componere ad earumdem viuendi, veſtiendique rationem alio diplomate emanato Romæ anno 1606. renuntiauit Eleonoræ Coadiutricem cum ſucceſſione ad regimen. Obtemperauit illa, velut ad Dei vocem, ſed ita obtemperauit, vt recurrente in animum auſterioris vſu Inſtituti, demiſſionem à demandato munere impetrare ſatageret, prout an. 1610. tandem impetrauit opera Franciſci Cardinalis Ioyoſæ. Quare Eleonora non multò poſt, nimirum anno 1611. è medio ſublata, ipſa proximè conſalutanda in Antiſtitam, animum aperuit à ſplendida dignitate longè abalienatum, nec euinci potuit vt complecteretur cùm ſodalitij precibus, tum adhortationibus regio ei nomine factis ab Armando Pleſſiaco Epiſcopo Lucionenſi, qui ideo impleret eius locum Ludouica Borbonia curauit.

Abre-

Abrenunciata Fontis-Ebraldi moderatione transijt à disciplinâ expolienda in Cœnobio celebris etiam Ordinis Capite, ad erigendam Congregationem Sanctimonialium, nomine quidem nuncupandam à Sancta Maria de Monte-Caluario, & S. Scholastica, conuersatione autem componendam ad amussim primitiuæ Regulæ Sanctissimi Cœnobitarum Legislatoris Benedicti. Primum ipsarum contubernium cum Romanæ Sedis approbatione Pictauiensi in Vrbe collocauit, & in ipso, matura Cœlo, desijt esse in humanis anno Orbis Christiani 1618. septimo Calend. Maij. Decubuit autem haud secus in morte, ac in vita Fuliensis studiosior nominis. Voluit, quippè desumerentur ex eorundem sancitis declarationes Regulæ Magistræ in contubernijs suæ Institutionis quàm sanctiùs adimplendæ. Conscientijs cùm suæ, tùm & sodalium non alios adhibuit, nec adhiberi commendauit Procuratores, nisi è nostris hominibus, quos habuit, quandiù vitali ipsa respirauit aura; nam post illius fata Patres ipsi deprecatas vltra amplecti vigilias renuere. Cumque suprema sacra, deferente Ioanne à S. Martiali, virorum familiæ, quam Pictauij habemus, moderatore, suscepisset, mortalitatis exuuias perindè ac animi studia diuisit inter Pictauienses suas Montis-Caluarij filias, & Tolosanas Fuliensis normæ sorores, nam corde illis legato, corpus voluit istis contingere, quod ideo iussis apponendum cineribus, in capsula illuc plumbea delatum.

1620. *Ioannes Gualtheronus*, in euectione ad Principem Magistratum multis iam dilaudatus, pluribus hoc loco commendandus est, quò exhibeatur totus. Honesta familia Catalauni ad Ararim fluuium genitus agebat laudatissimum causarum Patronum, cum à fori plausibus, ad claustri silentia, Deo vocante, abducitur. Congregationi autem sub eiusdem initio adiunctus est, initia ipsa consolidaturus, ampliaturus egregiè religione, zelo, muneribus. A militiæ authoramento, cum de priuata eius virtute vulgare nihil rumor afferret, de publica etiam nihil mediocre spondebat, excitabatque præclaram de illo opinionem. Sed quis fuerit post abdicatum Sæculum Ioannes, vel ex eo dignosci potest, quòd Venerabilis Abbas Barrerius illum existimauerit dignum, qui, vix egressus Institutionis rudimenta, communes ingrederetur curas, regeretque Sermonetanam domum Congregationi recenter addictam.

Henricus Caietanus Sanctæ Rom.Eccl. Cardinalis cum ſuam Congregationem (hoc nomine Sodalitium à ſe prædilectum Princeps ampliſſimus dignabatur) in Vrbe benignis propagaſſet auſpicijs, eandem donandam cenſebat Abbatia S.Stephani apud Sermonetam, Campaniæ Romanæ Oppidum ſua nobilitate Ciuitatis titulo paſſim condecoratum, & Excellentiſſimæ Caietanæ Proſapiæ ſplendidam ditionem, primumque titulum. Sed Abbatia erat æui, conditoriſque incerti, ac aliàs quidem vaſtiſſimi agri, multorumque caſtrorum dominio gaudens, verùm ea tempeſtate obruta ſquallore, orbata incolis, opibus verò non quidem orbata, ſed translatis ad Commendatariorum commoda. Inde migrauerant Græci Aſcetæ, inde ſolum verterant Equites Templi. Ad Cardinalis itaque vota deſtinatus Ioannes, qui promouendo noſtratum Coloniam, Eccleſiæ ſimul ſacram redderet elegantiam, & manſioni reſtitueret regularis ſchema domicilij. Id ille dum pro virili præſtare abundè adnititur, inculpato vitæ tenore ſui, totiuſque Cœtus celebrem cumulauit opinionem, deſiderium exciuit, beneuolentiã cõciliauit populi, Caietanæ item gentis, potiſſimùm autem Cardinalis Henrici. Itaque ineunte ſeculo, in quo viuimus, amandata eò propago. Et poſt non multum quidem temporis ſedi minus commodæ valediximus, defectu crediderim dotis. At ſuaui Congregationis odore, etiam poſt receſſum ibidem inhalante, anno 1633. operæ pretium fuit relictum clauſtrum inhabitare ſecundò, inuitante eadem Caietana familia.

Conſimili præterea ſolidæ virtutis plauſu, qui maturandis Reformationis ſancitis ſex delegere præſtantis notæ Patres, in illum etiam contulere ſuffragium, admoueruntque grauiſſimæ condendarum Conſtitutionum prouinciæ. Sed nemo ſplendidiori eum deſignatione condecorauit præ ſanctiſſimæ memoriæ Clemente Octauo, qui ad Monaſticum ius toti Congregationi dicendum ipſum, Barrerio adhuc in viuis agente, prouexit. Et poſtquam trium decurſu annorum ſupremam Præfecturam ſumma cum laude geſſit, ampliori adhuc cohoneſtatione eximiam in virum præclarum mentem comprobauit. Enimuerò ad habenas ſecundò regendas Pontificia pro poteſtate delegit iterum, vt Congregationi ille ſpectabilior accederet Archimandrita, qui regimine ſatis, ſuperque notus dudum poſuerat faſces. Seu autem Prior, ſeu Sexuir, ſeu Generalis Vicarius in illud incubuiſſe

com-

commendatus est, vt hominem exprimeret ad exactiores munerum calculos efformatum.

Primam à religione laudem capio. In Sanctos insigniter pius subsellijs condentium leges proposuit agnominum abdicationem Sęcularium, vt qui Diuorum æmulaturi gesta, agnationibus, domibusque abrenuntiauerant, non à stirpium cognomentis, sed ab ipsis Diuorum nominibus distinctam appellationem assumerent, singulique singulos impensius venerarentur, ac essent habituri cum initæ conuersationis norma, nouum etiam nomen, præsidiumque firmissimum. Consilio autem extemplò amplexato, & considentium suffragijs inter sancita illato, cum à Cęlituum alijs alias denominationes pro deuotione cæteri acciperent, ipse intentior comparandis votæ professionis subsidijs, maluit legere in Patronum luculentum vitæ Monasticæ sidus, & *Ioannes à S. Hieronymo* dici. Multus profectò in oratione, quæ mente, in prece, quæ ore concipitur. Quòd illa solitudinis amantior, sibi, alijsque optatum deesse commodum noluit, effecitque quà sui calculi, quà rationum pondere antiquaretur mos Cistercienſium vna omnes maiori in Cella commorandi, inducta lege ædificandi in posterum Dormitoria in conclauia distincta, quibus singuli conclusi afflanti auræ supernæ vela in abscondito plena soluerent libertate. Rerum autem cœlestium amor non libare tantùm contemplationis sinebat oram, sed altum trahebat in pelagus, mergebatque profundo diuinorum mysteriorum sensu. Abducebatur à deliciarum suauioribus, si ab illo, ad gradus solicitudines euocaretur. Ad Aram facienti ardebant vultus, agentem nimirum cum Numine intima accendebat deuotio. Feriaturus cum Deo, curas seponebat cunctas, & licet Generalatus momentis pro virili insisteret, aderat tamen psalmodiæ regulari nocte, dieque, veluti Monachorum vnus. Vt senex iam capularis, & morbis laborans teneret nocte cubiculum, nec decantationibus antelucanis interesset, sola effecit Comitiorum Generalium auctoritas cum mandato Episcopi Imolensis eorumdem Comitiorum Præsidis Pontificij. Feruorem autem in psallenda laude diuina haud satis explicauerim verbis. Perinde enim ac opobalsami fragrantia totum replet cubile, ita suæ ardorem flammæ per totum effundebat Odeum, vt ab illo incalescerent quotquot sacram laudem concinerent. Si itineribus, vel morbis præpeditus à Choro

vaca-

vacaret, consuetum Officij pensum semper recitauit de genu. Id quod præstitit etiam supremò decumbens; cum enim D. Eustachius à S. Paulo illum pridiè quàm viam vniuersæ carnis ingrederetur, inuisisset, reperit descendisse ex accubitu, & genibus ipsis in solo positis inhærendo, Vesperas recitare.

Iam & spiritum Deo subiecturus consueuerat rigidè accipere corpus, austeritates sorbere, duris indormire tabulis, capitali morbidiore, nimirum saxo, seu latere, se flagellis incessere eo quidem brachio, vt effluens à diuerberatione cruor non modò solum, sed muros etiam respergeret. Ne grauiorum infirmitatum alij in culpam adducerent asperiorem pœnitentiam, illarum causanda potiùs, aiebat itinerum incommoda, se contulisse in Pedemontium vicibus vndeuiginti, multoties è Gallia concessisse Romam, itemque Roma perrexisse in Gallias, nudo semper pede, gressuque tantùm sandalijs ligneis munito. Pronos etiam in abstinentiam animos commonstraret fas erat, obseruatusque singulis annis in festo Exaltationis S. Crucis hilarior semper, ac veluti præ gaudio gestiens, nimirum in capite septimestris à cibo parsimoniæ intima quadam perfundebatur lætitia, è qua vultus ipse festiuam serenitatem indueret. Porrò continuata eorumdem ieiuniorum duratione vsque ad Sanctum Pascha robustiores ipsos adolescentes in ipso etiam deuexo ad canitiem æuo vincebat. Imò Antonius à S. Petro auctor est sæpius se illum Romæ conspexisse vnam tantùm, & modicam sumere refectionem in die, quarta post meridiem hora. Ad hæc commendandi pœnitentiam nullum faciebat finem. Cumque inter frequentiores compescendæ carnis adhortationes Monachum quem insusurrantem obaudijsset: Ergo nulla humanæ fragilitatis habenda ratio, ergo actum de corporali salute. At ipse, caueto, inquit, ne proprij commodi affectationem, imbecillitatis excusatione prætexas: Scito non esse excolentium spiritum adblandiri corpori, nec anhelantis ad victoriam inimicum fouere.

Religionem in Deum, rigidam sui acceptionem consequitur disciplinæ Regularis amor; quo obseruantissimus ipse incalescebat, promouebatque Superior auctoritate, præcipuè cum ad primam euectus sedem exerceret totius cœtus Nauclerum. Pro eliminandis curis propositi rationi minus consentaneis infracto animo stetit. Fuliensium missionem, quæ Euangelium in Perside disseminaret, cum Cle-

mens

mens Octauus concepisset, atque enixè optaret, Gualtheronio tamen obnitente, à mandato, cui refragari nefas, abstinuit. In via ad portam Numentanam est in Vrbe S. Susannæ Cistercienſium ſeptum fęminarum. Si Eccleſiam ſpectes, impenſis Cardinalis Ruſticuccij exquiſitiori pennicillo, pretioſiori marmore comptam, nihil elegantius. Sin autem Virginum adnexo in Clauſtro Altiſſimo famulantium indolem attendas, nihil ſanctius. Regi illas in Spiritu à Reformationis hominibus voluiſſet ipſemet Clemens Octauus, eo motus conſilio, quòd & Sorores eiuſdem forent Ciſtercienſis viuendi normæ, ac ædes conſurgerent è regione noſtri ad S. Bernardum Domicilij, adeòque vigilias æquè Monachis commodas, ac Sanctimonialibus ſperaret perutiles. Sed ille cum prouinciam non facere ad diſciplinæ rem perpenderet, peculiares quidem gratias Pontifici Max. habuit de Fulienſinæ nauitatis optima exiſtimatione concepta. Verùm terque, quaterque curas complecti ſtrenuè renuit. Commendata itaque alijs procuratio, & ex tunc à propiori huiuſmodi Religioſarum conſuetudine Congregatio ſemper abſtinuit.

Hæc vna Antiſtitis ornatiſſimi laus. Reliquæ modo attexendæ. Pollebat humilitate ſimplici, recta, & ex corde. Quoties viſus eſt minimo cuicunque Fratri ex Conuerſis, vel Laicis ſe ſe ſubmittere? Quoties demiſſiſſimè ceſſit infimo ex Fratribus ſua opinione decepto, poſtquam nudam illi veritatem aperuiſſet? Poſtremis venerabilis ſenij annis nequaquam dedignatus eſt imbuere præceptis Grammaticæ recenter Profeſſum linguæ Latinæ rudimenta neſcientem. Redolebat certè longè effuſum ſanctitatis odorem. Diuturnè geſſerat pręcipua Congregationis munera. Verumtamen ſuis oculis puſillus admodum erat, & ſi ius Regulare diuturnè dixit, diceret coegit, quæ inter Clauſtrales principatur, lex Obedientiæ. Vbi verò humilitatis præſcriptæ labes inter Sodales timeretur, nimiùm, qua contentione diſcrimini occurreret. Exempla abundè ſuppetunt. Hoc vnum ſatis eſto. In moris habemus ſacrum primò facturos accedere ad aram citrà celebritatem, eodemque prorſus cultu, quo Sacerdotes ſinguli diuinam hoſtiam quotidiè immolant. Accidit Romæ Monachum Sacerdotio initiatum, affixa pro Eccleſiæ foribus monitione, voluiſſe notum viciniæ ex Fulienſibus vnum tali die, & hora cœleſtia primùm operaturum myſteria. Nomen haud appoſuit, tantùm peccare

re

te non ausus in fugam vel ab aliqua functionis luce. In suspicionem venit affectatæ solemnitatis ex Quiritum affluxu ad nouam Missam. Delata res ad Ioannem, qui ne laxari optimæ obseruationem legis contingeret, publicè, acriterque increpatum delinquentem abstinere ab accessu ad litationem voluit, donec ipse annueret, distulitque collati Sacerdotalis muneris vsum ad annum.

Vehementior quoque si irrepere deuotioni languorem, solitudini laxitatem, grauitati familiariorem consuetudinem animaduerteret. Desidis autem otij torporem, inter iuniores in paucis, cernere nesciebat, & sinere impunes, curabatque cunctos, propulsata strenuè ignauia, vacare seriò aut doctis elucubrationibus in cubiculi secessu, aut varijs manuum operibus in Cœnobij officinis. Sin autem de lingua sermo habeatur, qua non labi viri perfecti caracter est: nulla detractionis, nulla vanæ gloriæ, nulla aut inuidiæ, aut scurrilitatis vox vnquam ab eo audita. Parcissimæ prçterea erat loquelæ. Cum Deo penè continuò, cum mortalibus discursum penè nunquam trahebat.

Transigebat cum Christo, vel ipsam horam designatam mutuis colloquijs post egressionem à Cœnaculo manè, ac vespere, cunctisque animi laxamentis posthabebat conuersationem cum illo, quem supra omnia diligebat. Circuitiones per domum, Generalis licet, obibat, ne tempore incongruo taciturnitas vllibi frangeretur, quin potius lege inuiolabili familiam solitariam haberent cella, meditatio, vel sanè libri lectio, seu lectuli quies. Totus vitæ decursus perpetuum quasi silentium fuit. Fuit & periodus vitæ; tempus enim Supremo peregrinationis articulo proximum ita disposuit, vt diem insumpserit audiendo lectionem passionis Dominicæ, & vocales recitando preces, noctem verò dederit exercendis internis affectibus animi ad æternitatem anhelantis, secretisue cum Deo alloquijs, quorum erat vestigium mouere quidem orando labia, verumtamen, seruando conticentiæ studio, abstinere à sonitu vocis. Cumque circum excubantes Fratres inter se confabulari audijsset, manuum signo, & graui vultu, tenerent indictam nocte compescentiam verborum, admonuit.

Nec desiderauerit quispiam placidiori regimine inhæsisse disciplinæ nitori. Aspectu, moribus, gestis ardens erat zelator, imò viuens zeli typus; attamen depascentem pectora sacram flammam suauitate Diuini Spiritus, qui totus ignis, & bonitas est, attemperans, apto

tem-

tempore,& loco dulciorem quamcunque indolem agendi lenitate anteibat. Sodalium infirmitatibus nemo Gualtheronio compatiens magis; afflictorum nemo consolator acceptior. Quandiu ingenia ad numeros perfectionis Religiosæ minus expolita, salutarium instillatione monitorum elimasset, eorumdem imperfectionum tolerantior si quis alius. Hac ratione magnus licet zelator, & inexorabilis Censor, nemini erat inuisus, quinimò beneuolentiam sibi conciliabat animaduersionibus ipsis. Celebrari itaque meritò potest rigidus culparum mulctator, sed bonitate quadam mulctæ asperitatem semper dulcorante. Humilis cum eleuaretur, perquam amabilis in morum censura odij potiùs, quàm dilectionis flabello; suauis affatim in zeli flagrantia acri vt plurimum, & exosa; ac charismate à spiritualis præceptoribus vitæ habito inter eminentiora, non cunctas solummodò coluisse virtutes, verùm sublimi quodam in gradu inter se quodammodò oppositas præclaro associasse fœdere Iustitiam nimirum cum Misericordia, Humilitatem simul cum Magnanimitate, Charitatem vnà cum zelo, animumque submissum cum Generositate.

Etsi verò excrescens disciplinæ sanctitas satis Gualtheronio deberet, erat & plurimum in Congregationis amplificatione, quod eius contentionibus tribueretur. Cum renuntiationis in Cœnobiarcham aurea primò illuxere crepundia, Catharina, Nobilis, Sfortia, Comitissa S. Floræ alterum Reformationi Collegium in Vrbe posuit, quod sub inuocatione S. Bernardi ad Thermas Romæ nunc emicat soli amœnitatibus, artium gymnasio, selecta, nec modicum ampla Bibliotheca, Templi concinnitate, ac diuinæ rei quàm perfectiùs implendæ studio. Præclaram hanc domum erexit inter duo calidaria amplissimarum Diocletiani Thermarum, Ecclesiam verò pro tempore ibidem positam, voluit inscriptam Sanctis Virginibus Catharinæ Senensi, & Alexandrinæ. Mox calidarium vię Pię adsitum in Templum sub inuocatione Diui Bernardi magnificè adaptauit, sphericę molis ambitu, ingentique concameratione portentosę veterum Romanorum Architecturę nobilibus vestigijs resarcitis, ac concinnè arte gypsaria ornatis. Pię Fundatricis quamplures leguntur lapides, è quibus satis erit hic appendere incisum tumulo ante aram, vbi iacet.

D. O. M.

Catharinæ Nobili Sfortiæ

Fundatrici Optimæ
Et munificentissimæ
Grati animi Monumentum
Monachi Congregat. S. Bernardi
Ord. Cistercienſis
Hic quieſcenti
Poſuerunt
Obijt die XII. Decembris
M. D C V.

Ab initio propagabatur Cœnobium ſolo ampliori. In via, Pia nuncupata, tenebat Eccleſiam D. Caio Pontifici, & Martyri retroactis temporibus conditam, & recentioribus ab Vrbano Octauo reſtauratam. Ab ipſa quoque Via Pia viridarium protendebatur introrſum ad Viam vſque Felicem. Anguſtiori modo clauditur limite, in gratiam Regularium aliarum Sodalitatum. Aream nempè omnem Viȩ Felici conterminam Noſtrates conceſſere Patribus Norbertinis ad moliendum Lyceum ſuis Philoſophiȩ, ac Theologiȩ Candidatis; S. verò Caij Eccleſiam, Cellulas, & glebam adiacentem tranſtulere in ius Religioſarum Carmeliticȩ mitigationis, ſeu Sanctimonialium Barberinarum, ad inſtaurandam manſionem puellis Sȩcularibus ſeorſim ab ipſis Sanctimonialibus educandis. Cum Munificentiſſima Fundatrice benemeruere de Romana hac ad Thermas ſtatione Hieronymus Peyra Hiſpanus, Ioannes Iacobus Nicoletti, Claudius Bencius Politianus, Albertus ex Magnorum Familia, Felix Palatina, Nobilium domus in paucis deuota, Ioannes Cardinalis Bona. Prȩterea Sixtus V. menſtruas ȩleemoſinas cum immunitate à vectigalibus ȩquè, ac Sanctȩ Pudentianȩ contulit, Clemens Octauus adauxit, Clemens Nonus ſub Dat. Romȩ 1669. iuſſit S. P. Q. R. feſtiua S. Bernardi die ad hanc eius Eccleſiam ſolemniter quot annis accedere, & oblatione argentei Calicis ingentes recolere labores, quos Mellifluus Doctor pro Dei Eccleſia exanthlauit. Quos omnes placuit recenſere, vt Benefactoribus optimis redderet Hiſtoria quidquid habet gratitudinis nunquam intermorituræ.

Biennio poſt ampliari cȩpimus in Subalpinis à Carolo Emanuele I. Allobrogum Duce, annuente etiam Cardinali Caietano Abbate Commendatario, vocati Taurinorum Auguſtam, & ſucceſſores renun-

nuntiati Benedictinorum in Prioratu S. Andreę, & Beatę Marię Consolatricis, Cœnobio videlicet, non tantùm antiquioris ętatis laude, Gunzolarum, Voluerię, S. Dalmatij, aliorumque Oppidorum Dominio, vastis Emphyteuticis iuribus in tota ipsa Gunzolarum regione, in confinijs Ripularum, Casellarum, in Agro Taurinensi, quinimò & domorum intra ipsam Taurinorum Vrbem, ampla etiam Paręcia solemni, quàm miraculosa Virginis Deiparentis Icone, cuius venerationi ipsamet Virgo memoranda apparitione, & luminibus Cœco restitutis prospexit. Ab anno 1104. in quem hęc incidere, Virgo Consolationis habita semper Taurini propitiatrix Numinis, cum morborum, tum bellorum propulsatrix, & haud secus Ciuitas ipsa maiori semper ędium amplitudine, incolarum numero, temporumque faustitate, quam Sabaudię Duces ad Regiam ideo aulam ibidem constabiliendam inuitati, intima deuotione frequentant, ac varijs contendunt cumulare muneribus. Visa autem Religio in Cœlorum Dominam mirificè propagata post nostros homines Benedictinis suffectos. Basilica ipsa squallidam mox posuit faciem, induta aptam. Erecta comptiora Sacella ab Henrico Caietano Virgini ipsi Consolatrici; à Sabaudiæ Duce Carolo Sancto Andreæ Ecclesiæ titulo; à Taurinensi Ciuitate S. Valerico Abbati Vrbis Patrono, sacra cuius lipsana translata è Noualitiensi Cœnobio, & condita sub Altari; ab Emanuele Philiberto Goueano in Pedemontanis subsellijs integerrimo Præside D. Bernardo Congregationis Parenti; à Marco Antonio Baijro S. Michaeli, cunctisque Angelis Tutelaribus. Verumtamen quia Historia tabulæ eiusdem Marianæ Imaginis prodigiosè repertę perpetuum aliquod exposcebat monumentum, Patrum nauitate, & Regio iussu donata nitido stylo narratio, ac lapidi insculpta marmoreo, longas Posterorum ætates in hæc verba edocturo.

O felix cæcitas, quæ naturali lumine destituitur: vt ipsa cœlestibus in hac Vrbe radijs, Vrbs tutelaris numinis sacello, sacellum pristino venerationis cultu illustretur! O fortunata humanæ imbecillitatis conditio: quæ tale diuinæ benignitatis ostentum exciuit!

Inuentio sacelli, siue Capellæ Diuæ Mariæ de Consolatione Taurini M. C. IV.

Italiam pleræque non minus quidem immites, quàm exteræ, & barbaræ nationes, vt memoriæ proditum est, bellico furore sæpius inuasere,

 sed

ſed Hunnus, Gotus, Vandalus, & Longobardus, ſuo quilibet tempore inſauit atrocius, Vrbes, Oppida, Vicos, Villas, Templa euertit, diripuit, profanauit, gentem perdidit, ætati, ſexui, religioni, minimè parcens. Haſce inter plurimas, diraſque ſtrages, Augusta Taurinorum Vrbs, Gentis illius caput, ſolo ferè æquata, per multos annos, vt traditur à qibuſdam, ſine habitatore manſit. Iacebat interim ruinis, ruderibuſque contectum ſacellum quoddam, in Ciuitatis angulo, iuxta Pomœrium, quod Priſcorum Religio in Deiparæ ſemperque Virginis, pijs votis honorem erexerat, adeò vt mortalium tunc nemo eſſet, qui locum inibi ſacrum comminiſceretur. Cæterum vt eſt homini innatum vt in cœtum ire cupiat, poſt multos annos rebus ſe ſe non nihil melius habentibus, Taurini Populi, vt in deſertam Vrbem, ad inhabitandum confluant; ædes tum priuatas, & ſacras reficiunt, Sacerdotes legunt, qui rem ſacram curent, accerſuntur D. Benedicti Monachi, quibus Cœnobium ponitur D. Andreæ titulo non procul ab occultato ſacello, cui Thomas Sillus, vnus ex Diui Solutoris Cœnobitis ab Antiſtite Bremetenſi præficitur.

Currebatque tum ab ortu Seruatoris noſtri Ieſu Chriſti annus centeſimus quartus ſupra milleſimum, quando vir quidam, ex Brienconis genere nobiliſsimus ex Rauuachiorum familia, opumque, & rerum ditiſsimus, qui fuerat à natiuitate cæcus, D. O. M. nutu per viſionem accepit ſe oculorum recepturum lumen, ſi Virginis Mariæ Sacellum Taurini inuiſeret. Incredibile dictu, quantum hoc nuntio cæcus geſtierit; creditum oraculo, tanquam à Cœlo miſſo, remque omnem fratribus, qui tum duo ſibi erant impertit, rogatque vehementer, vt itineri duces, ad Vrbem eſſe velint. Abnuunt illi, ad hæc hominem, tanquam illuſum ſomno, derident, vtpotè qui animo nimium cupido, & rerum alimentũ appetentes, eum in cæcitate emori vellent, quò peculij pars tertia eiſdem accederet: tum cæcus fraterna deſtitutus ope, Ancillam, quæ ſibi in ſeruitijs erat, appellat, ſpondetque ſe ei maritum futurum, ſi huic ſuo patrocinetur voto; quid plura: aſſentitur illa, ſiue ita volente Deo, ſiue rerum ſpe illecta; nocte igitur intempeſta itineri ſe ſe accingunt. Cum autem ad eum locum peruentum eſt, qui Puteſtrato dicitur, oculi cæco, ò rem omninò miram! aperiuntur. Turrim Campanariam perſpicuè conſpicit, agnoſcitque locum, quem ſibi Oraculum praoſtenderat, Ancillam bono animo eſſe iubet. Occluſis iterum oculis

eam

eam monet, vt eò se deducat. Aberat tum ab Vrbe, ad passus bis mille, plus minus. Vehitur igitur meliori animo gressuque aliquantulum velociore, tandem ad optatum applicatur sacellum, mox genuflectitur, funduntur pientissimè lacrimosèque ad D. O. M. preces, imploraturque Virginis auxilium, dicto citius pijs succurritur animis, restituitur iterum cæco lumen subitum, accitur Antistes Amizo, qui Vrbi præerat, concurritur vndique ad tam grande spectaculum. Tum autem, arreptis sarculis, vti cæcus dixerat, cœptum est effodi, apparuit intuentibus omnibus ædes Parthenia sacra, quæ fuerat cæco per visionem ostensa, die 20. Iunij Anno M.C.IV. conclamatumque ab omnibus: Benedictus Deus in donis suis, appellataque deinceps in hunc vsque diem Virgo Consolatrix.

Quicunque igitur hùc accedis, introgrederis, petiturus, supplicaturus, exoraturus, Lippus, Cæcus, Cocles, Surdaster, Mutescens, Cefalicus, Stomacosus, Letargicus, Podagricus, Claudus, Epaticus, Calculosus, Attonitus, Porriginosus, Tabidus, Febriculosus, Contagiosus, atque alijs id genus innumerosis cicatricatus morbis, siue introrsus angitur animus, siue extra insequitur hostis, piè, purè, indefessèq; orato, fugabis enim mox dolores omnes, atque omni ex parte, mihi crede, liberaberis.

Laus D. O. M. & B. V. M.

Quas An. sal. M.C.IV. Virgo Deip. Cæci oculis tenebras discussit, cæca nox obliuionis clarissimo miraculo offuderat. Paginam rei gestæ testem Deus An. M.D.XCV. squallidam, tapidamque in Solem protulit: prolata exemplum Car. Em. & Catharina Austriaca PP. pientissimi marmoreo monimento exhibent: vt lumen, quod cæco affulsit Virginis gloriæ semper illucescat, bis oculorum lucem cæcus à Virg. ad tempus, ab istis PP. in perpetuum accepit.

Hæc Patres in ipso introductionis limine, nam successu temporis cum angusto Antecessorum domicilio ampliores in ædes dilatato, nouam etiam Ecclesiæ substructionem, veteri prorsus excisa, aggressi sunt, & ædificiorum, ac familiæ celebritate impostituri fastigium, in Abbatiam ex Prioratu erexere.

Sed parum erat Gualtheronio institutum Romæque, Taurinique propagasse, nisi promouisset insignem Abbatiam Beatæ Mariæ secus Vicum, Montis-Regalis suburbium, miraculosa Virginis Puerperæ ima-

imagine, piorum frequentia, Templi mole, Sabaudiæ Principum conditorijs, Collegio ingenuæ pubis, ex Marchionum Ceuæ familijs, Xenodochio ad excipiendum inopum conuentum, alijsque titulis Nobilium quorumcunque in Subalpinis Cœnobiorum facilè Principem. Est Mons-Regalis Ciuitas in Subalpinis, ingeniorum Sublimitate, & vbertate agri satis clara. Pedemontium ad meridiem claudit, cuius etiam Ducibus obnoxia floret, licet ad Apenninum, & Liguriam Geographiæ legibus pertineat. Ciues, qui ad triginta sex millia censentur, vicatim habitant, & licet quinque Regionibus se inter distincti, regimine tamen cohęrent. Alij occupant Montis verticem, multiplici nomenclatione Montem-Regalem ab ipso, cui insidet, Montis apice dictum; Plateam à planitie, in quam apex idem se explicat; Vrbem etiam nuncupatum à prętantioris Nobilitatis, Ducalis Toparchę, & Episcopi domicilio. Alij ad radices iacent. Discretior verò pars, Vicus propriè dicta, abest passibus mille quingentis. Eminet Vicus ex editiori colle. In valle autem ad eius radices posita Imago Virginis Deiparę in pila lateritia depicta anno à Deo homine sesquimillesimo nonagesimo miraculis corruscare repentè cępit, quorum fama suis commouit è sedibus conterminas Pedemontio Regiones, Liguriam, Insubriam, deinde autem, facto veluti gradu, Galliam, Iberiam quoque, Belgium, Germaniam, ac breui quatuor mensium spatio vndeuiginti centena hominum millia ad sui venerationem attraxit, nec tantùm è plebe homines, sed prima etiam capita, Ioseph de Ausugna Mediolanensium Producem; Albertum Austriacum, Flandriarum Comitem, S. R. E. Cardinalem; Amedeum, & Philippum Nemeursij Duces; Ducem ipsum Allobrogum Carolum Emanuelem Primum cum Catharina Austriaca ornatissima Coniuge, Regiaque sobole, ac pręter ferè omnes Sabaudiæ, Pedemontij, Ligurię, & Lombardię Antistites, ipsum quoque Iulium Cęsarem Riccardum, Sedis Apostolicę apud Regiam Celsitudinem Nuntium, qui pijs votis postquam satisfecisset suis, accessit secundò nomine Clementis VIII. Pontificis Maximi, penes quem loci percrebuerat fama. Ex tanta mortalium celebritate nemo vacuas afferebat manus. Sabaudię autem Dux Carolus Emanuel cum Virginis mirabilia suis oculis excepisset, cogitauit extemplò constructionem Basilicę sua amplitudine, & splendore ęquaturam loci sanctitatem, mortalium affluxum, Sabau-

bau-

baudę etiam Domus magnificentiam, cuius Principibus locum tumuli ibidem exinde constituit. Vertente anno nobiliorem adornauit Pereginationem, Prole, Coniuge, cum Nobilissimo quoque in comitatu assumptis, & post fusas ante aram preces, ac conscientiam ritè expiatam, initialem lapidem fundamentis aptauit in hæc verba inscriptum.

Deo Optimo Maximo, & Gloriosissimæ Virgini miraculis coruscanti, Clemente VIII. Pont. Max. Rodulfo II. Imp. Augus. Carolo Em. Catharina Austriaca Ducibus Optimis Regnantibus, cum Principibus Philippo Em. Victorio Amedeo, Emanuele Philiberto dulcissimis filijs manum admouentibus. Franciscus Ant. Castrucius Ciuis, & Episcopus Montis-Regalis primarium lapidem Ascanio Vittocio Architecto in fundamentis posuit nonis Iulij anno CIↃ.IↃ.XCVI.

Eodem temporis cum Regularium nemo non peteret adsitum sacro Pilario sibi Monasterium condi, & Mariani cultus demandari solicitudinem, vna, eademque sententia fuit cum Caroli Em. tum & Clementis VIII. deligendos nostræ disciplinæ viros. Condigna id exigebant momenta. Marianam in primis nos sobolem celebrari, quorum Parentem Robertum pronubo illa desponsauerat anulo; primos Alumnos niueo colore indutos voluerat, suis nimirum insignibus; Sanctum Propugnatorem, decusue Bernardum Virginei pectoris lactauerat vbere, nec à crepundijs desierat vnquam materno affectu fouere. Arduo præterea sacræ Penitentiariæ ibidem instituendæ munere maturè expenso, ideoque solemni Moralis Theologiæ disputatione indicta, discussorum conscientiæ casuum doctioris resolutionis palmam, sapientissimorum oraculo iudicum, nostris delatam, eminere Pontificalium vsu, spectabili sacris in solemnitatibus decore; & licet, initialis Reformationis refragante humilitate, Cœnobiorum Præfectos Abbatiali insignire nuncupatione abstinerent, adigi nullatenus posse ad illam non detrectandam Regiæ fundationis, ac splendidioris Mariani cultus ergo. Coruscare præstanti probitate morum, ac vitæ austeritate, pietati excitandæ, fouendæque aptissima.

In Gallia quoque, Gualtheronio satagente, aliæ pro nostris hominibus exortæ stationes. A. 1593. regiminis secundo ad vota Senatus, & Archiepiscopi, inita Burdigalæ possessio Domus S. Antonij, inde excedere iussis Patribus Missionarijs, qui & ipsi successerant Clericis

Regu-

Regularibus S. Antonij antiquioribus inquilinis. Tolosæ molita Gynæceum Virginum Fulientinarum sub attitulatione S. Scholasticæ, quemadmodum disertiùs vbi de Margarita Cloche prima eius Antistita, itemque septum Virorum S. Benedicto nuncupatum varijs donationibus impinguatum; sed præcipuè Domini Dupin à sanctioribus Regis consilijs, qui Venerabili Ioanni Barrerio intimus, beneficijs grato animo dignis Sodalitium multifariam adiuuit, & Christophori à S. Anna ibidem Ascetæ, cui ex celebri Trapezita ad vitam Cœnobiticam transeunti libuit bonorum temporalium plurimam partem Congregationi attribuere, nimirum caducas diuitias dare ad mensam nummularij cœlestis, ac proficere promissæ felicitatis indeficienti vsura.

Postquam Venerabilis vir æquo extensionis studio, ac gubernij præstantia ad Reformationis clauum per sexennium sedisset, abiens à maiori officio, & Romano ex domicilio perrexit Taurinorum Augustam, vbi Rector Monasterij B. Mariæ Consolatricis eximium dedit specimen suæ in proximos Charitatis. Popularis lues magnam ciuium copiam sternebat. Pauci ceruicem suam pro salute occumbentium deuouebant. Clausa propemodum Templa, vacua pęnè Regularium Claustra. Quam calamitatis appendicem Gualtheronius aspiciens Ascetarum suorum alios voluit implere quotidie Chorum Dauidicis Psalmodijs, àlios paratos semper porrigendis sacris, & Confessionibus ad aures excipiendis. Ipse Parochum constituit agere, nam Consolatricis Ecclesiæ incumbebat eo temporis magna illa animarum solicitudo, quæ in duas postmodum Paręcias diuisa attributa est Eremitanis S. Augustini Congregationis Lombardiæ, & Clericis Regularibus S. Pauli, vulgò Barnabitis. Gualtheronius cum nonnullis adibat domos pestilentia attactas, alea plenas. Ingrediebatur continuò valetudinaria, furentis mali frequentiores palęstras, & grauiori periculo ardentiorem àfflante vigorē spiritus, vbique aduolabat, vbi procuraturus conscientias, vbi iuuaturus corpora, vbi morbo exitiali occurrendi causa, ne immaniori cum ciuium strage vlterius gliscerct. Occlusis itaque cæterorum Templis plena erat affluentia ad Basilicam Consolatricis. Concentus Psallentium voces erant iucunditatis, & exultationis auscultantibus Diuinam implorantes clementiam. Prodigio præterea attributum Fuliensium neminem sublatum, vel saltem

tem correptum morbo communi, omnes licet desiderarent ponere in ministerio animam exemplo Antistitis, cuius feruore concalescerent omnes. Atque hæc de Ioanne Cualtheronio, cuius deuota vitæ clausula publicam domi, forisque persuasionem cumulauit exuuias deposuisse hominem consummatæ virtutis, & à spiritus præsertim ardore, atque Diuina Charitate incensum.

Eius profectò decessum inter iustorum funera recensendum adstipulantur multa. In proxima à corpore dissolutione perseuerauit colere asperitatem. Appropinquare consummationem sensit Romæ, quam Taurino adierat, circa initium Nouembris anni 1620. Oportuit, obedientia compellente, vacaret refocillandis viribus accubitu cum infirmis. Ineunte postmodum mense Decembri Antistes ipse, qui valetudinarium ingrederetur mandauerat, exorari passus est commune adiret Cœnaculum, & ferias Dominici Aduentus transigeret consuetis ieiunijs, & abstinentijs. Sed occidui debilitas senij nequaquam sustinebat periclitari vltra stomachum obseruantiæ rigore. Coactus itaque fuit refectionem iterum sumere inter ægræ valetudini opportuna commoda concedentes, at constanti semper pœnitentiæ flagrantia: nam cum victus aliquid nunquam non sibi detraheret, valetudinarij Procurator pia illum arte fallebat, quò alimoniam sumeret sustentationi congruam. Tenere tandem oportuit lectulum, & adornare iter ad mortalitatem cum immortalitate commutandam. Migratio tunc ad præmium recolenda deuotione munita. Adueniente D. Sancio à S. Catharina ad suprema ei sacra porrigenda, obstupuit ipse Præpositus Generalis, totus obstupuit Monachorum Conuentus cernere genuflexum in medio cubiculi virum robore destitutum, ac penè agentem animam, die insequenti emissam. Suspexere magis cuncti humilitatem, viso quippe Antistite vultum posuit ad eius pedes, ac vbere cum fletu: Peccator, inquit, maximus sum, peruersi inter sodales exempli, Superioribus inobediens, tibi potissimùm omnium Patri: veniam deposco, ignoscas exoro. Cui Abbas Generalis: Nimium mihi, nimium cæteris dolet egregium in te Congregationis præsidium conclamare. Gratulamur autem proximam ad Domini gaudia assumptionem. In eius conspectu positus mei, totiusque Congregationis, commendo, memineris. Seruis suis pronas aures porrigit Altissimus. Optimè cunctis erit, si illius erga nos misericor-

diam flectas. Ad quæ verba demissißimus ille: faciam, respondit, sed pessimus mortalium sum. Alij potiùs pro me interponant ad Deum preces indigeo. Mox vnctionis suscepit Sacramentum, ferculumque diuinum viuificans simul ac muniens. Futuris quoque prænoscendis euentibus superna illustratio non defuit. Grauior ex Patribus, quo cum de Congregatione verba fecit, enarrabat quamplura etiam de illius in posterum statu prænuntiasse, visumque sibi non hominem, sed Angelum audijsse loquentem. Famulo Domini de Rantigny renunciant: Herum suum ipsa quidem die ad illum inuisendum minimè valere accedere, aduenturum autem postera: adueniat, dixit, & me in Ecclesia reperiet, elatum scilicet, & in lectulo emortuali expositum. Acerbum cum morte agonem reuelauit quidem: durus exitus, bis repetens, durus exitus. Verumtamen torquentes intimè dolores patientißimè tulit, obseruatumque, in cadauere de more abluendo, ossa vi morbi carnem fregisse, ac pelle disrupta foras prodire. Ritam animæ commendationem attentiori tandem studio ipsemet absoluit. Tum manibus in sinu decussatis extremam necessitatem excepit primo diluculo decimæ Ianuarij diei incredibili pectoris firmitate, veluti extra omnem metum. Mortui speciem non vultus, non ora ferebant, imò venustior in defuncto forma, quàm in viuente, eratque cernere in exanimi fronte innocentiæ, ac pietatis caracteres. Parentalium celebrationem condecorauit circumfusa multitudo etiam è viris Proceribus, & Aulæ Prælatis. Reliquiæ etiam expetitæ in deuotionis analecta. Locum sepulturæ communem cum cæteris accepit fratribus, sed biennio post ab illorum cineribus transferri meruit ad singulare conditorium retro Aram Principem Ecclesiæ S. Pudentianæ. Post viginti autem à migratione annos in conspectum se dedit D. Nicolao à S. Aigulpho in vitæ clausula constituto, ac cęlestem ad patriam inuitauit, in qua se dixit exceptum.

1621. *Ioannes Iacobus à S. Scholastica*, Familiæ cognomento *de Berthier*, religione, doctrina, existimatione præcipuis Reformationis sectatoribus accensendus primam spirare cœpit mortalem auram in Oppido *Granatensi* Tolosanæ Diœcesis, stipendia verò Regularia facere in Fuliensi Abbatia anno septuagesimo octauo supra millesimum quingentesimum. Post Monacatus pronuntiata solemniter vota Ecclesiastem continuò præbuit Euangelicum, nempe morum orna-

men-

mento ſpectabilem, & charitate in proximos incaleſcentem. Rigidè agebat nè cum corpore? Maioris ieiunij diebus quinque ſupra decem concionum curſus ad populos habuit, totidemque tempore expectationi diuini partus feriato, vſus ſemper pro alimonia pane tantùm, & lympha, pro quiete autem ſomno quambreui ſedendo propè ignem, & capite ſuper nudam tabulam reclinato. Compeſceret, ſuaſoribus pronos nimiam in aſperitatem animos, aiebat, auſterè adeo carnem excipere, ne ablegaretur à Deo inter declamatores opere reprobos, & verbo duntaxat pios. Mortales è vitiorum cęno ad caſtigatiorem indolem abducti ad millenos & millenos recenſentur. Subſelliorum poſt diuini ſermonis annuntiationem plauſus, celebre nomen, præpotentium honores omnia amplificationi diuinæ gloriæ poſthabebat, vnicè pro Deo laborans, & Deo contentus. Plurimis Religioſarum contubernijs cum egregia diſciplinæ reſtauratione à rebus ſpiritualibus diù fuit. Ne Sęcularium adoleſcentularum pubertas optimam deſideraret informationem, inſtituit Burdigalæ, legeſque dedit Congregationi Virginum de doctrina nuncupatarum, quibus & cordi, & muneri foret puellas fidei rudimentis imbuere, ad Sacramentorum frequentiam excolere, ad legendum, ſcribendumue dirigere, & ſi quæ ſuo egerent victitare labore, honeſtarum artium exercitijs aptare. Hæc Congregatio acceſſit poſtmodum Vrſulinis, cum à Paulo V. approbatæ, propagandæ per Gallias, adiere Lutetias Regni ſedem. Sacrarum tandem in Ioanne Iacobo peritiam rerum, zelum ſalutis animarum, integritatem, necnon & prudentiam extulit Cardinalis de Sourdis Archiepiſcopus Burdigalenſis, cùm totam temperare Diœceſim voluit, & quandiù degeret in humanis Eccleſiaſtico ſuo Cōcilio præſidere. Typos quoque illuſtrare parabat doctæ impreſſione elucubrationis, titulo Peregrini agonizantis, cum à pietatis propagandæ ſolicitudine contendere in Aquitaniam coactus appropinquauit mortalitatis articulo; & Peregrinus in agone conſtitutus accelerauit greſſus ad Patriam anno reparatæ ſalutis 1621. die 9. Octobris.

1621. *Carolus à S. Bernardo, Pariſienſis*. Natalia duxit præclaro à ſtipite, Patre natus Amore de Texier Equite, Domino de Brie, Matre verò Franciſca Durault, Nepte Comitis de Chiuerny, Magni Franciæ Cancellarij. Nobilitatem generis ſancta conuerſatione nobilitaturus magis mereri cogitauit ſub Monaſticis Fulienſium ſignis.

Vernantem ætatem, vultuſque ſpeciem deformabat oculus corruptus ab humore è capite diffluente, & obcæcatus. At Patres rati habendam in pretio virtutem animi formoſo etiam in corpore non aduenientem, inferendum cenſuere in ſociorum album, & Cęnobitica induere lagena anno 1613. Mores ad ſanctimoniam probatos, illibatam maximè puritatem, ſui deſpicientiam, obedientiam exactam, afflictationem corporis, orationis, & contemplationis ardorem, & cum infirmitatum patienti perpeſſione illuſtrem quoque miraculis tumulum noſter D. Petrus à S. Hilario diſerto perſtringit opuſculo excuſo Pariſijs anno 1622. apud Ioannem de Heuque-Ville in 8. ſub nomine D. de Tournemeulle. Auctor teſtis de viſu, & veritati litator elucubratiunculam hanc noſtram compendiariam potiùs, quàm effuſam à prolixiori ſcriptione rerum à Carolo geſtarum abſoluit. Quæ laus ad Geneſim etiam Collegiorum Congregationis raptim ſaltem attingendam peculiarem hic commendationem depoſcit, celebris eſt Religio in D. Bernardum, & poſt ſuſceptum Refloreſcentis eius militiæ authoramentum prouinciam aſſumpſiſſe vertendi in Clauſtrum Reformationis Caſtrum Fontanenſe auitam eius domum, ac conſecrandi in ſacellum penetrale ipſum, vbi ſuauiſſimus Eccleſiæ Doctor editus fuerat in lucem ab Adeleida Matre. Solo liberali Parentum manu comparato, & conceptæ mentis pia euulgata præſtantia, Rex Chriſtianiſſimus cultus ergo in D. O. M. & D. Bernardum, ad Fulienſis item incrementum germinis; ad omnium Galliæ Prouinciarum, Burgundiæ in primis glorioſæ eius Patriæ decus, vnàque ad pacem domi, foriſque impetrandam, æternumque monimentum quemadmodum ab eo ſibi fauſtitatem ſpondebat, quo auſpicante infęcundis genitoribus ſoboles deſideratiſſima datus fuerat, initiandæ domus ſe Auctorem dixit, & omnibus munificentiæ numeris moliendam vnam ex Regijs fundationibus declarauit patentibus literis, quæ ex vulgari ſermone latinè interpretatæ ſonant:

Ludouicus Dei gratia Franciæ, & Nauarræ Rex præſentibus, & futuris ſalutem.

Cum dilectiſsimi Oratores Religioſi Congreg. B. Mariæ Fulienſis in ipſis initi à nobis Regni primordijs adierint poſſeſsionem Caſtri Fontanenſis ſecus noſtram Diuionis Vrbem, ſeu Paternarum ædium D. Bernardi, ſub cuius vexillo Altiſsimo famulantur, Nos huiuſcemodi

acqui-

acquisitionem per eosdem Monachos factam approbamus, eamque Regia auctoritate perpetuo ipsis iure impertimur. Cumque ipsummet cubiculum, in quo idem S. Bernardus in lucem venit conuersum fuerit in sacellum accolis frequentissimum, celeberrimumque miraculis, ob merita famuli sui, ab eo patrata, qui facit mirabilia magna solus, Nos feruentibus exciti votis opus aggrediendi aliquod, quo Deo annuente, eiusdem Sancti fauorem nobis propitiemus, eoque toto vitæ decursu protecti fortunentur vota, quæ ad publicam felicitatem concepimus, Regnumque pace diuturna, pietate, atque iustitia componere detur. Sed & memoria recolentes quantum prosperitatis Gallijs accesserit, ex quo Clodouæus Prædecessor noster monitis Clotildæ Burgundæ eius Consortis salutaris lauacri aquis se tinxit, & Reges inter omnium primus audijt Christianus, gaudemus ter nobilem, quam molimur, Basilicam intra ipsius limites claudi ad illius decora promouenda, æternumque argumentum grati animi in gentem beneficio prorsus singulari de nostra corona in paucis benemeritam. Volentes insuper augere, & maioribus in dies beneficijs cumulare Religiosissimum PP. Fuliensium Cœtum nostris in Regnis exortum, à S. Apostolica Sede approbatum, & amplissimis priuilegijs, ac indultis munitum: Quemquam præterea ne lateat eosdem auctos potissimùm liberalitate Henrici Magni inuictissimæ, & celeberrimæ Memoriæ Regis, Patris Nostri, & Domini colendissimi, cuius anima sit in gloria; qui cum excitasset ad impetrandam prolem, Parisiensem eorundem Coloniam ipsimet D. Bernardo nuncupatam, in vico S. Honorati non modo noster, sed & Reginæ dilectissimæ nostræ Sociæ, & Contoralis natalitius dies infra annum illuxit, Nos hac potissimùm de causa, occasionem eundem Sanctum in suo natali solo colendi, vel vti cœlitus immissam quàm libentissimè amplectimur.

His de causis ad eius laudem, & gloriam, qui mirabilis in Sanctis suis, cum vnamquamque orbis terrarum plagam, Prouincias præ cæteris Catholicæ communionis militantis eiusdem Ecclesiæ firmamentum luculento aliquo Sanctitatis sidere decorauit, Regnum nostrum adornare, & irradiare voluit luculentis virtutibus celeberrimi adeo Confessoris, & Ecclesiæ Doctoris, qui Populorum reformator, schismatum, & dissidiorum conciliator extitit, Regularis præterea sobolis Patriarcha, miraculorum patrator, Virginis Deiparæ deuotissimus,

&

ſi quis alius, laudatam domum inter venerabiliores noſtri Regni cenſemus, dignam prorſus, quæ cohoneſtata ſolemni Templo, & cultoribus, beneficiorum in orbem vniuerſum fons ſcatens ſit, & à Religioſis eiuſdem Inſtitutionis inhabitetur. Itaque præſentibus noſtra manu ſignatis titulum, & præconia conditoris Eccleſiæ, & Monaſterij Fontanenſi in celebrato caſtro ædificandorum nobis ipſis aſſumimus, amplitudinis noſtræ beneficia in ipſum congeſturi, quotieſcunque opportuna ſeſe occaſio dederit. In præſentiarum fundationem eam Regiam dicimus, & conſortem priuilegiorum, & immunitatum, indultorumque, quibus gaudent Monaſteria Regni noſtri, quæcunque illa ſint, præeminenti huiuſcemodi nuncupatione decorata. Monachis, qui quandiù ædificium Regulari obſeruantiæ aptum ad faſtigium perducatur, diuinis ibidem vacabunt officijs mille lyras donabimus, & obrogabimus, donamus, & obrogamus exigendas annuatim à regijs Burgundiæ vectigalibus, ex quibus itidem aliæ termile infrà quidem voluentis annis ſpatium, ſed nonniſi ſemel tantum enumerabuntur, & has impendendas præcipuè ad manum extremam ſacello eiuſdem Sancti apponendam. Ceſſabit autem dos præfata lyrarum mille in annos ſingulos, ſimul atque vacante aliquo beneficio Eccleſiaſtico ex ijs, quæ Regiæ nominationi ſubſunt, de illo prouiderimus, prout promiſimus, & iterato promittimus, familiam diuinis ibi obſequijs congruo numero alendam, quæ cum opere impleuerimus, Religioſi huius Clauſtri inquilini ſuis orationibus ſalutem Nobis, & Regno noſtro felicitatem à bonorum omnium largitore Deo implorabunt. Vtque Prouinciæ, Vici, Oppida, Communia, prodigijs huius S. Patris illuſtrata noſtra in primis Burgundiæ Prouincia, & Ciuitas Diuionenſis, præclari huius Eccleſiæ luminis dignata natalibus, Regni Præſules, & Optimates, alijque, qui huiuſmodi nacta opportuninate ſuam velint largifluam pietatem in Dei famulum exercere, eiuſque patrocinium effuſa liberalitate demereri, piam mentem valeant adimplere, Nos nemini obicem ponimus, imò, ſancta æmulatione, ac largitionum copia ædificium vrgere monemus; & hortamur. Datum apud S. Germanum del'Haya menſe Iunij. Anno gratiæ 1618. Regni noſtri nono.

Pro Rege.

Poitiers.

Con-

Concitata deuotione pectora ad ſolum electiſſimæ Diui Bernardi natiuitatis Regulari ædificio, ac ſolemni Templo condecorandum, quemadmodum diplomate notum voluerat Ludouicus Rex, haud ſecus compleuit opere. Fundamentis aptatus lapis cæterorum caput cum inſcriptione

Christo Ieſu annuente,
Meritis S. Bernardi,
Inclitus Rex
Viuat, vincat, regnet,
Pius, Potens, Felix.

Ludouici XIII. Francorum, & Nauarræ Regis Christianiſsimi mandato, & nomine, Sereniſsimæque eius Coniugis Annæ Auſtriacæ, Ædis ſacræ D. O. M. in honorem S. Bernardi (cuius felici ortu, ſigniſque patentibus, hunc ſibi diuina clementia collem ſanctificauit) conſtruẽdæ DD. Rogerius de Bellegarde totius Burgundiæ à Rege Moderator meritiſsimus, Galliarum Hipparchus, &c. Hunc capitalem lapidem deuotiſsimus poſuit, die ſexta Ianuarij, anno ſalutis M. DC. XIX.

Reliqui lapides per ordinem columnis ſuppoſiti omnes cum pietatis commendatione Regi, Regnoque proſpera cuncta auſpicantes leguntur penes noſtrum Ioannem à S. Malachia in libello de ipſis edito, à quo Chryſoſtomus Henriquez in Menologio Ciſtercienſi ſub die 20. Auguſti. Eiſdem Lectorem dimitto. Claudit quippe deſcriptionem Carolus à S. Bernardo penſi mortalibus cunctis impoſiti ætatis in flore perſolutor, & dum conſpicit excreſcere ſanctuarium, ſua quidem pietate ideatum, Regio autem ſumptu conſtructum, euocatus ad Baſilicam Gloriæ. Denaſcitur Lutetiæ pridiè Idus Martij anni 1621. Reſignaſſe verò in manibus Conditoris Spiritum excipi dignum ſidereo in Regno, cuius amplitudinem aulæ coinquinatum nihil ingreditur, fama dixit, ex ore potiſſimùm auditoris conſcientiæ aſſerentis in generali expiatione noxarum animam ſe demiratum nulla læthali culpa fœdatam.

1621. Montem Soractem condecorat pio deceſſu *Io. Baptiſta à S. Bernardo* ad ſuperos euocatus anno 1621. menſe Septembri. Abeſt Soracte duodecimo ab vrbe lapide. Caput attollit fulmineis nubium telis obnoxium, in latera verò protenditur ſyluoſis ſaltubus circumfuſa.

fusa. Qui auris lenioribus æstiuo tempore gratulatur, ad lyricorum Coriphæi querulum plectrum rigidiorem Cœli inclementiam in hyeme accusat:

Vides vt alta stet niue candidum
Soracte: nec iam sustineant onus
Sylua laborantes: geluque
Flumina constiterint acuto.

Quandiù falsa Gentilium Religio debitum vero Numini cultum saxeis impendit Idolis, Mons fuit Apollini sacer, & præstigiosa ob portenta, Feroniæque lucos celeberrimus. Ex quo autem veræ fidei meridianā lucem reparator Dei filius in orbem intulit, superstitione eliminata, ad excolendā sanctitatē opportunus recessus actutum fuit. Sanè postquam excepisset S. Syluestrum, aliosque Assertores Christi fallentes fuga Imperatorum insidiantium iras, transijt in domicilium mittentium mundo nuntium, peperitque Cœlo cum ornatissimos Anachoretas, tum absolutissimos Cœnobitas, alios nempe singulare obsequium distinctis in cellulis Deo reddentes, alios verò ad claustralem obseruantiæ normam compositos, vnàque conuersantes. Eorum vnus S. Nonnosus fuit, vir, quà virtutum, quà miraculorum radijs ipso Soractis fastigio longè sublimioribus Mundo coruscus. Florebat Nonnosus Præpositus Monasterij propè Ecclesiam S. Syluestri in rupium vertice exædificati sexta post Deum Hominem ætate, à qua ad annum vsque octauum, & octuagesimum supra sesquimillesimum, quot amabò incolæ, & quàm varij Religiosi moris adiere Soractis sedem, dimiseruntque? Cum delecta sociorum manu biennio illam tenuit Carolus Mannus, Caroli Martelli Francorum Regis Filius, Pipini Frater, restituitque Ecclesiam S. Syluestri, à Longobardis excisam. Carolo Manno Cassinum profecto fuit Benedictinæ, quæ diutiùs præ cæteris, imò ipsum ante S. Nonnosum illam occupauerat. Fuit Cisterciensis Institutionis. Transijt ad Paulum Iustinianum, Congregationis Montis-Coronæ auctorem, ad Sodalitatem Onophrianam, B. Petri de Pisis dictam, ad Minores de Obseruantia ex familia Aracęlitana amandatos. Sed Aracęlitanos sex, totam scilicet familiam percussam fulmine sustulit vna dies. Onophriani vasis colligendis impigri elusere discrimen. Paulus Iustinianus intra annum naturæ cessit. Benedictini modò sodalium Coloniam, illuc eduxere, modò

reuo-

reuocarunt, modò Abbatiæ S. Pauli de Vrbe ſubiectam rexere per Aſcetam, cui incumberet cum Eccleſiæ cultu ſolicitudo Eremitarum exlegum, ac ſupplentium Clauſtralium incolarum defectum. Habuere & Ciſtercienſes, ſed vnitam Cœnobio trium fontium, quò proficerent redditibus, nec incommoda ſuſtinerent manſionis. At tandem aliquando commorantium trepiditati tantæ, frequentiæ tantæ immutatæ ſedis vt occurreret Petrus Card. Aldobrandinus, Abbas Commendatarius Soractis domicilium reſtaurato S. Bernardi cœtui commiſit, qui S. Syluestri Eccleſiam cum etiam regat, paulò ab illa inferius opportuniorem domum, Templumque ſub inuocatione S. Mariæ Gratiarum ſuis poſuit, tam allectus ſanctitate ſtationis, quàm ad fulminum concuſſionem impauidus.

Sed actum iam ſatis de loco dormitionis. Attingenda nunc præconia ornatiſſimi viri in oſculo Domini ibidem occumbentis. Ordini mancipatus in Romana S. Pudentianæ domo, cum obſeruantia ſequenda Clauſtrale etiam agnomen *Io. Baptiſtæ à S. Bernardo* aſſumpſit. Cæterùm appellabatur *Ioannes Baptiſta Rodulfus*, qua nobili procreatus origine primam aſpexerat lucem in pago Caſolano Diœceſis Foro-Cornelij in Æmilia. A Regularis conuerſationis æuo breuior quidem ei laus, vt qui vndecimo eius anno nondum completo exceſſerit. Sed virtutum compendijs vitæ vſuram penſauit, indeque ampliſſima ei commendatio. Fragrantior pudicitia, cuius ſuaueolentiam iuxta excolunt vernans ætas, ac elegantia formæ: & huius caſtimoniæ ille ſpirabat odorem. Eximia à Sęculo fuga, ſi conſequatur parentum lucta, & victoria: nec aliam ille adornauit. Paupertatis, & auſteritatis amplexationi quid præcellentius ineſt, quando à poſthabitis diuitiarum copia, delitiarumque affluentia efferatur? Sed ipſiſſimæ ſunt, quibus ſeſe Ioannes Baptiſta deuouit. Ardens profectò ſolitudinis amor in Monacho vltraquam Cęnobitici moris Sacramento iam à turbis remoto, ſe vlterius elongante à Sodalium conſuetudine Cęnobitarum libentiori ſecum conſiſtentia in cubiculo? hanc verò ille colebat. Humilitatem in Aſceta à proſapiæ claritate, ab animi dotibus, ingenijque acumine præcellenti excelſiorem nemo ibit inficias: ideoque ſublimem admodum in Ioanne, in quem egregiæ adeo partes confluerent. De corporis afflictatione nihil dixero, edomabat quippe ignitos adoleſcentiæ ſtimulos, longioris indumento

ſubuculæ ex ſetis contextæ, quemadmodum & plurima extra ordinem auſteritate, pernoctatione, abſtinentia. Siluero etiam diuinæ ſtudium Pſalmodiæ in eo, qui tanta animi alacritate, vociſque contentione in decantandis officijs vteretur, vt afflari liquida cordis voluptate comprobaret. Illud addidero inſanabilis acerbitate morbi ſicut tentatam patientiam, expolitam reliquam eius virtutem, ac adauctam. Inuaſit faciem gangręna, ora, naſum, genas fœdè depaſcens. Hinc deformata vultus ſpecies, diſtillans corrupta ſanies, ſcatentium grex vermiculorum, affluens peſtilens odor. Hinc grauior adhuc appendix eſſe intuentibus fœtore, aſpectu grauem, In ſegregatam reijci cellulam, arceri à communibus Patrum conuentibus, prohiberi ab intereſſe Choro, imò ab ipſa Ordinum ſuſceptione ſacrorum. Hinc tandem, quòd irritis remedijs, non meliùs Romæ haberet, translatio ad Soractis montem. Sed internarum copia conſolationum, virtutiſque ſanctiùs exercendæ commodo rependebat ibi munificè Deus quidquid moleſtiæ à corporis clade hauriret. Itaque ille ærumnam magni facere, & ærumnæ detrimenta computare inter beneficia. Et reuerà in tolerantiæ arena recentior Iob conſtitutus patientiſſimi præconium comparare ſibi potuit, vt comparauit. Nocturnum, diurnumque Odeum nequaquam obibat; ſed interdiù, noctùque erat multo tempore innixus genibus ante ſimulacrum Virginis, quod etiam nunc viſitur, eoque coram longam effundebat precem priuatæ officij recitationi ſuperadditam. Senſim quidem deficiebat tabefacta caro. At ille plenè gratulabatur ſua in emarceſcente mortalitate ob oculos conſummationem habere, in quam tandem humani corporis diſſoluta machina deſinit. Sciſcitatus an perpeſſa infirmitas animo moleſta inhæreret: Imò, inquit, iucunditate perfundit. Frangit corpus, erigit ſpiritum, laxatque ſinum complectendis libentiſſimè palmis de carne à ſe ipſa triumphata facilè demetendis. In cubiculo à cæteris ſeorſim gaudebat ſe integrè nactum, quod in voto Religionis ſtatu anxiè concupierat, ſolitudinem, & ſilentium. Diuina myſteria ſi conficere ad aram prohibebatur, audiebat Infirmarium ſummo quoque mane celebrantem, & diebus alternis ſumebat viuificum Chriſti corporis ferculum. Tanto cùm apparatu virtutum, patientiæ maximè, quæ opus perfectum habet, vltimo occurrit peregrinationis diei, annos natus triginta tres, ſiquidem editus 1588. 23. Iunij,

in Congregationem cooptatur quarto Id. Martij 1609. Deficit 1621. intra octauam datæ Mundo Virginis, Mundi Reparatricis. In vitæ confinio excubantibus indicauit gestu supernis se recreatum visionibus, & Simoni à S. Mauritio Priori nudè aperuit semel Deiparam, Christum autem semel, iterumque sibi apparuisse. Qua verò nocte agebat animam, die insequenti emissam, Soractis fastigium effulsit luce varijs iridis coloribus distincta. Qui quidem insolens splendor cubiculo decumbentis rectà imminens cum adiacentium incolis Oppidorum, peregrinos etiam Lauretum Via Romana pergentes ad Monasterium attraxit. Cumque probatæ virtutis Monachum in illo ipso articulo naturæ concedentem comperissent, in piam concessere mentem, occidere Mundo lucis filium, eumque Cœlo quantociùs oriturum pompam miræ adeo claritatis præcedere. Humo conditus est apud veterem S. Mariæ Gratiarum Ecclesiam in communi quidem ossuario, sed à comparata præcellentioris fama probitatis in loco à reliquis separato. Videsis Antonium cognomento delli effetti in memorijs S. Nonnosi Abbatis in Monte Soracte, locorum Soracti circum adiacentium, necnon & eorundem pertinentiarum, quemadmodum & censum professorum in Monasterio S. Pudentianæ, vbi reperies

Anno à Natiuitate Domini 1610. die 22. mensis Aprilis Frater Ioannes Baptista à S. Bernardo Clericus, cognominatus in Sæculo Rodulfus, ex Pago Casolano, Diœcesis Forocorneliensis, aliàs Imolensis suam emisit professionem in S. Pudentiana de Vrbe in præsentia D. Sancij à S. Catharina Superioris Generalis nostræ Congregationis, obdormiuit in Domino 1621. die mensis Septembris in Monte Soracte, & nocte illa, quæ præcessit diem obitus sui, lux ex Iride diuersorum colorum in cacumine Montis supra cellam, in qua æger decumbebat apparente, fulgebat, ita vt dies videretur, quemadmodum incolæ Oppidorum iuxta Montem adiacentes testantur, & PP. dicti Monasterij, præsertim D. Simon à S. Mauritio Prior affirmans illi apparuisse bis Christum Dominum Redemptorem Nostrum, & semel B. Virginem Mariam: Fuit iste humilis, obediens, & in graui infirmitate, qua nares eius, & fauces tabe rodebantur, valdè patiens. Natus anno 1588. die 23. Iunij, ac ætatis suæ 21. completo die duodecimo Martij 1609. ingressus est Religionem, in qua vixit 12 annos, &

menses sex cum mortuus sit anno 1621. die vt creditur, eo quod ignoratur dies certus obitus sui, non scriptus in libro professionum, decima quinta mensis Septembris, ætatis suæ 33. completo, quo Dominus noster Iesus Christus mortuus est pro nostra salute, sepultus est in antiqua Ecclesia B. Mariæ Gratiarum in communi fratrum sepultura, ibique in angulo eius ossa requiescunt, donec veniat immutatio illorum.

1622. *Hilarius à S. Ioanne Baptista, Ratta*, è comitatu *Scalengharum*, Pedemontij Oppido obscuritatem generis vnde exijt, virtutum nitore illustrauit. Inter professionis prima stipendia prolusit totius vitæ curriculo magis deinceps suspiciendo, impleuitque à Philosopho gentili admodum Christianè dictum: *Fugiendum ergo, & in se redeundum, imò etiam à se recedendum*. Fugijt nimirum, cum abrenuntiauit Sęculo; In se redijt, cum vim mentis collegit, & ad animi expolitionem vnicè contraxit, insuper & à se ipso recessit totus in verè Monachum abiens abnegatione sui cum amplexatione crucis. Per reliquos inferiores gradus ad primam deinde sedem assumptus anno 1620. præluxit restaurationi æquè superior meritis, ac eminentior dignitate. Antistitis autem regimen discretione, dexteritate attemperatum, vt culpas paucis notas persanaret obtegendo vulnera, consulendo famæ, in publicas autem cum nihil de seueritate remitteret, propenderet semper in lenitatem, corripi gaudens ad frugem transgressores ad solam noxæ grauitatem obiectam. Dormiebat quis non cucullatus. Cellam ex inopinato ingressus, violatam conspexit in somno capiendo modestiæ legem. Excitauit quiescentem, increpauitque seueriter. Sufficiat palmare adeo erratum commisisse semel. Modò vidisse nolo. Si feceris, secundò, oculos habebo vindices. At moderata licet correctio, efficacissima tamen, quippe confessus postmodum ille, violento veluti percussum fulmine, tota iacuisse nocte. Mane facto festinauit ad eius pedes, & toto prostrato corpore poposcisse veniam, nec vltra violasse sancitum. Tractandis animabus ęquè apta manus. Facilima etiam animarum informationis ars versatissimo in SS. Patrum vigilijs, aliarumque institutionum spiritualium opellis. Si quis intimi status panderet sinum, is vel scrupulis lancinatus, vel Dęmonis astubus circumuentus consilium posceret: aperto codice propinabat statim legendum locum vbi virtutis oppositæ

con-

contineretur disciplina, & documentis ad retundendum hostem affatim imbutum dimittebat. Humilitas quoque eximia. Supremo Magistratu sublimem attollebant magis inhærere impensiùs muneris ponderi, dissimulare studiosiùs dignitatis lucem. Velle cæteris censeri æqualem, manumque dare inter mundantes vel Templi, vel Cœnobij pauimenta. Interesse in fulonica, suaque ipse purgare lintea. Inseruire mensis cum Monachis præceptum sit, Superioribus non iubent statuta, sed commendant. At illi cum id obsequij suo præstare tempore aliquando è memoria excidisset, diluit mox obliuionem, officio insequenti hebdomada repetito, & ad vnam, alteramque continuato. Asperitas in sui tractatione proculdubiò summa, quando virum sustulit anno ætatis suæ quadragesimo, seu cum vires florescunt.

Nec minus alijs numeris præesse, & prodesse intimè cupidus Reformationis dilationi egregiam nauauit operam. Illo suasore, & approbatore constabilimur Vercellis Ad B. Mariam, & S. Victorem, Confratriæ disciplinantium oratorium, & accipimus in dotem Prioratum titulo S. Bernardi propè eandem Ciuitatem, expeditis breuibus literis Greg. XV. ad preces Iacobi Goriæ supra famæ vires commendatissimi eiusdem sedis Episcopi.

Franciscus à Ponte Patritius Astensis, nobilitate generis, opum affluxu, eximijs in Aula Sabaudiæ gestis muneribus spectabilis Eques aliud contubernium posuit intra ipsam Vrbem Astensem sub inuocatione B. Mariæ Consolatricis, quam nuncupationem adhuc in præsentiarum retinet, licet Excellentissimus Marchio Ghiro Franciscus Villa, bellica celebris laude, veteri exciso, aliud magnificentius Templum erexerit Diuo Theobaldo Monte-Regali in lucem edito, Albæ verò Pompeiæ quiescenti, vbi miraculis, & vitæ sanctimonia celebris obdormiuit in Domino.

Accessit item in Pedemontio Monasterium B. Mariæ de Miraflores in Augustæ Taurinorum campestribus, tertio ferè ab Vrbe milliario, fundatore Victore Amedeo I. Sabaudiæ Duce, qui Regalibus suis otijs Villam ædificauit, & huius professionis Ascetis vnicè à se dilectis claustrum adiecit. Rus ipsum Palatij mole, vijs quaquauersum arboribus consitis, aquarum decursibus, fontibus ex pario marmore, saltibus, venationibus, piscinis conspicuum, Cœli clementia Tempe nuncupandum, fructuum verò suauitate alterum vel Alcinoi pomerium,

rium, vel Panormi Concham, aut si huiuscemodi quodpiam celebrius Pomonæ delitium eidem ex æquo conferendum, placuit à copiosa florum varietate Miraflores dicere. Monasterio, Visitationis S. Mariæ, cuius deuotissimus erat, & S. Barnabæ annua veneratione ibidem celebris, nomen dedit. Rus ipsum splendidissimè cum perfecisset, easdem magnificentiæ notas in sacro hoc appendice, Dux pijssimus parabat explere, cum acerbo fato desideratus, posteris reliquit hilarem, quo fruerentur secessum, & Religiosæ domus initium, quod pro innata in Dei Genitricem pietate, & beneuolentia in hanc Reformationem absoluerent.

Sedis autem apud Ecclesiam Beatæ Mariæ de Testona, Oppido olim euerso, è cuius ruderibus Ducalis nunc Montis-Calerij Ciuitas consurgit, alter promotor meritò appellandus est egregia sollicitudine, qua procurauit nostros homines constabiliri in statione sub prædecessore inchoata, ac censu ad alendos incolas impinguari. Domus consurgit ad vitiferorum radices collium, vbi vasta planities ad Padum vsque protensa explicare se incipit. Adsidet viæ publicæ Cherium, Astam, & Insubriam ducenti. Quo cingitur muri ambitus, non modicum concludit agri spatium vernanti cum Flora, Pomonæ fructibus, & vmbraculis Topiarijs ab æstu protegentibus amęnè, vtriliterque consitum, adeoque iucundum Monachis delitium, imò & Regalibus ipsis Sabaudiæ Celsitudinibus, quandocunque è Palatio, quod Christina à Francia proximo Montis-Calerij vertici à fundamentis imposuit, huc secedere delectantur. Cæterum Catharinam Parpaliam Vagnonam coniunctis studijs cum Hieronymo Vagnono Castriveteris Comite viro suo, & Monasterij fundatore Ecclesiam adornasse, fidem faciunt perpetuam caracteres appositi sub eorumdem effigie ad latera forium Templi introrsum. Ad dexteram legitur.

Francisco Hieronymo Vagnono
Domino Castri-veteris
Ex DD. Truffarelli, & Cellarum Comitibus,
Quòd Basilicam Deiparæ sacram
Pium Testonæ Oppidi monumentum instaurauerit;
Quòd Cœnobium à fundamentis extruxerit,
Et perpetua liberaliter annona muniuerit,
Monachi Cistercienses

Inter

Inter cæteras animi grates. PP. 1643.

Ad læuam verò.

Catharina Parpalia, Vagnona,
Ex DD. Rouigliasci,
Et Cellarum Comitibus
Maiorem Aram Virgini, ac Matri,
Et in Odeo psallentibus subsellia
Condidit.
Ne conderetur beneficium,
Monachi Cistercienses multifariam memores
Bene merenti condiderunt. 1643.

Consimili studiorum contentione incremento per Gallias adlaborans alteram fundationem anno restauratę salutis 1619. à prædecessore excogitatam initiauit, ac promouit Lugduni; Alteram verò in Diœcesi Lemouicensi à se conceptam successori adeundam reliquit anno 1623. eius conscensus ad Generalis Exedram primo. Consedere in frequentissima Vrbe Lugduno, celeberrimo Galliarum Emporio, ad rem Cœtus excrescentis faciebat plurimum. Ergo sub auspicijs Caroli de Noua-Villa, & Halincourt in Prouincia Toparchæ comparatis cum Regis Christianissimi placito, Simonis etiam de Marquemont Archiepiscopi Cardinalis facultate, piorum eleemosinis mansione vtcumque locata, ipsa postmodum Ciuitas fundatricis sibi nomen assumpsit, cuius partes post ædes luculenter excitatas, recentibus in dies beneficijs pergit æquare. Ita monumentum pario in marmore perennatum, & in prospectu Templi ad legendum expositum.

Regnante Ludouico XIV. Gubernatore Nicolao de Neuuille Villaregio, Marescallo Duci, ac pari Franciæ, Archiepiscopo, ac pro Rege Camillo de Neuuille Fuliensium Monasterij patrocinium, & curam, vt Patroni, & Fundatores magnifici publico Instrumento susceperunt. Præfectus mercatorum D. Franciscus de Baillon: D. Ludouicus Dugas, D. Hugo Andrè, D. Marcus Antonius Mazenadet, D. Carolus Rougier huius Ciuitatis Lugdunensis Consules Anno salutis, & pacis M. DC. L. IX.

Porrò Ecclesia S. Carolo attitulata prima fuit ex erectis in Gallia tanto Borromeæ gentis, Augustiuè Senatus ornamento, id quod vbi Me-

Mediolanensis Ecclesia resciuit cum alijs sacris lipsanis stolam etiam dono misit, qua Præsul Vaticanam supra purpuram sanctitate nobilior vtebatur.

Domicilium autem in Diœcesi Lemouicensi adiectum, erat Abbatia S. Martino Turonensium Antistiti inscripta, & molita pro Benedictina viuendi norma ab Helduino Episcopo Lemouicensi, Fratre Ioffredi Abbatis S. Martialis, & Guidonis Vicecomitis anno 1012. in Manso, quod olim intererat S. Eligij Parentibus. Cum autem disiecta ibidem ascetica disciplina strictioris obseruantiæ alumnos restauratores postularet, Institutionem Cistercio-Fuliensem deposcere censebatur. Hilarius Generalis Præpositus annuit Ludouico Marchando Lemouicensi Canonico, & Abbati Commendatario educeretur illuc Colonia nostratum, quam licet, vita precoci fato abrupta, non immiserit ipse, immittendam reliquit successori anno 1623.

Votis amplificandæ Congregationis par erat in Hilario ardor excolendæ disciplinæ. Ea propter, Visitatione indicta Familiarum profectionem instituit ad illius progressiones singulis in Domibus perurgendas. Roma discessit, præmisitque morum censuræ demissionis, ac pœnitentiæ specimen perquam eximium, nam, reiecto omni equitatus commodo, itinera absoluebat plantis excalceatis, & continuò ieiunus vsque ad vesperam. Lustranda contubernia complectebantur inuisorem austeritatis omnibus demirandæ, à paucis assequendæ. Auscultabant in Patrum consessibus accendentem inflammata dictione animos ad accipiendum brauium, prosequendumque amplexatæ professionis cursum non sine assequutione coronæ. Audiebant diuerberantem acriter in cubiculo corpus, & sui maceratione implorantem muneri supernum robur. Cernebant planè exhibere se Monachum, quò aptum exhiberet Censorem, nec in declinationes à Regula animaduertere redargutionibus magis, quàm exemplo. His immorantem acuta febri mors intercepit in Oppido Florentiolæ Parmensis, raptum citiùs ab inspectione sodalitatis ad visionem Numinis, vnde ipsi amplissimum præmium. Patres, quem Cœlo receptum credidere, singularis tumuli cohonestarunt honore superimpositis lapide, & inscriptione suo loco iam impressa, à quo insueto in nostra societate sepulcri decore magnum Historiæ momentum impendendi eidem quidquid & ipsa valet conferre perennitatis, ac laudis.

1623.

1623. Statim ac Fulienſis Abbatia ad ſanctiora religioſiſſimi Ciſtercienſis Ordinis ſtudia redire cœpit, ineundæ eius diſciplinæ conſilium egregius adoleſcens maturauit. Fuit is *Guillelmus a S. Alexio*, cui in Sęculo cognomen *Gallettus* , *è Maclouio* Britanniæ minoris Ciuitate, filius Petri Galletti Inſtitoris, & magnarum opum , lautorumque in toto Oriente, & Canarijs Inſulis negotiorum fama percelebris. Quà indole præclara, quà præcellenti ingenio ſpectabilem ſui ſpem faciebat. Ioannes Barrerius magnum cum eo ornamentum Congregationi adnaſciturum prædiuinans, adoptatum in ſocium, Reformationis habitu omnium primum donauit pridie Nonas Iunij anni octaui, & ſeptuageſimi ſupra ſeſquimilleſimum. Expectationem haud luſit euentus. Incrementis conſuluit ſola acceſſione ad prima facienda ſtipendia. Admirationi profectò fuit Iuuenem ſexdecennem poſthabere Clauſtri incommodis, & Monaſticæ paupertati ſeceſſum à Mundo, & inuidioſa fortunæ bona, felici genitoris opera ad familiæ ſplendorem comparata. Effecit exemplum inuolarent & alij ad enaſcentem perfectionis ſtationem. Quantùm verò contulerit deinceps propagandæ virtuti, iuxta ac amplificandæ Sodalitati affirmant Inſtitutionis monumenta. Quotquot illa conſignarunt ſcriptis, breuiorem licet adhibuerint ſtylum, aſſerunt tamen exæquatam à paucis eminentem in Guillelmo cum adhortamentorum ardore exempli præſtantiam. Humanas ſi demas literas, nullum præterea doctrinarum præſidium è ſcholarum puluere hauſerat. Sed dabat os, & ſapientiam, quo intus incaleſcebat, Spiritus. Igitur cum agitaturus pietatis ſtudia Toloſam, aliaſque ad vrbes procederet, fallebat nunquam operam, ſed victrice ſemper eloquentia animarum exuuias è triumphato Sęculo importabat in Clauſtra. Excidere à votis, & prædam illudere prædatori rarò obuenit. Abductioni ſcilicet à Mundi illecebris addebat ſubiecta oculis cæterorum, ſui potiſſimùm virtutum documenta, quibus confirmandæ bonæ menti, nihil efficacius poſſet accedere. Conſpiciebant humilitatis exercitijs cudere fulmina in elationem animi; obſequij præbitione exercere in ſodales charitatem; obedientiæ promptitudine exhibere Antiſtitis officium, & deuotionis ęmulatione probare eximiam in Diuos pietatem, ſed præſertim in Virginem Deiparentem, Congregationis Patronam. Cernebant non velitationes, & libamenta quædam pugnarum edere in

Dæmonem, ſed conferre manus, pugnare cominus, de rerum ſumma fortiter dimicare. Videbant & flagrorum, ſetarum, vigiliarum, ieiuniorumque conſuetudine edomitam rebellem ſenſuum prauitatem, hoſtem, quia intimum, ipſo Satana deteriorem. Demirabantur hæc ſuper nudam ſimplicitatem ablegantem ſuo candore doloſam mortalium aſtutiam. Suſpiciebant intactam caſtimoniam, vernantia in Cœlo Virginitatis lilia ſua integritate æmulantem. Id quod oculos rapiebat magis, erat addictior orationi animus, cui nihil intereſſet, ſęuiret ne hyemis rigor, deficerentque corporis vires, quando illius ſpatia longiùs produceret, & ſolidas noctes in iucunda oppidò exercitatione protraheret. Sanè poſt preces à primis faculis ad auroræ vſque regreſſum continuatas, perſtabat adhuc in orando, genibus ante crucem demiſſis, totoque corpore à frigore rigente, eratque operæ pretium deferretur frequentiùs Monachorum brachijs ad Infirmitorium, multo calefaciendus igne, quo obrigentibus membris aliquis reſtitueretur vigor.

Sed forſan leuiora hæc in Guillelmo momenta. Erigere quercum annoſa incuruatione deflexam, ideſt antiquos Monachos in Regulæ neglectu inueteratos ad conſonos profeſſioni mores iterum reuocare: hoc opus, hic labor erat. Luctandum profectò cum illis Barrerioque, Guillelmoque ſtrenuè fuit. Eximiæ fulgor virtutis aliorum rapiebat animos, aliorum hebetabat lumina. Mirabantur alij, plaudebantque, ac tanti viri vſu, & diſciplina eadem induebant & ipſi abſolutiſſima Cœnobitarum lineamenta. Oderunt alij, & adlatrabant. Adeſſe adoleſcentem malè cautum, qui Antiſtiti deliro ſe nouatorem iunxiſſet. Mitiores conſuetudines, hoc nomine ſancitorum Diui Benedicti contemptum vſurpabant, non Regulæ arctitatem vouiſſe. Longæuis vſibus ineſſe vim legis. Illos pro virili tuendos. Ad ſuas aſperitates alia formarent Cœnobia Hypocritæ, dummodo non Fulium. Inconſulta zelantium adinuenta alibi radices figerent, inde exularent. Auſterior erat diſciplina, quàm ferre poſſent & ipſi Reformationis candidati. Rerum profectò ſacrarum ſummus Antiſtes nimiam auſteritatem de funerum frequentia cauſatus, ne officeret nimis, moderatiorem in communi pro delicatioribus iuſſerat. Verùm in Guillelmo à præcipuo contentionis ardore robur inuictum, & cum extremæ pœnitentiæ feruentiſſimis deſiderijs vitæ genus vſque ad

con-

consummationem constantissimè tenuit, quiete semper super nudis asseribus capta, ieiunijs solis herbis, pane, & aqua refectis, pedum nuditate nunquam intermissa, nec modicæ tunicæ assuto vnquam caputio, aut superinduta cuculla. Ornatissimum tandem conuersationis cursum pari ætatis clausula expleuit 17. Ianuarij 1623. in ipsa Fuliensi Abbatia. Cum illa absoluenda supremi morbi vi fuit, non lectuli, non corporis iam capi angustijs visus. Conabatur assurgere è strato quasi iturus in occursum iusti Iudicis, & amantissimi Domini. Quando extollebat brachia, quando demissa ante pectus in crucem iungebat, seu optatum amplexurus bonum, seu amplexatum non vltra à se dimissurus. Nouissimos pietatis sensus, amoris deliquia nemo enarrauerit satis. Qui demum in Sacramentorum extremi susceptione efflauit animam, raptus ad palmam victricis cum morte agonis, dum ad ipsum agonem fortiter sustinendum oleo inungeretur sacro.

1624. *Franciscus à S. Maria Magdalena*, honestis parentibus in *Aquitania* ortus, ætate maturus, & sacris initiatus Congregationi adhæsit seculi nostro anterioris anno vndenonagesimo. Plurimi faciebat abstinentiam, præsentissimum illam apellans pharmacum tuendæ sanitati, nedum animæ, sed & corporis. Cella vnicè delectabatur, & Cellæ delicijs commentationibus sacris, quas inter Bibliorum codices assiduè percurrebat, & aperto semper, ob reuerentiam, capite, aliquando etiam genibus in nudo solo positis. Humanis vacuus passionibus Philosophum Christianum ex integro referebat, nunquam ira commotus, nec prosperis iucundior, nec aduersis tristior, semper idem. Quæ præ cæteris laudibus primas in eo merebatur erat deuotio. Maiorem noctis, ac diei partem vorabat sibi insatiata semper cum Deo agendi cupiditas. Si piarum lucubrationum lectioni vacaret, nec à regiminis solicitudine ad quidpiam operis externi euocaretur, mirum erat si non mente, & lingua oraret. Sanè precandi assiduitate fatigabatur nunquam. Præueniebat Psalmodiam Matutinam multa contemplatione intra cubiculum. Absolutis vigilijs nocturnis expandebat in modum crucis brachia, eaque forma perseuerabat in Choro vsque ad Primæ signum in ipso solis ortu pulsandum, seu spatio duarum ad minus horarum. Quod deinde elabebatur temporis intra Primæ, & Tertiæ decantationem, totum impendebat in præpara-

tione ad Missam, in litatione ad aram, gratiarumq; actione post ipsum Sacrum peractum.

Ad hæc breuis quidem erat staturæ, sed magnæ mentis. Pollebat grauitate, & prudentia, fuitque operæ pretium ab ipsa statim solemnium emissione votorum ascenderet superius, & rem communem, quà Prior, quà Prouincialis ad annos quinque supra viginti administraret. Maioribus præfecturis post minores honestatus, singulares nedum in familias, sed integras in Prouincias inducebat numeros omnes Monasticæ Institutionis, promouebatque inductos. Quale ipso Cœnobiorum Rectorem se præbente, disciplinæ studium? Quænam in moribus sanctitas? Quanta in Dei obsequio contentio, in pauperes, in infirmos, in hospites charitas? Regularem districtionem mira suauitate contemperans & reuerentiam sibi conciliabat, & amorem, ambigebantque Cœnobitæ Patrem ne, an Antistitem colerent. Tria quàm maximè persuasa illis volebat: studerent prudentiæ pro directione spirituum, modestiæ ad ædificationem mortalium, taciturnitati ad solitudinis decus.

Addebat, parcitatem verborum, haud secus ac ciborum rarò obfuisse. Ea propter addictior ipse silentio, & quæ interdum edebat verba, multa significabant paucis. Cum verò Prouincialis fungebatur officio, circuibat per Cœnobia pedes, nec statis duntaxat lustrationi vicibus, sed crebriùs, & multoties ex inexpectatò. Cęlitus quoque rescijsse quid in Monasterijs ageretur creditum est, nam multoties adueniebat in tempore, cum grauiores, subitique casus illum magis præsentem deposcerent. Sin autem accedens domibus pulsationem ad diuinam laudem audiret, posthabita itineris defatigatione, à ianuæ limine rectà petebat Chorum, vt stuperent Monachi interesse officio, quem adesse nescirent, & Censorem inopinum appellarent. Tandem Institutioni Sanctimonialium Fuliensium Tolosæ delectus, in eo munere spiritum posuit affectæ iam ætatis senex die altera Martij anno 1624. Contigere verò extrema omnium mȩrore, omnium luctu, simul namque iacturam suam effusè deflebant, simul Angelum è Cœlo lapsum, Cœloque restitutum à præclara institutione optimæ Virgines commendabant. Celebrata quoque parentalia cum Tolosæ Vrbis Ordinum omnium affluentia, tanti habebatur à cunctis, & perennitati consignata eius memoria à frequentiùs laudato piorum nostræ Congregationis Elencho. 1624.

1624. *Guillelmus à S. Genuefa*, auito agnomine *Compans*, *Parisijs* natus, & in Abbatia Fulienſi anno 1585. Deo, ac Diuo Bernardo rita profeſſione deuotus. *Vir fuit egregius verbi Dei concionator. In multis Prouincijs claruit, maximè in Normandia alter Apoſtolus, & Sanctus à populo habitus eſt, potens opere, & ſermone, vt ſæpè relictis Templis, in ipſis compitis, Cæmeterijs, & Campis extructo aliquo ſuggeſtu peralto, vel in aliqua arbore conſcendens, apud confluentem maximam multitudinem concionaretur. Qui etſi plurimas Chriſto lucratus ſit animas, pro ſua rara humilitate, poſt concionem habitam, timens ne indignè verbum Dei ſeminaſſet, apud ſe conqueſtus lachrymabatur. Obijt Parisijs die 9. Septembris 1624.* Ex Carolo à S. Maria.

1627. *Ioannes à S. Dionyſio*, gentili nuncupatione *ab Inſula*, *Pariſienſis*, Aſceta olim, & Cantor in celeberrimo S. Dionyſij Monaſterio amplioris perfectionis concepto voto, ad obſeruantiam in ſartatecta Ciſtercio-Fulienſi exactiorem conuolauit pridie Cal. Aprilis anni 1603. viſus poſt nomen eidem adauctum & ſibi, & Mundo verè obijſſe. Genitores, omneſque carnis propinquitate coniunctos, nec alloquutus deinceps eſt, nec aſpicere placuit. Corpus nunquam intermiſſo pœnitentiarum bello attriuit. Honores contempſit Sęculi, curas neſcijt. A prompta obedientia appellabatur cadauer Aſſiſiatis: apprimè nimirum conueniebat illi caracter veri obtemperantis expreſſus à Seraphico Sancto Franciſco Tom. 3. Opuſculorum, Ex. 1. vbi inquit: *Tolle corpus exanime, & vbi placuerit pone. Videbis non repugnare motum, non murmurare ſitum, non reclamare dimiſſum: quod ſi ſtatuatur in Cathedra, non alta, ſed ima reſpiciet; ſi collocetur in purpura, duplò palleſcet. Hic verus obediens eſt, qui cur moueatur non dijudicat, vbi locetur non curat, vt traſmutetur non inſtat, euectus ad officium, ſolitam tenet humilitatem; plus honoratus, plus ſe reputat indignum.* Ita planè Ioannes à S. Dionyſio. Ad Superioris ſolummodò mouebatur nutum, paratus ſemper id agere operis, quod ille iniunxiſſet, omittere quod ille imperaſſet. Clauſtri munera ſi aduerſabatur humilitatis ſtudió, capeſſebat modeſtiæ decore, obedientiæ promptitudine. Deſignatus informationi Tyronum maximi momenti officium diù exercuit, omnium aptiſſimus exceptioni primum ponentium pedem in arena, vbi veterem hominem cum noxijs

ſuis

suis voluptatibus consepelirent. Cum dolorum acerbitates affixum lectulo corpus, passim autem affixum erat, conflictarent: quid, aiebat, morborum angores, nisi prænuntij mortis, & viciniores gradus vitæ infirmitatis nesciæ? Corpus, quod corrumpitur, aggrauat animam suæ dissolutioni anhelantem. Sanitati autem restitutus, reddebat se actutum obseruantiæ communi, & si improbari resciret nuntium tam citò missum commodis valetudinarij: Pulsauit, dicebat, ad ianuam diuturna ægritudine mors. Instat hora. Si Monachi numeros non modò impleo: ecquando? Assueuerat pariter loqui pauca, eaque nonnisi voce submissa, & ferè semper axiomata repetere extremæ diei recordationi excitandæ composita. Cætera inter hæc feruntur. Monachi vita iugis est pręstolatio mortis. Ideò asperrimè viuit, quò confidentius occumbat. Vitam sibi malè consonam ducit, si non viuit semper vt moriturus. Citò adueniat, dummodò adueniat beata, mors. A morte vita. A momento æternitas. Quod Sagittario signum, idipsum mortali mors. Peritus Sagittarius in signum benè collimat. Aberrat, si secus agat Mortalis sapiens finem suum attentè recogitat. Malè consequitur, si non assiduè meditatur. Veh pessimo peccatorum decessui. Statutum est omnibus hominibus semel tantùm implere vltimum fatum. Quod semel tantùm potest contingere, illud semper cauendum. Sed & horis absolutis à laude Dei, supernarumque rerum contemplatione, minus semper arridebat cum Sodalibus alloquutio, ingrata nunquam cum mortuis conuersatio, pijs nempe Patrum vigilijs, à quibus sanctiorem condisceret & cursum, & clausulam suæ peregrinationis. Monitus aliquando consuleret valetudini minus firmæ abstinendo à nimia lectione, respondebat: malle ægrotare, quàm ignorare. Ægritudine conteri corpus, ignorantia languescere spiritum. Huiuscemodi vitam, continua mortis memoria vitę nuncupatione profectò dignissimam, ad annos non amplius quatuor & viginti protraxit, totidem nimirum recensuit à susceptione habitus, ad depositionem corporis; & suas expleuit ętates Lutetię Parisiorum Cal. Iulij anni 1627.

1629. *Sancius à S. Catharina, Aquitanus*, ex Oppido *Aurigniacensi*, Diœcesis Conuenarum, cuius laudes cum Generalium syllabus mini mè exęquet, expleri inter piorum fastos nunc deposcunt. Dicto professionis publico sacramento, emensa facultatum arena, demirari cœpit multę expectationis alumnus. Religionis contentio, animus

in prece, & studio perdius, ac pernox, prudentię numeri, illibata consuetudo nihil in Sancio spondebant nisi pręclarum. Et spectanda reuerà sunt quę gessit in Insula Generalitia post inferiora officia multoties illi delata. Promeruerit ne reperira ad electionem suffragia extensione magis societatis, an verò religiositate Propositi iuremeritò ambigas. Certè cum Reipublicæ dilatandæ sollicitudinem comprobent progressiones Coloniarum, Institutionis ardorem cultior vbique disciplina commonstrat. Anno 1608. qui fuit secundus primæ eius assumptionis ad regimen deligimur ad asserendam Benedictinam viuendi methodum in antiqua Abbatia S. Maximini in agro Miciacensi, fueruntque subrogationis promotores Cardinalis Rupefucaldus, & Aureliæ Episcopus, Gabriel de Aubespine. Cum verò secundò & tertiò temperaret oportuit habenas, patuere in recentia domicilia Plessiacensis S. Stephani domus, cui anno 1614. Illustris Matrona Domina de Guaincau stabilem annonam copiosè attribuit; in suburbio autem Aquilæ, quæ Ciuitas est Aprutij caput, Collegium adsitum Templo B. Virginis de Refugio, fauore Gondisalui de Rueda Episcopi, & diplomate Pauli V. Anno postmodum 1616. Bernardus Potier, & Carlotta de Veteri-ponte contorales pietate eximij, largitione nummi ad ædificium, & perpetuum censum nos voluere apud Blerancourrium vicum Diœcesis Nouiomensis, & Dominus de Ventadorea euocauit ad S. Martialem Tutelensem, erogatis item sua liberalitate redditibus, auctis subinde anno prouentu Prioratus de Meissac. Sed & aperuimus ædes S. Mariæ de Pace secus Florentiā munificentia Christinæ Lotharingicæ, Magnæ Etruriæ Ducissæ, ac S. Petri Rothomagensis auspicijs Marescalli d'Ancre, quem mors prohibuit eidem impendere opportunas ad victum facultates. Eodem anno 1626. Ludouicus XIII. remque, nomenque assumpsit Conditoris S. Bernardi Pictauiensis, vbi nostrates conuasantes ex Abbatia de Noailles se receperant, inuitante Vrbis Antistite Henrico Ludouico Chasteigner dela Rochepofay. Domus consurgit magnificè ampla septis, diues opibus cum Regiæ manus splendidis donationibus, locupletata exindè accessionibus Prioratuum S. Crucis, & S. Petri de Mauzai in Diœcesi Rupellensi, illum adeptum opera Comitis S. Georgij ex stipite dela Rochepofay, hunc autem resignatione Domini de Iumeaux, nec non & alio Prioratu dicto de Coulon in Diœcesi Xantensi. Nec rerum

rum summam moderari Sancius desijt anno 1619. nisi clausa Generalatus periodo aliarum emissione familiarum, nimirum Ambianensis, vbi sumptibus Ducis de Chaune excitatum Claustrum, molitumque sanctuarium D. Bernardo nuncupatum, & Turonensis, vbi Regijs impensis erecta Monachorum conclauia cum Basilica inaugurata S. Martino.

Præ familiarum autem incrementis effusiora vbique impendebat studia fulciendæ obseruantiæ legum. Vtinam multos Sancios enumeraret cętus! Profectò Reformata Congregatio à suo nunquam decore excideret ob deformatam disciplinam sancitorum neglectu. In Patrum consessibus, in alloquijs domesticis vna illius declamatio erat: Princeps in Religione momentum à Superiorum pendere delectu. Præfectorum caracteres esse vitæ meritum ante suffragia, & numeros boni, ac fidelis operarij post renuntiationem. Religiosos rem esse sacram, sanctamque. Summa gubernandos cura, nec directionem indistinctè committendam, aut primo, qui genio arrideat, sed tantùm efformatis ad S. Benedicti amussim, seu ad regendos in spiritu, duplici, quam ille præscribit, doctrina præstantes. Nunquam designandos curis distentos varijs, infirmos, aut quamuis pollentes incolumitate, nequeuntes tamen, vel refugientes inhærere statutis, non enim bono Reipublicæ illorum electio caderet, humana semper fragilitate prona magis ad sequendam potiùs liberiorem, quàm strictiorem consuetudinis normam. Interesse Præsidentibus præbere exemplo commendatam verbis Regularitatem. Secus agentes ire ex aduerso S. Regulæ, Diuinorum Codicum, Sacrorum Conciliorum, Catholicorum Patrum, imò nec quidem concedere in communem sententiam Ethnicorum Scriptorum. Inuisentibus Censoria cum potestate Claustrales familias animaduertendum magis in Rectores, quàm in subditos. Languores nimirum corporis dimanare à capite, nec Monachos exorbitare à Regula, à qua Abbates nequaquam aberrent. Meliùs euadere visitationes si assumant in socios viros cum grauitate indolis, ætatis etiam maturitate spectabiles. Cupiendum potiùs in obedientia manere, quàm præesse. Non enim præire facilè perinde esse, ac duci, dimittere munera, ac eorundem culmen cum laude tenere. Euectos ad dignitates faciliùs prolabi in deteriorem vitæ rationem, quàm ad castigatiorem assurgant. Ea propter cum

aberat

aberat in Epistolis, cum verò, lustrando domos, præsens erat exstimulabat continuò Superiores operam commodarent perquàm impigram iniuncto officio, & generosa præitione antecederent semper currentes ad palmam propositi absolutioris. Nec in ius dicentibus è primo loco alias exigebat partes, nisi expressas in sui ratione gubernij. Veluti prodigio sodalibus erant in corpore maceratione exhausto, vigor spiritus, assidua in Choro, & in conuentibus Patrum præsentia, rerum asperiorum amplexatio libentior, inhæsio doctis vigilijs, raptus in Deum studio orationis, elongatio à carnis illecebris mortificationis cultu, & cum solitudine in suo penetrali prospicientia vigilantissima in Cœtum vniuersum. Interea totus erat & in spirituali degentium in Sęculo informatione animarum, ad quam velificabat feliciter egregia supra doctrinam, & indolem præcedente animi optimè locati specie, profunda scilicet humilitate, mira modestia, oculorum demissione, cum pœnitentiæ lineamentis expressis in vultus macie, & corpore ab austeritate exsiccato. Nemo illum adibat, qui ex alloquio non melior abiret. Aderat cunctis aure, arcana excipiendo conscientiarum; ore, salutaria instillando monita; manu pijssimè elucubrando. Consuluit Religiosorum, Sęculariumque interiori recessui editis sacræ solitudinis, & exercitiorum spiritualium opusculis aureis. Cauit in elationem animi solidiorem quamcunque virtutem euertentem, euulgatis quinquaginta humilitatis gradibus, quibus vnusquisque à sui despicientiæ imo ad perfectionis verè sublimis fastigium valeat conscendere. Animarum cum Deo vnionem edocuit euulgata Praxi manendi semper in Dei præsentia, itemque excuso alio libello cum titulo flammæ diuini amoris excitante pectora ad summi boni ardentiora vota. Hinc in Aulis Pontificia, & Christianissima conciliata Sancio plurima existimatio, nec Romæ, seu in Gallia redoluisse quempiam sanctitatis odorem, cui Cœnobiarcha Fuliensis multæ venerationi non foret. Hinc demirata vbique disciplinæ expolitio, ad demerenda stipendia nobiliora quotidie capita accedere, Renatum Potier Antistitem Bellouacensem, Comitem & Parem Franciæ, mortem inuidentem ne foret huius viæ vnus fefellisse pręclarè, adstantibus coram apertè pronuntians: velle se votorum nuncupatione Fuliensem cum viuere, tum occumbere, & accito Ioanne Golutio Prouinciali, Professionis iureiurandum, illo acceptante emisisse, sub beneplacito tamen

 Pon-

Pontificis summi; quemadmodum tradit Antiquitatum Bellouacensium modernus compilator Louuetius Tom. 2. pag. 777. Hinc Petrum de Berul, celeberrimum planè nomen, antequam Romana donaretur Purpura Patrum Congregationis Oratorij Pręfectum Generalem, re cum Sancio maturata, piorum communicationem operum, perpetuumque spirituale fœdus initum voluisse inter sui Propositi, & Fuliensis viuendi normę sectatores.

Sed de meritorum Sancij exuberanti pręstantia omnium planè splendidior fuerit laus, cœlestium copia fauorum eius commendationem excrescere. Nam cum Angelo tutelari suo nimiùm quàm facilè communicaret, & familiari, frequentique præsentia dignaretur. Mitto visibiles cum Dæmone luctas, hostemque tartareum, superni ope adiutorij, deuictum semper. Prophetico pollentem afflatu viri grauissimi haud quidem ex vano cognouere, præcognitis, & prædictis adstruente fidem rerum euentu. Par discretio Spirituum, cui, lumine dimanante ex alto, in promptu erat mortales dignoscere ex solo aspectu, & ad internarum cogitationum secreta vsque peruadere. Maria ab Incarnatione inter Moniales strictioris Carmeli compertæ probitatis Virgo, imò à Galliæ Scriptoribus cumulata nuncupatione Beatæ, ac Sanctæ appellare illum solebat animarum directorem eximium, hominem Deo charum, ac summè dilectum, quo etiam reuelante didicisse ferebat ex Diui Bernardi asseclis neminem Parenti inclito propius Sancio tunc accedere, exacta imitatione sanctissimæ consuetudinis, quæ obiter penes Auctorem Vitæ D. Eustachij à S. Paulo capite quartodecimo, pagina 141. Tandem cum æternæ gloriæ authorari debuit præmio tanta virtus, tentata vi morbi longæua canities. Febris alterna lucta affligens, instauransque salutem ad interitum inelucta bilem tandem efferbuit, sustulitque Ascetam omnibus desideratissimum in Monasterio S. Bernardi de Vrbe 12. Octobris 1629. quo viuente sicut ad spiritualium progressus compendiorum Franciscus Cardinalis Barberinus, commisso conscientiæ regimine, vsus fuerat, ita ad pietatem accendi quoque pòst fata volens, ad supremo decumbentem pictorem misit, & procurata è spiranti vultu lineamentorum tabula, illam præ oculis in suo conclaui consueuit habere.

1630. Hoc anno funus contigit spectatissimi viri, qui ætate sexagena-

genarius, Religione autem Nouitius, cursum mortalitatis cum celebri virtutis laude Tolosæ peregit. Nobili ex cognatione Vercellis natus, dicebatur *Vespasianus Agatia*, sed quoniam cum Mundo, mundanas etiam nuncupationes abdicauit, adhæsit illi nomenclatio à duobus Ecclesiæ luminibus, estque appellatus *Gregorius à S. Eusebio*. Ab ephębo modestior, venustabat ætatis florem egregia specie maturitatis. Ingenio diues ab eloquētiæ, & facultatum lyceis abijt cum laude, ciuilium autem palęstram studiorum absoluit cum laurea. Indolis illibatæ, nec verbis, nec gestu quidpiam vnquam remisit de candidioris seueritate honestatis. Vrbanitate, comitate instructus, omnium sibi studia facilè deuinciebat. Benignus placidus nesciebat, seu poscenti negare officium, seu iniuriam offensori rependere. Prudentia pręcellens graues obibat prouincias, & Aularum Sabaudæ, & Romanæ iudicio, accenseri poterat viris suo æuo mentis ad negotia aptioris. Infulis pastoralibus semel, iterumque ab Allobrogum Duce destinatus totus in eo fuit, vt Regia Celsitudo nouo delectu in alios propenderet. Renuntiatus autem Abbas Beatæ Mariæ de Abundantia in Ducatu Chablasij, quod declinare nequijt pedum, assumpsit, sed Abbas Sęcularis, & Ecclesiastici moris. Habitus illi, domus, supellex, mensa, Comitatus, omnia congruam intra modestiam. Cum D. Francisco Salesio illam colebat frequentiam, illam indolis conspirationem, vt à consuetudine, ac imitatione Venerandi Antistitis frater audiret. Paræcias ferè omnes reperit vetustate exanimes, refecitque suo nummo splendidiùs. Marescij autem Ecclesiam propè à fundo restituit. Subditorum etiam mores agrestes prorsus, & dogmatum fidei profunda inscitia inuolutos, instaurari catholicis institutionibus procurauit. Potior hærebat cura subleuandæ disciplinæ in Monasterio prostratæ. Et iuremeritò quidem. Enimuerò, vt incliti Cœnobij incunabula, progressiones, Abbatum seriem, Incolarum vices opportunè exponantur, Abundantiæ positæ in Vallis imo alti circumstant montes, diuturnæ incumbunt niues, nulla arridet veris temperies, apparet, sed citiùs aufugit æstas, autumnum occupat hyems. Procul vitiferi colles, procul inde Pomonæ deliciæ. Verumtamen varia affluit rerum vis, marmoreæ, pretiosæque ad ædificia venæ, opima ad annonam messis, pingue sarmentorum greges, vberrima gregibus pascua, delicatiora lacticinia, lautæ piscationes, exquisitiorum volucrum copia, vnde

conualli Abundantiæ resque, nomenque, & à Conuallis nuncupatione cognomentum Cœnobij assumptum. Crepundia debuit Monasticæ S. Columbani institutioni, notiora autem incrementa Canonicæ S. Augustini disciplinæ. Et Sanctus quidem Columbanus post obiectam, exprobratamque Theodorico Burgundiæ Regi libidinem, diuertit ad expoliendos feliciùs Veragrorum, Ducatus Cablasij latus nunc sunt, mores, molitoque contubernio, voluit suæ scholæ alumnos, ita mansione in Eremo à turbis secedere, vt etiam spargerentur ad declamandum Euangelium, formarentque confinia ad Christiani amussim officij. Sed rerum ab ijsdem gestarum momenta, Abbatum syllabus, ædium, diuitiarumque splendor, posterorum latent memoriam. Saracenorum inundatio, qua anno 940. perfusę Prouincię, Regnaque, omnia sus, deque miscendo obruit septa ruinis, inquilinos clade, monumenta incendio, obliuione cuncta. Secus de Regulari S. Augustini Cœtu, quem celeberrimi reparatorem Asceterij, vastam quoque animarum procurationem exercuisse, illud nostra etiam hac tempestate vestigium, interesse Abbati renuntiare plebanos, qui sacra regant, administrentque in Pagis Capellę, Cassclij, Vaccheresij, Cheuenę, Laringij, Festernę, Publierij, Marescij, Nouęcellę, Euiani, S.Gingonij, & Abundantię. Post eorundem siquidem aduentum ad desertum olim locum, non mediocris sanè frequentia, nec illa soli, sed Religionis duntaxat commoditate inuitata, cum enim vicatim degere nequirent familię, mapalia hac, illacque solitariè erigere cœperunt, quę vsque in pręsentiarum inhabitant. Sed & volitante sanctitatis rumore Burgundięque, Sabaudięque Duces, Optimates, Pręsules sibi mirificè adiunxisse dilucidè commonstrarunt beneficentię argumenta. Adaucti quippe à Ludouico Festerna, noua Basilicę substructione; à Guidone Agaunensi Antistite, temporali Vallis Abundantię Dominio; ab Anselmo de Ceruent, diuite Grangia; ab Amedeo Comite Gebennensi, Prioratu de Pelioniaco; à Monachis Intermontij, & de Gulie dependentijs suarum Abbatiarum; à Galthero Domino Salinarum, latifundijs in Burgundia; à Thyetberto de Montemoreto, loco Grandis-Vallis in Burgundia, quò è suis deduxere coloniam; à Domino Turemberto, Pago Marescij; à Landrico, & Nantelino Episcopis Lausanensibus, Ecclesijs de Asters, Nouęcellę. & Marescij; à Thoma Sabaudię Comite, Emphyteuticis Vacheresij bonis; ab Aimone Fauci-

niaci

niaci Regulo, decimis de Marningio; à Burgundię Duce, sale capiendo in Oppido Salinarum.

Post Arluinum, alterumque domus moderatores, sed Priores solummodò appellatos, qui pręfuere Abbates recensiti ab inaugurationis anno sunt. 1130. Rodulfus de Voseriaco primus donatus Infula. 1172. Pontius. 1175. Petrus primus. 1181. Giroldus. 1184. Ioannes, qui relicto pedo transijt ad Cartusianos. 1185. Guillelmus de Viù. 1222. Albertus. 1232. Petrus secundus. 1234. Ioannes scundus. 1258. Petrus tertius. 1260. Vvifredus. 1270. Remundus. 1302. Geroldus. 1328. Ioannes tertius. 1352. Ioffredus. 1357. Petrus quartus Lulier. 1382. Ioannes quartus de Felingio. 1394. Ioannes de Passu. 1412. Guillelmus secundus de Lugrino. 1439. Franciscus de Cresco, qui interfuit Concilio Basileensi. 1460. Amblardus de Viriaco, Canonicus, & Cantor Gebennensis primus Abbas Commendatarius. 1472. Guillelmus tertius de Greyers. 1484. Franciscus à Sabaudia. 1491. Guigo de Arlo. 1510. Marcus Vigerius Sauonensis, Episcopus Senogallię. 1517. Ioannes Franciscus Valperga. 1532. Hieronymus Valperga, postea a. 1550. Archiepiscopus Tarantasię. 1574. Hieronymus secundus Prouana. 1590. Vespasianus Agatia. 1626. Mauritius Cardinalis, Princeps à Sabaudia. 1634. Melchior Dunam. 1643. Bartholomęus Soldatus. 1652. Io. Baptista Amoretus. 1687. Ioannes Franciscus de Sancto Thoma, pręterquam sua indole, ac virtute optimis æquandus, frater etiam germanus Excellentissimi Domini Caroli Victoris Ioseph de S. Thoma ab integritate, à prudentia, rerumque peritia celeberrimi, Regię Celsitudinis Victoris Amedei II. Sabaudię Ducis, Cypri Regis Primi à secretis, Primique Status Administri, & cum Principis gratia, Aulę, populorumque plausu, & beneuolentia florentissimi.

Sed repetit stylum Agatia, cui Sodalitas cum antiqui Cœnobij, tum & accessionem debet optimi Ascetę. Vellicabat nempe animum Commendatarij semper commendandi iacere disciplinam in ędibus sanctitate olim eximijs. Flagrantia ęquè vota D. Francisco Salesio, cuius commendatitijs ad Clementem VIII. Epistolis impetrata Romana approbatio, & amotis sex Monachis Canonicis, omnibus propemodum senio, ac disciplinę Religiosę, Salesij vtor verbis, *crassissima ignorantia non laborantibus modò, sed penè confectis*, renoua-

nouata iam tertiò obseruantię iuuenta in Abundantię Cœnobio, inducta illuc Reformatione Diui Bernardi, cuius professores accepti à popularibus ac si viri è Cœlo delapsi, festiuo obuiam occursu, pulsatoque ęre Campano, nonnullis etiam demittentibus genua. Nec ingentem fraudarunt expectationem Patres. Rediere vnà cum illis Claustro Claustralis vitę caracteres absolutiores; Odeo diurna, nocturnaque Psalmodia, Aris concinnitas, Templo munditics, celebritas; Paręcię desiderata vigiliarum opportunitas, seu deponendis conscientijs eruditę, promptęque aures; profligandis vitijs, Ecclesiastes Euangelicę notę; instituendę pubi, fidei rudimentorum magistri luctantibus in vitæ agone, qui supremum articulum iuuaturi, per montium iuga, perque vallium cliuos, nocte etiam intempesta sacra deferrent. Quanta in existimatione zelantissimus Gebennensium Pastor haberet, hęc inaudiendo, Ascetas supra sanctioris numeros conuersationis, animarum compendijs incumbentes demonstrauit, cum Ioanni à S. Pastore familię Pręfecto scripsit, nullam iam pro delectu suorum ad condonandas noxas, habendasque conciones peteret approbationem. Immitteret in messem Domini quos liberet, haberetque omnes pro admissis, & approbatis; Episcopali etiam momento. Ita sanè facultas à S. Antistite proprio caractere exarata, quam ipse, Abundantię domum censoria auctoritate inuisens, ornandam coronide, exponendamque in sacrario duxi, mandauique, & ita sonat.

Franciscus Dei, & Apostolicæ Sedis gratia Episcopus, & Princeps Gebennensis. Dilecto nobis in Christo Reu. Adm. Fratri D. Ioanni à S. Pastore Priori Monasterij B. Mariæ de Abundantia huius nostræ Diœcesis, Ordinis verò Fuliensis salutem.

Quia cum magno delectu fratres vestros ad prædicationis Euangelicæ, & Sacramentorum administrationis munus soletis admittere. Propterea nos tibi, & successoribus tuis facultatem facimus Prædicatores, & Confessarios à vobis approbatos, & recognitos ad opus, & onus huiusmodi officiorum in hac nostra Diœcesi, seruatis seruandis, adhibere. Rati nihil à vobis perperam in re tanta factum iri. Itaque quos approbaueritis approbamus, quos ita, vt supra dictum est, in messem nobis commissam immiseritis, immittimus, & à nobis immissos censebimus. Ita tamen vt nobis liceat opus huiusmodi vbi nobis ita visum fuerit, his non obstantibus, interdicere. Quod nihilominus nun-

quam

quam nos facturos confidimus. Datum Annessy 18. Maij 1612.
Franciscus Episcopus Gebennensis.

Itemque ijsdem Ordinis vestri Confessarijs à vobis approbatis, facultatem absoluendi à casibus nobis reseruatis, concedendi sicut expedire videbitur, potestatem vobis facimus, & damus vt supra.
Franciscus Episcopus Gebennensis.

Quantùm etiam oblectaretur Fraciscus splendidiùs, nitidiùsque tractari à Fuliensibus sacra, liquet ex reparatorum consecratione Altarium, cuius inter Archiuij schedulas hęc asseruatur memoria.

Illustrissimus, & Reuerendissimus DD. Franciscus de Sales Episcopus, & Princeps Geneuensis, rogatus à D. Ioanne à S. Stephano huius Monasterij Priore, & reliquis eiusdem Monasterij Fratribus, vt tria Altaria ab ipsis in Ecclesia nostra reparata consecrare dignaretur: Pijs ipsorum desiderijs volens benignè satisfacere, ea altaria consecrauit die 23. mensis Augusti anno 1624. Primum quidem quod est sacristia nostra vicinum in honorem SS. Ioannis Baptista, & P. nostri Bernardi Abbatis. Secundum proximè sequens in honorem SS. Stephani Protomartyris, & Gregorij Magni. Tertium verò in honorem SS. Mauritij Thebea legionis Ducis, & Antonij Abbatis, concessitque quadraginta dies indulgentia cunctis Christifidelibus, qui ea deuotè visitauerint in die anniuersaria consecrationis.

Ad perpetuam rei memoriam dictus D. Ioannes à S. Stephano hunc actum ab omnibus subscribi mandauit die 30. mensis Decembris anno supradicto 1624.

F. Ioannes à S. Stephano supradictus fui prasens ad consecrationem. F. Georgius à S. Benedicto fui & ego prasens. F. Petrus à S. Roccho ad consecrationem prasens fui. F. Ioannes Iacobus à S. Bernardo fui prasens. F. Hieronymus à S. Roberto interfui consecrationi. F. Ioannes Baptista à S. Stephano fui prasens. F. Ioannes à S. Luca fui & ego prasens.

Sed & quàm effusa in Fuliense propositum beneuolentia pijssimus Agatia eò Reformationem euocauerit, quantaque munificentia constabilierit comprobauit multis, quippe qui pręter largam prouentuum, ædiumque attributionem familiæ de Abundantia factam, aliam Claustri structuram à fundamentis educebat, cum obijt, penes Marescium, eamque saluberrima Cœli temperie, grato lacus Lemani, Ciuitatis,

&

& totius Lausanensis regionis, Euiani, ac Tononi prospectu, Pomarij laxitate, vinearumque circumspectione desideratissimam. Consuetudo autem inter nostrates eò creuit, vt ex promotore Candidatum tandem Congregationis effecerit. Annis prægraui quippe sexagenario, addebat animos vrgens à tergo senectus. Hærebat votis vel vnam reliquam ætatis horam agere inter gestatores ponderis diei, & æstus. Itaque concepto ardore operæ, qui diuturnum aliorum laborem feruore æquaret, dedit obseruantiæ nomen, iecitque conuersationis fundamenta, eò solidiora, quò ponendis senior accesserat. Cognationis splendorem, Aulæ Sabaudæ gratiam, amicorum turbas, longè ablegauit profectione in Aquitaniam. Quod Nouitiatuum sanctiorem optaret, adijt Fuliense. Inuitatus ad primam sedem post Monasterij Præfectum, nimirum Abbas & ipse, tenendi semper locum nouissimum impetrauit, cogitauitque humilitatis imum, è quo Religiosæ vitæ ideatum fastigium æquè firmum consurgeret, ac excelsum. Constituit & mereri inter Tyrones, quandiù degeret in humanis, apprehensor profectò brauij. Sanè cum virtutis metam illo securiùs teneat nemo, qui longè semper abesse veretur, victorem etiam à puluere pedem is refert, qui in cursus vi non processisse multum, imò stadium vix incepisse se putet. Voluisset probationi, nimirum Institutionis pubertati vernantem dedicasse adolescentiam. Metiebatur propterea necessitatem contentionis à breuitate æui. Sibi totus vacabat animus. Dispendia ætatis in Mundo exactæ austerior pœnitentia resarciebat, profundior item sui despicientia, aspera afflictatio, obedientia exactior. Post quinquennium inter rudimenta consumptum Tolosam se contulit, volens, cum Abbatiæ dimissione, curas à se quascunque dimittere. Sed mortis ibi inditium adfuit, & lictor grauis infirmitas. Tunc aures Confessarij, & Dominicum corpus expetijt. Postquam verò quæ conscientiam læderent sacro expiatori aperuisset, coram Eucharistico epulo, in viaticum mox assumendo, pronuntiauit iureiurandum Reformationis. Pauca deinde verba, eaque erecta in gaudiorum Paradisi spem, de Matris Dei patrocinio in mortis articulo, verecundum in primis redolentia pudorem, ac humilitatem. Dixit: nunquam permisisse corpus suum nudum videri, seu tangi à quoquam. Rogare ne spoliaretur, etiam pro lotione. Lauarentur solummodo cadaueris manus, & pedes. Voluisset

etiam

etiam condi Tolosæ propè cineres D. Petri à S. Paulo probatæ virtutis Monachi, suique intimi, sed Patres vrna plumbea inclusum Fulium deportauere, reponendum in sarcophago è lapide, cui sanè insculpenda forent carmina à vate ex nostris de eo concinnata.

Exijt è viuis Aiazza pijssimus Abbas
Consilium Iuuenum, deliciaque senum.
Doctrinæ lampas, pacis via, lingua salutis;
Spes inopum, fidei splendor, honoris honos.
Hospes in his tumulis paruis quid quæris inepte?
Corpus, non animum condere terra potest.

1630. *Claudius à S. Ioanne Baptista, Burgundus* à Tertio Cal. Iulij Reformationis sectator, postquam pijssima consuetudine, ac varijs benè gestis prouincijs nonnulla ex iam ædificatis Galliæ, & Italiæ Cœnobijs multifariam condecorasset, nouis Colonijs emittendis delectus, Genuam amandatur, vbi parem nanciscitur cum spectatæ plausum probitati, tum & opportunam molitionibus munificentiam. Virtutum nitore capta primo hospitante familia, cui D. Antonius à S. Bernardo, Ianuensis, eius socius sanguine coniunctus erat, manauit etiam vulgò rumor Monachos Ligustico in littore dudum expositos, pede nudos, habitu asperos, moribus eximios, homines esse è Cœlo delapsos. Efferbuit continuò congenita in Ianuensium pectoribus Religio erga D. Bernardum, quem in sobole Cistercio-Fuliensi cernerent ad viuum expressum. Sanctus Abbas Rempublicam Ianuensem ita coluit, ac in paucis dilexit, vt illius memoriam alta apud se mente repositam, nec vnquam non duraturam polliceatur, dicens in Epistola 129. *In æternum non obliuiscar tui plebs deuota, honorabilis gens, Ciuitas illustris.* Tantum tanti viri encomium, & pollicitationem optima meruit Ciuitas cum prompto animo, quo eo suasore, Innocentio II. adhæsit, posthabito Anacleto solium Apostolicum sibi per nefas asserente, tum communibus etiam studijs, quibus Sigefredo è medio sublato, sanctissimum eundem Abbatem sibi in Antistitem cooptauit. *Tametsi enim* (inquit Vghellus) *Ianuensibus praesse D. Bernardus non fuisset assensus, exoratus tamen ab ijsdem Ciuibus Cistercensium suorum transmittit Coloniam ibidem nobile Cisterciensis Ordinis Cœnobium fundaturam.* Hoc ipsum feliciter euenit apud S. Andream de Sestri sexto à Ianuensi Vrbe milliario, quod nobile

Cœnobium per plures annos protulit, aluitque viros doctos, & graues, quodque caput est insigni sanctimonia vitæ præstantes, in quibus S. Albertus enituit ab Innocentio IV. Summo Pontifice in numerum Sanctorum relatus, cuius dies festus in hac Ianuensi Diœcesi celebris habetur octaua Iulij. Cumque deinceps procul à Ciuitatibus, frequentiaque, vnique diuinarum rerum commentationi ferè deditum, genus illud vitæ apud vecordes exoleuisset, S. Andreæ insigne Monasterium commendari est cęptum, quorum commendatariorum incuria, primùm Cœnobium, deinde Ecclesiam ipsam funditus eiecit haud sine Ianuensis Populi nota immemoris animi, qui tam celebre inter ipsos, Sanctumque Bernardum monumentum, ac propè fœdus passus fuisset excidi. Ea propter auditis Patribus Claudio, ac Antonio restaurata prole benignè excepta, recentiori voluit pensare beneficentia antiquæ eius familiæ euersionem. Dux, & Senatus ponerent, vbi liberet, sedes benignissimè annuere. Nobilis quisque cum plebe subsidia certatim spondet. Raphael, & Bernardus Garbarini, fratres erogato nummo ad aureos mille, rus etiam in Albario, suburbana Ciuium Ianuensium tempe, tribuere ad Monasterium ibidem ædificandum, cuius structuræ, & postmodum regimini Claudius à S. Ioanne Baptista intentus, maiori semper cum optimi nominis celebritate abijt ad plures anno 1630.

Claudij effigiem à primis Vrbis capitibus expetita, ac sanctioribus in cubiculis appensa ad virtutis incitamentum, familiarumque præsidium. Vestis item frustula, manuum, pedumque vngulæ, capilli, libelli, & quidquid in eius conclaui repertum à plurimo ad tumulum concursu auidè direptum, ductumque funus non sine publica lacryma. Horum mihi auctor D. Bernardus à S. Benedicto, Bustantius, patrio in Monasterio nunc meritissimus Abbas, qui asseuerat omnia suis conspexisse obtutibus, cumque adolescens adhuc in Sęculo iam nuntium mittere rebus humanis penes se constituisset, absolutę eius consuetudinis admiratione nostræ obseruantiæ, reliquis posthabitis, adhæsisse.

Post nonnullos ab huius famuli Dei dormitione annos D. Ioannes Stephanus à S. Benedicto, Costa, Ianuensis complanatis septis humili, & angusto schemate ab eo substructis, cum splẽdidiore Templo aliud etiam spectabilioris structuræ Monasterium ædificandum sategit, cui

pri-

primo, ſupremoque impoſito lapide meruit planè inſcriptionem capitalibus ei literis in Clauſtro affixam.

D. O. M.
Piæ memoriæ
R. D. Io. Stephani à S. Benedicto
Quòd
Genuenſium
Maximi amoris in Bernardum
Gratiſsimæ beneuolentiæ in Bernardi filios
Sola ſub fiducia
Cœnobij huius fundamenta
Solus iecerit;
Quòd eorundem Ciuium
Egregia liberalitate, prodiga beneficentia
Idem Cœnobium
Solus erexerit, ſolus perfecerit;
Quòd
Solo eorundem ſumptu
Adiectis Eccleſiæ ſacris ſcalis
Ad ſcalas viam inter ſcopulos
Solus aperuerit, ſolus ſtrauerit;
Prior, & Monachi
Ne tanta ſpes aliquando ſua careat fide,
Et vt tantam induſtriam ſuo cum authore perennet,
Perennem hunc teſtem
Poſuere.

Porrò domus conſtructio ampla eſt, & formoſa. Quaquauerſum oblectationibus affluit. Tellus viridi læta gramine, Oliuæ per rupium abrupta in ſyluas denſatæ, malorum aureorum pometa, Vrbs collibus magnificentiſſimè impoſita, longè protenſa gratiſſimi aſpectus theatrum circum componunt, aperto etiam quarto periſtilij latere, quo inquilini per ſubiectam maris oram diſcurrant commodiùs. Spiritualibus prætereà abundat delicijs erecta ante Eccleſiæ aditum Scala ſancta, ſeu gradibus, quos fideles genibus aſcendere conſueuere, mentem recreando ſacroſanctis reparationis noſtræ myſterijs, quæ, Dei in carne patientis animam amaritudinibus, noſtram verò, eius

 dolo-

dolorum acerbitate æternæ beatitudini partam, summa dulcedine recreant. Commendatissimum pietatis exercitium Ianuam recens inuectum collatis studiis promouerunt etiam exteri, quos inter P. Ioannes Baptista Decius Cler. Reg. Theatinorum ad S. Syrum sodalis opusculum excussit aureum, inscriptum. *Sollieuo dell'anima sopra tutti i gradi per salir la Scala santa nouamente introdotta in Albaro da' Molto RR. PP. di S. Bernardo*. Prodijt ibidem prælo Benedicti Guaschi 1654. 12. Assurrexit præterea eleganti sua vastitate longè nobilior ædes cum anno 1665. sua spatia in aulas charitatis aperuit, idest pestilenti debacchante influxu patuit nobilibus sæua lue attactis in Nosocomium: nam opimas vnà dedit amoris in proximos hostias D. Martinum à S. Bernardo, Tornamiram, Cæsaraugustanum; Carolum à S. Ioseph, de Tranquillis, Perusinum; Augustinum à S. Ioanne Baptista, Sibillam, è Diœcesi Montis-Regalis; Marcum Antonium à S. Petro familiæ Rectorem, Clusinum, ex gente Arrigha; Ioannem Iacobum à S. Bernardo, Lauagium; Marcum Antonium à S. Roberto, cognomento Gattum; Augustinum à S. Nicolao, agnomine gentilitio Moranum; Michaelem Angelum à S. Andrea, Pretum, Ianuenses, omnes recolendæ memoriæ Patres, qui æmula pietate arrepto domestico commodo immolandi animas suas pro occumbentium salute ciuium, sortis etiam inuidiosæ duxere loco immori ministerio.

Nequaquam verò omittendum effusam Ianuensium charitatem satis, superque innotescere ex amplo hoc ædificio, cuius promotor D. Ioannes Stephanus initialem lapidem fundamentis aptauit, præter aureos tres, pecunia prorsus inanis. Cum autem fastigium consumasset, inita ratione sumptuum, reperit nummum ex eleemosinis conflatum expensas excedere. Æstuat etiam nunc locupletis Reipublicæ pietas, ideoque haud spem abijcio futurum aliquando consonis abundet opibus. Id faxit Deus, qui dotem impinguantium Manes æternùm benedicat. Enimuerò pudet ter nobilem, & laxam domum maiorem desiderare inhabitantium numerum, & nonnunquam, Priorali dignitate etiam suppressa, administrari veluti membrum à Cœnobio sub attitulatione D. Bernardi intra Vrbis mænia excitato, quod veluti filium in incunabulis fouit, æuo nimirum sibi posterius, conditumque occasione haud reticenda.

Cum anno 1625. ad statim eruptum bellum exhorruisset Italia, Ianuen-

Ianuenſeſque, tanquam periculo propiores, libertati ſuæ timerent, confugerunt ad Tutelarem Claræuallis Antiſtitem, illumque ex publico Senatus decreto Ianuenſis populi Tutelarem renuntiarunt die 29. menſis Aprilis eiuſdem anni, deſtinato ad Sanctum in Gallias Oratore Auguſtino Centurione nobiliſſimo Senatore, qui quatuor millium ſcutorum pondere eius ſepulcro argenteam lampadem dono deferret, addito annuo cenſu, quo ante illius ſacrum corpus continenter arderet. Templum præterea eius memoriæ in Vrbis meditullio grata Reſpublica poſuit, non ab alijs procurandum, quàm à noſtris hominibus ex Albario euocatis, id quod vbi notat auctor Italiæ ſacræ Ferdinandus Vghellus, ſubdit: *Viſus tamen eſt Ianuenſis Senatus mirificè hoc tempore præteritum incommodum, extinctæ ſcilicet famoſæ olim S. Andreæ Abbatiæ, reſarciſſe, cum Sancto Bernardo Nobile erectum Templum Monachis ex Ordine Ciſtercienſi attribuit, qui quanquam Claræuallenſes non ſint, Ciſtercienſe tamen ſub emandato veſtium cultu, profitentur inſtitutum, ea ſanctimonia, vitæque integritate, vt dignè videri poſsint, qui impetrent à Sancto, vt vnicè dilectæ Reipublicæ Ianuenſis non obliuiſcatur in æternum.*

1632. *Iacobus à S. Dionyſio*. Ex nobili *Desbordes* proſapia apud Moiſſac prouinciæ Caduercenſis Oppidum illuſtri ducta origine, præ ſe tulit ab ephæbo non Mundi adblandientis voluptatibus capi, non vellicari ambitu honorum, non diuitiarum cupiditate irretiri, ſed generoſum mittere rebus mortalibus nuntium, inuolare in Clauſtra, vitamque tranſigere in obſequio Chriſti ſua cum Cruce amplexati. Nomine Congregationi dato, coronauit rudimenta in domicilio Fulienſi anno 1611. poſita ſolemni emiſſione Propoſiti. Poſt ſtabilitatem votis aſſertam nonnullos dedit annos animi iuxta expolitioni ſui, ac ingenij culturæ, floruitque conuerſatione ad apices diſciplinæ ſiquis alius efformata, ac demiſſione, paupertate, oratione, obedientia, charitate in paucis ornatiſſima. Celebrantur quammaximè eius apophtegmata in laniantes bonam proximi famam mordaci lingua. Patiendos, habebat frequenter in ore, & compatiendos. Sinendum obuolui in peſſimo obloquutionum luto. Odio nequaquam inſequendos, nec rependendam iniuriam obiectione rerum perperam ab ipſis geſtarum. Imò cauendum ne acuantur vindicta. Molientes vltionem intimè angi, torqueri, ac proinde paratum maledicis damnum

propi-

propinare sibimetipsis. Huiuscemodi mordentis linguæ genios à Deo immitti in orbem terrarum veluti tempestates, ac fulmina. Futurum profectò districtum Iudicem detractionum. Dei tribunal vsurpandum à nemine. Quin potiùs prosequendos laudibus, curandamque resipiscentiam omni officiorum præbitione. Sat esse dignoscere ex loquela inuidos aliorum gloriæ. Haurienda à censura indolis perficiendę argumenta, & expungendum quidquid murmure pungunt. Iussus deinde transiret in animarum venatorem, sacri Ecclesiastes arduam spartam aggreditur. Conscendit insigniora Vrbium suggesta. Declamat cum fruge ad turbas, alios è fœdo voluptatum cœno ad puritatis cultum educit, alijs pacis sensus insinuat, & hostibus conciliat insectatis. Alios in adolescentiæ lubrico positos dirigit ad Regularium mansiones, reuocatos ex fluctuantis gurgitis æstu ad placidum tranquillitatis sinum. Detonat præcipuè in gliscentem per Gallias hæresum vim, & plurimis Ecclesiæ gremio per alias prouincias restitutis, obtemperat Episcopo Mimatensi, & errores inter Cemmenios populos contendit euertere. Sed vergebat profundum iam ad senium ætas. Asceticæ labor pœnitentiæ, ac Euangelici defatigatio muneris robur corporis pessundederant omne. Attigit itaque contentionum, & dierum periodum anno 1632. in Monte-Pessulano. Curarunt funus P. Capucini, qui sicut tantum hospitem auidè exceperant in contubernio, ita functum vita ad suorum Sodalium cineres collocarunt, virum planè Seraphici spiritus, dignumque habendi tumuli locum inter Patriarchæ Seraphici sectatores eximios. Post multos à dormitione annos, in reserato conditorio repertum cadauer incorruptum, visumque integrum adhuc corpus comprobasse vt vt potuit inhabitantem olim animam ex carnis domicilio nullam vitiorum carnis contraxisse tabem, & à corruptione impuritatis intactam.

1632. *Ioannes à S. Mauro* sexto Cal. Septembris anni 1617. Fuliensis professionis in ipsa Abbatia Fuliensi assertor, ex traditione Petri à S. Romualdo Thesauri Chronologici Parte tertia, pagina 915. natalitiam sedem nanciscitur Oppidum Diœcesis Augustæ Ausciorum ab indigenis appellatum *Miranda*. Gessit in Congregatione Assistentis munus, floruitque multa condecoratus virtute, patientia maximè, quippe qui diceret adornantes à Sęculo fugam, ad monastica conuolare stipendia, nedum nemini illaturos iniuriam, sed & accepturos

æqua-

æquanimiter, si nonnunquam molestijs impetantur. Aduenientia mala retundi si generosè ferantur, secus inualescere, & grauiora incumbere quando ægro sustineantur animo, serenitatemque intertur-bent. Melioribus etiam artibus apprimè delectatus, illis intendere libenti profitebatur Minerua, quò eliminaret inscitiam haud secus animo perniciosam, ac corpori cæcitatem. A mala autem sanitatis fide præpeditus ne literarum studijs pro voto inhæreret, conquerebatur cum Seneca: Hominem ad immortalium cognitionem nimiùm esse mortalem. Plurimi faciebat benemerentes de erudita Republica, tunc potissimùm cum vigilias ad perfectionis incrementa, & vitiorum exinanitionem elaboratas prælo supponerent. Pollebat in consilijs prudentia, & æquitate; cumque nihil ageret, quod veluti sua gutta maturitas non respergeret, liquidò innotescebat proceram eius corporis staturam à Spiritus magnitudine exæquari. Concessit in fata meritis, ac virtute supra ætatem cumulatior.

1636. *Bartholomæus à S. Fausto*, Theologus in Moralitate eximius, & primæ inter notæ Scriptores. Patriamque, genusque, calami monumenta, munerum decora Athenæum depromit, vbi Siculum Platiensem refert ex prosapia Pirrorum, & cum præcellentium Synopsi vigiliarum, Prouincialem Romanæ Prouinciæ, & Generalem Societatis Visitatorem concelebrat. Præclara laudum appendix hic attexenda ætas est per omnem ducta probitatem, & vitæ periodus cum existimatione sanctitatis conclusa. Confert adstipulandæ pietati in legalibus, & speculatiuis instructum facultatibus, meliores tamen intendisse neruos cõparandæ doctrinę, cui ab erudiendis moribus nomen. Enimuerò ad mortalium castigatiorem institutionem propagatus in illo ardor à studio suæ perficiendæ indolis primò concaluit. Scriptio quoque explodens laxiores sententias, & tutiores solummodò adstruens quam nobile extat vestigium conscientiæ sedentis optimè in stricto Auctore. Nomen vbique solemne, vigiliarum repetitæ, & acceptiores semper editiones nullam viro humilimo elationem afflabat animi, quinimò famæ applausu cum tanta sui demissione pollebat, vt declinaturus honores egrederetur domo perquam raròo, & congressus pro agitandis confessionum quæstionibus deuitaret, suarum veritus inanitatem responsionum is, in cuius tamen opiniones, solidiori innixas fundamento nulla vnquam non concederet sessio. Quæ graduum

duum præeminentia facilè capit mortalium mentes Bartholomæo à S. Fausto visa propiùs horrori fuit,& humilitati,virtutum scilicet Principi ex corde litans, Deo fidem obligauerat suam splendidius Confessario officium procuraturum se nunquam. Cum verò obtemperandum fuit Vrbano VIII. res sacras è Petri solio temperanti, & Prouincialis in prouincia Romana conscendere gradum, aliosque subinde exercere iubente Patrum conscriptorum Senatu, studijs quà fouendæ disciplinæ, quà adaugendæ alumnis demeruit mirifice Ordinem. Aliæ quoque inerant consuetudinis suspiciendæ partes. Habebat in moris compescentiam carnis frequenti vsu cilicij, & abstinentiæ. Faciebat ad Aram summo mane clausis adhuc Ecclesiæ foribus, cum amotis testibus liberiorem aperiret lacrymis cursum, & deuotionem ad vota protraheret. Cultus in Deiparentem satis, superque notus. In Abbatia Vicensi diuturnus Pœnitentiarius dabat calamo consignanti scriptis doctas casuum resolutiones, occupaturas postea typos, noctis horas, diurnum autem tempus absolutum à Monasticis numeris impendebat, vel sessioni in Exedra pœnitentiæ sacramentalis, vel preci ante Virgineam Iconem miraculorum patratione ibidem coruscantem, vel circuitionibus Nouenarum. Consueta illic Nouenarum deuotio. Aliæ Maiores sunt, Minores aliæ. Maiores obeunt circumsedentes populi, longèque etiam seiuncti cum semel in anno conueniunt, & antequam introgressi Basilicam ad aures absoluentium noxas deponant, intersint celebrationi sacri, persoluantque vota, cum Rosarij Mariani recitatione, seu cantu Litaniarum, exteriorem Templi ambitum nouem vicibus emetiuntur. Minores peragunt introrsum reliqui accedentes singulatim, & duntaxat circa sacellum Imaginis miraculosæ illa ædificatum arte, vt vastæ molis medium occupet spatium, ac incessuris per gyrum areæ oualis multum accommodet. Has Bartholomæus vel Dei Matris sertum, vel contemplando præconia multoties congeminabat in die, & pijssimè quidem.

Sed parentalium celebritati seruatum adhuc vitæ absolutioris specimen præcellentius. Diem suum dixit religiosissimè in Neapolitana ad S. Caroli Maioris æde 20. Iulij anni 1636. Cum verò efferendus ad tumulum fuit, & portitores demortui corporis extra Monasterij limen posuere vestigium, conuolarunt ad feretrum auiculæ ignoti generis, dulcissimi cantus, pennisque mira colorum varietate respersis,

qui-

quibus ac si interesset cum sodalitate Monachorum persoluere defuncto iusta, ducto simul funere, simul ingressæ Ecclesiam celeri alarum explicatione Aræ maiori imminentem vmbellam, occuparunt, & concentus edidere Angelicos quamdiù expositum cadauer operiretur humo. Rei nouitas infimum quemque, summatemque virum, puellas item, matronasue Vrbis amplissimæ ad nostratum Templum attraxit. Rapiebantur omnes dulcore vocum, demirabantur pennates non antea inspectos, suspiciebant præstitum elato Ascetæ funebre obsequium. Alij manus, alij pedes æmula deosculari veneratione contendebant. Felicior habitus, cui contigit aliquam indumentorum laciniam reportare domum. A frequentia prohibiti biduo Patres condere vita functum, & cum arrepto noctis intempestæ commodo, contumulare valuerunt, siluere auiculæ, auolaruntque, nusquam præterea visæ.

1640. *Eustachius Asseline* in hanc vitam missus Lutetijs 27. Aprilis 1573. Parentes illi Eustachius Asseline, & Maria le Grand, Picardus vterque, & ex familijs, opibus, ac genere iuxta perhonestis. Genitori scilicet Domino de Champeaux plurima circumstabant fortunæ bona in proximo Vico de Formerie, Mater verò Patre edita nobili Equite, Gubernatore, & Magno Iudice Bellomontij ad Isaram, fauore Francisci Primi in Aula Regia optimè noto; tangebat consanguinitate illustres etiam in præsentiarum domos, de Vaudueil, de Condè, de Mouis, de la Brettonniere, de Houdan, & d'Aequesseau. Lustrico die renouatum in puero Parentis nomen. Liberaliter postmodum educatus, tardioris habebatur ingenij. Verùm, Pater, qui literis ab adolescentia operatus egregiè, inter causarum Patronos nemini deferebat primas, & suæ celebritatis in Parisiensi foro iam gratulabatur hæredem Ioannem ex natis alterum, nequaquam despondebat animum Eustachium, lento quamuis pede, assequuturum tamen & ipsum doctrinæ famam. Spem superauit euentus. Quinto nimirùm supra vigesimum ætatis anno laudem attigit Diuo Thomæ Aquinati, & Francisco Suarez communem, repentè videlicet explicasse ingenium diù veluti clausum, tunc enim initiandus gloriæ declamare ex suggestu incępit, docere ex Cathedra in Caleuitano Collegio, nonnullos prætereà electissimæ prosapiæ habere domi adolescentulos Auditores, vnàque demirati hæbraicis excultus literis, atque Græcis,

 lati-

latina disertus in eloquutione, excellens in facultatibus, & doctrinæ rumore longè auolare supra florentissimæ Vniuersitatis consocios. Et quales amabò, quantosue? Ex illis enim Philippus Cospeau Aturensium, Nantensium, & Lexouiensium successiuè Antistes, Paulus Boudot Audomaropolitano primùm, Atrebatensi exinde donatus pedo, Georgius Frogerius Pastor ad S. Nicolai Chardonnensis, Ludouicus Messier cum animarum ampla Lutetijs procuratione, Archiepiscopi Parisiensis Generalis Vicarius, Laurentius Bernard Præfectus Collegij Cluniacensis, & antiqui eiusdem Ordinis restaurator, Natalis Mars inter Benedictinos magni Monasterij denatus religiosissimè, & conditus tumulo ab imploraturis suffragium frequentato, nam consequutæ æternæ beatitudinis opinione clarus, Iuo Kerbic Rector Vniuersitatis, in eadem Doctor, tandemque Theologalis Trecoriensis. Praeclara hæc inter capita Eustachius anno 1603. Scholæ spectatissimæ Antistes, & 1604. eiusdem renuntiatur Doctor, sortitus tertium non honoris, sed sapientiæ, illa in Licentia locum. Nec pijs interea spatijs defraudabat pietatem. Indoli non alia præponenda suauior. In summo applausu demirandæ modestiæ cunctis reuerentior erat, matri potissimùm, desiderato iam Patre, cui etiam venerationem conciliabat, & obedientiam vti ab vna, & altera sorore, totidem enim erant, ita & ab vnico germano Ioanne, nam ex tribus Claudius primo natus loco acerba decesserat in ætate. Aris initiatus Missæ celebrationem fecit primam, solemnemque in Templo ędis Sorbonicę, cui deuotionis, & honoris ergo inseruire in Diaconi ministerio voluit Philippus Gamachęus, Doctoratu, Magisterio, suppositis calcographię vigilijs famigerato suo nomine maior. Literis, & orationi vacationem assiduam contestatur Claudius de Rueil, scientiarum naturalis, & diuinę in eius Gymnasio per biennium auditor, indeque Aquę-Augustę, seu Boiatum, ac Andegauensium Hierophanta. Data enim Epistola ad Nicolaum Frogerium fatetur: toto illo tempore conspexisse Ioannem non alijs adblandientem animo laxamentis, quàm transitu à studio ad precem, à prece ad studium, bonitate naturę consequente semper vestigia Spiritus, & perquàm facillimè. A Sacerdotijs reddituum lautitię splendidioribus, vltronea etiam oblatione reiecta, semper abstinuit: quippe in animo commodorum exuberantiam infra tenuem censum habenti nullus principabatur diuitiarum amor. Et exiguus

pro-

profectò erat affulgens domi opum splendor, nam, si demas ædem Parisijs, & hortum apud Gentiliacum, prouentuum reliquum sua vorauerat ingluuie fœderis contra Regem initi Mars quaquauersum deseuiens. Rectoratum Lycei, Doctoris honorem nimiùm qua sui animi demissione refugeret, nam inclita decora assumpsit duntaxat concitantibus, impellentibus aureo dignissimis æuo Andrea du Val, ac Philippo Gamachæo iam laudato. Euulgata editione libri de Ecclesiastica, & politica potestate, operę fructum probauit suæ. Enimuerò, à Cardinali de Rets Archiepiscopo Parisiensi adhibitus, auctorem à noua abduxit doctrina, declarauitque castigatior subinde Scriptor se, suoque à calamo impressas, & imprimendas elucubrationes Romanæ censuræ velle subiectas, nec latum quidem vnguem recessurum vnquam à summa auctoritate Orbem attemperante è Petri sede. Charitas vti viduis, ac pupillis vindicem, ita spiritualem poscentibus directionem institutorem parabat optimum. Dei verbum plenis annuntiabat subsellijs, suntque adhuc in pretio explanationes symboli Apostolici ad populum habitæ dominico quoque die anni 1603. At verò dum iuuat Sæculum, amore capitur sæculum abdicandi, & eius concalescentia cogitare Fulienses, voto etiam se penes in Cartusianorum Ecclesia emisso, accensendi selecto Ordini nomen. Accensuit Parisijs, sed constanter primò reiectis grauiorum etiam virorum consilijs omnem admouentibus machinam ad labefactandam pietatem pectora tangentem ardentiùs, præferentibus proximorum compendia secessui in Claustra, accusantibus sospitatis fidem non satis bonam, exagerantibus Sorbonæ, illo recedente, iacturam, constanter etiam depulsa procuratione proposita absolutionis à iureiurando, Romana quidem ab auctoritate impetrandæ. Et ecce afflatui ab alto annuentem Eustachium è Sorbonæ lumine transire in Fuliensium sidus, induere Monachum 14. Februarij 1605. & sanctiori cum vitæ norma sanctius cognomen assumere *Eustachij à Sancto Paulo*. Futuro Congregationis sectatori cum paucis ornatissimo contigit sortiri incunabula cum Reformationis prima eluxere crepundia, nimirùm 27. Aprilis 1573. Eustachius Asseline, & Maria le Grand Eustachium nostrum habuere Parisijs, & Barrerius, suscepto regulari indumento, eisdem dieque, mensque, annoque restituendæ Fulij disciplinæ operam incępit nauare suam. Cumque Cœtu, & institutione iam propaga-

pagatis, à Pontificia approbatione procuratum legibus Apostolicum munimen, accidit quoque Eustachium amplexandæ Religioni animum adiecisse Lutetijs, nec alibi, quàm Cartusianorum Templi ante principem Aram, vbi & Venerabilis Congregationis auctor iurauerat migrationem à Sęculari in Claustralem Abbatem. Itaque à carceribus, seu ab emissione in hanc lucem Eustachius iam designatus Fuliensis. Cumque, annuens vocationi intus auriganti, tesseram suscepit Propositi ingens planè beneficium effulsit Numinis nouam plantationem eximijs fauoribus excolentis. Præclara sanè decora in Congregationem ab ipso profecta. Inuexit in Religionem Ascetam vndequaque factum ad hominis interioris caracteres, honestauitque tyrocinium primò quidem inclito sui periculo in eiusdem puluere facto, & demum à recenter professorum triennali arena dimensa assumpta continuò præfectura. Quæ in alijs aditus est ad expolitiorem virtutem rudimentorum positio, in Eustachio comprobatio fuit Monachi suis numeris iam absoluti, socijs exemplo, Magistro admirationi, digni proinde qui Magistrum ipsum in officio exciperet. A fœcunda, dilucidaque Minerua Claustralibus Lyceis nitidior inclaruit lux; *Summa nimirùm Philosophiæ quadripartitæ, & Summa Theologiæ tripartitæ*, prima quarum lineamenta cum professor in Collegio Caleuitano concepisset, absoluit postmodum Lector pubis Religiosæ, ac sępè sępiùs recudendas typographiæ tunc primùm vltima cum linea exposuit. Delatorum munerum constitutus in vertice, priuatæ, ac publicæ virtutis luculentum iubar in totum cętum effudit. Porrò tenuit honorum culmen anno 1609. ex nouitio nouitiatum absoluentium Magister, & gerens Prioris vices in tota domo, 1612. Præfectus Claustri apud Cellas, 1614. Antistes celebris familiæ in Lutetiarum Vrbe, 1617. ex Gallia amandatus Romam, moderator Sancti Bernardi ad Thermas, 1620. Visitator generalis, tenuitque quinquennio inspectionem, 1625. Confessarius Fuliensis Sanctimonialium Gynęcei ad Dominam nostram de Charitate intra Parisiorum Vrbem, 1628. Fundator, & Rector Coloniæ Suessionensis, tandem anno 1629. renuntiatus Abbatis Generalis Assistens, fuitque in præcipua dignitate ad duodennium. Hæc in gratiam Historiæ densa versantis in caligine, vbi rerum, temporumque desiderata non interfulserit claritas. A diuini præterea contentione obsequij dimanauit rituum, & prisci Cister-

ſtercienſis Breuiarij expolitior ſecundis curis impreſſio. Porrò à rerum vſu, & captata Principum, Procerumque beneuolentia proceſſit ab Euſtachio familiarum vbi incrementum, vbi noua molitio. Apud Cellas in Comitatu Bleſſenſi erat Abbatia fundata per Chilpericum Regem, anno 531. inaugurata Dominæ noſtræ, & tradita Benedictinis, quibus poſtmodum ſuffecti Canonici Regulares, legibus Diui Auguſtini ſola profeſſione deuoti, nam tenore conſuetudinis reuerà exleges. Philippus de Bethuna Cellarum Comes, pro Rege Chriſtianiſſimo bis Romæ Orator ad Paulum V. & Vrbanum VIII. alijſque deinde Chriſtianos apud Reges legationibus cum laude perfunctus induxerat noſtratum manipulum in ſedem collapſam, vbi enim à fulgore obſeruantiæ Aſcetica excidit manſio, rectè collapſam dixeris, & Abbatiæ largitione conſtabiliendos à Rege curauerat. Recenti Coloniæ Euſtachius delectus Antiſtes cum facultatum ſcholas ſimul ibidem regeret, religioſæque adoleſcentiæ ingenia ad honeſtum ſapientiæ ignem accenderet, ſimul abſoluendæ ſeptorum ſtructuræ, ſimul faſtigiando vacauit Templo, ſimul vindicandis inhæſit Cœnobij iuribus, quà neglectis, quà direptis.

Primam ſpartam ad vota cum impleſſet, conſalutatus Prior Sancti Bernardi Pariſienſis, multi non ſecus ponderis, quàm momenti ſuſcepit munus agitandi ſancitorum vim, ac centum alendi Monachos aduentitiam præter ſtipem certo quocunque prouentu omninò deſtitutos. Adeat qui addubitet Perandæ Epiſtolas, enimuerò ibi reperiet, & Cardinalem Caietanum, literis Roma Pariſios datis, Vrbis ſplendidiſſimæ ampliſſimos Conſules concitaſſe ad iuuandam hoſpitali manu inopiam ſummam Fulienſium Patrum, quos latifundijs vacuos innuit, & ad victitandum contentos paucis vnà commendat. Sed annonæ charitatem in copiam perpetuò exuberaturam, breui manu ſolers Prior conuertit plurima, quam apud Regem ſibi inierat, cum gratia, tum & exiſtimatione. Ludouicus quippe Rex huius nominis tertius & decimus cum clauſtri limina frequens tereret, & humilitatis, ac beneuolentiæ exceſſu planè ſuſpiciendo diſcumbentium menſis Patrum quidpiam obſequij Regia non dedignaretur præſtare manu, munificam in Nos deuotionem proſequutus, attribuit in dotem Cœnobij Vallem Sanctæ Mariæ, quo nomine venit Abbatia Ordinis Ciſtercienſis, de linea item Ciſtercij ſecus Lutetias, ad viginti

argen-

argenteorum millia diues. Tantæ accessione pinguedinis solemnis Conuentus Regiæ adsitus, Regiam vndequaque præfert maiestatem æqualem amplitudini trium Regum, è quibus Henricus III. fundator primum, sed angustioris schema Hospitij instruxit, tanto ardore Barrerium cum socijs secus Vicenarum saltum hospitantem ibidem traducendi, vt compelleret adlaborantes incumbere ædificationi die, noctéque. Cum autem excrescente sodalium multitudine imitari oportuit Diuum Bernardum, & quemadmodum ipse penes Claram-Vallem, ita nostrates Lutetijs secundum, ampliorisque vastitatis adoriri Cœnobium, Henricus IV. & Maria Medicea primordialem Ecclesiæ lapidem vno, eodemque die voluere singulatim deponere, Henricus quidem de mane, Maria vero ad vesperam. Currebat tunc æui labentis annus primus, mensis autem Martij 27. toti Galliæ auspicatissima lux, qua partui iam accincta Regina Medicea simul atque magnificentissima ab hac celebritate in Aulam concessit, Delphinum feliciter enixa, pro æde Deo posita Regnorum successorem progenuit. At funesto quòd nimiùm sublati fato, seu Henricus III. seu Henricus IV. implere nequierint fundatorum nomen congrua elargitione census, Ludouicus inito sceptro, & memor Regem genitorem suum ad impetrandam sobolem Fuliensem vouisse Basilicam, nec primum collocatum ab eo lapidem, quin statim Natalitius suus, suæque contoralis Reginæ illuxisset dies, prædecessorum æquauit mentem, & substantijs muniturus pauperrimos lares transtulit in ius Congregationis à Cistercio deriuatæ Vallem Sanctæ Mariæ Cistercij filiam. Sacris ideò redditibus Asceterium Parisijs impinguatum alumnos alit ad centum, è quibus alij adolescentiores scholastico versantur in stadio, alij in facultatibus iam emeriti ad quodcunque præterea bonarum artium corollarium comparandum assurgunt, alij Ecclesiasticum exercent dicendi genus, in quo adeo præstant, vt si citrà inuidiæ discrimen veritati litare fas sit, Fuliensé atrium consalutare liceat equum Troianum, è cuius penetralibus Athletæ prodeant, populis ad Dei amorem inflammandis, zeli feruore, exempli face, doctrinæ copia, dictionis elegantia, & actus energia aptissimi. Illustres hasce Athenas in Principe regni vrbe Regique, Eustachioque debet Ordo, opum elargitore altero, altero promotore votorum, qui etiam ad Congregationis commoda vlterius semper progrediens intra sinum beneficentiæ,

tiæ, & Regis, & Optimatum, fauorum protensione, impetrauit anno quidem 1622. nostros homines dilatari ad Sancti Martini Lemouicensis, indè amandatis aliò paucis Monachis habitus, at non iam Benedictinæ viuendi normæ; anno autem 1629. Cœnobium Vallis Sanctæ Mariæ Cisterciensis professionis spiritum rediuiuum postliminiò recipere, Reformationi scilicet, quam vouemus, integrè subijci, & quemadmodum Abbatialis opulentia mensæ Parisiensi tectum ditabat, ita Monachali portione propaginem illuc extendendam enutrire. Quæ præter cum Franciscus Annibal de Estree Franciæ Marescallus, conflata pietate cum Maria de Bethuna vxore, adornaret Suessione contubernium Sancto Bernardo nuncupandum, & sub reformatis Sancti Bernardi sancitis Deo obsequuturum, ductorem propaginis anno 1624. illuc emissę Eustachium expetijt, qui effusa benignitate ab Antistite, & cunctis Ciuitatis Ordinibus exceptus, aream comparauit, septis aperuit fundamenta non alteri in tota prouincia elegantia, & laxitate concessuris, quando postrema detur manus primę, quam ipse apposuit. Sed sanctiorem meditabatur semper tyronum informationem, adeoque volens & illorum segregi ab antiquioribus conuersationi prospicere, Petrum Seguier Francię Pro-Cancellarium induxit suis auspicijs singulare eisdem conderet ędificium, quod sub inuocatione Angelorum Tutelarium in Vico S. Michaelis Lutetię Parisiorum consurgens fundamentale habet saxum in hęc verba insculptum.

Deo Opt. Max.

Lapis iste pro fundamento huius Monasterij Congregationis Fuliensis, sub auspicijs Sanctorum Angelorum custodum erigendi, ab Illustrissimo, ac Nobilissimo Viro D.D. Petro Seguier Franciæ Pro-Cancellario meritissimo, positus est Anno Domini M.DC.XXXIII. Die VII. Kal. Iul.

Huius coronidi fundationis meliores ne intenderit neruos lector dijudicet. Qui gradu tunc pollebat Assistentis, migrauit in Rectorem ędificandę sedis, nec Antistitis Generalis repetijt latus, Consultorumque subsellia, nisi Templique, Tectique excitatione iam consummata.

Nec Regularia compendia plenè absorbebant Eustachium. Ad Doctorem cum fama sapientissimi vbique celeberrimum conueniebant

bant vndequaque expostulatores consilij. A secessus prȩterea studio, ab Asceticis Prȩfecturis, ab elucubrando abripiebatur ad instaurandа vbique sanctiora virtutum exempla, ad declamandum in vitia, ad procurandas conscientias, ad regenda sanctimonialium Collegia, ad Monasticorum quorumcunque Cœtuum emendandos mores vbi legum excusso frȩno conuiuerent, ad mortales fatali in articulo adiuuandos. A sacro confessionum ministerio cum esset plurimæ Ordinum cunctorum frequentiæ, Principissæ Condȩui, Comitissæ Suessionensis, Ducissarum Longauillæ Matris, ac Nurus, Catharinæ Aurelianensis temperabat in primis, expiabatque conscientias. Discretione pollens animarum probauit Spiritum Mariæ ab Incarnatione inter Sorores asperioris Carmeli supernis reuelationibus, & integerrima conuersatione effulgentis; indoles autem damnauit ex alijs plurimas, quas deprehendit miserum in modum vitiatas hypocrisi, corruptas animi elatione, & gressu à sanctitatis consequutione quam longè aberrante in dæmonis artes concedere. Ingrediendam cum sensit communem vniuersæ carni viam Magnus Franciæ Cancellarius de Beliure, pendere continuò voluit ab ore deuotissimi viri, vt sensu prȩcipuè diuinorum, ac gustu oppeteret feruentiùs Cœlum, & per gloriæ libamenta supernæ desiperent animo Mundi honores, rerumue splendor caducarum. Marescallus de Marillac anno 1632. damnatus capite à spiritualibus sibi adiumentis Eustachium admoueri cooptauit, habuitque cum fruge cohonestatæ corporeæ cladis pulcherrimæ specimine mortis. Haustis nimirùm nobilibus ad pietatem excitamentis æquanimiter admodum accepit sortem asperam fati; Criminationis molitoribus remisit perquam generosè odia ad perniciem instructa; Cognatos, amicos monitos voluit, compescerent & ipsi iras, motusque vindictæ, quibus ipse præposuisset indictam à Christo dilectionem in hostes. Vitæ anteactæ generalem obiuit expiationem, corde à doloris vi in lacrymarum imbrem propemodum abeunte. Absolutione autem à noxis in ipso percussionis articulo percepta, afflatæ deuotionis egit Eustachio grates, pro se oraret expostulauit; ab adstantibus precum item subsidia deprecatus est; Deo commendauit spiritum, & pœna capitali gradu sibi facto ad dictum clausulam apprimè dilaudandam, dedit spiculatori ceruicem.

Hæc super inualuerat eodem temporis rumor ad reficiendam, pro-

promouendam disciplinam in virorum, mulierumque Monasticę con-
uersationi deuotis septis Eustachium vnicè natum . Ergo complecte-
retur vigilias exorari passim, hortari ardentiùs, vrgeri, nec illum ob-
luctari , sed opportunas dare manus contentionibus Deo longè gra-
tissimis . Cum,Gregorio decimoquinto maximam demandante pro-
uinciam , Cardinalis Rupefucaldus in tota Galliarum amplitudine
Monasticorum inijt visitationem, & sartam tectam Ordinum S. Au-
gustini, S. Benedicti, Cluniacensis, Cisterciensis, purpurato Eminen-
tissimo subijt in mentem consilium expleri id negotium nec rectiùs,
nec sanctiùs posse, quàm si ingenti curæ viros deligeret comprobatæ
prudentiæ, exactæ probitatis, nec impares solidæ fama doctrinæ . As-
selino primæ delatæ partes , sine cuius Oraculo innouatum nihil,
quo dictante conscripta , prolata instaurationis sancita , consul-
tumque laborantibus institutis egregiè . Eius potissimùm nauitate
luculenta S. Dionysij Abbatia anno 1634. adijcitur Congregationi
S. Mauri , cuius itidem ornatissimę Reformationis Cœnobiticos an-
tea maturauerat Canones , & primus post Rupefucaldum Apostoli-
cum Delegatum subscripserat anno 1623 . Adlaboraret pręterea opor-
tuit absolutiori Sanctimonialium consuetudini , ac censoria defungi
inspectione Regiarum fundationum Calensis, Malnouij, & Vallis-gra-
tię terque quaterque, septies Gynęcei Matrum ab Assumptione Dei-
parentis nuncupatarum , octies Vrsulinarum in Vico S. Iacobi , qua-
rum simul statutis ad apices strictioris obseruantię elimandis ope-
ram nauauerat suam . Solemnis autem Abbatia Fontis-Ebraldi , &
familię ius Monasticum à nobili planè capite accipientes ad totos an-
nos tres inuisorem tenuere disciplinę , & Rectorem in spiritu . Desu-
dauit & ad miraculum feliciter pro sanctiùs expolienda professione
splendidissimi Collegij Virginum de Maubuisson Ordinis Cistercien-
sis ad Pontisaram , ea propter inter Virgines Agnum cęlestem nunc
verè sequentes, seu imitantes iuremeritò adnumerandas . Apud Mo-
niales de la Saulseay secus Lutetias pręterquam quòd à sacris mini-
sterijs, Censorque conuersationis, audit restaurator, & post Diuum Be-
nedictum Legislator alter . Quippe qui Reginæ Regentis iussu soli-
citudinem complexus asserendi in inclyta statione Benedictinam
viuendi methodum, Constitutiones ediderit , reparationem adornarit
adeò ad vota auspicantis Reginæ , vt quidquid in hanc rem solers

promotor deposceret, statim illa iuberet. Rogata amandarentur illuc tres Sorores è mansione filiarum Dei, electissima in Vrbe Parisiensi sacrarum Vestalium sede, continuò scripsit Abbatissæ Fontis-Ebraldi cuius propositum regularitatis inibi floret, & ablegandas satagit. Deprecata accederet ipsamet ipsa, conatus prosperè euntes auctoraret, è vestigio perrexit, & rerum faciem pro desiderio speciosiorem demirata, sanctimonialibus in aula capitulari collectis verba fecit pijssimæ Dominantis maiestate, zelo, benignitateque condigna, ac renouationem mirificè gratulata, commendata insistentia, vestigia iterum reuocauit ad regios lares.

Non hæc profectò citra Ascetæ absolutissimi celebritatem summam, laudemque. In Vrbe rerum arbitra Prior S. Bernardi ad Thermas apertum teneret limen fas erat Regio Ablegato Annibali d'Estree, Franciæ postea Marescallo, Cardinali Marquemontio, multis è Prælatorum censu, Gallo cuique illustriori, confluentibus cunctis siue expostulandi consilij causa, siue exponendi interiorem animarum sinum. Ipse Pontifex Maximus Paulus V. agnitum, auditum, à sapientia dilaudatum arduis consultationibus sæpè sæpiùs occupabat. Vbi verò in Gallias redijt Nuntium Apostolicum passim monebat opera vteretur eximij cum paucis viri, quem etiam augustam assumere ad Purpuram secum voluens, Annibali de Estree, qui supra, Aulæ Christianissimæ apud S. Sedem Oratori conceptam aperuerat mentem, condicens, aduocatum Lutetiâ assereret iterum Romæ. Ille verò Vaticano Galero præhabita absconsione sub modio, Oratorem sibi intimum exorauit reditum nequaquam vrgeret, & Papæ animos in se amplissimos in alios deflecteret dignitatis eminentissimæ promerentiores. Porrò moras ducentem Parisijs cum Rege Christianissimo, Regina Matre, & Regina Sponsa, supremo è sanguine Principes cuncti, Cardinales Rupefucaldus, Berullus, de Richelieu, de Rhets pari habebant existimationis loco. Aulæ Administri, Senatus Patres conscripti ad expetenda consilia, & amplectenda ferebantur arcana vi, quam sententijs influebat cum profunda doctrina agendi suauitas, atque candor. Odorem inhalantes præstantioris virtutis impensiùs reuerebantur, colebantque, & si qui alij D. Franciscus Salesius, Cardinales Rupefucaldus, & Berullus, Maria ab Incarnatione, Margarita de Arbouze. Et quidem cum celeberrimo Gebennensium Præsule arctior à facultatum puluere necessitudo, propagata vsque ad cine-

res genij conformitate, & ingenij, accessibus cum Parisijs adesset, cum verò in sua Diœcesi consisteret compellatione epistolarum, in quarum vna inquit: *Enitamur nos simul vnire in Christo Iesu: tu mi Pater ad meas descendendo infirmitates, ipse verò assurgendo, & ad tua conscendendo incrementa*. Ab eisdem studiorum spatijs intimæ nexus amicitiæ cum Cardinali Berullo, qui Congregationis Oratorij adhuc Generalis ad se aduenientem genibus in solo positis aliquando excepit, eratque, Eustachio item ad eius pedes procumbente, cernere quodãmodo amplexus SS. Caroli Borromęi, & Philippi Nerij, itemque S. Ludouici Galliarum Regis, & B. Egidij è Socijs S. Francisci; nempe inter Dei famulorũ nobile par silere linguam, corda loqui, nescire alterum ab alterius vestigijs assurgere primum, & complexus dimittere sanctiores. Cardinalis Rupefucaldus piarum curarum grauiora illi momenta demandans, dextrum suum appellabat brachium ad inopum subsidium, Religionis fulcimen, vitiorum excidium, peregrinarum euersionem doctrinarum, oppressorumque leuamen. Accepto decessus nuntio intimè doluit, ingentem iacturam multa etiam lacryma contestatus. Maria ab Incarnatione, quæ consummatæ perfectionis coruscum iubar, prælucenti exemplo addebat cæteris mentes ad virtutem ardentiores, factos mirificè suo pectori sentiebat animos cum alloqueretur Eustachium, & pro sui regimine spiritus legere censebat consilium Numinis cum illum audiret. Qui nam porrò forent de illo sensus in Margarita de Arbouze, cuius memoria in benedictione, petendum ab eius vita edita Parisijs 1628. Michael de Marillac à secretioribus Regis consilijs, & demùm Regni Procancellarius Eustachio, cum Romæ hæreret, significauit consobrinam suam Margaritam, ex Sanctimoniali in Monasterio Montis-martyrum traductam ad Vallis-gratiæ Abbatiale Parthenium, moderatricem ibi renuntiatam à Rege. Benedictina illic penetralia à præclaræ decore institutionis in indolem degenerasse laxiorem. Electæ in Antistitam stare cordi occurrere neglectæ Regulæ, & vitæ regularis integrum restituere cultum. Negotio Romæ prius transigendo conatus impenderet & ipse suos. Eustachius arrepta statim occasionis tempestiuitate, & compositis epistolis concitatam inflammare vehementiùs studuit Margaritam, egitque apud Cardinalem Bellarminum obsignarentur quantocitiùs Bullæ à Pontifice Summo, cum additamento

facultatis ad priscos reuocandos mores, eliminata liberiori viuendi licentia. Primo autem Vallis-gratiæ inspectore D. Bernardo Benedictini propositi assecla pretiosa Sanctorum morte reuocato ad meliores Venerabilis Mater, subdit eius vitæ auctor pag. 237. reputare apud animum suum incepit sufficiendum defuncto R. P. D. Eustachium Benedictino-Fuliensem, quem, supra scientiam pietate instructum, & probitate, donorum elargitor bonorum Charismate cumulauerat visitandi cum operæ fructu, & reformandi claustralium penates Virginum. Aberat eo quidem temporis ex Gallia P. Eustachius, sed illuc maturabat regressum ex Vrbe. Cardinalis de Rhets votis Margaritæ deposcentis annuit quàm statim ad annum, quo elapso Sanctimonialium suffragia incubuere in eandem sententiam successiuè ad alios iuxta statutorum præscriptum. Tota Abbatissæ fiducia impetrato inhærebat Visitatori, quem cœlitùs sibi donatum asserebat ad progressus restaurationis inuectæ. Delectus apprimè in rem cecidit, æquauit nimirùm Vir Dei existimationem de se conceptam. Nemo satis benè excogitauerit vnquam quanti compendij sit reformandis Religiosarum Collegijs aptum directorem contingere.

Nec mirum comperta virtute pollentibus Eustachium oppidò acceptum, cuius literarum ornamenta, famam nominis, labores item pro animarum salute exantlatos condecorabat affatim morum sanctitas. Dignoscendus ex vngue leo; à spiritualium scilicet contentionum momentis indictis, & proprio sibi caractere conscriptis. Documenta profectò sunt animi ad perfectionem reuerà collimantis. 1. Cum aliquis te visitatum accesserit, scias te in Deum colligere, linguam compesce, ne fortè tota Christi sapientia in multiloquio diffluat, & exinanita depereat. 2. Cum tua ad pietatem adhortamenta serò procedere inspexeris, informatione non proficientem habeto arbusculi excrescentis loco, te verò cultorem considera. Insta operi, irriga, cole: Fructus si non tam citò, dabit tamen in tempore suo. 3. Ne cuiuspiam fueris vnquam acceptor. Id cum paucis caueto, & institutas animas, omnes in Christo Iesu compari dilectione complectere. 4. Quandocunque nonnemo, aut sanè eius consuetudo tuo se genio minùs accommodauerit, nullam conferas in illum culpam, sed nota duntaxat inure tuæ defectum charitatis. 5. Ama nesciri, & pro Iesu Christo contemni. 6. Ne pijs coram hominibus pietatis sectator censeri

ſeri affectes; quinimò contende eiſdem latere perindè ac reliquis. 7. Si amatorum Chriſti quempiam dilexeris, ſatágito ne in illo illum potiùs, quàm Chriſtum Ieſum dilexeris; paratus ſemper eundem pro Chriſto dimittere. 8. Senſibilem veritus quandoque affectum, non ideo à quoquam è veſtigio recedas: exoráto potiùs Chriſtum Ieſum, Deumque Patrem, pura te donent flamma, quam ipſi ſpirant, alio quocunque defęcato amore, quo ab ipſis maximè auertaris. 9. Si ex ſententia nequaquam adoleſcere inſpexeris, quæ procuraueris, bona, prębeto ſua patientiæ ſpatia. Perpende quanta nam tolerantia innumera propemodum patrari quotidiè mala Deus ipſe ſuſtineat, quandiù iniquorum reſipiſcentiam cunctetur, tui potiſſimùm. Ergo & tu lentè feras pro Deo. 10. Deteriorem præ cæteris de te mentem ſemper habeto, non enim ęquè benè alios dignoſcis ac temetipſum. In ſinus noſtræ prauitatis nunquam intimè ſatis peruadimus. Maiori illa ex parte noſtros vt plurimùm latet obtutus. Verendum quidpiam continuè ſupereſt, magis quàm penetrandum, & dilucidè conſpiciendum. 11. De re dubia diſceptaturus aliqua, nunquam in promptu non ſit in aliorum magis tranſeundi placitum, quàm tuam pro virili propugnandi ſententiam. 12. Et ſi de re ipſe probabiliter magis quandoque ſenſeris, tunc poſthabeto acriori conteſtationi ſilentium. 13. Alio commendandam ineunte prouinciam, cui ſtudia iam ipſe adieceris, ęqui boniq; conſule; & cęterorum conatus in ſpiritualem eandem curam adlaborare; nullius quippe diſcriminis eſt, vbi animo benè ſedeat reliquos pro diuina amplificanda gloria in pij aliquid operis intendere mentem, ingentis verò gaudere in ſinu, quòd illam promouere nobis interſit. 14. Valde difficilè eſt ſanctiorum etiam ſocietates hominum aliqua non interturbari contentione; piſcina quippe ſunt agitata paſſim, aliquando quidem commouente Angelo lucis ad propinandam alicui ſalutem, vt plurimùm autem perturbante ſpiritu tenebrarum ad inferendum Communitati excidium. Quandocunque igitur excitam conſpexeris diſceptationem aliquam inter conſocios, prompta in Deum mente inuolato, & illius ſpiritu ductus obſequeris tempori, vel conticeſcens pro opportunitate, vel loquens, ſed medius, & neutrius partium, conciliaturus potiùs animos, & ſententias, vt dicere valeas cùm Rege Propheta: *De vultu tuo iudicium meum prodeat, oculi tui videant æquitates.* 15. Summum te deſiderium teneat

cæte-

cæteros ad diuinæ augmentum gloriæ eniti præclarè, & mortalium, Cęlituumque cum laude omnium vacare contentioni bonorum. Tibi verò solicitiùs inhæreat vita cum Christo Iesu traducenda absconditè in Deo. Securior nimirùm huiuscemodi vitæ ratio. Præstat à ministeriorum luce subduci, & ignorari, quàm ab eisdem benè gestis spectari, & plausu attolli. 16. Salutaribus quotiescunque monitis erudieris animas, ne votis insedeat illas sentire egregiè seu de tuo eloquio, seu de tua virtute. Proficiant institutione, cæterùm paruipendant & te, & adhortationes tuas; verè enim nihil sumus absque Deo, nihil sumus nisi pro Deo, & è re nostra magis foret nihil esse, quàm præsumere quidpiam esse absque Deo. 17. Tuas continuò aures euerberent verba Christi dicentis: *Venite ad me omnes, qui laboratis, & onerati estis, & ego reficiam vos. Tollite iugum meum super vos, & discite à me quia mitis sum, & humilis corde, & inuenietis requiem animabus vestris*. Ita haud dubiè: enimuerò humilis semper quiescit, & solus humilis verè quiescit. Et huiuscemodi quidem amoris in Deum, charitatis in proximos, declinationis à promerita gloria, mansuetudinis, suauissimæ animarum tractationis exactos numeros cum ante, & post exutum Sęculum Eustachius accuratissimè impleret, cumulabat etiam reliquarum Auctuario virtutum rigidus exceptor corporis, impuritatis nescius, iniuriarum perpessor, orationi intentior, laborum tolerantior, addictior simplicitati, seu vero disciplinæ spiritui fictam effugienti pietatem, quæ omnia disertiùs videre est penes Antonium à S. Petro Auctorem eius vitæ publicæ luci concinnatæ, expositæ anno 1646. Tanto cum apparatu meritorum Eustachius noster abijt ad superos 26. Ianuarij 1640. Indole lenis, & placidi oppetitor fati, sacra solemnia Diui Protomartyris Stephani quàm deuotè obiuit, interfuit decantationi Vesperarum, contigit ipsi pręintonare Antiphonam *Sepelierunt Stephanum*, & eadem die tactus apoplexia, Ecclesiæ Sacramenta è vestigio percepit, ac trium horarum intra spatium mortalitatem tumulo donandam deposuit.

1640. *Magdalena à S. Ioanne*, Patre genita Ioanne Sublet ex Regi à Secretis, & in Parisiensi Regia Computorum Camera Magistro Auditore Cartusiensis propositi alumno, Matre verò Magdalena Bouchart, Sorore Protopręsidis de Champigny. Mortis legem subiuit Lutetijs 18. Octobris 1640. cum vitæ annum excederet sexagesimum,

simum, Religionis verò vnum supra quadragesimum, quorum totos viginti, & alterum in Præfectura Nouitiarum emensa, vndecim in Subpriorissæ Officio, septem in Priorissæ munere exegit. Vota nuncupauerat in Tolosano S. Scholasticæ Gynæceo, vnde commigrata Parisios, effulsit ad miraculum maturiori quodam prudentiæ genere, & religiosis virtutibus excultior Virgo in Parthenio Dominæ nostræ de Charitate recenter molito in Vrbe principe auspicijs Mariæ Mediceæ Galliarum Reginæ, vbi & defungi promeruit Antistitæ gradu. Eustachius à S. Paulo temperator spiritualis sacri eiusdem Collegij, & delectus ad regimen Auctor in eius passim laudes effundebatur exuberanti cum præconio nunquam suis obuersatam obtutibus Rectricem claustralium Sororum mentis adeò tranquillæ inter curarum momenta, in tranquillitate vigilantis, ac operosæ, & vi intimæ vnionis cum Deo, actu purissimo, semper agente, & semper quieto, portante sine pondere omnia, citra laborem oratione, & actione continuò distentam. Valebat & ad gubernium lenitate adeò constanti, constantia adeò humili, humilitate adeò depurata, & depuratione in tantùm sapienti, vt Sancius à S. Catharina Congregationis Cœnobiarcha eandem accenseret moderatricibus Religiosarum amplioris eo temporis capacitatis, & perfectionis magis excelsæ. Nimiùm facit ad rem Magdalenæ præstantes adeò Christi Vestalium directores Sancium à S. Catharina, & Eustachium à S. Paulo tanto habuisse illam in pretio.

1649. *Stephanus à S. Ioseph* è *Ciuitella Sabinorum*, nascitur 16. Maij anno 1621. editus genitoribus, quos religio, morumque candor commendabant cum paucis. Ab ephebo incubuit in salutis incrementa cauendo à prauis consuetudinibus animæ laqueis, addictior studio rudimentorum fidei, illibati curæ pudoris, modestiæ, verecundiæ, insigniter pius in Deiparam multo vsu globorum Rosarij, egregiè pius in summam Triadem, ad quam vnoquoque mane consalutandam ter saltabat in ortu Solis. Quòd verò, Opilionem agendo, victui necessaria procuraret, visum nonnullis puerum suas in domos cooptandum, & prestò esse ad subleuandam incunabulorum inopiam commodiori fortuna. At ille damnata inanitatis libidine amplificandæ pro virili propriæ conditionis, è re sua potiùs duxit claustrali sub aliqua institutione mereri, vbi non pereuntium opum inhiaret lucris,

sed

ſed diuitiarum perennium inhæreret compendijs. Ea propter annorum viginti adoleſcens Montem-Soractem adijt, expoſuit PP. ſe illuc acceſſiſſe aurigante Diuino Spiritu, velle exuere Sęculum, poſcere inferrent candidatum in Oblatorum, Donatos vocamus, cenſum. Seniores, quorum intererat probare mentem depoſcentis ſodalitatem, iniecere poſtulationi moras. Sed trimeſtri famulatu in Sæculari lagena, magis autem indole ad concipiendam inſtitutionem mirificè attemperata, euicit ſuffragantium ſententiam, initiatuſque eſt obſeruantiæ. Vbi induit habitum, probitas illa morum explicare ſe latiùs, & conſummatæ virtuti pedetentim accedere è veſtigio cœpit. Simplicior ne an humilior? Quòd iuniores Clericos contendere in literario puluere cerneret, addubitauit nouiter Reformationi adiectos, Laicos etiam, addici ſcholis. Doluit proinde in ſinu, & animaduertendum ratus ab elationis animi irrepturo diſcrimine, conuenit Inſtitutorem tyrocinij, defectum ingenij indiſſimulanter accuſat, exorat, ne falliturum operam ludis literarijs deſtinarent. Humilitatis ſenſus demiratus Magiſter, vnum, reſpondit, ferendæ crucis ſtudium omnibus Ordinibus in Monaſterio commune. Cæterùm Laicorum palæſtram eſſe obſequij domeſtici multiplex pondus. Cui Stephanus cum ceruicem flexiſſet alacriùs robore virium, animi ardore, occupationes vorabat. Labor nunquam prædurus, ingratus nunquam. Ità verò actuoſior erat, vt verus etiam obediens audiret: Iniungeret quantum vellet Superior oneris, ab vno officio euocaret repentè ad aliud, nihil detrectabat, improbabat nihil. Mandaſſe Antiſtitem ſat erat, vt inducias abrumperet, abijceret voluntatem. Semel ille ad ſanctiùs obtemperantis periculum neſcio quid operis ita & ita conficeret impoſuit. Prudens ratio ſecus agendum dictabat. Qui quidem Antiſtes cum ſuo imperio morem incunctanter geri conſpexiſſet: nunquid, interrogat, non perperam cernis actum quod agis? Cęcutis ne? Cui Stephanus. Videris Pater quod mandaueris. Ipſe optimè egerim, ſi ad præſcriptum peregerim. Tibi oculis, mihi vtendum eſt manibus. Par labori, par obedientiæ integritas, quam profligato corpore, & viribus puritati aduerſantibus defatigatione attritis, labis neſciam ad cineres vſque ſeruauit. Liquet etiam an charitate arderet. Cum Portarium exerceret, nota effuſior pietas colligebat inopum affluxum ad Monaſterium. Ille Miniſtros vrgebat panderent cella-

cellaria, aperirent ſemini manum, gauiſuram de ſegete falcem. Si minus copioſè prębęrent quod elargiretur abundè, adibat Rectorem. Feſtiuè, & perblandè nuntiabat diuitiarum fontes pulſare fores, quorum ſi indigentijs ſubueniret, hauriret domus ipſa opulentiam. Impetrabat quod cuperet. Neminem non aliqua iuuabat ſtipe. Nec opere externo abripiebatur totus. Imò ab orationis ſtudio nullum penè fluebat vacuum tempus. Ineunte mane aderat Sacro. Inde pergebat ad iniunctæ exercitium operæ. Ipſam inter operam, aliquid, ſi pateretur, ſuſurrabat precis. Horas feriatas integrè tranſigebat cum Deo. Precationi prolixiori dabat opportunum noctis ſilentium. Feſſis artubus, & ſomnum oppetentibus ſepoſuerat paucas horas ante vigilias nocturnas, ad quas excitandi mancipatos Choro gerebat etiam partes. Super hæc proſequebatur venerari quotidie tribus ſaltibus Numen vnum trinumque. At cultus, Religioſi quamuis, & ex corde, rudioris tamen, admonitus, deuotionem inijt, continuauitque expolitiorem. Oriente ſiquidem lucis ſidere ter diebus ſingulis demittebat genua, aſſurgebatque, ter etiam repetens inuocationem illam vſu probatam. O beata Trinitas Pater, Filius, & Spiritus Sanctus Perſonæ tres, vnumque Numen, afflare quæſo pectora mea, & cordi inſpira viuam Fidem, firmam Spem, & perfectam Charitatem. O beata Trinitas.

His erant finitima animi ornamenta inceſſere corpus flagris, adamare deſpicatiorem paupertatem, iræ ſuccenſionem compeſcere manſuetudine, à vanis colloquijs ſubducere aures, & pedem, ad gulæ triumphum ſectati parſimoniam, familiarum prædiligere nullam, emanata obedientia ab vna in aliam actutùm migrare, migrauitque è Soracte in Vrbem, ex Vrbe Ariminum, Arimino Peruſiorum Auguſtam, vbi virtutis laude feſtinauit tempora, & intra octauum Religionis annum exuit mortalitatem. In vitæ confinio Sacramentalem pectoris recognitionem expoſuit D. Franciſco à. S. Ioanne, Cochlino, aſſeruitque grauiter vir Exgeneralis nunquam à Stephano admiſſam lethalem culpam in animam. Totus honor tumuli fuit humo tegi in communi dormitionis loco, addita plumbi lamina cum inciſo nomine *F. Stephanus*. Contigit autem anno 1688. exuiſſe hominem in eadem Peruſiæ domo D. Ioannem Laurentium à S. Philippo Nerio, cui deponendo cum effoderetur ſepulcrum, obiecit ſe ſe corpus Stephani

phani trigesimo octauo post excessum anno suauem inhalans odorem, & vda sub tellure incorruptum, veste etiam à tabe illæsa. Non sine Cęli nutu id euenisse existimarunt Patres, ne diutiùs Serui Dei fama vnà cum exuuijs consepulta iaceret. Nihil tamen innouarunt, sed procumbentes tantùm in orationem, animæ, quam beatam putarent, implorarunt subsidia, & cadauer, de cuius visa integritate publicè rogatæ tabulæ, suo iterum puluere operuerunt. Faxit Numen, vti speramus, optimi viri merita innotescant clariùs, & nostratum exiguitatem Monasterij eximia hac laude Perusijs ornet, emisisse è pauperiore tecto animas Cęlo dignas. Sanè sua lusit inuitamenta Ioannes Baptista Pontanus Fundator. Patritius ille Perusinus, inter Aulæ Romanæ, opumque domesticarum splendorem luminum cæcitate captus, maturauerat regressum in Patriam, vbi corporalis damna orbitatis repensare gaudebat luculentis elargitionibus ad sacrarum Deo stationum nitorem. In Iesuitarum Templo Diuini reconditoriũ ferculi pretioso è marmore posuit. Templi Dominicanorum dextrum latus à primo ad summum lapidem excitauit. Carmelitas nudipedes mille aureorum dono iuuauit. Puellis orphanis ad S. Claræ leges conuiuentibus Collegium erexit, dotemque attribuit. De nostris etiam hominibus cum præclaram induisset mentem, illud in paucis optabat, vt Perusijs Reformatio consisteret. Singulari in nos voluntate cum Neapolione de Comitulis præstantissimo Ciuitatis Antistite communicata, eius etiam nomine compositæ literæ ad Comitia Generalia celebranda Pinerolij anno 1657. Illæ significabant Institutionem Fuliensem futuram decori Augustæ Vrbi, Augusta verò domicilium in Vrbe futuram Institutioni ornamento. Vltroneis tantùm postulationibus aures accommodarent. Esse Patritiorum munificentissimum Ioannem Baptistam Pontanum, qui domus Diuinæ, penetraliumque Monasticorum molitionem curaret, & redditibus certis cosuleret perpetuæ annonæ pro sexdecim ad minus enutritione Ascetarum. Patres conscripti Pinerolij sedentes renuntiarunt Congregationis Archimandritam Sancium à S. Catharina, qui post maturam missionis consultationem, delectis Patribus, profectionem iniunxit, attigeruntque Perusias decimo sexto Calendarum Augusti. Viros conuersationis prorsus celebrandæ eadem qua inuitassent benignitate fundator, promotorque complectuntur. Pontanus prædium satis lautum in

agro

agro Assissinate pro sustentatione adsignauit. Neapolio ad se euocatis Hospitium adornauit in Aula Episcopali, suspiciebatque psallere, meditari, sacrum facere, corpus diuerberare in conclaui, degere solitarios in ipsa Palatij celebritate. Sed praeclarius contubernium officiorum decantationi, quemadmodum & vitae Monasticae pleniori exhibendae normae minus aptum, non diù placuit. Itaque opportuniorem deprecantes mansionem benemerentior semper Antistes transtulit ad Ecclesiam S. Bartholomaei auctoritate Apostolica à Parochialis titulo, & animarum procuratione dudum absoluta. Coloniae aduocator Pontanus, agitato interea Consilio de figenda illis sede, comparauerat domum Tiberij de Oddis in Parçcia SS. Gregorij atque Susannae, quae domus excisa locum daret erectioni Coenobij iam designati. Sed morbo decessum interminante, legauit sustentationi pauperum aureos ad triginta millia pro Claustri aedificio, & dote iam sepositos. Fuerit necne qui concepta in nos benefica vota, pecuniam aliò auertendi causa, corruperit, viderint alij. Ab eius fatis vsque in praesentiarum Patres incolunt praefatas aedes olim Tiberij de Oddis, quà apertas in Sacellum nuncupatum Praecursori Verbi Diuini, quà aptatas in conclauia pro more Institutionis, & ampliori licet fundatoris beneficentia destituti, eius tamen effigiem erexere in Sacrario cum inscriptione eiusmodi.

Io. Baptistae Pontano Patritio Perusino
Stirpis Hieronymi Patris sui extremo
Coenobiorum
S. Io. Baptistae Monachorum Reformatorum S. Bernardi,
&
S. Mariae Virginum Orfanarum Ordinis S. Clarae
Fundatori,
Qui
Diù inter Romanae Curiae aulicos versatus
Io. Bernardino Cardinali Scoto maximè carus fuit:
Vita eo mox functo in Patriam reuersus,
Hic se totum pietatis operibus dedit.
Lapideum ornatum Sanctiss. Eucharistiae in Ecclesia Soc. Iesu erexit,
Totum parietem dextri lateris Templi S. Dominici extruxit,
Mille aureis Fratres Carmelitas discalceatos donauit,

 Plu-

Plutimorumque inopiam ita eleemosinis subleuandam curauit,
Vt
Animam iam acturus, ad pauperes Ciuitatis alendos,
Facultates suas ad summam XXX. mil. aureorum
Ex testamento à venerabili Confraternitate S. Martini
Administrandas voluerit.
Caterùm quantus in reliquis virtutibus fuerit,
Hoc vna testetur patientia,
Qua per annos penè XXX.
Oculorum orbitatem, aurium surditatem toleranter sustinuit.
Plenus meritis ac diebus moritur
Kal. Iulij Anno à Christo nato CIↃIↃCXXX.
Ætatis sua 97. supra Hebdomadam
Prior & Monachi Benemer. pos.

1686. *Andreas à S. Bonauentura*, qui Etruscus, è Burgo S. Sepulchi, *Cæsar Cugius* in Sæculo appellabatur, cum, post stabilitatem suam pridie Idus Iunij 1633. consueto iureiurando Romæ obfirmatam, varijs in Claustris consedisset, ad Soractensem aliquando amandatus, secessum offendit suo mori prorsus Cœnobitico apprimè adblandientem. Præruptum Soractis Montem præterquam quòd à S. Syluestro persequutorum insidias Cæsarum declinante, quæsitum, tutumque effugium, viris insuper à Mundo sequestribus domicilium nunquam non acceptum, aptissimumque iam exposuit narratio. Quare citra admirationem sit & ad Eremi conuersationem propendenti feruentiùs Andreæ in paucis arrisisse. Erat autem & solitudinis amantior, quàm vel in ipso recentiori S. Mariæ gratiarum Monasterio consisteret. Propiùs accedebat antiquiorum Cœnobitarum semotiori adhuc à Turbis genio, placuitque inhabitare vacuas à multo tempore eorundem sedes, Ecclesiæ S. Syluestri adsitas, & sublimiori rupium cacumini impositas. A furentibus procellis turbinum, à comminantium fragore tonitruum, ab ædium mole fulminum vi quà complanata, quà labescente nullus ei pauor vnquam incussus, mente nimirùm peruadebat Cœlos, poteratque nimbos despicere infra se detonantes. Germanum profectò orationis studium amori solitudinis associauerat. Plenum sibi gratulatus otium integra illi spatia laxabat. Contemplationi multam impendebat moram. Sederet postmodum,

modum, ambularet, aliquid ſemper ex Mariano Serto admurmurabat, ſeu ex Dauidica pſalmodia, aut piarum alio precationum libello. Addebantur hæc virgineis, ac diuinis laudibus condicto à Rituali Monaſtico tempore in nocte perſolutis, diurniſque eorundem officiorum horis; in quibus alta, & clara voce decantandis gaudebat, vel ſolus complere Chorum. An verò oraret attentè, dignoſcebatur, cum obortæ tempeſtates in ſublimem nimis Soractis verticem collimarent. Ad emiſſa ſiquidem eliſis nubibus tela, nec ab illo longè excuſſa, quemadmodum ſulphureo inuolutus igne perſtabat impauidè ante Aram ſummam, ita euadebat inoffenſus à diſcrimine præſentiſſimo. Cætera etiam præcellebat virtute: Humilitate munerum ambitum ablegabat. Pœnitentia compeſcebat carnis illecebras. Puritate candidiſſimam indolem præſeferebat: Paupertate aliquid ſibi detractum ſemper volebat ex ipſa opportuniori Cellulæ ſuppellectili, nec erat ademptio abſque Antiſtitis nutu, quò inopiæ decus obedientiæ nitore cohoneſtaret. Religionis autem zelo nimiùm quantùm caleſceret: Quæ curæ lectionis, itemque precum abrumpebant curſum, non aliæ proculdubiò, quàm vrbana aduentantium exceptio, prompta, ſi depoſcerent, aurium præbitio ad pœnitentiæ tribunal, Euchariſtici porrectio Epuli, & ſacri receſſus commonſtratis monumentis pietatem excolere, quæ illuc confluentes attraheret. A Religione item in diuinam Prolem, in Matrem intemeratam, ac in almum Sponſum Ieſus, Maria, Ioſeph dulciora melleum ſuper fauum nomina, centies ac centies vſurpabat per diem. Epiſtolas, Salutationes, Sermonem, & quidquid moliretur operis à prolatione eorumdem inchoabat: Nec alijs ſanè auſpicijs aggreſſus eſt priſcum reſtaurare cultum S. Nonnoſi. Incoluerat olim Soractem Nonnoſus miraculorum claritate, & Magni Gregorij commendatione percelebris. Integritate confractæ lampadi reſtituta ſuſpici valuit Donatus alter. Monaſterij dolijs ſola precum vi oleo vſque ad effuſionem oppletis nouum præbuerat Benedictum. Nec defuit ingentis ſaxi aliò iuſſa, imperioque orationis facta translatio, qua Taumaturgum æquaret. Quòd autem ſuo functus die, continuis adhuc prodigijs inclareſceret, corpore à Nitgero Friſingenſi Epiſcopo in Bauariam translato, immutauerat Cęlum, & frequentia ad magnos Cineres celebrabatur inibi morborum propulſator, & Friſingæ gemma. Cum oſſium arca commigrauerat

in

in Germaniam, & nominis Nonnosi fama. Illic duntaxat efflorescens, excidisset penitùs in Italia, nisi adiectior Andreæ animus restituerentur satagisset & nomini celebritas, & deuotioni sacella, & sacellis frequentia. Itaque egregiam dum nauat operam, egregiam sanè (quando ex eius responsionibus ad epistolas in hanc rem exaratas, datas autem à Purpuratis Patribus, Principibus Viris, Ecclesiarum Pastoribus, Regulariumque domorum Præfectis, copiosa supersint octo volumina) ex dono Serenissimi Alberti Sigismundi Frisingensium Episcopi, Comitis Palatini, & Ducis Lantgrauij, Leuthembergici, reportantur in Italiam nonnullæ eius Lipsanorum partes, quarum alia suæ S. Syluestri stationi vindicata, alia in collegiali Parœcia S. Edystij reposita, alia verò ad S. Pudentianæ de Vrbe collocatur, Imagines etiam, & Numismata, vnà cum ampullis olei ex eius lampade hausti, ac breuiori vitæ compendio per Sabiniam primò, mox verò Romæque, Neapolique, & in alijs Vrbibus, Prouincijsque distributis, redintegrata veneratio, latèque amplificata. Profligandis ærumnis, depellendis languoribus, cœlestis quia Medicus, vir Dei iterùm adhibetur. Ad famigeratum tumulum conueniunt vndique probatæ beneuolentiæ grata anathemata. A Romana Congregatione Ecclesiasticorum moderationi Rituum præposita indicitur cunctis Benedictinæ professionis recitatio eius officij postridie Calendarum Septembris, sub quam etiam diem inuitantur quotannis Christifideles ad eius festum concelebrandum, proficiendumque indulgentijs à largitione Pontificia impertitis. Et solemniter quidem cum in Vrbe, tum alibi colitur, sed in Oppido potissimùm S. Edystij, cuius Accolæ, gnari quantum firmamenti à Nonnosi tutela publicæ felicitati accedat, sicut redeuntes exuuias ingenti cum gaudio exceperant, ita habendum deinceps, qualem renunciarunt pro Patrono, & natalium in Cœlo recurrentem lucem summa deuotione transigendam sanciere, diuite apparatus pompa, Panegyricis gestorum laudibus, musicis concentibus, & processionali ad S. Syluestrum profectione.

Celeberrimum olim Nonnosum ad has, aliasque solemnitates nostra ætate iterùm emersisse in laudem planè, decusque vertitur Andreæ Cugij, cuius nauitate absolutissimi Ascetæ fama nomenque, obliuione excussa, cum miraculorum plausu per Orbem feruntur. Ita planè cum nostro D. Benedicto à S. Mauro Stella in breui elucubra-

tiun-

tiuncula de inchoata, ſeu reſtituta in S. Nonnoſum deuotione Romæ edita 1668. & cum Antonio, delli Effetti nuncupato, vltimæ nequaquam notæ inter Exteros Scriptore in ſuo de Diuo Nonnoſo Soractis Abbate Hiſtorico commentario, in quo & admirationi ſibi, alijſque tradit diuturnam Andreæ à S. Bonauentura conuerſationem in manſione ab impegentibus fulmineis telis concuſſam, à multis expetitam, ab omnibus deſtitutam. Enimuerò minimi ille faciebat, & impetrata Nonnoſi lypſana in ipſius dormitionis reſtituiſſe loco, & occidentem fere memoriam in Italia excitaſſe, niſi venerationis ſtudium aſſeruiſſet præclariùs æmulatione morum. Itaque poſt commendatum ad S. Syluestri domicilium, inibi quoque foueam ſibi aperuit, in qua exutam corporis ſarcinam, quanto citiùs iuberent fata, deponeret. Sed placuit Cœlo ætatem decrepitam diù ſuſtineret, & primùm Comitijs generalibus, deinde verò Numinis vices in Terris gerenti Clementi decimo ne illam alibi circumferret, ſed in optato Soractis apice impleret. Literæ Pontificiæ in forma Breuis inquiunt. *Dilecto filio Andreæ à S. Bonauentura Monacho expreſsè profeſſo Congreg. Ref. S. Bernardi Ord. Ciſter. Dilecte fili ſalutem, & Apoſtolicam benedictionem. Religionis zelus, vita, ac morum honeſtas, aliaque laudabilia probitatis, & virtutum merita, ſuper quibus apud nos fide digno commendaris teſtimonio, nos inducunt, vt te ſpecialibus fauoribus, & gratijs proſequamur. Cum itaque ſicut accepimus nobis nuper exponi feciſti tu, qui (vt aſſeris) in ætate ſexaginta quatuor annorum ſacro Presbyteratus ordine conſtitutus exiſtis, & habitum per Monachos Congregationis Reformatæ S. Bernardi Ord. Ciſt. geſtari ſolitum ante annos quadraginta ſuſcepiſti, & profeſsionem per eoſdem emitti conſuetam expreſsè emiſiſti regularem, viginti vnius annorum, die quarta Februarij proximè preteriti completorum ſpatio in Monaſterio dictæ Congregationis, quod in Monte-Soracte ſitum eſt, aſsiduè commoratus fueris, & interea per annos ſexdecim, & amplius de tuorum Superiorum licentia vitam ſolitariam apud Eccleſiam, & in loco S. Syluestri in vertice dicti Montis egeris, eaque licentia tibi à Capitulo generali eiuſdem Congregationis menſe Maij 1666. celebrato ad tui vitam conceſſa fuerit prout in ipſius Capituli generalis decreta to deſuper emanato vberiùs aſſeris contineri. Vt autem adſpirante ſuperni fauoris auxilio pia tua exercitia in eodem loco S. Syluestri* con-

continuare, & deuotionem in honorem S. Nonnosi Abbatis tempore tuæ illic permansionis institutam ampliare, atque dilatare valeas, opportunè tibi à nobis in præmissis prouidere, & vt infra indulgere summoperè desideres Nos supplicationibus tuo nomine nobis humiliter porrectis inclinati, licentiam permanendi quoad vixeris apud Ecclesiam, & in loco S. Syluestri huiusmodi tibi à memorato Capitulo generali concessam, vt præfertur, auctoritate Apostolica tenore præsentium confirmamus, & approbamus, illique inuiolabilis Apostolicæ firmitatis robur adijcimus. Datum Romæ apud S. Mariam Maiorem sub annulo Piscatoris die 24. Septembris 1672. Loco ✠ Sigilli. Qui huiuscemodi ante emanationem literarum, annos iam septendecim in Soractis fastigio durauerat, illud ipsum perseuerauit adhuc decennio incolere, & *1686.* viam vniuersæ carnis religiosissimè ingressus, hanc gloriam posteris celebrandam reliquit ad annos septem supra viginti inhabitasse ædes, quæ præter Eremicolarum quamplures, Benedictinorum insuper, Camaldulensium, B. Petri de Pisis, ac S. Francisci de Obseruantia Regulares Cœtus excedere iusserant, sodalium alijs ignitorum è Cœlo missilium ictu percussis, alijs terrore perculsis, ad vnum denique vertere solum coactis.

CISTERCII REFLORESCENTIS ABBATVM GENERALIVM

INDEX CHRONOLOGICVS.

1592. Ioannes à S. Hieronymo, Gualtheronus.
1598. Guillelmus à S. Claudio, Enuoion.
1601. Petrus à S. Bernardo, Matharel.
1604. Petrus à S. Bernardo, secundò.
1607. Sancius à S. Catharina, Beauuer.
1610. Ioannes à S. Mauro, Balades.
1611. Martialis à S. Bernardo, Golet.
1614. Sancius à S. Catharina, secundò.
1617. Sancius à S. Catharina, tertiò.
1620. Hilarius à S. Ioanne Baptista, Ratta.
1622. Ioannes à S. Francisco, Gulonius.
1625. Ioannes à S. Francisco, secundò.
1628. Carolus à S. Paulo, Vialart.

ABBATVM GENERALIVM
Congreg. Beatæ Mariæ Fuliensis in Gallia,

Index Chronologicus.

1631. Carolus à S. Paulo, Vialart.
1634. Carolus à S. Maria, Lauson.
1637. Carolus à S. Paulo, secundò.
1640. Carolus à S. Paulo, tertiò.
1643. Matthæus à S. Gerardo, Maillons.
1646. Matthæus à S. Gerardo, secundò.
1649. Arnaldus à S. Benedicto, Tappiè.
1652. Arnaldus à S. Benedicto, secundò.
1654. Matthæus à S. Gerardo, tertiò.
1657. Matthæus à S. Gerardo, quartò.
1660. Arnaldus à S. Bernardo, Boc.
1663. Arnaldus à S. Bernardo, secundò.
1666. Cosmas à S. Michaele, Rougier.
1669. Cosmas à S. Michaele, secundò.
1672. Petrus à S. Francisco, Rougier.
1675. Petrus à S. Francisco, secundò.
1678. Io. Dauid à S. Bernardo, Toursæus.
1681. Io. Baptista à S. Anna, Pradillion.
1684. Io. Baptista à S. Anna, secundò.
1687. Antonius à S. Benedicto, Fremicour.

ABBATVM GENERALIVM
Congreg. Reform. S. Bernardi in Italia.

Index Chronologicus.

1633. Philippus à S. Io. Baptista, Malabayla.
1636. Lazarus à S. Francisco, Martinez.
1640. Ioannes Franciscus à S. Bernardo, Maynardus.
1643. Io. Franciscus à S. Bernardo, secundò.
1645. Lucas à S. Carolo, Bertolotus.
1648. Antonius à S. Io. Baptista, Molinarius.
1651. Ioannes à S. Catharina, Bona.
1654. Franciscus à S. Nicolao, Coquelinus.
1657. Ioannes à S. Catharina, secundò.
1660. Ioannes à S. Catharina, tertiò.
1664. Antonius à S. Io. Baptista, secundò.
1667. Lucas à S. Carolo, secundò.
1670. Io. Baptista à S. Geltrude, Cartonius.
1673. Nicolaus à S. Mauro, Pistonus.
1676. Marcus à S. Andrea, Menichellus.
1678. Octauianus à S. Anna, Cacheranus.
1681. Florentius à S. Catharina, Billius.
1684. Ioseph à S. Petro, Viriglius.
1687. Carolus à S. Francisco, Vertua.

ABBATVM GENERALIVM

Index Alphabeticus Nominum.

1628. Carolus à S. Paulo, Vialart.
1598. Guillelmus à S. Claudio, Enuoion.
1620. Hilarius à S. Io. Baptista, Ratta.
1622. Ioannes à S. Francisco, Gulonius.
1592. Ioannes à S. Hieronymo, Gualtheronus.
1610. Ioannes à S. Mauro, Balades.
1612. Martialis à S. Bernardo, Golet.
1601. Petrus à S. Bernardo, Matharel.
1607. Sancius à S. Catharina, Beauuer.

ABBATVM GENERALIVM
Congreg. B. Mariæ Fuliensis in Gallia.

Index Alphabeticus Nominum.

1687. Antonius à S. Benedicto, Fremicour.
1649. Arnaldus à S. Benedicto, Tappiè.
1660. Arnaldus à S. Bernardo, Boc.
1634. Carolus à S. Maria, Lauson.
1631. Carolus à S. Paulo, Vialart.
1666. Cosmas à S. Michaele, Rougier.
1678. Io. Dauid à S. Bernardo, Toursæus.

1681.

ABBATVM GENERALIVM
Congreg. Reform. S. Bernardi in Italia.

Index Alphabeticus Nominum.

ABBATVM GENERALIVM.

Index Alphabeticus Cognominum.

ABBATVM GENERALIVM
Congreg. B. Mariæ Fuliensis in Gallia.

Index Alphabeticus Cognominum.

ABBATVM GENERALIVM
Congreg. Reform. S. Bernardi in Italia.

Index Alphabeticus Cognominum.

ATHENÆI.

Index Chronologicus.

1649.

Index Alphabeticus Nominum.

Index Alphabeticus Cognominum.

FASTORVM PIETATIS

Index Chronologicus.

1632

1632. Iacobus a s. Dionysio, Desbordes.
1632. Ioannes a s. Mauro.
1636. Bartholomæus a s. Fausto, Pirrus.
1640. Eustachius a s. Paulo, Asseline.
1640. Magdalena a s. Ioanne, Sublet.
1649. Stephanus a s. Ioseph.
1686. Andreas a s. Bonauentura, Cugius.

Index Alphabeticus Nominum.

1686. Andreas a s. Bonauentura, Cugius.
1618. Antonia a s. Scholastica, de Orleans.
1636. Bartholomæus a s. Fausto, Pirrus.
1621. Carolus a s. Bernardo, de Texier.
1630. Claudius a s. Ioanne Baptista.
1610. Dionysius a s. Bernardo.
1640. Eustachius a s. Paulo, Asseline.
1624. Franciscus a s. Maria Magdalena.
1611. Godiferus a s. Mauro.
1630. Gregorius a s. Eusebio, Agatia.
1623. Guillelmus a s. Alexio, Galletus.
1624. Guillelmus a s. Genuefa, Compans.
1622. Hilarius a s. Ioanne Baptista, Ratta.
1632. Iacobus a s. Dionysio, Desbordes.
1588. Iacobus de Rupe.
1593. Ioannes a s. Basilio, Marionus.
1600. Ioannes a s. Benedicto, Barrerius.
1627. Ioannes a s. Dionysio, ab Insula.
1620. Ioannes a s. Hieronymo, Gualtheronus.
1632. Ioannes a s. Mauro.
1588. Ioannes a s. Mauro, Balladius.
1621. Ioannes Baptista a s. Bernardo, Rodulfus.
1621. Ioannes Iacobus a s. Scholastica, Berthier.
1585. Ioannes Iacobus, de Loupes.
1613. Ioseph a s. Germano, Minittus.
1603. Ludouicus a s. Malachia, Eustache.
1640. Magdalena a s Ioanne, Sublet.
1598. Margarita a s. Anna, de Polastron.
1601. Margarita a s. Maria, Clausse.
1596. Nicolaus a s. Bernardo, de Faur.
1606. Petrus a s. Bernardo, Matharel.
1610. Placidus a s. Mauro, Bernarducci.
1623. Sancius a s. Catharina, Beauuer.
1649. Stephanus a s. Ioseph.

Index Alphabeticus Cognominum.

1630. Agatia, Gregorius a s. Eusebio.
1641. Asseline, Eustachius a s. Paulo.
1588. Balladius, Ioannes a s. Mauro.
1600. Barrerius, Ioannes a s. Benedicto.
1629. Beauuer, Sancius a s. Catharina.
1610. Bernarducci, Placidus a s. Mauro.
1610. a s. Bernardo Dionysius.
1621. Berthier, Ioannes Iacobus a s. Scholastica
1601. Clausse, Margarita a s. Maria.
1624. Compans, Guillelmus a s. Genuefa.
1686. Cugius, Andreas a s Bonauentura.
1632. Desbordes, Iacobus a s. Dionysio.
1603. Eustache, Ludouicus a s. Malachia.
1596. de Faur, Nicolaus a s. Bernardo.
1623. Gallettus, Guillelmus a s. Alexio.
1620. Gualtheronus, Ioannes a s. Hieronymo.
1627. ab Insula, Ioannes a s. Dionysio.
1630. a s. Ioanne Baptista Claudius.
1649. a s. Ioseph Stephanus.
1585. de Loupes Ioannes Iacobus.
1593. Marionus, Ioannes a s. Basilio.
1624. a s. Maria Magdalena Franciscus.
1606. Matharel, Petrus a s. Bernardo.
1611. a s. Mauro Godiferus.
1632. a s. Mauro Ioannes.
1613. Minittus, Ioseph a s. Germano.
1618. de Orleans, Antonia a s. Scholastica.
1636. Pirrus, Bartholomæus a s. Fausto.
1598. de Polastron, Margarita a s. Anna.
1622. Ratta, Hilarius a s. Ioanne Baptista.
1621. Rodulfus, Ioannes Baptista a s. Bernardo.
1588. de Rupe, Iacobus.
1640. Sublet, Magdalena a s. Ioanne.
1621. de Texier, Carolus a s. Bernardo.

